

CVIČEBNÁ KNIHA
JAZYKA NĚMECKÉHO

PRO

DRUHOU TŘÍDU ŠKOL STŘEDNÍCH.

SEPSAL

JULIUS ROTH,

PROFESSOR NA PRAŽSKÝCH C. K. VYŠŠÍCH REALNÍCH ŠKOLÁCH ČESKÝCH.

V PRAZE 1879.

NÁKLADEM F. TEMPSKÉHO.

P

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA PEDAGOGICKÉ FAKULTY TESLÁHOVA PRAHA	
Číslo knihy	U 670/2
Číslo listu	209258

Tiskem Jindř. Mercy-ho v Praze.

Povzbuzen byv úspěchem, jehož došla má Cvičebná kniha jazyka německého pro prvou třídu škol středních, byvši vynesemím vys. c. k. ministeria kultu a vyučování dne 27. září 1877 (č. 14466) obecně schválena, chystal jsem k tisku hned téhož roku cvičebnou knihu pro ostatní třídy nižších gymnasií a realk. Když pak jsem z úrad, jež páni professorové němčiny na středních školách Pražských vedením velect. pána, p. J. Kosiny, c. k. zem. škol. inspektora, v minulém roce konali, nabyt mnohého vzácného poučení, jak by oběma plánům, gymnasiálnímu i realnímu, bylo rozuměti a jakých školních knih německého jazyka by bylo třeba: přepracoval jsem onu část díla svého, jež ke druhé třídě hledí, snaže se vyhověti oněm přáním, kteráž v úradách jednomyslně byla pronesena.

Bylo s mnohých stran připomínáno, kterak učení jazyku živému vyžaduje cvičby, jež by záhy naváděla ku čtení souvislých článkův, ovšem pokud by postup grammatických teorií nebyl na závadu; proto proložil jsem úkoly cvičebné krátkými bajkami, anekdotami, průpovědmi, hádankami a stručnými popisy, při každém podobném úkolu pevně na zřeteli maje probrané theorie mluvnické.

Největší počet úkolů táhne se ke slovesu; že tato partie cvičby pásmem nepřetržitým se vede, nebude snad za chybu vykládáno, neboť kde by se potřeba viděla, mohou tvary ostatních částí řeči vhodně opakovány býti za čtení souvislých článků, k čemuž stručný přehled tvarosloví, podaný „Mluvnickými naukami“ bude zajisté dostatečným. Také lze za četby souvislých článků příležitostě opakovati, co ze syntaxe jednoduché věty bylo vyloženo.

Ve pravopise budou shledány některé odchylky od Cvičebné knihy pro prvou třídu. Prohlížeje k zásadě didaktické, nepřimnožovati žákům obtíží neobvyklými a neustálenými systémy orthografickými, přijal jsem pravopis, který, byť se s historickou grammatikou na všem nesnášel, přece ve praktickém životě největšího rozšíření dochází — pravopis, kterým se řídili pp. spisovatelé čítanek pro německé školy obecné, vydaných c. k. kniho-

skladem r. 1877. Domnívám se, že nelze na školách českých odchylovati se od pravopisu toho již z té příčiny, že i soukromí vydavatelé knih pro německé střední školy v zemích rakouských téměř obecně jím se spravují. Změny ve pravopise, které jsem v této knize učinil, staly se za příkladem řečených nových čítanek.

Bude-li kniha tato schválena, hodlám uveřejniti ve příštím školním roku ještě cvičebnou knihu pro třetí a čtvrtou třídu zároveň se stručnou grammatikou, o které jsem již od let pracoval, však na veřejnost dříve vydati ji se ostýchal, dokud jsem ve příčině syntaxe nemohl užiti vzoru páně Bartošovy skladby. Netajím si, že pracemi svými nepodávám knih školskému vyučování úplně vhodných; pokládal bych se za šťastna, kdybych byl zatím snesl material do věcné podstaty dobrý, z něhož by jednak z recenzí tak důkladných, jakýchž se mi o knize pro první třídu dostalo, jednak z dorozumění s pány kollegy knihy mé užívajícími mohla učiněna býti způsobilá kniha školní.

Na konec vyslovuji upřímné díky p. t. pánům posuzovatelům mé Cvičebné knihy pro první třídu, jichž pokynutí všech jsem již při této nové práci své šetřil; zvláště pak velectěnému pánu, p. školnímu radovi J. Šťastnému, z jehož hojných zkušeností v oboru vyučování jazyku německému jsem vážil tolik co z nejspolehlivějších pramenů literárních, vzdávám vřelý dík.

J. R.

O b s a h.

	Stránka
I. Přehled sloves konjugace silné a sloves nepravidelných.	
A) Přehled silných sloves	1
B) Slovesa nepravidelné konjugace	10
II. Cvičebné úlohy:	
A) O p a k o v á n í t v a r ů sloves.	
Složité tvary indikativu činného rodu	13
Konjunktiv	14
Kondicional	16
Trpný rod. Indikativ	16
Konjunktiv rodu trpného	17
Kondicional rodu trpného	18
B) Úlohy cvičebné o slovesech silné konjugace	18
C) O slovesech nepravidelné konjugace	47
D) Dodatky ke konjugaci sloves.	
Kterým pomocným slovesem tvoří podmětná slovesa čas minulý?	57
Podmětná slovesa, která tvoří minulý čas pomocným slovesem jein	58
Cvičení o některých slovesech podmětných, která se do češtiny překládají slovesy zvrátnými	61
Slovesa přičinná	62
E) Cvičení o tvarech jmen	
Opakování o deklinaci jmen podstatných	64
O skloňování jmen vlastních. Přímětky syntaktické	65
O vlastních jménech zemí a míst	66
O vlastních jménech osob	67
O sklonbě přídavných jmen	67
Zpodstatnělá jména přídavná	68
Stupňování jmen přídavných	69
Nepravidelné stupňování	69
O náměstkách neurčitých	70
Náměstky vespolné	70
Číslovky druhové, násobné a podílné	71
Číslovky příslovečné	72
Číslovky neurčité	72
F) O předložkách	
Předložky s akkusativem	73
Předložky s dativem	75
Předložky s genitivem	81
Předložky s dativem a akkusativem	84
Kam předložku klásti sluší	85
Ostahování předložek s určitým členem	85
O náměstkách s předložkami	86
G) Cvičení o komparaci příslovcí	88
III. Cvičení pravopisná.	
I Kterak se znamenají dlouhé hlásky	90
h znamením délky	92
ih	93
II. Samohlásky krátké označené zdvojenou spoluhláskou	94
III. Samohlásky přehlasované	98
IV. Dvojhásky	100
V. j, š, ť, jš, ř	102
VI. O souhláskách a skupinách souhláskových	105
VII. Velké písmeno náslovné	107
Slovník německo-český	I
Slovník česko-německý	XXXIV

Přehled souvislých článků cvičebných.

	Stránka		Stránka
1. Cornelia	14	27. Was kostet das Füllen?	46
2. Die schlimmsten Raubthiere	16	28. Der Wolf und die Ziege	47
3. Sprüche	21	29. Die Mücke und das Mädchen	48
4. Der Fuchs und die Ente	24	30. Spruch	50
5. Erste Belagerung Wiens durch die Türken	25	31. Räthsel	50
6. Der Adler und der Zaunkönig	26	32. Spruch	52
7. Die Schnecke und der Hase	27	33. Der Fuchs und die Trauben	52
8. Die Tulpe und das Veilchen	28	34. Spruch	53
9. Die Spinne und die Schnecke	29	35. Ein Ausspruch des Sokrates	53
10. Sprüche	33	36. Wann ist die Zeit zum Essen?	53
11. Der Streit der Sterne	34	37. Spruch	55
12. Die Krähe mit den Pfaufedern	35	38. Die Grille und die Ameisen	55
13. Der Arzt Ludwig des Bierzehnten	36	39. Der Papagei	56
14. Der zerstreute Feltreiber	38	40. Die grüne Stadt	56
15. Das Weiswerfen	40	41. Ein Ausspruch Friedrich d. Gr.	58
16. Sprüche	40	42. Der Winter	61
17. Ein Ausspruch Alexander des Großen	40	43. Der Fuchs und der Wolf	61
18. Der Bock und der Holzwurm	41	44. Eine Sage über den Ursprung des Ackerbaues	64
19. Spruch	41	45. Die Duelle und der Wanderer	64
20. Anekdote	42	46. Der Hund	68
21. Bias und die gottlosen Reise- gefährten	43	47. Die Gurke und der Kürbis	69
22. Der Hirsch und die Mücke	43	48. Die gefräßigen Spatzen	73
23. Räthsel	44	49. Der Flug der Schwalbe	87
24. Sprichwörter	45	50. Die Biene und die Lanze	87
25. Räthsel	45	51. Holub na střeše	87
26. Anekdote	45	52. Das Schwert und die Feder	94
		53. Untreue	98
		54. Die Wette	104

O p r a v y.

- Na str. 43. ř. 9. sh. místo auf's správně **auf**.
 „ „ 57. „ 7. zd. „ lesk **třpytění** spr. lesk, **třpytění**
 V úk. 70. B. 6. místo zaseti čti **zasazení**
 „ „ 70. B. 11. „ čisařů „ **císařů**

I. Přehled sloves konjugace silné a sloves nepravidelných.

A) Přehled silných sloves.

I. třída.

V přít. čase *i*, v soumin. č. *a*, ve příč. min. *u*.

Binden vázati — *ich* binde — *ich* band — *ich* habe gebunden
finden nalézti — *ich* finde — *ich* fand — *ich* habe gefunden
schinden dříti — *ich* schinde — *ich* schand — *ich* habe geschunden
schwinden mizeti — *ich* schwinde — *ich* schwand — *ich* bin geschwunden
winden točiti, víti — *ich* winde — *ich* wand — *ich* habe gewunden.

Dingen najímati (dělnsky) — *ich* dinge — *ich* dung — *ich* habe
gedungen
dringen vniknouti — *ich* bringe — *ich* drang — *ich* bin gebrungen
" naléhati — " " *ich* habe gebrungen
gelingen dařiti se — *es* gelingt — *es* gelang — *es* ist gelungen
klingen zníti — *es* klingt — *es* klang — *es* hat geklungen
erklingen zazníti, verklingen dozníti, der Ton ist erklingen,
verklungen

ringen zápasiti — *ich* ringe — *ich* rang — *ich* habe gerungen
singen zpívati — *ich* singe — *ich* sang — *ich* habe gesungen
springen skákati, prasknouti — *ich* springe — *ich* sprang — *ich*
bin gesprungen
schlingen plésti — *ich* schlinge — *ich* schlang — *ich* habe geschlungen
schwingen máchati (k. p. mečem) — *ich* schwinde — *ich* schwang
— *ich* habe geschwungen
zwingen nutiti — *ich* zwinde — *ich* zwang — *ich* habe gezwungen.

3. skup. V soum. č. ind. a krátké; v konj. soumin. č. ii.

Helfen pomoci — ich helfe — ich half — ich hülfe — ich h. geholfen — hilf
 du hilffst
 sterben umřiti — ich sterbe — ich starb — ich stürbe — ich bin
 gestorben — stirb
 verderben zkaziti se — ich verderbe — ich verderb — ich verdirbe
 — ich habe verdorben — verdirb
 werden najímati (k. p. vojsko) — ich werbe — ich warb — ich
 wirbe — ich habe erworben — wirb
 werden státi se — ich werde — ich wurde — ich bin geworden — werde.
 ich ward

4. skupení. Kmenová samohláska dlouhá.

Befehlen ich befehle — ich befehl — ich h. befohlen — befehl
 rozkazovati du befehlst befehlen wir
 befehlet
 stehlen krásti — ich stehle — ich stahl — ich h. gestohlen — stiehl
 gebären roditi — ich gebäre — ich gebar — ich habe geboren.
 du gebierst

5. skupení. V přít. č. krátké i, v soum. krátké a, v min. přič. krátké o.

Beginnen začíti — ich beginne — ich begann — ich h. begonnen
 gewinnen získati — ich gewinne — ich gewann — ich h. gewonnen
 rinneu téci — ich rinne — ich rann — das Blut ist geronnen,
 das Fass hat geronnen sud tekl,
 sinneu mysliti — ich sinne — ich sann — ich habe gesonnen
 spinnen přísti — ich spinne — ich spann — ich habe gesponnen
 schwimmen plavati — ich schwimme — ich schwamm — ich bin
 geschwommen

(Slovesa beginnen, gewinnen, rinneu, sinneu mají v konj. soumin. č. buď ä, buď ö.)

6. skupení. V soumin. č. a dlouhé, v přič. min. o krátké.

Nehmen vzíti — ich nehme — ich nahm — ich h. genommen — nimm
 du nimmst nehmen wir
 kommen přijíti — ich komme — ich kam — ich bin gekommen — komm.

III. třída.

V soumin. č. **o**, v přič. min. **o**.

1. skupení. V soumin. č. **i** v min. přič. **o** dlouhé.

Biegen ohnouti — ich biege — ich bog — ich habe gebogen
 bieten nabídnouti — ich biete — ich bot — ich habe geboten
 fliegen létati — ich fliege — ich flog — ich bin geflogen
 fliehen utéci — ich fliehe — ich floh — ich bin geflohen
 schieben strkati — ich schiebe — ich schob — ich habe geschoben
 wiegen vážiti — ich wiege — ich wog — ich habe gewogen
 ziehen táhnouti — ich ziehe — ich zog — ich habe gezogen
 " stěhovati se " " ich bin gezogen
 lügen lháti — ich lüge — ich log — ich habe gelogen
 trügen klamati — ich trüge — ich trog — ich habe getrogen
 frieren mrznouti — es friert — es fror — es hat gefroren
 gefrieren zamrznouti — das Wasser gefriert — d. W.
 gefror — d. W. ist gefroren
 verlieren ztratiti — ich verliere — ich verlor — ich habe verloren
 erkiesen vyvoliti — ich erkiese — ich erkor — ich habe erkoren.

2. skupení. V soumin. č. **i** ve přič. min. **o** krátké.

Riechen lézti — ich rieche — ich roch — ich bin gerochen
 riechen voněti, čichati — ich rieche — ich roch — ich h. gerochen
 sieden vřítí, vařiti — ich siede — ich sott — ich habe gejotten
 fließen téci — ich fließe — ich floss — ich bin geflossen
 gießen liti — ich gieße — ich goss — ich habe gegossen
 genießen užiti — ich genieße — ich genoss — ich habe genossen
 schießen střítí — ich schieße — ich schoss — ich habe geschossen
 schließen zavřítí — ich schließe — ich schloß — ich habe geschlossen
 sprießen pučeti — ich sprieße — ich sproß — ich bin gesprossen.

3. skupení. V přít. č. dlouhé **e**, **ä** neb **ö**, v soum. a min. přič. **o**
 dlouhé.

Heben zdvihnouti — ich hebe — ich hob — ich habe gehoben
 weben tkáti — ich webe — ich wob — ich habe gewoben

bewegen pohnouti (přiměti) — ich bewege — ich bewog — ich
 habe bewogen
 pflegen konati — ich pflege — ich pflog — ich habe gepflogen
 ščeren střihati — ich ščere — ich ščor — ich habe geschoren.
 (du ščierst)

Gähren kysati — der Wein gährt — gohr — h. gegohren
 erwägen uvažovati — ich erwäge — ich erwog — ich h. erwogen
 schwören přísahati — ich schwöre — ich schwor — ich h. geschworen
 schwären podbíratí se — die Wunde schwiert — die Wunde
 schwor — die Wunde ist geschworen rána se podbírala,
 podebrala.

4. skupeni. V soumin. čase i v přič. min. krátké o.

fechten šermovati — ich fechte — ich fecht — ich h. gefochten — ficht
 du fichtst fechten wir
 flechten plésti — ich flechte — ich flocht — ich h. geflochten — flicht
 quellen prýštiti se — das Wasser quillt — quoll — ist gequollen
 schmelzen táti, rozpouštěti se — der Schnee schmilzt — schmolz
 — ist geschmolzen
 schwellen bobtnati — die Erbse schwillt — schwoll — ist geschwollen
 erlöščen hasnouti — das Feuer erlischt — erlosch — ist erlöščen.

Pozn. Mellen dojiti zpravuje se v obecné mluvě ve přít.
 čase konjugací slabou, v ostatních časech silnou: ich melle, du melst;
 soum. č. ich molf — min. č. ich habe die Kuh gemolken. Kromě silného
 slovesa fechten pamatovati jest ještě slabé sloveso fechten nestoudně žebrati.

Erschallen zaznívati — das Lied erschallt — erscholl — ist erschollen
 saufen chlastati — ich saufe — ich soff — ich habe gesoffen
 du säuffst
 saugen ssáti — ich sauge — ich sog — ich habe gesogen
 du saugst
 glimmen doutnati — die Kohle glimmt — glomm — h. geglommen
 klimmen lézti — ich klimme — ich klomm — ich bin geklommen.

IV. třída.

V přít. č. p (nebo i), v soumin. a dlouhé, v příč. m. p.

Geben dáti — ich gebe — ich gab — ich h. gegeben — gib
du gibst geben wir

treten stoupiti — ich trete — ich trat — ich bin getreten — tritt
du trittst treten wir

essen jísti — ich esse — ich aß — ich h. gegessen — isß
du issest essen wir

fressen žráti — ich fresse — ich fraß — ich h. gefressen — friß
du frissest fressen wir

vergessen zapomenouti
ich vergesse — ich vergaß — ich habe vergessen — vergiß
du vergissest vergessen wir

messen měřiti — ich messe — ich maß — ich h. gemessen — miß
du missest messen wir

geschehen státi se — es geschieht — es geschah — es ist geschehen
sehen viděti — ich sehe — ich sah — ich h. gesehen — sieh
du siehst sehen wir

lesen čísti — ich lese — ich las — ich h. gelesen — lies
du liesest lesen wir

genesen uzdraviti se — ich genehe — ich genas — ich bin genesen
du genesest

bitten prositi — ich bitte — ich bat — ich habe gebeten

sitzen seděti — ich sitze — ich saß — ich bin gesessen

liegen ležeti — ich liege — ich lag — ich bin gelegen.

(Kromě genesen všechna slovesa této třídy, která mají kmenovou samohlásku e, lomí tuto hlásku v i ve 2. a 3. os. jedn. č. přít. času ozn. způsobu a v imperativě os. 2.)

V. třída.

V inf. a přít. č. pi, v soum. č. a ve příč. min. i krátké.

Bleichen blednouti, verbleichen zemřít — (er verbleicht — er verblich) — er ist verblichen

gleichem rovnati se, roven býti — ich gleiche — ich gleich — ich
 habe (dir) geglichen
 schleichen plaziti se — ich schleiche — ich schlich — ich bin geschlichen
 weichen ustoupiti — ich weiche — ich wich — ich bin gewichen
 streichen mrskati, tříti — ich streiche — ich strich — ich h. gestrichen

(V příčině pravopisu povšimněte si zvláště následujících sloves:)

greifen sahati, chopiti se — ich greife — ich griff — ich habe
 gegriffen

kneifen štípati — ich kneife — ich kniff — ich habe gekniffen

pfeifen pískati — ich pfeife — ich pfiff — ich habe gepfiffen

schleifen brousiti — ich schleife — ich schliff — ich habe geschliffen.

beißen kousati — ich beiße — ich biss — ich habe gebissen
 du bissst

reißen trhati — ich reiße — ich riss — ich habe gerissen

spleißen rozštěpiti — ich spleiße — ich spliss — ich habe gespliffen

sich befließen pilen býti (něčeho) — ich befließe mich — ich
 befliss mich — ich habe mich beflissen.

gleiten smeknouti se — ich gleite — ich glitt — ich bin geglitten

reiten jezdití — ich reite — ich ritt — ich bin geritten

schreiten kráčeti — ich schreite — ich schritt — ich bin geschritten

streiten přiti se, bojovati — ich streite — ich stritt — ich habe gestritten.

leiden trpěti — ich leide — ich litt — ich habe gelitten

schneiden krájeti, řezati, stříhati — ich schneide — ich schnitt —
 ich habe geschnitten.

VI. třída.

ei — ie — ie.

Bleiben zůstati — ich bleibe — ich blieb — ich bin geblieben

reihen tříti — ich reibe — ich rieb — ich habe gerieben

schreiben psáti — ich schreibe — ich schrieb — ich habe geschrieben

treiben hnáti — ich treibe — ich trieb — ich habe getrieben

scheiden odloučiti — ich scheid — ich schied — ich habe geschieden

„ loučiti se „ „ ich bin geschieden

meiden stříci se — ič meide — ič mied — ič habe gemieden
 ſchein en zdáti se — ič ſchine — ič ſchien — ič habe geſchienen
 ſchweigen mlčeti — ič ſchweige — ič ſchwieg — ič habe geſchwiegen
 ſteigen stoupati — ič ſteige — ič ſtieg — ič bin geſtiegen
 gebeißen zdařiti se (o živočiších a bylinách) — ič gebeiße —
 ič gebieħ — ič bin gebieħen
 leiħen pūĵiti — ič leiħe — ič lieħ — ič habe gelieħen
 zeihen viniti — ič zeihe — ič zieħ — ič habe geziehen
 ſpeien plivati — ič ſpeie — ič ſpie — ič habe geſpieen
 ſchreiben křičeti — ič ſchreie — ič ſchrie — ič habe geſchrieben
 weißen ukázati — ič weiße — ič wies — ič habe gewießen
 preißen velebiti — ič preiße — ič priess — ič habe geprießen.

VII. třída.

V inf. a 1. os. př. č. ind. a — v soum. č. ie; ve příč.
 min. táž kmenová samohl. jako v infinitivě.

Skupení 1. Slovesa, která v 2. os. j. čís. přít. č. přehlasují
 kmenovou samohlásku.

Blasen foukati — ič blaše — ič blies — ič habe geblašen — blaše
 du bläsest

braten péci — ič brate — ič briet — ič habe gebraten — brate
 fallen padnouti — ič falle — ič fiel — ič bin gefallen — falle
 gefallen líbiti se — ič gefalle — ič gefiel — ič habe
 gefallen

fangen chytiti — ič fange — ič fieng — ič habe gefangen — fange
 hangen viseti — ič hange — ič hieng — ič bin gehangen — hange
 du hängst

(hängen věšeti zpravuje se konjugací slabou)

halten držeti — ič halte — ič hielt — ič habe gehalten — halte
 lassen nechati — ič lasse — ič ließ — ič habe gelassen —
 du lässest lasse (laß)

rathen raditi — ič rathe — ič rieth — ič habe gerathen — rathe;
 gerathen 1. octnouti se, 2. dařiti se — ič gerathe —
 ič gerieth — ič bin gerathen

Slovesa maĥlen mlĭti, ŝalzen soliti, ŝpalten rozŝtěpiti, ŝtĭpati tvoří souminulý čas dle slabé, však minulé přičestí dle silné konjugace:

maĥlen — ich maĥle — ich maĥlte — ich habe gemaĥlen
 ŝalzen — ich ŝalze — ich ŝalzte — ich habe geŝalzen
 ŝpalten — ich ŝpalte — ich ŝpaltete — ich habe geŝpalten.

B) Slovesa nepravidelné konjugace.

Nepravidelná jest v některých tvarech konjugace následujících sloves:

a) brennen, fennen, nennen, rennen, ŝenden, wenden:

brennen 1. hořeti, 2. páliiti.

Přít. č.	Soum. č.	ind.	kond.	soum. č.	min. čas
ich brenne	ich brannte		ich brennte		ich habe gebrannt
	verbrennen	spáliti,	ich habe	verbrennt;	2. shořeti, baš ŝofz i ŝt verbrannt.

fennen znáti

ich fenne	ich fannte	ich fennte	ich habe gefannt
-----------	------------	------------	------------------

nennen jmenovati, nazývati

ich nenne	ich nannte	ich nennte	ich habe genannt
-----------	------------	------------	------------------

rennen páditi

ich renne	ich rannte	ich rennte	ich bin gerannt
-----------	------------	------------	-----------------

ŝenden poslati

ich ŝende	ich ŝandte	ich ŝendete	ich habe geŝandt
	(též ich ŝendete)		(geŝendet)

wenden obrátiti

ich wende	ich wandte	ich wendete	ich habe gewandt,
	(též ich wendete)		častěji gewendet.

Slovesa tato přijímají přípony tytéž jako slovesa konjugace slabé, avšak rozeznávají se od ostatních sloves konjugace slabé obzvláštními zámenami hlásky kmenové: původní kmenová samohláska bývalo **a**; v přítomném čase indikativu a konjunktivu a v souminulém čase konjunktivu zaměněno jest **a** v **e**, však vrací se původní hláska **a** v soumin. čase indikativu a v minulém přičestí.

b) Nepravidelné je časování sloves **können** moci, uměti — **müssen** musiti — **sollen** povinen býti, míti — **dürfen** směti —

wollen chtítí — **mögen** chtítí — **wissen** věděti — v následujících tvarech:

Přítomný čas (indikativu.)

ich kann	muß	soll	darf	will	mag	weiß
du kannst	mußt	sollst	darfst	willst	magst	weißt
er kann	muß	soll	darf	will	mag	weiß
wir können	müssen	sollen	dürfen	wollen	mögen	wissen
ihr könnt	müßet	sollt	dürft	wollt	möget	wisset
sie können	müssen	sollen	dürfen	wollen	mögen	wissen.

Přítomný čas (konjunktivu.)

ich könne müße solle dürfe wolle möge wisse
 du könntest müßtest sollest dürfest wolltest mögest wisset atd.

Souminulý čas (indikativu.)

ich konnte — mußte — sollte — durfte — wollte — möchte — wußte.

Souminulý čas (konjunktivu.)

ich könnte — müßte — sollte — dürfte — wollte — möchte — wüßte.

Minulý čas.

ich habe gekonnt — gemußt — gesollt — geburft — gewollt — gemocht — gemußt.

P o z n. 1. Všecka tato slovesa, vyjma wissen, mají kromě gekonnt — gemußt — ještě jiný tvar přičestí minulého utvořený bez přímnožku ge-. Přičestí to rovná se infinitivu können, müssen atd. Užívá se pak minulého času ich habe können, ich habe müssen, když jest některé z těchto sloves přímo spojeno se slovesem významným, k. p. Ich habe schwimmen müssen, ich habe kommen wollen. — Je-li položiti minulý čas bez významného slovesa, klade se ich habe gekonnt — geburft atd. K. p. Warum hast du mir nicht geschrieben? Ich habe nicht gekonnt.

P o z n. 2. Přítomný čas sloves svrchu vytčených podobá se co do přípon osobných souminulému času silné konjugace: v první a třetí osobě jednotné není totiž žádné přípony osobné. K. p. ich darf, du darfst, er darf. (Srovnej se souminulým časem slovesa werfen: ich warf, du warfst, er warf.)

P o z n. 3. Rozkazovací způsob tvoří ze sloves svrchu vytčených toliko wollen a wissen: wolle, wollen wir, wollest; wisse, wissen wir, wisset.

c) Nepravdělné jsou některé tvary sloves thun dělati, činiti, — bringen přiněsti — denken mysliti — dünken zdáti se.

1. thun: Přít. č. ind. ich thue, du thust, er thut, wir thun, ihr thut, sie thun.
 „ „ konj. ich thue, du thuest, er thue, wir thuen, ihr thuet, sie thuen.
 Soum. č. ind. ich that, du thatest, er that, wir thaten, ihr thatet, sie thaten.
 „ „ konj. ich thäte, du thätetest atd.
 Min. čas: ich habe gethan.
2. bringen: Přít. č. ind. ich bringe, du bringst; konj. ich bringe, du bringest.
 Soumin. č. ind. ich **brachte**, du brachtest — konj. ich **brächte**; min. č. ich habe gebracht.
3. denken: Přít. č. ind. ich denke, du denkst; konj. ich denke, du denkst.
 Soumin. č. ind. ich **dachte**, du dachtest; konj. ich **dächte**; min. č. ich habe gedacht.
4. dünken: přít. č. es dünkt mich zdá se mi, vidí se mi;
 Soumin. č. es dünchte mich; min. es hat mich gedäucht.
-

II. Cvičebné úlohy.

A) Opakování tvarů sloves.

I. Složitě tvary indikativu činného rodu.

Úkol 1.

A) 1. In alten Zeiten haben selbst Fürsten mit eigener Hand die Felder bebaut. — 2. Wenn der Landmann den Acker bearbeitet hat, streut er den Samen aus. — 3. Cäsar sagte vor der Bildsäule Alexander des Großen: „Der hatte in meinem Alter schon die Welt erobert, und ich habe noch nichts Großes ausgeführt.“ — 4. Nachdem wir einige Stunden gewandert waren, kamen wir in ein schönes Thal. — 5. Hannibal hatte in der Schlacht bei Cannä kaum den dritten Theil des Heeres, welches er über den Ebro geführt hatte. — 6. Viele Menschen, welche durch Zufall reich geworden waren, sind wieder durch Zufall verarmt. — 7. Christus sagte: Himmel und Erde werden vergehen, aber meine Worte werden nicht vergehen. — 8. Wenn du gegen deine Mitschüler freundlich sein wirst, werden sie dich lieben. — 9. Nachdem sich Paulus bekehrt hatte, wurde er der eifrigste Apostel des Heilands. — 10. Wie du dir gebettet haben wirst, so wirst du schlafen. — 11. Der Sparsame wird bald einen kleinen Schatz gesammelt haben. — 12. Die Römer hatten Gesandte nach Karthago abgeschickt, bevor sie den Krieg erklärten.

B) 1. Jestliže jsi chybil, nezapírej. — 2. Císař Josef II. panoval jen deset let. — 3. Kdo jiné uráží, bude mítí mnoho nepřátel. — 4. Trhej růže, než budou zvadlé. — 5. Slepice kdáká, když snáší vejce. — 6. Nechoď do vody, dokud jsi se neochladil. — 7. Což prospělo člověku osmdesát let, jestliže je v lenosti ztrávil? — 8. Závistí ještě nikdo nezbohatl. — 9. Až ukončíš studia, vyvol si zaměstnání, ku kterému budeš mítí schopnosti. — 10. Učte se, než minou krásní dnové vaší mladosti! — 11. Co lakomec nashromáždí, to promarní jeho dědicové.

Cornelia.

Cornelia, eine vornehme Römerin, war eine musterhafte Mutter. Ihre größte Freude war die Sorge für die Erziehung ihrer Kinder. Einst machte ihr eine Freundin einen Besuch und prahlte mit ihrem Gold und ihren Edelsteinen. „Aber, liebe Freundin“, sagte sie zu der einfach gekleideten Cornelia, „warum schmückest du dich niemals mit deinen Kostbarkeiten? Zeige mir doch deinen Schmuck!“

Sogleich führte Cornelia ihre beiden Söhnchen herbei und sagte lächelnd: „Hier ist mein bester Schmuck — meine braven Kinder.“

Und Cornelia hatte Recht: ihre Söhne waren ihre schönste Zierde; sie wurden berühmte Männer und ausgezeichnete Vürger.

K o n j u n k t i v.

Úkol 2.

Konjunktiv nejistotný.

a) Ve větách samostatných, jež obsahují přání.

A) 1. Gott begleite euch auf allen euren Wegen! —

b) ve větách závislých na výrazech, značících potřebu, přání, prosbu, slušnost:

2. Gott gebietet es, dass das Kind seine Eltern liebe und achte.

— 3. Es ist zur Gesundheit des Menschen nothwendig, dass er arbeite. — 4. Es ist rathsam, dass du vorsichtig deine Freunde wählst. — 5. Erlauben Sie, mein Herr, dass ich Ihnen eine

Bitte vortrage. — 6. Der Anstand fordert, dass man auf jeden

Brief antworte. — 7. Wir beten zu Gott, dass er uns von allem

Übel erlöse. — 8. Wenn du jemand beleidigt hast, so bitte, dass er

dir verzeihe.

c) v závislých větách vypravovacích.

9. Wer zu Schiffe fährt, dem scheint es, dass das Schiff stehe

und das Ufer sich bewege. — 10. Manche Menschen glauben bisher,

dass es Zauberer gebe. — 11. Sokrates sagt, die Seele des Menschen

sei vom Himmel und werde in den Himmel zurückkehren. — 12. Oft

sagst du, dein Freund habe dich beleidigt, und dein Freund sagt das-

selbe von dir. Dann glaube ich, ihr werdet euch beide übereilt haben.

d) v nepřímých otázkách. (Spojka **ob** překládá se do češtiny spojkou **li, zdali**.)

13. Jeder Mensch frage sich selbst, wozu er am besten tauge. —

14. Ob einer vornehm oder gering sei, das macht vor Gott keinen

Unterschied. — 15. Es wurde lange untersucht, ob sich die Erde um die Sonne bewege. — 16. Aristoteles war im Zweifel, ob die menschliche Seele unsterblich sei. — 17. Es ist nicht einerlei, ob man links oder rechts gehe.

B) 1. Jest záhodno, by člověk denně zpytoval své svědomí. — 2. Vojevůdci sluší, by sám byl udaten. — 3. Jest přáním rodičů, by děti byly mravní a pracovité. — 4. O to vždy pečuj, bys si na (an) zdraví neškodil. — 5. Škola žádá, by každý žák konal své povinnosti. — 6. Rozumní lidé přejí si, by práce jejich i jiným byla prospěšná. — 7. Církev přikazuje, by každý katolík aspoň jednou do roka se zpovídal.

8. Hrdí lidé obyčejně se domnívají, že jsou velmi moudří. — 9. Perikles pravil v hodinu své smrti, že nikdy nezarmoutil žádného spoluobčana. — 10. Říká se, že orel žije přes sto let. — 11. Mnozí tvrdí, že písmo prozrazuje povahu člověka. — 12. Zpytuj na večer, zdalís za dne nezhrěšil. — 13. Při každém podniknutí zkoumej, zdali úmysl tvůj jest dobrý. — 14. Zvědavý ptá se vždy, co je nového.

Úkol 3.

Konjunktiv nejistotný.

e) Ve větách účelných.

A) 1. Gott schiebt die Strafe auf, damit sich der Sünder bessere. — 2. Bei einem Gewitter schließt man die Fenster, damit kein Luftzug entstehe. — 3. Man wässert die Wiesen, damit das Gras besser wachse. — 4. Ein Weiser wurde gefragt, warum der Mensch zwei Ohren und nur einen Mund habe. „Darum,“ antwortete er, „dass er viel höre und wenig rede.“ — 5. Im Winter deckt man die Neben, dass ihnen der Frost nicht schade.

B) 1. Kořeníme jídla, bychom je lépe ztrávili. — 2. Zahradníci zalévají v létě květiny, by neuvadly. — 3. Šetří záhy, bys ve stáří netřel bídu. — 4. Rolník hnojí pole, by bylo úrodné. — 5. Hospodář živí psa, by byl strážcem domu jeho.

C) Beantwortet folgende Fragen in deutscher Sprache:

1. Warum heizen wir den Ofen? — 2. Wozu hat der Schmied die Zange? — 3. Warum besucht ihr die Schule? — 4. Warum wässert man die Wiesen? — 5. Warum arbeiten die Menschen? — 6. Warum begießt man im Sommer die Straßen? — 7. Wozu hat der Reiter die Sporen?

Die schlimmsten Raubthiere.

Anekdote.

Als einst Theokrit, ein griechischer Dichter, gefragt wurde, welche die schlimmsten Raubthiere seien, gab er zur Antwort: „In Wäldern und auf Bergen sind es die Löwen und die Bären, in Städten und Dörfern die Bucherer und die Verleumder.“

Kondicional (konjunktiv vyměňovací).

Úkol 4.

A) 1. Wenn doch immer Friede auf der Welt herrschen würde! — 2. Niemand ist so mächtig, daß er nicht fremder Hilfe bedürftig wäre. — 3. Wer würde nicht jene lieben, die ihn in seiner Kindheit gepflegt haben? — 4. Wenn Gott dich heute vor sein Gericht stellte, würdest du furchtlos hintreten? — 5. Ihr danket mir, wenn ich euere guten Eigenschaften lobe. Würdet ihr mir auch danken, wenn ich euere Fehler rügte? — 6. Kein Volk ist so wild, daß es nicht einen Begriff von Gott hätte. — 7. Mancher Schüler wäre in der Schule sitzamer, wenn er zu Hause gehorchen gelernt hätte. — 8. Mancher Mensch hätte besser gehandelt, wenn er mehr Überlegung gehabt hätte. — 9. Der Sänger Arion hätte sein Leben in den Fluten des Meeres geendet, wenn ihn nicht ein Delphin gerettet hätte.

B) 1. Známost budoucích věcí neprospívala by mravům lidským. — 2. Jak příjemný byl by život náš, kdyby všickni lidé byli míru milovní? — 3. Sokrata rozhněval kdysi kýs otrok. Sokrates pravil k němu: „Zmrskal bych tě, kdybych nebyl rozhorlen.“ — 4. Česali bychom ovoce, kdyby nepršelo. — 5. Kde jest člověk, který by neměl ničádných vad? — 6. Kdyby nebylo dalekohledu, nebyli by astronomové mnohých hvězd objevili. — 7. Římská říše byla by déle potrvála, kdyby byli občané římsští zachovali staré mravy.

T r p n ý r o d.

Úkol 5.

Indikativ a imperativ.

A) 1. Der Gute wird von den Guten geliebt. — 2. Die Bösen werden auch von Bösen nicht geachtet. — 3. Die römischen

Consuln wurden auf ein Jahr gewählt. — 4. Wenn du gelobt wurdest, frage: Bin ich mit Recht gelobt worden? — 5. Oft wurde schon gelobt, was nicht des Lobes würdig war. — 6. Die Stadt Karthago ist von den Römern zerstört worden. — 7. Jede gute That wird von Gott belohnt werden. — 8. Wenn die Speise verbaut und im Magen verarbeitet worden ist, geht sie in die übrigen Theile des Körpers über. — 9. Werde nicht unartig, wenn du getabelt worden bist. — 10. Von den Phöniziern sind viele Colonien angelegt worden.

B) 1. Spravedlivý ode všech je ctěn a vážen. — 2. Každé lidské dílo časem bude zničeno. — 3. V Anglii vyrábí se mnoho ocele. — 4. Bouřkami čistí se vzduch. — 5. Ve Spartě byly raženy peníze ze železa. — 6. Caesar byl od Bruta a Cassia zavražděn. — 7. První knihovny byly zakládány od králův egyptských. — 8. Pros, a bude ti dáno. — 9. Když budeš tázán, odpovídej zdvořile. — 10. Nebuď hrdým, byl-lis chválen. — 11. Všickni budeme od Boha souzeni.

C) 1. Nachdem die Königswürde in Rom abgeschafft worden war, wurden die Consuln eingesetzt. — 2. Nachdem Caesar ermordet (worden) war, wurde das römische Reich wieder der Schauplatz eines gräßlichen Bürgerkrieges. — 3. Wenn der Acker vernachlässigt sein wird, wird er nur Unkraut hervorbringen. — 4. Wo nicht gesät worden sein wird, dort wird auch nicht geerntet werden. — 5. Nachdem die Karthager von den Römern in einigen Schlachten besiegt worden waren, unterhandelten sie wegen des Friedens.

D) 1. Rekové vedli válku s Trojany, protože Helena ze Sparty do Troje unesena byla. — 2. Když město Karthago bylo zbořeno, ochabla udatnost Římanův. — 3. Jakmile bude obilí sklizeno, vylátí je hospodář. (Obilí bude brzy sklizeno.) — 4. Zlé skutky, kteréž od lidí nebudou potrestány, potrestá Bůh. — 5. Město Troja, když bylo deset let od Řeků marně obleháno, konečně lstí jest dobyto a zbořeno.

Úkol 6.

Konjunktiv rodu trpného.

A) 1. Der wahre Wohlthäter erwartet nicht, daß er für seine guten Thaten belohnt werde. — 2. Die Feldherren verleihen heldenmüthigen Kriegern Auszeichnungen, damit die übrigen Soldaten zur Tapferkeit angefeuert werden. — 3. Alle gebildeten Völker streben darnach, daß ihre Sprache vervollkommnet werde. — 4. Wer würde zweifeln, daß durch geregelte Arbeit die Kräfte des Körpers geübt werden. — 5. Es ist bisher nicht erforscht worden, ob der Mond

von lebenden Wesen bewohnt werde. — 6. Es wird erzählt, daß die Schifffahrt von den Phöniziern erfunden worden sei. — 7. Verzeihet denen, welche euch beleidigt haben, damit auch euch verziehen werde.

B) 1. O to se snaž, bys od dobrých byl ctěn a milován. — 2. Jest potřebí, by pole v čas bylo zoráno a pohnojeno. — 3. Rolník hoden jest, by od každého byl ctěn. — 4. Jest potřebí, aby mládež k pilnosti byla naváděna. — 5. Prsa jsou kryta tvrdými žebry, by srdce a plíce chráněny byly od (vor) úrazu.

Úkol 7.

Kondicional rodu trpného.

A) 1. Wir wären unwissend, wenn wir nicht von Älteren unterrichtet würden. — 2. Wer wäre niemals von neidischen Menschen verfolgt worden? — 3. Cäsar wäre wohl nicht ermordet worden, wenn er nicht allzu ehrgeizig gewesen wäre. — 4. Die Griechen wären nicht von anderen Völkern unterjocht worden, wenn sie untereinander einig gewesen wären. — 5. Das Auge würde leicht verletzt, wenn es die Stirne und die festen Backenknochen nicht schützten.

B) 1. Kdyby nebyla pole řádně vzdělávána, neuživila by hospodáře. — 2. Osení by se nedařilo, kdyby nebylo deštěm občerstvováno. — 3. Síly ducha by oslábly, kdyby nebyly stále cvičeny. — 4. Mnohý by nebyl zbloudil s dráhy ctnosti, kdyby od zlych tovaryšů nebyl sveden býval.

B) Úlohy cvičebné o slovesech silné konjugace.

I. třída.

Úkol 8.

Binden — finden — schinden — schwinden — winden.

A) 1. Jedes Thier findet seine Nahrung. — 2. Die Wunde würde nicht heilen, wenn sie der Arzt nicht verbände. (Opisným tvarem?) — 3. Nordamerika ist mit Südamerika durch die Landenge von Panama verbunden. — 4. Die Pferde werden im Stalle an-

gebunden. — 5. Alexander der Große fand in Babylon kostbare Schätze. — 6. In Osterreich wurden viele altrömische Münzen gefunden. — 7. Wer nichts versucht, der wird nichts erfinden. — 8. Mittels der Hautnerven empfinden wir Wärme und Kälte. — 9. Ein ordentlicher Schüler legt seine Sachen immer auf einen bestimmten Ort, damit er sie leicht wiederfinde. — 10. Von einem beschränkten Menschen sagt man, er habe das Schießpulver nicht erfunden. — 11. Ein kluger Landwirt schindet nicht seine Schafe. — 12. Wenn wir krank sind, schwinden unsere Kräfte. — 13. Viele große und mächtige Städte sind schon von der Oberfläche der Erde verschwunden. — 14. Der Epheu windet sich um die Bäume. — 15. Die alten Römer haben fast alle Völker des südlichen Europa überwunden. — 16. Die Wäsche wird ausgewunden, damit sie besser trockne.

B) 1. Hledej a nalezneš. (Kdo hledá, nalezne. — Kdybys hledal, nalezl bys. — Kdybys byl hledal, byl bys nalezl. — Hledal jsem a nalezl jsem.) — 2. Jak se máš? — 3. V Čechách byl před několika lety nalezen domácí dĕmant. — 4. Na noc bývají psi odvazováni. — 5. Kupujte jen vázané knihy! — 6. Zenci vázali obilí. — 7. O lichvářích se říká, že lidi odraží. — 8. Rychle mĕjĕj dnové mladosti. — 9. Zmizeli krásní dnové jarní. — 10. Před svátkem Božího Tĕla vijeme věnce. — 11. Není pochybnosti, že pilnost a vytrvalost přemáhá veškery překážky.

Úkol 9.

Dingen — dringen — gefingen — klingen — ringen
schlingen — schwingen — sungen — springen —
zwingen.

A) 1. Der Baumeister hat neue Arbeiter gedungen. — 2. Die Arbeiter haben sich einen großen Lohn bedungen. — 3. Der Hausherr hat sein Haus verpachtet; er hat sich nur eine kleine Wohnung ausbedungen. — 4. Das Dach ist schadhast, der Regen ist in die Mauern gedrungen. — 5. Wo keine Fenster sind, da dringt das Licht durch die Thürrspalten ein. — 6. Der Gläubiger hat darauf gedrungen, dass die Schuld bezahlt werde. — 7. Bei den Römern rangen riesenstarke Männer um den Preis. — 8. Der Versuch, Gold zu erzeugen, ist noch niemandem gelungen. — 9. Dem Maler ist das Bildnis misslungen. — 10. Das Silber klingt hell. — 11. Die Glocke ist verklungen. — 12. Das Leben des Menschen ist ein ewiges Ringen. — 13. Wer Halbschmerzen hat, schlingt schwer die Speisen. — 14. Man sagt, der Hai fisch verschlinge nicht nur Fische, sondern auch Menschen. — 15. Der Fähnrich schwang die Fahne. — 16. In

unserem Jahrhunderte haben sich die Wissenschaften bedeutend empor-
geschwungen. — 17. Die Vögel sangen im Gebüsch. — 18. Wie
traurig wäre es in den Wäldern, wenn dort keine Vögel sängen! —
19. Das Pferd sprang über einen Graben. — 20. Das Glas ist
gesprungen. — 21. David hat den Goliath bezwungen. — 22. Das
Kupfer hat einen durchdringenden Klang. — 23. Die Noth zwang
die Phönizier zu weiten Seereisen.

B) 1. Římané mívali ve svém vojště též najaté bojovníky.
— 2. Řekové úskokem vnikli do města Troje. — 3. Těšme se,
když se nám práce zdařila. — 4. Kéž by se mi práce má zda-
řila! — 5. Kéž by již zase zaznívaly zpěvy ptactva! — 6. Umí-
rající zápasí se smrtí. — 7. Břečtan oplétá se kolem stromů.
— 8. Jonáš pohlcen byl od dravé ryby. — 9. Ptáčekové zpíva-
jíce k nebesům se vznášejí. — 10. Homér opěval udatnost
hrdin trojských. — 11. Kočka obratně skáče. — 12. Sklenice
nebylaby praskla, kdybys ji nebyl postavil na horká kamna. —
13. Skoro všechny řeky vznikají na horách. — 14. Nouze nutí
i lenocha k práci.

Úkol 10.

Sinken — sinken — trinken.

A) 1. Das Wasser sinkt — sank — ist gesunken. — 2. In der
Kirche ist eine Frau in Ohnmacht gesunken. — 3. Der Preis des
Getreides ist gesunken. — 4. Der Kranke ist in einen tiefen Schlaf
versunken. — 5. Der Schwimmer rang mit den Wellen des Stromes,
dann aber sank er unter. — 6. Der Knoblauch stinkt. — 7. Die
Eier haben gestunken. — 8. Mein Herr, werden Sie Bier oder
Wein trinken? — 9. Trinket nicht, wenn ihr erhitzt seid. — 10. In
ältester Zeit tranken die Menschen theils Milch, theils Wasser. —
11. Trinke aus, ich werde dir einschenken. — 12. Das Meerwasser
wird nicht getrunken, weil es bitter und salzig ist. — 13. Ein wohl-
gestitteter Mensch betrinkt sich nicht.

B) 1. V pravěku mnoho lesů do země zapadlo. — 2. Staří
Germani pili z rohů bůvolích. — 3. Některé houby zapáchají.
— 4. Mnohý člověk propil celé své jmění. — 5. Nepil bys víno?
— 6. Lékaři radí slabým a starcům, by víno pivali. — 7. Do-
pijte! — 8. Loď utonula; skoro všickni cestující se utopili. —
9. Tonoucí dlouho zápasil se smrtí.

II. třída.

Úkol 11.

Brechen — sprechen — stehen.

A) 1. Noth bricht Eisen. — 2. Die Uhr geht nicht, weil die Feder gebrochen ist. — 3. Brich die Spitze der Nadel nicht ab! — 4. Erbrechet nicht fremde Briefe! — 5. Die Deichsel des Wagens ist gebrochen. — 6. Ein Blinder stürzte von der Stiege und brach ein Bein. — 7. Das Heer bricht auf. — 8. Der Redner hat schön gesprochen. — 9. Sprechet richtig aus und ihr werdet richtig schreiben. — 10. Oft spricht das Auge mehr als der Mund. — 11. Bestrebe dich, dass du jedes Wort deutlich aussprechest. — 12. Sprichst du schon deutsch? — 13. Alexander, König von Macedonien, hat seinen Vertrauten Clitus im Zorne erstochen. — 14. Widersprechet nicht älteren Personen! — 15. Man geht so lange mit dem Krüge zum Wasser, bis er bricht, sagt das Sprichwort.

Sprüche.

„Morgen, morgen, nur nicht heute!“
sprechen alle faulen Leute.

Einem Blüher glaubt man nicht,
wenn er auch die Wahrheit spricht.

B) 1. Bodlák píchá. — 2. Včely píchají, jsou-li drážděny. — 3. Včela by tě nebyla píchla, kdybys jí nebyl dráždil. — 4. Náprava vozu je zlomena. — 5. Nepřítel strhal mosty za sebou. — 6. Kdyby tě včela píchla, při kládej si prst na místo zraněné. — 7. Ve vesnici vypukl oheň. — 8. Lháři nevěříme, byť pravdu mluvil. — 9. Mluvte vždy pravdu! — 10. Nemluv nikdy nepravdu! — 11. Splň, co jsi slíbil!

Úkol 12.

Erschrecken — treffen.

A) 1. Der Blitz trifft zumeist hohe Bäume. — 2. Das Heer traf bei einem Walde mit dem Feinde zusammen. — 3. Goethe hat alle übrigen deutschen Dichter übertroffen. — 4. Im Mai trifft man in der Natur das Maiglöckchen, das Bergfarnkraut, die Ullie, die Rose und die Nelke. — 5. Der Gerechte erschrickt nicht in der Stunde des Todes. — 6. Die römischen Soldaten erschrecken, als sie die Elephanten des Königs Pyrrhus erblickten. — 7. Warum bist du

erschrocken? — 8. Im Winter trifft man die Regentwürmer 3 bis 4 Meter tief unter der Erde. — 9. Was für ein Unglück hat dich getroffen?

B) 1. I špatný střelec někdy zajíce strelí (treffen). — 2. Bylo by mně milo, kdybych tě zítra doma zastihl. — 3. Bázlivý leká se, slyší-li šuměti listí stromů. — 4. V Uhrách bývají čápi častěji nalezeni než v Čechách. — 5. Zločinec ulekl se, když uslyšel rozsudek. — 6. Nelekej se! — 7. Nelekejte se, přátelé! — 8. Vidím, že jste se ulekli. — 9. Proč se lekáš? — 10. Jsi bledý; ulekl jsi se?

Úkol 13.

**Bergen — bersten — dreschen — gelten — schelten
— werfen.**

A) 1. Der Mond verbirgt sich hinter die Wolken. — 2. Die Vorsehung hat uns die Zukunft verborgen. — 3. Die Feinde verborgen sich im Walde. — 4. Die Mauer ist geborsten. — 5. Man drischt das Getreide auf der Tenne. — 6. Gestern droschen die Drescher Korn, heute werden sie Weizen dreschen. — 7. Wenn gedroschen wird, jammeln sich die Späzen vor der Scheuer. — 8. Von einem Schwäger sagt man, er dresche leeres Stroh. — 9. Eine Mark gilt hundert Pfennige. — 10. Ein Gulden galt in Österreich vor dem Jahre 1859 sechzig Kreuzer, jetzt gilt er hundert Neukreuzer. — 11. Vergilt Böses mit Gutem! — 12. Schelten ist leichter als Gutes vergelten. — 13. Ein sittsamer Knabe schilt nicht. — 14. Bei den Römern warf man jeden Vatemörder ins Meer. — 15. Der Prophet Jonas wurde von Mitreisenden ins Meer geworfen. — 16. Der Aetna wirft Feuer und Steine aus. — 17. Wirf den Stuhl nicht um!

B) 1. Země kryje v nitru svém mnoho kovů. — 2. Před Bohem nic není ukryto. — 3. Srna ukryvá svá mláďata v houští. — 4. Zdi některých starých věží města Prahy popraskaly; jsou však již spraveny. — 5. Mlátí-li již hospodáři ve vaší vesnici? — 6. Vymlátili jste již mnoho obilí? — 7. U starých Němců podání ruky za přísahu bývalo (gelten). — 8. Bůh splácí dobré a třeše zlé. — 9. Zlí lidé splácejí dobré zlým. — 10. Klíti a láti jest ohavný nezpůsob. — 11. Pán vyplánil líného sluhu. — 12. Nezahazuj peněz! — 13. I nejtenčí vlas vrhá stín. — 14. Bouře skácela vysoký topol.

Úkol 14.

Helfen — sterben — verderben — werben — werden.

A) 1. Die Dienstboten helfen bei der Arbeit im Hause und auf dem Felde. — 2. Hilf mir, o Gott, in meiner Noth! — 3. Was hätte dir aller Reichthum der Welt, wenn du nicht ein reines Herz hättest? — 4. In großen Städten sterben täglich einige Menschen. — 5. In welchem Jahre ist Julius Cäsar gestorben? — 6. Wie alt war Cäsar, als er starb? — 7. In Urwäldern findet man Spuren ausgestorbener Thiere. — 8. Fleißige Hand erwirbt sich Brot in jedem Land. — 9. Waldstein, ein Feldherr im dreißigjährigen Kriege, hat selbst ein Heer geworben. — 10. Viele Völker bewarben sich um die Freundschaft des altrömischen Staates. — 11. In feuchten Gewölben verdirbt das Obst. — 12. Das Getreide ist durch Nässe verdorben. — 13. Ein faules Ei verdirbt den ganzen Kuch. — 14. Gott sprach: „Es werde Licht!“ und es ward Licht.

B) 1. Pracovitému Bůh pomáhá. — 2. Lékaři, pomoz sám sobě! — 3. Pomáhejte nešťastným a Bůh pomůže vám. — 4. Bůh splatí tomu, kdo chudým pomáhá. — 5. Kdo prosí, tomu bude pomozeno. — 6. Lidé umírají, ale ctností nepomrou. — 7. O zemřelých nemluv nic zlého! — 8. Největší část lidstva umírá v dětském věku. — 9. Kdy zemřel císař Ferdinand Dobrotivý? — 10. Necházel jsi se o stipendium? — 11. Nepromrhej, co tvůj otec těžce vydělal! — 12. Hospodyně zasolují máslo, by se nezkazilo. — 13. Ovoce zkazilo se proto, že bylo ve vlhké komoře uschováno. — 14. Nejezte horkých jídel, byste si nezkazili zuby!

Úkol 15.

Befehlen — stehlen — gebären.

A) 1. Befehl dem Herrn deine Wege! — 2. Es ist leichter zu gehorchen, als klug zu befehlen. — 3. Gute Sache befehlt Gott die Mache. — 4. Ich empfehle mich höflichst. — 5. Eine gute Ware findet den Käufer, wenn sie auch nicht anempfohlen wird. — 6. Das Laster stiehlt der Tugend die Kleider. — 7. In der Nacht sind Diebe ins Haus eingebrochen und haben den Hausherrn bestohlen. — 8. Eine böse That gebiert immer wieder Böses. — 9. Ehedem glaubte man, dass der Kal lebendige Junge gebäre. — 10. Das Land, in welchem wir geboren wurden, heißt unser Vaterland.

B) 1. Co poroučíte, pane? — 2. Pán poroučí, sluha plní rozkazy jeho. — 3. Dobré dítě rádo splňuje, co mu od rodičů

bylo přikázáno. — 4. Dobré samo se doporučuje. — 5. Lékař doporučil nemocnému, by pil víno. — 6. Kdo lže, ten krade. — 7. Vrána ukradla kdesi kus sýra. — 8. Ve kterém roce jsi zrozen? — 9. Člověk jest ku práci zrozen. — 10. Jsem Čech rodilý.

Úkol 16.

Beginnen — gewinnen — rinnen — sinnen — spinnen
— **schwimmen.**

A) 1. Am 18. Juni 1757 haben die Österreicher die große Schlacht bei Kolin gewonnen. Der Kampf begann um zwei Uhr nachmittags und endete spät abends. Dies war eine fürchterliche Schlacht; das Blut rann stromweise über den Kampfplatz. — 2. Hat schon die Vorstellung im Theater begonnen? — 3. In Ungarn wird eine bedeutende Menge Gold gewonnen. — 4. Den Arbeitern ist der Schweiß von der Stirn geronnen. — 5. Wenn der Mensch weint, rinnen ihm die Thränen aus den Augen. — 6. Schlechte Milch gerinnt leicht. — 7. Der Kluge sinnt über die Mittel nach, bevor er etwas beginnt. — 8. Kein Verbrecher wird der Strafe Gottes entriunen. — 9. In der Schweiz wird viel Seide gesponnen. — 10. Ein Schiff war gescheitert; Menschen, Thiere und Waren schwammen auf den Wellen des Meeres. — 11. In der Wärme zerrinnt die Butter.

Spruch: Wie gewonnen, so zerronnen.
(Jak nabyl, tak pozbyl.)

B) 1. Kdo mnoho začíná, málo dokoná. — 2. Již brzy nastanou žně. — 3. Práznyiny již nastaly. — 4. V Rakousích dobývá se mnoho soli. — 5. Dítě plakalo; slzy mu kanuly s očí. — 6. Mléko se srazilo. — 7. Co mudrci vymyslili, všem jest prospěšno. — 8. Předemý len nazývá se příze. — 9. Jindy předem býval len na kolovratě, nyní předem jej velikými stroji. — 10. Korek na vodě pluje. — 11. Z řepy vyrábíme cukr.

Der Fuchs und die Ente.

Ein Fuchs hätte gerne eine Ente gefressen, welche auf einem Teiche schwamm. Aber die Ente war zu weit vom Ufer und der Fuchs war ein schlechter Schwimmer. Er ersann daher eine List. „Komm, liebe Ente, näher zu mir,“ sagte Meineke mit liebevoller Stimme; „ich bin in großer Noth und du wirst mir vielleicht mit einem guten Rath helfen.“ — Aber die Ente ahnte, was er im

Sinne hatte. Sie sprach: „Was würde der Rath einer Gute dem schlauen Fuchse nützen?“ — Und sie schwamm bis in die Mitte des Teiches.

Úkol 17.

Kommen — nehmen.

A) 1. Was nicht vom Herzen kommt, geht nicht zum Herzen. — 2. Bist du zur Zeit in die Schule gekommen? — 3. Bekamst du nicht heute einen Brief? — 4. Im vierten Jahrhunderte nach Christus kamen die Hunnen aus Asien nach Europa. — 5. Der Winter ist gekommen und hat uns alle Blumen genommen. — 6. Nimm den Hut herab. — 7. Benehmet euch artig. — 8. Mein Vater würde einen Diener aufnehmen, wenn er einen verlässlichen Mann fände.

B) 1. Odkud přicházíš, příteli? — 2. Přicházím ze zahrady. 3. Kdy přijdeš domů? — 4. Nebyl jsem doma, když můj přítel ke mně přišel. — 5. Zemětřesením v Lissaboně mnoho lidí zahynulo. — 6. Kéž by se jaro vrátilo! — 7. Báh nebere více než daroval. — 8. Statečný muž nezoufal by, byť mu neštěstí vzalo všecken majetek.

Úkol 18.

Opakování o silných slovesech I. a II. třídy.

Erste Belagerung Wiens durch die Türken.

Im Juli des Jahres 1529 kamen die Türken nach Ungarn. Sie fanden fast keinen Widerstand und drangen bis nach Osterreich vor. Am 21. September trafen sie vor Wien ein und belagerten die Stadt.

Am 9. October wurde ein Theil der Stadtmauern durch Pulver niedergeworfen. Nun versuchten die Türken in die Stadt einzudringen. Schon glaubte der Sultan, er habe die Christen bezwungen, aber diese kämpften und rangen tapfer, bis sie den Feind zweimal zurückwarfen.

Da sank der Muth der Türken; sie machten keinen Angriff mehr. Wie durch ein Wunder war Wien gerettet. Das Volk eilte in die Stephanskirche und sang ein freudiges „Herr Gott, dich loben wir!“ Aber ein Schmerz traf doch die Stadt: Graf Salm, der Vertheidiger Wiens, war bei dem Sturm verwundet worden und starb nach langem Leiden.

III. třída.

Ukol 19.

**Biegen — bieten — fliegen — fliehen — schießen —
wiegen — ziehen.**

A) 1. Besser biegen als brechen. — 2. Einige Fürwörter werden wie der bestimmte Artikel gebogen. — 3. Der Fluss biegt sich am Fuße des Berges. — 4. Die Hörner der Gemse sind gebogen. — 5. Die Mutter bot den Gästen ein Glas Wein dar. — 6. Der Diener macht, was ihm der Herr geboten hat. — 7. In Städten ist das Betteln verboten. — 8. Die Henne fliegt nicht hoch. — 9. Die fliehenden Feinde verbargen sich in einem Walde. — 10. Bald wird die Zeit eurer Jugend entflohen sein. — 11. Ein Karren wird geschoben oder gezogen. — 12. Was für Waren werden gewogen? — 13. Bei den alten Deutschen zogen die Weiber mit den Männern in den Krieg und feuerten sie zur Tapferkeit an. — 14. Kaiser Karl der Vierte wurde in Frankreich erzogen. — 15. Die Schwalben ziehen im Herbst in wärmere Länder.

Der Adler und der Zaunkönig.

Man sagt, kein Vogel fliege so hoch wie der Adler. Und doch hat sich einmal der kleine Zaunkönig noch höher aufgeschwungen. Die Vögel sind um die Wette geflogen. Der Zaunkönig verbarg sich in die Federn des Adlers und flog mit demselben auf den Gipfel eines hohen Berges. Als aber der Adler müde war, kroch der Zaunkönig hervor, flog noch ein wenig höher und gewann die Wette.

B) 1. Rohy volů jsou zahnuty. — 2. Měli jsme letos mnoho ovoce; stromy ohýbaly se pod břemenem svým. — 3. Příroda poskytuje nám nejkrásnějších zábav. — 4. Přemyslu Otakarovi II. byla dvakrát nabízena koruna německé říše. — 5. Sovy v noci poletují. — 6. Zločinec neujde trestu, byť ušel spravedlnosti tohoto světa. — 7. Čas ubíhá. — 8. Neodkládej žádnou práci na zejtrěk! — 9. Jak se nazývá nástroj, kterým vážíme zboží? — 10. Lékař vyňal raněnému kuli z ruky. — 11. Matka obléká dítě. (Proneste 10. větu všemi časy.)

Cvičení.

Nennet einige Vögel und saget, wie sie fliegen. (Hoch, niedrig, schnell, langsam.)

Welche Thiere ziehen Lasten?

Úkol 20.

Kriechen — riechen.

Lügen — trügen.

A) 1. Die Würmer kriechen. — 2. Bevor ihr gehen gelernt habet, seid ihr auf allen Bieren gekrochen. — 3. Rosen und Nelken riechen lieblich. — 4. Hast du schon zu unseren Nelken gerochen? Ihr Geruch ist sehr angenehm. — 5. Wir riechen mit der Nase; die Nase ist das Werkzeug des Geruchs. — 6. Wer einmal gelogen hat, ist auch schon ein Lügner. — 7. Lügnet nicht einmal im Scherze! — 8. Süßer Gesang hat manchen Vogel schon betrogen.

Die Schnecke und der Hase.

Eine Fabel.

In einem Walde traf eine Schnecke mit einem Hasen zusammen. Sie bot ihm die Wette an, dass sie früher als er an das Ende des Waldes kommen werde. Der Hase nahm die Wette an, aber er legte sich vorher noch nieder und schlummerte ein. Unterdessen kroch die Schnecke langsam vorwärts und näherte sich dem Ziele. Da erwachte der Hase, sprang auf und eilte an das Ende des Waldes. Aber zu spät — die Schnecke war schon am Ziele.

B) 1. Po dešti vylézají deštovky ze země. — 2. Lehkověrný snadno bývá oklamán. — 3. Mnohá myška byla zle sklamána, když ke slanině v pasti přivoněla. — 4. Kdo jednou selhal, tomu nevěřime, byť pravdu mluvil. — 5. Červi hledají si potravu po zemi lezouce.

Úkol 21.

Frieren — verlieren — erkiesen — sieden.

A) 1. Es friert. — 2. Es friert mich. — 3. Das Wasser gefror über die Nacht. — 4. In der Nacht hat es gefroren. — 5. Den Thätigen friert es nicht. — 6. Gefrorene Erdäpfel faulen leicht. — 7. Es ist nöthig, dass der Schnee die Wintersaat bedecke, damit sie nicht erfriere. — 8. Schöne Gestalt verliert sich bald. — 9. Der Schlaf ersetzt uns die Kräfte, welche wir bei der Arbeit verloren haben. — 10. Moses wurde dazu auserkoren, dass er das hebräische Volk aus Ägypten wegführe. — 11. Man kocht die Eier in siedendem Wasser. — 12. Hartgesottene Eier sind nicht so verdaulich wie weichgesottene. — 13. Eingefottene Früchte bewahrt man in Gläsern auf, welche mit einer Blase zugebunden werden.

B) 1. V noci mrzlo. — 2. Zmrzlé brambory mají nasládlou chuť. — 3. Záblo mne v nohy. — 4. Jak se nazývá zmrzlá voda? — 5. Osení by pomrzlo, kdyby je sníh nekryl. — 6. Hannibal ztratil na své výpravě přes Alpy skoro polovici svého vojska. — 7. Růže jest má květina vyvolená. — 8. Voda vře. — 9. Jsou vejce vařena?

Úkol 22.

**Fließen — gießen — genießen — schießen — schließen —
sprießen — verdriessen.**

A) 1. Die Elbe entspringt in Böhmen, fließt durch Deutschland und ergießt sich in die Nordsee. — 2. Die Gebirgsbäche fließen schneller als die Wiesebäche. — 3. Die Zinngefäße werden gegossen. — 4. Wenn man einen Hornigen reizt, so ist es, als wenn man Öl ins Feuer gösse. — 5. In vielen Ländern werden die Bohnen genossen. — 6. Der Jäger schoss nach einem Hasen, aber er traf ihn nicht. — 7. Der Arbeiter genießt am Sonntag der Ruhe. — 8. Wenn man zu viel Wasser in ein Glas eingegossen hat, so fließt es über. — 9. Nach dem Kriegsrechte werden Ver-räther erschossen. — 10. Ich schloße das Zimmer ab, wenn das Schloß nicht schadhast wäre. — 11. Um 12 Uhr mittags und um 4 Uhr nachmittags wird der Unterricht geschlossen. — 12. Träge Menschen verdriest das Leben. — 13. Arbeitet unverdrossen!

B) 1. Ve válkách tureckých bylo mnoho krve prolito. — 2. Někteří národové posud nepoživají vepřového masa. — 3. Zahradník zaléval květiny. — 4. Květiny by zvadly za (an) oknem, kdybychom jich nezalévali. — 5. Kolik let uplynulo od narození Spasitelova? — 6. Sklenice by praskla, kdybys do ní nalil horké vody. — 7. Nalij oleje do lampy! — 8. Dříve střílelo se lukem a šípem, nyní střílí se z ručnic prachem a olovem. — 9. K (gegen) vánocům bývá nejvíce zajíců postříleno. — 10. Jest čas, by domovník zavřel dům. — 11. Kéž by byl brzy mír zjednan! — 12. Život by nás mrzel, kdybychom neměli nižádných starostí.

Die Tulpe und das Weilchen.

In einem Garten blühte eine schöne Tulpe. Sie schaute stolz auf das bescheidene Weilchen, welches unweit von ihr aufgesprossen war. Aber bald kam die Bestgerin des Gartens mit ihrer Freundin und fand das zarte Weilchen. Sie pflückte es, reichte es ihrer Freundin

und sagte: „Dies ist mein liebstes Blümlein!“ Die Tulpe dagegen lobte niemand.

Wer sich erhöht, der wird erniedrigt werden.

Úkol 23.

Seben — weben — bewegen přiměti — scheren.

A) 1. Schwere Lasten werden mittels eines Hebels gehoben. — 2. Wer sich über andere erhebt, der wird erniedrigt werden. — 3. Kaiser Josef der Zweite hat viele Klöster aufgehoben. — 4. Der Brand von Moskau hat Napoleon den Ersten bewogen, Rußland zu verlassen. — 5. Ein guter Hirt schiert den Schafen die Wolle ab, aber er schindet sie nicht. (Těž trpným rodem.) — 6. Die alten Juden schoren sich das Haupthaar, wenn sie Trauer hatten. — 7. Die Spinne fängt Fliegen in ein Netz, welches sie selbst gewoben hat. — 8. Der deutsche Dichter Schiller wurde in den Adelsstand erhoben.

B) 1. Slonové, když plovou, zdvihají chobot. — 2. Kuřátko nepije, aby (daß nicht) nepozvedlo oči k nebi. — 3. Co přimělo tvého přítele, by odcestoval? — 4. Vypravuje se o císaři Bedřichu Rudovousém, že si nikdy vousů nestříhal. — 5. Josef Jungmann byl za své zásluhy povýšen do stavu rytířského. — 6. Modlitbou povznášíme mysl svoji k Bohu.

Die Spinne und die Schnecke.

Spinne:

Wie ist es nur möglich, Schnecke, Sieh, ich lebe
daß dein ganzes Sein in Palästen und ich webe
in dies kleine, enge Haus hinein mein Gespinnst um Königsthron.
sich verstecke?

Schnecke:

Klein, doch mein
ist das Haus, in dem ich wohne.

Úkol 24.

**Fechten — flechten — melken — quellen — schwellen
— schmelzen — erlöschen.**

A) 1. Alexander der Große erschocht drei große Siege über die Perser. — 2. Nachdem Themistokles glänzende Siege über die Perser

erfochten hatte, wurde er aus seinem Vaterlande verbannt. — 3. Aus Rohr werden Sitze zu Sesseln geflochten. — 4. Aus dem Regen quillt der Segen. — 5. Mir ist die Wange vom Zahnweh geschwollen. — 6. Der Bach ist angeschwollen. — 7. Ist schon der Schnee im Gebirge geschmolzen? — 8. Auch Gold schmilzt im Feuer. — 9. Wahrer Ruhm erlischt nie. — 10. Das Feuer ist am Herde verloschen. — 11. Die Schilder der alten Deutschen waren aus Weidenruthen geflochten.

B) 1. Germani statečně bojovali za svobodu proti Římanům. — 2. Pilný zahradník v zimě košíky plete. — 3. Dívky pletly věnce. — 4. Nařizneme-li káru stromů jehličnatých, prýští se pryskyřice. — 5. Hrách bobtná ve vodě. — 6. Nemocnému otekly nohy. — 7. Když taje sníh, potoky se rozvodňují. — 8. Když sníh roztál, bývá na horách veselo. — 9. Oheň vyhasíná. — 10. Svíce uhasly.

Úkol 25.

Gähren — erwägen — schwären — schwören — saufen
— saugen — glimmen.

A) 1. Das Bier gährt. — 2. Ausgegohrenes Bier ist ein gesundes Getränk. — 3. Erwäge jedes Wort, bevor du sprichst. — 4. Die Wunde schwiert. — 5. Mir ist der Finger geschworen. — 6. Falsch schwören ist ein schweres Verbrechen. — 7. Hannibal schwor schon im Kindesalter seinem Vater, daß er das römische Volk immer hassen werde. — 8. Saufen heißt unmäßig trinken. — 9. Das Vieh säuft. — 10. Ein Pferd ist im Teiche ersoffen. — 11. Die Bienen flogen von Blume zu Blume und saugen süße Säfte aus den Blüten. — 12. In glimmender Asche werden Kastanien gebraten. — 13. Die Alpenjäger klimmen über die höchsten Spitzen der Berge.

B) 1. Od vyžraného zuby podbírá se mi dáseň. (Též v min. č.) — 2. Vojáci buďte věrni svému císaři, jemuž jste přísahali věrnost. — 3. Mnozí občané římského císaře Nerona, avšak týž si sám vzal život. — 4. Víno je nechutné, není-li dobře vykysalé. — 5. Kuna vypíjí vejce slepičí. — 6. Uhlí doutnalo v kamnech až do rána. — 7. S velikou obtíží vylezli jsme na vrchol hory.

IV. třída.

Úkol 26.

Geben — treten — essen — fressen — vergessen —
messen.

Pozn. Es gibt gute und böse Menschen (akk.) in der Welt. Jsou dobří a zlí lidé ve světě. Es gibt keinen vollkommenen Menschen. Není člověka dokonalého.

A) 1. Die Kuh gibt uns nahrhafte Milch. — 2. Gebet den Armen gern von dem, was euch Gott gegeben hat. 3. Gib acht auf die Worte des Lehrers. — 4. Es gibt Frühlingsblumen, Sommerblumen, Herbstblumen und auch Winterblumen. — 5. Es gibt keine Gespenster. — 6. Ohne Luft/gäbe es keinen Schall. — 7. Was wurde euch heute in der Schule aufgegeben? — 8. Die Uhr gibt die Zeit an. — 9. Wie alt warst du, als du in die erste Klasse der Volksschule eingetreten bist? — 10. Tritt näher! — 11. Nach langem Regen trat schönes Wetter ein. — 12. Gebet acht, dass ihr keine jungen Bäumchen zertretet. — 13. Issest du abends Fleisch? — 14. Is keine zu heiße Speise, damit du dir nicht die Zähne verderbest. — 15. Es ist besser, dass man die Milch esse als die Kuh. — 16. Man sagt: Wo sieben Menschen zu essen haben, da äße sich auch der achte satt. — 17. Die Katze versteckt die jungen Kätschen, damit sie der Kater nicht auffresse. — 18. Vergeben ist leichter als vergessen. — 19. Vergesst, womit euch Andere beleidigt haben. — 20. Das Getreide wird theils gemessen, theils gewogen. — 21. Mit welchem Maße du Anderen missest, mit demselben wird auch dir gemessen werden. — 22. Der Schaffer maß Getreide ein.

B) 1. Lykurg dal Spartanum přísné zákony. — 2. Měj pozor na svůj jazyk! — 3. V němčině jest desatero částí řeči. — 4. Nikdo nám nenavrátí čas uplynulý. — 5. Pane, odpust nám naše viny! — 6. Příroda dala toliko člověku řeč a rozum. — 7. Kdyby nebylo vzduchu, nebylo by ohně. — 8. Za starých časů nebylo knih tištěných. — 9. Proste a bude vám odpuštěno! — 10. Jaro dává bylinám nový život. (Těž soum. a min. č.) — 11. Císař Karel Pátý postoupil panování svému bratru Ferdinandu. — 12. Snědl jsi svůj chléb? — 13. Rád bych pojedl chleba. — 14. Nežijeme, bychom jedli. — 15. Nejidáš rád ovoce? — 16. Nejez na noc mnoho ovoce! — 17. Nejdějte pozdě na noc! 18. Říká se, že slon nežere masa. — 19. Sup hitavě žere. — 20. Opakuj každý úkol, bys nic nezapomněl. — 21. Mléko se měří, máslo se váží. — 22. Dříve se měřivalo sukno ua (uač) lokte, nyní na metry.

Úkol 27.

Geschehen — sehen — lesen.

Genesen.

Bitten — sitzen — liegen.

A) 1. Ohne Ursache geschieht nichts unter der Sonne. — 2. Herr, nicht mein, sondern dein Wille geschehe. — 3. Wenn doch jeder zuerst auf seine eigenen Fehler sähe! — 4. Sieh erst auf dich, dann richte mich! — 5. Napoleon der Erste hätte wohl den Feldzug gegen Rußland nicht unternommen, wenn er den Untergang seiner Armee vorausgesehen hätte. — 6. Die Spartaner sahen die Tapferkeit für die größte Tugend an. — 7. Wer in der Dämmerung liest, verdirbt sich die Augen. — 8. Viele Menschen sprechen über Bücher, welche sie nicht gelesen haben. — 9. Lies laut. — 10. Es ist nöthig, daß jeder Schüler zu Hause gute Bücher lese. — 11. Wer würde nicht Gott danken, wenn er von einer schweren Krankheit genesen ist? — 12. Der Bettler bittet um Brod. (Ve vŝech časech). — 13. Bittet Gott, daß er eueren Eltern ein langes Leben gebe. — 14. Es wird erzählt, Diogenes habe reiche Menschen oft auf der Gasse um Geld gebeten. — 15. Der Geselle bat um Arbeit. — 16. Die Schüler sitzen in Bänken. — 17. Wo sahest du heute in der Kirche? — 18. Erösus, König von Sydien, besaß ungeheuerer Reichthümer. — 19. An der Quelle saß der Knabe; Blumen wand er sich zum Kranz. — 20. Wien liegt an der Donau. — 21. Die Berge lagen bis zum Monat Juni unter Schnee. — 22. Wie lange bist du krank gelegen?

B) 1. Co se zde stalo? — 2. Vidáme cizí chyby lépe než své vlastní. — 3. Rozsvit, vždyť již nevidíš. — 4. Očima vidíme. 5. Čtyři oči více vidí než dvě. — 6. Pohleď na hodiny! — 7. Nenablížejte příliš blízko do knihy. — 8. Čítej jen dobré knihy. — 9. Čítejte správně a budete správně psátí. — 10. Mluvil bys zajisté rychleji německy, kdybys více čítal. — 11. Který článek čteš? (Ve vŝech časech proneseno budiž.) — 12. Myslím, že otec čte. (Vedl. věta budiž polož. též v č. m. a bud.) — 13. Lékař raduje se, když se nemocný uzdravil. — 14. Jestliže jsi chybil, pros za odpuštění. — 15. Kdo seděl vedle tebe v divadle? — 16. Žebrák prosil o almužnu. — 17. Oči lišky leží šikmo. — 18. Římské forum leželo blíže Kapitolia.

C) Ein Spatz erhaschte eine Fliege und fraß sie. Da flog ein Sperber herbei und zerfleischte den Spatzen. Der Sperber saß noch

auf dem Dach und fraß seine Beute; da schoss ein Adler herab und erlöschte den Sperber. In demselben Augenblicke kam ein Jäger herbei und erschoss den Adler.

Sprüche.

Frage nicht, was And're machen,
Sieh auf deine eignen Sachen.

An Gottes Segen ist alles gelegen.

V. třída.

Úkol 28.

Bleichen — **erbleichen** — **gleich** — **schleichen** —
weichen — **streichen**.

Greifen — (kneifen) — **pfleifen** — **schleifen**.

A) 1. Deine Wangen bleichen. Bist du etwa krank? — 2. Die Tinte ist verblichen. — 3. Die Rahe schleicht um den Brei. — 4. Das menschliche Leben wird treffend mit einer Reise verglichen. — 5. Zwillinge gleichen einander gewöhnlich wie ein Ei dem anderen. — 6. Der Winter ist dem Frühling gewichen. — 7. Ein Pferd wurde scheu; alle Leute wichen ihm aus. — 8. Ein Sträfling entwich aus dem Kerker. — 9. Die Mutter hat mir das Brot mit Butter bestrichen.

10. Die Vögel greifen ihre Nahrung theils mit den Zehen, theils mit dem Schnabel. — 11. Was die Schüler gut begriffen haben, das vergessen sie nicht leicht. — 12. Die Feinde griffen unseren Vortrag an. — 13. Kanarienvögel lernen nach dem Vierterkasten wieder pfleifen. — 14. Die Kugeln pfeifen den Soldaten um die Ohren. — 15. Bei Turnau werden böhmische Granaten geschliffen. — 16. Der Schleifer schleift Messer und Scheren. (Téz v soum. a min. č.)

B) 1. Barva sukna vybledla. — 2. Caesar bývá často srovnáván s Alexandrem Velikým. — 3. Kupec vyrovnal se s věritelem. — 4. Podezřelý člověk příkradl se do dvora. — 5. Horečka pomínula (weichen). — 6. Vejce potírána bývají vápenitou vodou, by se nezkazila. — 7. Dvěře natírány bývají pokostem.

8. Orel napadá jiné ptáky, kteří kořist do hnízda nesou. — 9. Xerxes napadl Spartany v Thermopylách. — 10. Vítr hvízdal

ve ssutinách starého hradu. — 11. Ženci brousí srpy a kosy. (Též v č. soumin. a min.) — 12. Broušené sklenice jsou mnohem dražší než nebroušené.

Úkol 29.

Beißen — reißen — spleißen — stich beleißen.

A) 1. Hunde, die viel bellen, beißen nicht. — 2. Der Hund biß einen Knaben in den Fuß. — 3. Der Marder hat ein Huhn todtgebissen. — 4. Ausgelassene Knaben zerreißen viele Kleider. — 5. Der Wolf hat ein Schaf zerrissen. — 6. Die Kette zwischen zwei Lastwägen ist gerissen. — 7. Vor Zeiten spliffen arme Leute Holz zu Spänen und leuchteten damit in der Stube. — 8. Befleißt euch einer guten Aussprache!

Der Streit der Sterne.

Die Sterne stritten unter einander um den Vorzug. Da zeigten sich die ersten Strahlen der Sonne und der Streit nahm bald ein Ende. Denn der Glanz der Sterne verblich, sobald die feurige Sonnenkugel am Himmel sichtbar wurde.

B) 1. Pes by tě nebyl kousl, kdybys ho byl nedráždil. — 2. Pes rozkousal kost. — 3. Lékař mi vytrhl zub. — 4. Hasiči strhli hořící střechu. — 5. Kouř štípe (beißen) do očí. — 6. Voda strhla malý domek. — 7. Pravdomluvnosti přede vším buďte pilní!

Úkol 30.

Gleiten — reiten — schreiten — streiten.

A) 1. Der Rahn gleitet ruhig auf dem Teiche. — 2. Der Schlitten glitt leicht auf dem Eise hin. — 3. Ein Mal ist dem Fischer aus der Hand geglitten und fiel wieder ins Wasser. — 4. Die Ungarn reiten gut; auch die Polen sind gute Reiter. — 5. Die Husaren ritten zur Reitschule. — 6. Hannibal überschritt die Alpen, aber er verlor auf seinem Zuge ungefähr die Hälfte seines Heeres. — 7. Der Pfau schreitet stolz einher. — 8. Die Zeit ist bedeutend vorgeschritten. — 9. Die Spartaner stritten tapfer für ihr Vaterland. — 10. Ein Mensch, welcher gerne streitet, wird jedem unangenehm. — 11. In einem Gedichte wird erzählt, daß einst ein Mann nachts über den eingefrorenen Bodensee geritten sei.

B) 1. Kůň uklouzl na náledí. — 2. Zedník smekl se s lešením, spadl a zlámal (si) ruku. 3. Hannibal byl první, který s vojskem překročil Alpy. — 4. Vypravuje se, že římský císař Nero veřejně jezdil o závod. — 5. Nesluší se, byste se přeli se staršími osobami. — 6. Čechové vždy statečně bojují za vlast a za svého zeměpána.

Die Krähe mit den Pfaufedern.

Eine Krähe fand auf einem Hofe einige schöne, bunte Federn, welche ein Pfau verloren hatte. Sie las sie auf, steckte sie unter die ihrigen und schlich sich in einen anderen Hof ein. Da schritt sie ebenso stolz wie ein Pfau einher. Ein Truthahn bemerkte sie, trat zu ihr hin und zog ihr eine der schönen Federn heraus. Als er sah, dass sich die Krähe mit gestohlenem Gut rühmt, ergriff er sie und riß ihr nicht nur die fremden, sondern auch ihre eigenen Federn heraus.

Úkol 31.

Schneiden — leiden.

A) 1. Der Weinstock leidet durch die Kälte. — 2. Der römische Staat litt schon in der ältesten Zeit durch den Unfrieden der Bürger. — 3. Verzeihet willig alles Unrecht, welches ihr erlitten habet. — 4. Im Jahre 1872 haben viele Städte und Dörfer in Böhmen durch Überschwemmung großen Schaden gelitten. — 5. Das Korn wird entweder mit der Sichel geschnitten oder mit der Sense gemäht. — 6. Wenn man einen Regenwurm in der Mitte zerschneidet, so bleibt die vordere Hälfte am Leben, die hintere dagegen stirbt ab. — 7. Die Arbeiter, welche das Getreide schneiden, heißen Schnitter. — 8. Der Schneider schneidet mit der Schere den Stoff zu dem Kleide zu.

B) 1. Kristus za nás trpěl na kříži. — 2. Často již nevinný trpěl s vinníkem. — 3. Raněný voják snášel veliké bolesti. — 4. Krupobitím utrpěli rolníci velikou škodu. — 5. Chléb krájíme nožem. — 6. Matka ukrojila dítěti kus chleba a pomazala jej máslem. — 7. Na jaře ořezávají zahradníci stromky.

VI. třída.

Úkol 32.

Bleiben — reiben — schreiben — treiben.

A) 1. Einem Raben hilft kein Bad; er wird immer schwarz bleiben. — 2. Wenn die alten Deutschen in den Krieg zogen, blieben nur Weiber, Kinder und Greise zu Hause. — 3. Wenn es keine Schulen gäbe, blieben die meisten Menschen roh und unwissend. — 4. Kind, bleibe im Vaterland und nähre dich redlich! — 5. Wen es friert, der reibe sich die Hände. — 6. Die römischen Fechter rieben sich vor jedem Wettkampfe den Körper mit Öl ein. — 7. Mit was für Werkzeugen schreibt man heutzutage? — 8. Worauf schrieben die Ägypter? — 9. Klopstock hat schon in seinem Knabenalter Gedichte geschrieben. — 10. Das Wasser treibt die Räder der Mühle. — 11. Tarquinius Superbus, der letzte römische König, ist aus Rom vertrieben worden. — 12. Die Engländer treiben Handel in allen Welttheilen. — 13. Cäsar schrieb nach Rom: „Ich kam, sah und siegte.“ — 14. Im Alterthum gab es nur geschriebene Bücher.

Der Arzt Ludwig des Vierzehnten.

Anekdote.

Ludwig der Vierzehnte, König von Frankreich, sagte einst zu einem berühmten Dichter: „Ihr habet einen Arzt. Wozu habet Ihr ihn?“ — „Euer Majestät, er spricht mit mir über verschiedene Dinge und er schreibt mir Arzneien vor. Ich nehme sie nicht — und genese.“

B) 1. Spartanští hoši pobývali jen do sedmého léta věku svého u svých rodičů. — 2. Nezůstali všickni učňové Spasiteli věrni. — 3. Kristus prorokoval, že město Jerusálém bude zbořeno a že nezůstane kámen na kameni. — 4. Květ růže pozbývá vůně své, rozetřeme-li jej v ruce. — 5. Hodiny se zastavily. — 6. Pavel Josef Šafařík napsal knihu o starozitnostech slovanských. — 7. Od roku čtyřstého padesátého před Kristem měli Římané psané zákony. — 8. Jindy psávali lidé pery brkovými, nyní píšeme skoro již jen ocelovými pery. — 9. Jest čas, by pastýř hnal stádo na pastvu. — 10. Síla páry žene ohromné stroje. — 11. Za válek občanských bylo mnoho Římanů z vlasti vyhnáno. — 12. Foeničané provozovali obchod se sklem. — 13. Přepiš svoji úlohu. — 14. V němčině píš se podstatná jména velikým náslovným písmenem.

Úkol 33.

Scheiden — meiden — scheinen — schweigen — steigen.

A) 1. Die Pyrenäen scheiden Frankreich von Spanien. — 2. Gute Kinder scheiden schwer von ihren Eltern. — 3. Sokrates schied ruhig von der Welt. — 4. Man unterscheidet die Metalle nach dem Glanze, der Farbe, der Härte und dem Klange. — 5. Der Kluge meidet jeden Verdruß. (V čes. gen.) — 6. Seit ältester Zeit mieden die Schiffer die Scylla und Charybdis. — 7. Die Sonne scheint. — 8. Die Sonne hat heute den ganzen Tag nicht geschienen. — 9. Die Sterne scheinen uns klein zu sein. — 10. Schweigen ist auch eine Kunst. — 11. Im Kriege schweigen die Gesetze. — 12. Wohl Mancher wäre glücklicher geworden, wenn er zur rechten Zeit geschwiegen hätte. — 13. Das Wasser steigt. — 14. Das Wasser ist gestiegen. — 15. Der Redner ist auf die Rednerbühne gestiegen.

B) 1. V horách bývají selské statky plotem odloučeny. — 2. Který voják neloučil by se těžko od svých rodičů? — 3. Ptáci střehou se tenat. — 4. Nesvítlí měsíc? — 5. Mnohé práce zdály by se vám snažší, kdybyste je s chutí začínali. — 6. Když se Kristus narodil, objevila se veliká hvězda na nebi. — 7. Kdo mlčí, přisvědčuje. — 8. Sluší se, by děti mlčely, když starší osoby mluví. — 9. Pozdě říkávají lidé: Kéž bych byl mlčel! — 10. Nestoupejte na lavice! — 11. Cestující vystoupili z vozu.

Úkol 34.

**Gedeihen — leihen — zeihen
speien — schreien
weisen — preisen.**

A) 1. In Österreich gibt es viele Gegenden, wo der Wein gedeiht. — 2. In Gebirgen gedeiht das Vieh gut. — 3. Wie sind heuer die Erbsen gediehen? — 4. Wer auf hohe Zinsen Geld leiht, ist ein Wucherer. — 5. In den Bibliotheken der Hochschulen werden nur belehrende Bücher geliehen. — 6. Miltiades wurde des Hochverraths geziehen. — 7. Verzeihe dir selbst nichts, Anderen viel. — 8. Ich bitte um Verzeihung. — 9. Der Besuch speit feurige Asche. — 10. Die Kinder schreien. — 11. Das Blut des ermordeten Abel schrie zum Himmel um Rache. — 12. Aristides wird von den Geschichtsschreibern wegen seiner Gerechtigkeit gepriesen. — 13. Gute Ware findet einen Käufer, wenn sie auch nicht angepriesen wird. — 14. Zudringlichen Leuten weist man die Thüre. — 15. Gott grüße

Euch, Alter! Schmeckt das Pfeisken? Weist her! Ein rother Kopf mit goldnem Reisken! — 16. Kopernikus hat bewiesen, dass sich die Sonne nicht um die Erde bewegt. — 17. Vergesset niemals, was für Wohlthaten euch die Eltern erwiesen haben. — 18. Saget, liebe Schwalben, wer hat euch den Weg übers weite Meer gewiesen?

B) 1. Citrony daří se jen v teplých krajinách. — 2. Udařilo se dobře víno? — 3. Které knihy byly ti letos půjčeny ze školní knihovny? — 4. Ovoce bylo by se lépe urodilo, kdyby bylo tepleji bývalo. — 5. Neprávem naříkáme, že nám příroda krátký život dala (verleihen). — 6. Kristus odpouštěl svým nepřátelům. — 7. Vesuv vyhazoval ohnivý popel. — 8. Syn prosil za odpuštění a otec mu prominul poklesek. — 9. V báchorkách vypravuje se o nestvůrách, kteréž plivají oheň a krev. — 10. Nekřič! — 11. Proč křičelo dítě? — 12. Všickni dějepisci velebí udatnost starých Římanův. — 13. Esialtes ukázal Peršanům cestu přes horu Oetu, by Spartany v týle napadli.

Der zerstreute Eseltreiber.

Ein Eseltreiber zählte seine Esel und es schien ihm, dass einer derselben fehle. Schon hat er seine Gefährten des Diebstahls geziehen. Aber diese zählten dann selbst und fanden, dass er vergessen hatte, den Esel mitzuzählen, auf welchem er saß.

VII. třída.

Úkol 35.

Blasen — braten — halten.

A) 1. Wer ins Feuer bläst, dem fliegen die Funken in die Augen. — 2. Der Nachtwächter hat geblasen. — 3. Der Wind blies die Lampe aus. — 4. Aufgeblasene Menschen besitzen gewöhnlich eine mangelhafte Bildung. — 5. Man brät Fleisch auf der Bratpfanne. — 6. Das Fleisch brät schon. — 7. Es fliegen niemandem gebratene Tauben in den Mund. — 8. Nicht alle Schwalben ziehen im Herbst fort. Ein großer Theil derselben hält sich im Winter in großen Böhern an den Ufern der Flüsse und Teiche auf. Sie halten dort einen Winterschlaf. — 9. Mäßigkeit erhält die Gesundheit. — 10. Die alten Deutschen hielten ihre Berathungen unter freiem Himmel. — 11. In Böhmen haben sich viele alte Burgen erhalten. — 12. Die Tugend wird mit Recht für das größte Gut gehalten.

B) 1. Pastýř troubí, než žene stádo na pastvu. — 2. Vichřice dula do oken. — 3. Kovář dmýchá měchem do ohně. — 4. Na podzim pekou lidé brambory na polích. — 5. Pečená jablka jsou záživnější než syrová. — 6. V hornatých krajinách chovají hospodáři mnoho dobytka. — 7. Katolíci zdržují se v postní dny masitých pokrmův. — 8. Ve stodolách zdržují se myši.

Úkol 36.

Rathen — gerathen — schlafen.

A) 1. Wer mir gut rath, der ist mein Freund. — 2. Wer erräth nicht das Räthsel: Oben spitzig, unten breit, durch und durch voll Süßigkeit? — 3. Epheles hat die Spartaner verrathen. — 4. Ein Schwätzer verräth jedes Geheimnis. — 5. Bei kalter Witterung geräth der Wein schlecht. — 6. Wie ist heuer das Obst gerathen? — 7. Der Frosch schläft den ganzen Winter. — 8. Wie schlief der Kranke? Wann ist er eingeschlafen? — 9. Es wird erzählt, Hannibal habe oft auf dem nackten Erdboden geschlafen. — 10. Die Hunnen aßen, tranken und schliefen auf ihren Pferden sitzend.

B) 1. Jíme, pijeme a spíme, bychom sly tělesné zachovali. 2. Tvůj přítel ti špatně poradil. — 3. Nejen jazyk, též oko prozrazuje myšlenky naše. — 4. Spávám vždy dobře. — 5. Dítě klidně spí. — 6. Spal jsi dobře? — 7. Spal jsem do šesti hodin. — 8. Cestující zaspal vlak. — 9. Slábli bychom, kdybychom málo spali. — 10. Nespávejte příliš dlouho.

Úkol 37.

Lassen — fallen — gefallen — fangen — hängen.

A) 1. Laß mich in Ruhe! — 2. Laßet den Kindern ihr Spiel. — 3. Der Hase läßt sich nicht zähmen. — 4. Lassen wir den Kranken ruhig schlafen. — 5. Die alten Deutschen überließen die Arbeit auf den Feldern den Weibern und Greisen. — 6. Wer den Unglücklichen nicht verläßt, den wird Gott auch nicht verlassen. — 7. Der Vater ließ mir neue Kleider nähen. — 8. Es fällt Schnee. — 9. Es ist noch kein Meister vom Himmel gefallen. — 10. Wer hoch steigt, fällt tief. — 11. Wen Gott nicht hält, der fällt. — 12. Wie gefielen euch unsere Blumen? — 13. Die Früchte hängen an den Bäumen. — 14. Die Lampe hängt über dem Tische. — 15. „Sie sind noch sauer,“ sagte ein Fuchs, als er sah, daß ihm die Trauben

zu hoch hängen. — 16. Christus ist für uns am Kreuze gehangen. — 17. Die Schwalbe fängt Mücken im Fluge. — 18. Die Katze spielt mit der Maus, welche sie gefangen hat. — 19. Feuer fängt mit Funken an. — 20. Die Nachtigallen lassen sich nicht leicht fangen.

B) 1. Nach jedem, was er ist. — 2. Wohin Glück opustilo, das auch verläßt Freunde. — 3. Es wäre schön, wenn die Söhne verlassen ihre Eltern. — 4. Ich gebe dir ein neues Kleid. — 5. Der Reisende ließ sich wecken, um den Zug nicht zu verpassen. — 6. Reife Äpfel fallen vom Baum. — 7. Die Blätter des Buchs fallen auf die Erde. — 8. In der Schlacht bei Lipsa starb viele Leute bald nach dem Beginn der Schlacht. — 9. Kindern gefällt die rote Farbe. — 10. Wem soll es gehen, wenn die Blume verwelkt? — 11. Die Katze springt auf die Maus. — 12. Die Maus fiel in die Falle. — 13. Viele Leute beginnen, aber wenige beenden. — 14. Die Wächter ergriffen den Dieb. — 15. In wie vielen Stunden beginnt die Schule? — 16. Das Bild hängt an der Wand. — 17. Süßes Obst hing an dem Ast des Prometheus.

Sprichwort: Was am Feiertage gesponnen wurde, hält nicht.

Das Reifwerfen.

Das Reifwerfen ist ein recht unterhaltendes Spiel. Hierzu nimmt man einen Reif und jeder Spieler erhält ein starkes Stöckchen. Alle Mitspielenden stellen sich im Kreise auf, nur einer derselben tritt in die Mitte. Dieser fängt das Spiel an. Er hängt den Reif auf sein Stöckchen, schwingt ihn herum und wirft ihn in die Höhe. Die übrigen Spieler suchen dann den Reif mit ihren Stäben so aufzufangen, daß er nicht auf die Erde falle. Wem dies gelungen ist, der tritt dann in die Mitte des Kreises und wirft den Reif von neuem. Derjenige Spieler dagegen, welcher den bei ihm niedersinkenden Reif auf die Erde fallen läßt, gibt ein Pfand. Zu Ende des Spieles werden die Pfänder ausgelöst.

Sprüche.

Mit Gott fang' an, mit Gott hör' auf,
Das ist der schönste Lebenslauf.

Prüfet alles, das beste behaltet.

Ein Ausspruch Alexander des Großen.

Vor der Schlacht bei Gaugamela ratheten einige Feldherren Alexander dem Großen, daß er die Feinde in der Nacht überfalle. Alexander entgegnete: „Ich stehle die Siege nicht.“

Za cvičení ústní o slovese lassen s infinitivem.

- a) Wo lässest du die Kleider nähen?
 b) Der Oheim ließ sich einen neuen Schrank machen.
 c) Die Mutter hat ein Fuhu schlachten lassen (na místě hat gelassen).
 d) Der Hausherr wird unsere Wohnung malen lassen.

Dle těchto příkladův utvořte věty

1. dle a) o názvech šatstva i prádla se slovesy *nähen*, *ausbessern*, *reinigen*, *putzen*, *waschen*, *bügeln* a p.
2. dle b) o nábytku se slovesy *verfertigen*, *ausstreichen*, *herstellen* a p.
3. dle c) o pracích kuchyňských: *braten*, *kochen*, *steben*, *backen*.
4. dle d) o domu a částech jeho se slovesy: *bauen*, *ausstreichen*, *malen*, *reinigen*.

Úkol 38.

Stoßen — laufen.

- A) 1. Der Boß stößt mit den Hörnern. — 2. Der Kahn stieß an einen Felsen. — 3. Ein Schüler hat ein Tintenfaß umgestoßen. — 4. In den Branntweinbrennereien werden die Kartoffeln zerstoßen. — 5. Der Hase läuft schneller als der Hund. — 6. Der schlafenden Kaze laufen nicht die Mäuse in den Mund. — 7. Die Kinder liefen um die Wette. — 8. Das Vieh wird im Stalle angebunden, damit es nicht davonlaufe. — 9. Die Fenster sind angelaufen.

Spruch.

Zieht die Arbeit in das Haus,
 läuft die Armut bald hinaus;
 schläft jedoch die Arbeit ein,
 guckt die Noth zur Thür hinein.

- B) 1. Osel a kůň kopají kopytem. — 2. Kůň zavadil nohou o (an) kámen a upadl. — 3. Alexandr Klitovi ve hněvu vrazil dýku do prsou. — 4. Spartanští hoši cvičili se ve skákání, běhání, plování a zápasení. — 5. Běželi jste příliš; proto jsem zůstal pozadu. — 6. Otec vstoupil do pokoje; děti běžely mu vstříc. — 7. Sklenice navlhla. — 8. Pes se zaběhl.

Der Boß und der Holzwurm.

Ein Holzwurm wettete mit einem Boß, wer von beiden früher in ein altes Thor von Eichenholz ein Loch bohren werde. Der Boß nahm die Wette an. Er lief von weitem heran und stieß so gewaltig in das Thor, daß er sich beide Hörner zerbrach.

Der Wurm nagte unterdessen mit Ausdauer an dem Holz und machte endlich eine Öffnung in das Thor. — Wer hat die Wette gewonnen?

Ukol 39.

Seißen — rufen — hauen — gehen.

A) 1. Wie heißest du mit dem Taufnamen? — 2. Wie hat dein Großvater mit dem Taufnamen geheißt? — 3. Wie hieß der erste römische König? — 4. Josua führte die Israeliten in das verheißene Land. — 5. Wie man in den Wald ruft, so hallt es aus demselben wieder. — 6. Vor einer Schlacht in Aegypten wies Napoleon der Erste auf die Pyramiden hin und rief: „Soldaten, von dort sehen vier Jahrtausende auf euch herab.“ — 7. Erösus hat vor dem Scheiterhaufen dreimal den Namen „Solon“ gerufen. — 8. Der Landtag wird wenigstens einmal im Jahre zusammenberufen. — 9. Der Koch zerhaut das Fleisch. (Týž přiklad v čase souminulém.) — 10. Alexander der Große hat den gordischen Knoten mit dem Schwerte zerhauen. — 11. Die dünnen Äste der Bäume werden abgehauen. — 12. Wohin gehst du? Ich gehe baden. — 13. Um wie viel Uhr seid ihr ins Theater gegangen? — 14. Geht diese Uhr richtig? — 15. Der Schuss gieng los. — 16. Vergangene Zeiten scheinen uns besser als die Gegenwart. — 17. Ich werde spazieren gehen. Wirst du nicht mitgehen?

Spruch: Mitgegangen, mitgefangen, mitgehangen.

B) 1. Vynálezce hodin nazýval se Petr Hele. — 2. Karlovo náměstí v Praze nazývalo se dříve Dobyčím Trhem. — 3. Všickni budeme kdysi zavoláni před soud Boží. — 4. Myslivec volal psa. — 5. Kvočna svolává před bouřkou kuřata. — 6. Suché stromy budou vysekány. — 7. Jdeš příliš rychle. — 8. Chod zvolna! — 9. Nebudete se procházeti v zahradě? — 10. S ohněm opatrně zacházejte! — 11. O které hodině vychází slunce tento týden? V kolik hodin zapadá? — 12. Žádný zločinec trestu neujde.

A n e k d o t e.

Die Bürger einer kleinen griechischen Stadt ließen sich große Stadttore bauen. Einst gieng Diogenes an dieser Stadt vorbei. Er rief: „Bürger, machet schnell die Thore zu, damit euch das Städtchen nicht hinauslaufe.“

Bias und die gottlosen Reisegefährten.

Der Weltweise Bias machte einst in Gesellschaft gottloser Menschen eine Seereise. Ein Sturm erhob sich und das Schiff war in großer Gefahr. Da riefen auch die Gottlosen die Götter um Hilfe an. Bias aber sagte: „Ich bitte euch, schweiget, damit die Götter nicht hören, daß auch ihr auf dem Schiffe seid.“

Der Hirsch und die Mücke.

Jüngst setzte eine Mücke
dem Hirsch sich auf's Geweih.
„Wenn ich zu sehr dich drücke“,
sprach sie, „so rede frei!“

„Ei“, rief der Hirsch, „du Arme!
bist du auch in der Welt?
Komm nur sammt deinem Schwarme,
wann immer dir's gefällt.“

VIII. t r i d a.

Ukol 40.

Fahren — graben.

A) 1. Der Putscher hält die Pferde kurz, wenn er bergab fährt. — 2. Seid ihr gestern auf dem Rahne gefahren? — 3. Die Kugel fuhr dem Reiter durch den Helm. — 4. Ein Hund wurde überfahren. — 5. Es ist dem Lehrer lieb, wenn er etwas Gutes über seine Schüler erfährt. — 6. Habet ihr in der Stadt etwas Neues erfahren? — 7. Die Todten werden entweder auf der Bahre zu Grabe getragen oder auf einem Leichenwagen gefahren. — 8. Der Fuchs gräbt sich seine Höhle unter der Erde. — 9. Aus dem Schutt der Stadt Pompeji wurden viele Alterthümer ausgegraben. — 10. Die Soldaten gruben einen Graben um die Festung. — 11. Attila, der König der Hunnen, starb in Ungarn. Er wurde in einem goldenen Sarge begraben. Die Sklaven, welche ihn begraben hatten, wurden gleich nach seiner Bestattung erschlagen, damit niemand erfahre, wo sich die mit Kostbarkeiten beladene Leiche des Königs befindet.

Ein Räthsel.

Mit Zweien fährt der Bürgermann,
 der Edelmann spannt Biere an,
 und mächtige Fürsten lieben
 das reichgeschmückte Sechsgespann;
 nun rathet: Wer fährt mit Sieben?

B) 1. Osobní vlak jezdí rychleji než nákladní. — 2. Osobní vlaky jezdí rychleji než parní lodi. — 3. Neodjel ještě rychlovlak? — 4. Přišel jsem právě na nádraží, když vlak odjížděl. — 5. V Příbrami dobývá se posud mnoho stříbra. — 6. Hrobník vykopává hrob. — 7. Dělníci kopali příkop. — 8. Ve starověku bylo ve Španělsku mnoho zlata kopáno. — 9. V čas války zakopávají lidé drahocenné věci ze stříbra a zlata.

Úkol 41.

Laden — schlagen.

A) 1. Der Fuhrmann hat die Waren auf den Wagen geladen. — 2. Ist das Gewehr geladen? — 3. Der Soldat ladet (lädt) das Gewehr. — 4. Mein Freund hat mich zu einem Spaziergange geladen. — 5. Der Onkel lud meinen Vater zu einer Jagd ein. — 6. Die Bäume sind mit Früchten beladen. — 7. Hat es noch nicht zwölf Uhr geschlagen? — 8. Die Nachtigall schlägt. — 9. Hörst du die Wachtel schlagen? — 10. Es ist nicht erlaubt, daß ihr einander schläget. — 11. Die Hufe der Pferde werden mit Eisen beschlagen. — 12. Der Blitz hat in einen Thurm eingeschlagen. — 13. Friedrich der Große wurde bei Rossin von den Osterreichern geschlagen. — 14. Die Bäuerin hat Butter geschlagen.

Ein Räthsel.

Wie heißt das Ding dort an der Wand?
 Es schlägt und hat doch keine Hand,
 es hängt und geht doch fort und fort;
 es geht und kommt doch nicht vom Ort?

B) 1. Pušky rakouské pěchoty velice rychle se nabíjejí. — 2. Vozka skládá uhlí do sklepa. — 3. Otec a matka byli pozváni na (zu) svatbu. — 4. Bije se deset hodin. — 5. Nebijte psy! — 6. Rozbil jsem sklenici. — 7. Zavřel okno, ale měj pozor, ať se nerozbit tabuli! — 8. Kain ze závisti zabil Abela.

Úkol 42.

Tragen -- waschen -- wachsen.

A) 1. Das Kameel trägt schwere Lasten. — 2. Der Weltweise Bias pflegte zu sagen: „Alles, was ich besitze, trage ich bei mir“. — 3. Die alten Deutschen trugen im Kriege Felle wilder Thiere statt der Helme. — 4. Die Sparsamkeit verträgt sich gut mit der Wohlthätigkeit. — 5. Die verwundeten Soldaten werden gleich während der Schlacht weggetragen. — 6. Betraget euch auch außer der Schule sitzsam! — 7. Aeneas floh aus Troja, seinen Vater auf den Schultern tragend. — 8. Der Gärtner begießt das Gemüse, damit es üppig wachse. — 9. Die alten Römer wuschen ihren Körper beinahe täglich mit kaltem Wasser. — 10. Waschet euch oft den Mund mit kaltem Wasser! — 11. Vor der Schur werden die Schafe gewaschen. — 12. Im September verlieren die Hühner die Federn und es wachsen ihnen andere. — 13. Ein erwachsener Mensch hat 32 Zähne. — 14. Das Gras ist schon hoch gewachsen.

Sprichwörter.

Eine Hand wäscht die andere.

Die Bäume wachsen nicht in den Himmel.

Wenn der Blinde den Rahmen trägt, ist beiden geholfen.

B) 1. Hřích svou hanbu na hřbetě nosí. — 2. Kdyby stromy nebyly šlechtěny, nenesly by chutného ovoce. — 3. Snášejte trpělivě svůj osud. — 4. U starých Němců jinoši nenosili zbraní. — 5. Suché stromy nenesou ovoce. — 6. Umýváš si často tělo studenou vodou? — 7. Mouřenín nezbělí, byť se mlékem umýval. — 8. Po jídle bývá nádobí umýváno. — 9. Jest již podlaha v mém pokoji umyta? — 10. Lípa roste zřídka v lesích. — 11. Zahradník přivazuje mladý stromek ke kůlu, by přímo rostl. — 12. Dorostlý pštros je skoro tak vysoký jako velbloud. — 13. Naše mladé stromky letos značně vzrostly.

Räthsel.

Ich wachse aus der Erde und kleide jedermann vom Kaiser und vom König bis auf den Bettelmann.

Anekdote.

Ein Weiser traf einst auf der Gasse mit einem ecklen Jüngling zusammen, welcher sich mit seinem feinen wollenen Kleide brüstete. Er trat zu ihm hin, befühlte das Gewand und sagte: „Nicht wahr, diesen Stoff hat vor dir ein stilles, bescheidenes Schaf getragen?“

Ükol 43.

**Baden — schaffen — stehen.
Mahlen — salzen — spalten.**

A) 1. Kuchen bäckt man aus Weizenmehl. — 2. Woraus wird bei uns das Brot gebacken? — 3. Die ersten Worte der Bibel sind: „Im Anfange schuf Gott Himmel und Erde.“ — 4. Alles, was menschliche Hände geschaffen haben, wird die Zeit zerstören. — 5. Der Mensch ist für die Menschen geschaffen. — 6. Gott erschuf den Menschen am sechsten Tage der Schöpfung. — 7. Auf dem Stadtplatz steht eine Menge Menschen. — 8. Wer steht, der sehe, daß er nicht falle. — 9. Die Häuser der alten Deutschen waren nicht mit einander verbunden, sondern standen abgesondert. — 10. Die Alten glaubten, daß die Erde still stehe. — 11. Die Uhr steht still. — 12. Die Welt ist nicht durch Zufall entstanden. — 13. Die erste Nahrung der Menschen bestand in Früchten. — 14. Um wie viel Uhr bist du heute aufgestanden?

B) 1. V některých krajinách hornatých pekou chléb z mouky ovesné. — 2. Mnoho-li chleba za den pekával pekař minulou zimu? — 3. Mnoho-li chleba upekł pekař za celou zimu? — 4. Člověk je stvořen ke práci. — 5. Podivuhodná jsou umělecká díla, kteráž vytvořil starověk. — 6. Bůh stvořil zvířata lidem k užítku. — 7. Hodiny stály po celou noc. — 8. Stál jsem ve stínu lípy. — 9. Na místech, kde před několika lety stály hradby, jsou nyní sady. — 10. Třetího dne vstal Kristus z mrtvých. — 11. Vstaň! — 12. Jest čas, abys vstal.

C) 1. Zwei grobe Steine mahlen selten fein. — 2. Die Röhre ist gemahlene oder zerstoßene Eichenrinde. — 3. Viele Röhre versalzen den Brei. — 4. Aus gespaltene jungen Birken und Eichen macht man die Reife zu Fässern. — 5. Das Kindvieh hat gespaltene Hufe.

D) 1. Z obilí mele se mouka. — 2. Polévka jest málo solena. — 3. Nasolené maso dlouho vydrží čerstvo. — 4. Ve velkých městech prodává se dříví rozštípané. — 5. Mák buď tlukou, buď melou.

Was kostet das Füllen?

(Eine Fabel.)

Ein Wolf traf auf einer Wiese eine Stute mit ihrem Füllen an. Der Wolf fragte, ob die Stute das Füllen verkaufen würde. „Oh ja,“ antwortete sie, „ich verkaufe das Füllen. Der Preis steht unter dem Hufe meines rechten Hinterfußes geschrieben. Lies nur dort nach!“

„Ich bin sehr gebildet und lese richtig,“ sprach der Wolf.
Die Stute hob den Fuß auf. Der Wolf trat näher und suchte die Schrift. Da gab ihm die Stute einen solchen Schlag vor die Stirn, daß er halbtodt zu Boden fiel.

Der Wolf und die Ziege.

Eine Ziege stand auf einem hohen, kahlen Felsen. Ein Wolf sah sie und sprach zu ihr: „Verlaß doch jenen Abhang und komm herunter zu mir auf die üppige Wiese! Hier wirst du köstliche Nahrung finden.“ Aber die Ziege sagte: „Laß du dir nur die schöne Wiese, meine Sicherheit ist mir lieber.“

Trau', schau', wenn.

C) 0 slovesech nepravidelné konjugace.

Úkol 44.

Brennen — kennen — nennen.

A) 1. Es brennt. — 2. Gestern hat es im Dorfe gebrannt. — 3. Einige Wirtschaftsgebäude sind niedergebrannt. — 4. Ich würde noch lesen, wenn die Kerze besser brennte. — 5. Die Köchin hat den Braten verbrannt. — 6. Die Leichen wurden im Alterthum bei vielen Völkern nicht begraben, sondern verbrannt. — 7. Bis du den Brief steuern wirst, gib Acht, daß du dir nicht die Finger verbrennest. — 8. Die Schafe kennen ihren Hirten. — 9. Am Gesange erkennt man den Vogel. — 10. Hast du deine Großeltern gekannt? — 11. Ich erkenne jedes meiner Bücher schon an den Deckeln. — 12. Wahres Talent wird nicht verkannt. — 13. Nenne alle Städte, welche du kennst. — 14. Kennst du diese Station? Wie hat sie der Zugsbegleiter genannt? — 15. Nennen heißt sehr schnell laufen. — 16. Der Bote rennt, als ob ihm der Kopf brennte. — 17. Die Griechen nannten jeden Fremden, der nicht griechisch sprach, einen Barbaren. — 18. Große Flüsse werden Ströme genannt. — 19. Das Gute wird oft verkannt. — 20. Irdene Töpfe werden gebrannt. — 21. Es heißt, Chrus habe die Namen aller seiner Soldaten gekannt.

B) 1. Vlhké dříví špatně hoří. — 2. Neprátele popálili mnoho měst a vesnic. — 3. Půl města vyhořelo. — 4. Hořelo

ještě, když jste z města odjížděli? — 5. Plyn by lépe hořel, kdyby byla sň provětrána. — 6. Znáte tohoto pána? — 7. Znáám jej dávno. — 8. Pane, neznal jste mé rodiče? — 9. Poznal bych tebe mezi tisíci. — 10. Po peří ptáka poznáš, člověka po skutcích. — 11. Zásluhy o blaho obce nezřídka bývají zneuznány. — 12. Poznej sebe sama! — 13. Kam pádíš, hochu? — 14. Kam jste tak rychle běželi? — 15. Po zubech poznává se, kolik let jest koni. — 16. Nepožívejte plodů bylin, kterých neznáte. — 17. Kuchařka si popálila prsty.

C) 1. Wie nennt man den Ort, wo Ziegel gebrannt werden? — 2. Bei welchem Handwerker wird viel Kohle verbrannt? — 3. Wozu hat der Schmied die Zange?

Die Mücke und das Mädchen.

Ein Mücken flog um eine Kerze herum, die am Abende auf dem Tische brannte. Da sagte ein Mädchen, welches da saß und strickte: „Mücken, bleibe fern von dem Lichte, sonst verbrennst du dich!“ Das Mücken aber folgte nicht und flog so lange um das Licht herum, bis es daran sein Flügelchen versengte und in die Flamme fiel. „Habe ich es dir nicht gesagt?“ sprach das Mädchen. Aber das arme Mücken lag an der Flamme und starb.

Wem nicht zu rathen ist, dem ist nicht zu helfen.

Nach Grimm.

Úkol 45.

Senden — wenden.

A) 1. Sendet mir einige Blumen aus eurem Garten. — 2. Wohin habet ihr den Dienstboten gesendet? — 3. Ertraget geduldig, was Gott über (na) euch sendet! — 4. Wenn ich die Post schon versäumt hätte, sendete ich einen Boten mit dem Briefe ab. — (5. Gesandte sind die Vertreter der Regenten an einem fremden Hofe.) — 6. Der Wind hat sich gewendet. — 7. Der Braten wird auf der Bratpfanne gewendet, damit er nicht verbrenne. — 8. Verwendet die Zeit eurerer Jugend auf euere Ausbildung! — 9. Der Dutscher hat zu rasch gewendet und warf uns um. — 10. Der Schneider wird mir den Rock wenden.

B) 1. Rodiče nakládají mnoho peněz na vaše studia. — 2. Prvního dne každého měsíce posílá mi otec stravné. — 3. Na výpravě na Rus odvrátilo se štěstí od Napoleona, císaře francouzského. — 4. Kdosi odcizil nám několik mladých stromků.

— 5. Pošli mi brzy mé knihy! — 6. Kristus poslal apoštolům těšitele. — 7. Zahradník poslal by nám ovoce, kdyby již bylo zralé. — 8. Poslali ti již rodiče peníze?

Úkol 46.

Können.

A) 1. Auch der Geringste kann dir nützlich sein. — 2. Mein Herr, können Sie mir nicht sagen, wo hier in der Nähe eine Buchhandlung ist? — 3. Tugend und Wissen kann euch niemand rauben. — 4. Ohne Luft könnten wir nicht leben. — 5. Ich konnte nicht in die Schule gehen, weil ich krank war. — 6. Kannst du schon deutsch sprechen? — 7. Der Adler kann sehr hoch fliegen. — 8. Wer weit gereist ist, kann viel erzählen. — 9. Könntest du mir nicht deinen Bleistift auf einen Augenblick borgen? — 10. Wir haben während des Gewitters nicht schlafen können. — 11. Die Schüler hätten heute einen Ausflug machen können. — 12. Warum hast du nicht gezeichnet? — 13. Ich habe nicht gekonnt. — 14. Nach dem Turnen habe ich nicht zeichnen können, weil mir die Hand gezittert hat. — 15. Schiebe nicht auf morgen auf, was du heute verrichten kannst. — 16. Der Mensch kann sowohl in den heißesten als auch in den kältesten Ländern der Erde leben.

B) 1. Nemohu rychle choditi; jsem unaven. — 2. Umfš plavati? — 3. Kéz bych mohl s Váni cestovati! — 4. Veliká část obyvatel Švýcarska umí mluvit německy, francouzsky i vlašsky. — 5. Přemnozí lidé byliby bohati, kdyby uměli šetřiti! — 6. Nelze (man při časosl. können) dvěma pánům sloužiti zároveň. — 7. Ten není opravdu ctnostným, kdoby nedovedl (können) i mezi špatnými dobrým býti. — 8. Kachny nemohou dobře létati. — 9. Špatný člověk nemůže býti přítelem ani dobrému, ani zlému.

Úkol 47.

Müssen. Sollen.

Sloveso müssen nepřekládá se vždy do češtiny slovesem musiti, nýbrž slovesem býti s dativem osoby. K. p. Ich muss arbeiten jest mi pracovati. Sollen druhdy se nepřekládá, nýbrž nahrazuje se rozkazovacím způsobem slovesa významného.

A) 1. Kinder müssen gehorchen. — 2. Ihr müsset lernen. — 3. Der Mensch muss arbeiten. — 4. Die spartanischen Knaben

mussten sich bei Zeiten in den Waffen üben. — 5. Wir werden Alle sterben müssen. — 6. Gesetze müssen in klarer kundiger Sprache abgefasst sein.

7. Das Geld soll dem Menschen dienen und nicht der Mensch dem Gelde. — 8. Du sollst deinen Vater und deine Mutter ehren. — 9. Was eine Messel werden soll, brennt bei Zeiten. — 10. Was die Rechte gibt, soll die Linke nicht wissen.

P o z n. In der Stadt soll es brennen. Ve městě prý hoří. Sloveso sollen naznačuje nezřídka, že děj slovesem významným pronesený není zjištěn; v češtině užíváme v téže příčině slova prý. Podobně müssen: Du musst ermilbet sein. Tys zajisté unaven. (Chybně užíváno bývá v té příčině za německá slovesa sollen a müssen slovesa míti a museti.)

Spruch.

Wer soll Meister sein? — Der etwas ersann!
 Wer soll Geselle sein? — Der etwas kann!
 Wer soll Lehrling sein? — Jedermann.

R ä t h s e l.

Hülfe hab' ich und kann nicht gehen,
 und muss doch Menschen tragen;
 in allen Stuben stehst du mich stehen.
 Wer bin ich? Kannst du es sagen?

B) 1. Vojín musí poslušen býti. — 2. Můj otec musel odcestovati. — 3. Jest mi pracovati. (Musím pracovati.) — 4. Soudci jest souditi po zákoně. (Soudce musí s.) — 5. Budeme dnes museti po celý den doma zůstati. — 6. Žáci musejí v čas do školy přicházeti. — 7. Jest zajisté již poledne; dělníci jdou z práce. — 8. V noci zajisté někde hořelo, slyšel jsem zvoniti na poplach.

C) 1. Žáci měli by jen vázané školní knihy kupovati. — 2. Chodíváš pozdě spat a pozdě vstáváš; měl bys se raději časně z rána učiti. — 3. Nezapíšeš! — 4. Nepokradeš! — 5. Děti nechat nehrají s ohněm. — 6. Kdo z mládí nepracuje, tomu bude ve stáří nouzi trpěti.

Úkol 48.

Dürfen.

A) 1. Liebe Mutter, darf ich heute baden? — 2. Man darf nicht alles für wahr halten, was die Leute sprechen. — 3. Dürfen

die Kinder eine Weile spielen? — 4. Borige Woche durfte ich nicht aus dem Hause gehen; der Arzt hat es mir verboten. — 5. Warum hast du uns gestern nicht besucht? Hast du nicht gewollt oder nicht gedurft? — 6. Ich hätte kommen dürfen, aber ich habe nicht gekonnt, denn ich mußte arbeiten. — 7. Der Gesunde bedarf nicht des Arztes. — 8. Junge Menschen bedürfen des Rathes älterer Personen. — 9. Mein Herr, dürfte ich Ihnen meinen Regenschirm anbieten? — 10. Ihr dürfet euch auf die Ferien freuen (= freuet euch); denn ihr habet gute Fortschritte gemacht.

B) 1. Směl bych prositi o sklenici vody? — 2. Nezoufej, když se štěstí od tebe odvrací. — 3. Smím se procházeti. — 4. Smíme se dnes koupati. — 5. Po nemoci nesměl jsem ovoce jísti. — 6. Nesmíte mluvit, když vyučování nastává. — 7. Nemocný potřebuje klidu. — 8. Kdo potřebuje tvé pomoci, ten jest tvým bližním. — 9. Athénané nesměli hroby ozdobovati sochami.

Úkol 49.

Wollen — mögen — vermögen.

A) 1. Oft will der Lehrling klüger sein als der Meister. — 2. Willst du nicht das Lämmlein hüten? Das Lämmlein ist so zart und sanft. — 3. Wer nicht arbeiten will, der soll auch nicht essen. — 4. Verzeihen Sie, mein Herr, ich wollte Sie nicht beleidigen. — 5. Viele wollen, was sie nicht können und Andere wollen nicht, was sie könnten. — 6. Kein Kaufmann will an seiner Ware etwas verlieren. — 7. Mein Herr, wollen Sie mir den Weg zum Rathhaus zeigen!

8. Einem Lügner mag niemand glauben. — 9. Möge der Himmel allen meinen Wohlthätern ein langes Leben schenken! — 10. Der Träge mag niemals arbeiten. — 11. Ich möchte gern ausgehen, aber ich darf nicht, weil ich noch nicht ganz gesund bin. — 12. Wo die Natur nicht hilft, da vermag der Arzt auch nicht zu helfen. — 13. Welches Kind möchte nicht gern spielen?

P o z n. Kondicional sloves wollen a mögen nepřekládá se vždy pomocnými slovesy chtít a moci, nýbrž nahrazuje se v češtině zhusta toliko kondicionalem slovesa významného. Tak na př. ve předcházejících větách č. 2. 9. 11. 13.

Sloveso mögen naznačuje druhdy, že výrok slovesem významným pronesený není zjištěn. V češtině užívá se v té příčině příslovce asi; k. př. Dieser Baum mag wenig Früchte tragen. Tento strom asi málo ovoce nosívá.

B) 1. Kdo chce žítí, musí sítí. — 2. Chci odejeti. — 3. Chtěl jsi pracovati. — 4. Nechtěl bys pojísti chleba s medem? — 5. Alexandr Veliký chtěl si podmaniti celý svět. — 6. Caesar raději v malé vesničce prvním býti chtěl než v Římě druhým. — 7. V stáří nebudete chtítí, co nyní chcete.

8. Pozval jsem přítele svého na práznyiny k nám, ale on nechce (mögen) přijítí. — 9. Jak vysoká jest asi naše budova školní? — 10. Kéž Bůh splní všecka tvá přání! — 11. Koupil bych si rád dobrý slovník českoněmecký. Nemohl bys mi poraditi, který si koupiti mám?

Spruch.

Magst du nicht im Sommer schneiden,
wirfst du im Winter Hunger leiden.

Der Fuchs und die Trauben.

Ein Fuchs gieng an einem Weingarten vorüber. Er wollte gern einige von den süßen Trauben haben, die an einem hohen Weinstocke hingen. Er sprang einigemal hinauf, aber alle Mühe war vergeblich — er konnte die Trauben nicht erreichen. Da wandte er sich weg und sagte verächtlich: „Diese Trauben sind mir zu sauer; ich mag sie gar nicht.“

Aber ein Wolf, der in der Nähe stand, rief dem Fuchse lachend zu: „Du lieber Schelm, wenn du aufrichtig sein wolltest, müsstest du sagen: Die Trauben hangen mir zu hoch.“

Úkol 50.

Wissen.

A) 1. Weißt du keine Neuigkeit? — 2. Meinen und wissen ist zweierlei. — 3. Sage nicht alles, was du weißt, aber wisse stets, was du sagen willst. — 4. Es wäre ein Unglück für die Menschen, wenn sie zukünftige Dinge wüßten. — 5. Warum hast du mich so lange nicht besucht? Ich wußte nicht, wo du wohnst. — 6. Du wolltest zu mir kommen, aber ich habe davon nicht gewußt.

Infinitiv závislý na slovesech können, müssen, sollen, dürfen, wollen, müssen klade se bez částice zu; však infinitiv, který jest předmětem ke slovesu wissen, spojuje se vždy s částicí zu, k. př.: Der Beherzte weiß sich in der Gefahr zu helfen. Zmužilý umí si v nebezpečí pomoci.

B) 1. Ein guter Redner weiß seine Angelegenheit gut zu vertheidigen. — 2. Wer klar denkt, weiß auch klar zu sprechen. — 3. Gott weiß Gebeugte zu trösten. (Gott kann die Unglücklichen trösten.) — 4. Die Schmeichler wissen die schwachen Seiten ihrer Gönner auf zu suchen.

Spruch.

Sage nicht alles, was du weißt,
glaube nicht alles, was du hörst,
thue nicht alles, was du willst,
wolle nicht alles, was du siehst —
so bist du weise zu jeder Frist.

Ein Ausspruch des Sokrates.

Sokrates pflegte zu sagen: „Ich weiß nur das, daß ich nichts weiß; aber Viele wissen nicht einmal das.“

C) 1. Kdož ví, co zítra se stane. — 2. Bylbych tebe již dříve navštívil, kdybych byl věděl, kde bydlíš. — 3. Víš, kolik králů panovalo v Římě? — 4. Včera nikdo nevěděl, co dnes ví každý. — 5. Proč jsi mi neřekl, že tvůj otec přijede do Prahy? Nevěděl jsem o tom. — 6. Kdybych věděl, že mne zítra navštívíš, zůstal bych dopoledne doma. — 7. Příčinnivý umí (wissen) si práci nalézt. — 8. Vtipný člověk umí celou společnost rozveseliti. — 9. Jiným umíš raditi, sám sobě rady nevíš. — 10. Caesar Octavianus Augustus uměl si získati lásku římských občanův.

Wann ist die Zeit zum Essen?

Anekdote.

Jemand fragte einen Arzt: „Herr Doctor, wollen Sie mir sagen, um welche Tageszeit man essen soll, wenn man gesund bleiben will.“ Der Arzt antwortete: „Wenn Sie reich sind, dann mögen Sie essen, wann Sie wollen; sind Sie jedoch arm, können Sie freilich nur dann essen, wann Sie etwas haben.“

Úkol 51.

Úlohy na ústní zopakování pomocných sloves způsobu.

A) Saget von folgenden Personen und Thieren, a) was sie thun können oder nicht thun können:

Der Fehlende, der Kranke. — Die Fische, die Vögel, ein fleißiger Arbeiter.

Bildet Sätze mit den Zeitwörtern:

b) mögen: Gott, das Schicksal, der Kranke, der Träge.
(Wunschätze.)

c) dürfen: die Jugend, der Mensch, der Lehrling;

d) müssen: der Landmann, der Gärtner, der Förster;

e) sollen: der Sohn, der Unterthan, der Freund;

f) wollen: jeder Mensch, jedes Kind.

B) Bildet Sätze mit den obengenannten Hilfszeitwörtern in der Mitvergangenheit z. B. Was konnte ich gestern thun? Was konnte ich gestern nicht thun? — Warum konntest du mich gestern nicht besuchen?

C) Versetzet die Zeitwörter derselben Sätze in die Vergangenheit.

D) Antwortet mit einem Zeitworte in der künftigen Zeit: Was werdet ihr heute thun können, dürfen, müssen? Was wird das Kind wollen?

E) Bildet Sätze mit dem Coniunctiv nach folgenden Mustern:

Ohne Luft könnte der Mensch nicht leben.

Ohne Geld — reisen. — Ohne Regen — Pflanzen —.

Ohne Speise — bestehen.

Ohne Werkzeug —.

Wunschätze: Könnte ich doch meine Eltern besuchen!

Baden — dürfen.

Wöchte doch mein Freund bald kommen!

Aussagesätze mit dem Coniunctiv der Möglichkeit:

Der Vater schreibt mir, er könne nicht nach Prag kommen.

Der Arzt sagt, der Kranke dürfe noch nicht ausgehen.

Utvoře věty s časoslovem wissen za příkladem: Řečník umí přesvědčiti posluchače. Der Redner weiß die Zuhörer zu überzeugen.

Úkol 52.

Thun.

A) 1. Gute Kinder thun gerne, was ihnen die Eltern befehlen. — 2. Thue nichts, was dir Schande bringen könnte. — 3. Thiere können weder Böses, noch Gutes thun. — 4. Was heute nicht geschieht, wird morgen nicht gethan sein. — 5. Nach gethaner Arbeit ist die Ruhe süß. — 6. Es thäte mir leid, wenn ich dich beleidigt hätte, mein Freund! — 7. Warum weint das kleine Kind? Wer hat ihm etwas angethan? — 8. Das Vergiftsmeinnicht ist mit der Farbe des Himmels angethan.

Spruch.

Thu', was jeder loben müßte,
wenn die ganze Welt es wüßte.
Thu' es, daß es n i e m a n d weiß,
und gedoppelt ist sein Preis.

Die Grille und die Ameisen.

Die Ameisen trockneten im Winter Getreidekörner, welche sie im Sommer aufgelesen hatten. Eine hungrige Grille kam zu ihnen und bat sie um einige Körner. Da sagten die Ameisen: „Warum hast du im Sommer nicht an den Winter gedacht? Was hast du die ganze Zeit gethan?“ „Ich mußte singen,“ gab die Grille zur Antwort. „Wenn du den ganzen Sommer gesungen hast,“ erwiderten die Ameisen „so kannst du jetzt den ganzen Winter springen.“

Fleiß bringt Brot, Faulheit Noth.

B) 1. Lépe jest křivdu snášeti než křivdu činiti. — 2. Děti říkají, co činí; starci vypravují, co činívali; pošetilci chlubí se tím, co chtějí činiti. — 3. Kéž by všickni lidé činili, co jim svědomí káže! — 4. Byl (herrschen) by zajisté pořádek v obci, kdyby každý občan konal svoji povinnost. — 5. Vykonal jsem svoji povinnost; učin i ty, co tobě činiti jest.

Úkol 53.

Bringen — denken — dünken.

A) 1. Wann bringt der Briefträger die Zeitung? — 2. Hat das Milchweib Milch und Butter gebracht? — 3. Der Water brachte

uns jedem ein schönes, geschliffenes Glas zum Andenken an seine Badereise. — 4. Erwartet geduldig, was euch die Zukunft bringen wird. — 5. Die Hausthiere brächten einen großen Nutzen, auch wenn sie nicht geschlachtet würden. — 6. Selbst das gebildete Volk der Griechen brachte seinen Göttern Menschen zum Opfer dar. — 7. Wir brachten die Ferien sehr angenehm zu. — 8. Worüber denkst du nach? — 9. Ein schlechter Mensch denkt von Jedem schlecht. — 10. Die Alten dachten, dass die Erde stillstehe. — 11. Ich dachte, du seist gesund und stark, du aber behauptest, du seist krank. — 12. Gedenket oft der Wohlthaten, welche euch euere Eltern erwiesen haben. — 13. Mein Bruder gedenkt in die Fremde zu gehen! — 14. Bewunderungswürdig sind die Dinge, welche der menschliche Verstand erdacht hat. — 15. Oft muss der Mensch schweigen und darf sich die Wahrheit nur denken. — 16. Die Menschen gedenken gern der Tage ihrer Jugend. — 17. Was dir schlecht zu sein dünkte, kann einem Anderen gut dünken.

B) 1. Přinášíš mi dopis od rodičů? — 2. Odkud jste přinesli tyto krásné květiny? — 3. Pitím mnohý připravil se o své jmění. — 4. Kéž by mi posel přinesl dobré zprávy z domova! — 5. Uvažuj, než promluvíš! — 6. Kdy hodláš odejeti? — 7. Mladí lidé nepomýšlejí na smrt. — 8. Mluv tak, jak smýšlíš. — 9. Kéž by všichni lidé mluvili tak, jak smýšlejí. — 10. Pamatuj na (an) budoucnost! — 11. Nepomýšlej na hru, když je ti pracovati. — 12. Romulus a Remus ztrávili svůj dětský věk mezi pastýři.

Der Papagei.

(Anekdote.)

Ein Papagei schrieb den ganzen Tag: „Guten Abend, guten Abend!“ Ein einfältiger Knabe, der noch niemals einen Papagei gesehen hatte, schaute den seltsamen Vogel lange mit Wohlgefallen an. Als er fortgieng, schrieb der unermüdete Blapperer noch beständig: „Guten Abend, guten Abend!“ Da lehrte der Knabe um, nahm den Hut ab und sprach: „Verzeihen Sie, gnädiger Herr, dass ich unhöflich war; ich dachte, Sie seien nur ein Vogel.“

Die grüne Stadt.

Ich weiß euch eine schöne Stadt,
die lauter grüne Häuser hat;
die Häuser sind da groß und klein,
und wer nur will, der darf hinein.

Die Wege sind dort weit und breit
mit bunten Blumen überstreut,
das Pflaster ist wie Wolle weich
und seine Farb' den Häusern gleich.

Die Bürger sind dort alle klein,
denn es sind lauter Bögeln,
die rufen, daß es lieblich schallt:
Kommt Alle, kommt — zum grünen Wald.

D) Dodatky ke konjugaci sloves.

Úkol 54.

Kterým pomocným slovesem tvoří podmětná slovesa čas minulý?

(Že slovesa přechodná, zvratná a neosobná tvoří minulý čas slovesem haben, vyloženo ve Mluv. nauk. na str. 55. nn.)

Z podmětných sloves přijímají některá pomocné sloveso haben, některá sein.

Haben mají:

1. všechna prostá slovesa podmětná, která naznačují zvuky: klingen, singen, sprechen, reden, schreiben, lachen, weinen, seufzen, brausen, brüllen, rauschen, wehen, sausen a p. (Výjimku činí toliko složená téhož významu s předponami er- a ver-, k. p. erklingen, ver- klingen. Das Lied ist erklingen. Die Glocke ist verklungen.)

2. slovesa, která znamenají mlčení (opak významu sloves předešlých): schweigen mlčeti, starren, stutzen mlčky hleděti.

3. slovesa prostá, jimiž se značí pohyb plamene, lesk tpytění: scheinen, leuchten, glühen, glimmen, rauchen, brennen, sprühen, prangen.

4. sloveso blühen a všechna prostá slovesa, jež znamenají zápach: duften, riechen, stinchen. (Však složená erblühen vzkvétati, verblühen odkvétati, verduften vyčichnouti mají pomocné sloveso sein.)

5. slovesa, která naznačují pohyb beze změny místa: zittern, beben.

6. slovesa ruhen, schlafen, schlummern, wachen.

7. slovesa gefallen, mißfallen.

A) 1. Die Henne gackert. — 2. Der Löwe brüllt. — 3. Die Taube girrt. — 4. Der Pfeil schwirrt. — 5. Das Schwert klirrt. — 6. Die Ketten rasseln. — 7. Die Flammen prasseln. — 8. Die Gänse schnattern. — 9. Die Gewehre knattern. — 10. Die Peitschen knallen. — 11. Der Wind weht. — 12. Der Sturmwind saust. — 13. Der Kranke seufzt, ächzt, stöhnt. — 14. Der Schlafende schnarcht. — 15. Die Glocken erklingen. — 16. Die Lieder der Hirten verklingen.

B) 1. Die Funken sprühen. — 2. Der Mond leuchtet dem Wanderer auf den Weg. — 3. Der Thau glänzt wie Perlen auf dem frischen Gras. — 4. Das Weischen blühet schon, während die übrigen Kinder des Frühlings schlummern. — 5. Der Tapfere zittert nicht, wenn die Kanonen donnern. — 6. Was dem Einen gefällt, mißfällt oft dem Andern.

Slovesa vět obsažených v odstavci A) i B) převedte v čas minulý.

B) 1. Marius plakal nad zříceninami města Karthaginy. — 2. Mladá ovečka chvěla se, když ji vedli ke stříži; ale po stříži vesele skákala. — 3. Pes zaštěkal. — 4. Dítě spalo, matka bděla u jeho lože. — 5. Kohout kokrhal.

Ein Ausspruch Friedrich des Großen.

Friedrich der Zweite, König von Preußen, hatte einst den General Blücher zur Hofstafel geladen. Der greise Feldherr schlief während des Gastmahls ein. Die übrigen Gäste wollten ihn wecken, aber Friedrich sprach: „Lasset ihn ruhen, er hat oft genug für uns gewacht.“

Úkol 55.

Podmětná slovesa, která tvoří minulý čas pomocným slovesem sein.

Pomocné sloveso sein přijímají v čase minulém, předminulém a budoucně skonalem:

1. slovesa podmětná, jež označují pohyb s místa na místo: a) pohyb úmyslný: kommen, gehen, schreiten, treten stoupati, laufen, rennen, schleichen, kriechen, fliegen, flattern poletovati, trepetati sebou, schwimmen, klettern, klimmen, steigen, springen, hüpfen, reiten, ziehen stěhovati se, fahren, bringen, vniknouti, vtrhnouti, wandern, reisen, fliehen, weichen. (Avšak sloveso tanzen má v min. čase ich habe getanzt. Eilen na spěch míti, ich habe geeilt; eilen — rychle jíti, ich bin geeilt.)

b) pohyb bezděčný: fallen, stürzen, gerathen octnouti se, stolpern klopýtnouti, sinken, gleiten, fließen, rinnen, quellen, strömen přýštití se.

2. některá slovesa podmětná, jimiž se vyznačuje klidné pobývání na jednom a témž místě: stehen, sitzen, liegen, hängen, bleiben; však knien klečeti má v min. čase ich habe gekniet.

3. slovesa podmětná, jimiž se vypisuje změna stavu osoby nebo věci: werden státi se, krank werden onemocněti, wachsen, sterben, schwinden mizeti, schmelzen tátí, schwellen bobtnati; dále slovesa toho významu složená s předponami ge- neb ein- neb er-: erkranken = krank werden, genesen uzdraviti se, gerathen zdařiti se, erlahmen ochromnouti, erblaffen, zblednouti, erschrecken uleknouti se, erlöschen vyhasnouti, einschlafen usnouti, erwachen procitnouti.

(Však slovesa erschrecken poděsiti, erlöschen uhasiti — mají pomocné sloveso haben, jsouce významem slovesa přechodná.

Též slovesa reißen přetřhnouti se a brechen zlomiti se mají sein: Die Kette ist gerissen, die Feder ist gebrochen; však znamenajíce trhati, lámati tvoří minulý čas slovesem haben.)

4. slovesa podmětná, složená s předponou ver-, která doličují, že osoba neb věc podmětem naznačená běře z kázu neb pohromu: verhungern hlady zemříti, verfaulen shnítí, verderben zkaziti se, verfluchen skonati, verarmen zchudnouti, verblühen odkvésti, verrotten zrezavěti. Pamatujte:

Stav.

Změna stavu.

Ich habe geschlafen spal jsem
ich habe gewacht bděl jsem
das Kleid hat gebrannt šat
hořel
die Rose hat geblüht růže
kvetla

ich bin eingeschlafen usnul jsem
ich bin erwacht procitl jsem
das Kleid ist verbrannt šat
shořel
die Rose ist verblüht růže od-
kvetla.

V následujících německých větách proneste sloveso časem minulým:

A) 1. Der Feind bringt in die Stadt. — 2. Die Ente schwimmt auf dem Teiche. — 3. Der Herbst kommt, die Vögel fliegen weg. — 4. Im Sommer ziehen viele Familien auf das Land. — 5. Wie viel Schüler traten heuer in euere Schule ein? — 6. Der Fluss trat aus. — 7. Der Feind flieht. — 8. Die Katze schleicht um den Brei herum. — 9. Die Nacht weicht dem Tage. — 10. Die Abendröthe erschien am Himmel.

11. Der Schweiß rinnt dem Arbeiter von der Stirne. — 12. Es fließt kein Wasser im Röhrkasten. — 13. Das Pferd glitt aus und fiel. — 14. Der Kranke liegt im Bette.

15. Ein Hahn sitzt auf dem Dache. — 16. Wir werden gute Freunde bleiben. — 17. Vor unserem Hause steht ein Kreuz.

18. Die Kette riss. — 19. Schmilzt schon der Schnee auf den Bergen? — 20. Der Fels barst.

21. Wird dir deine Zeichnung wohl gelingen? — 22. Ich höre, daß der Wein nicht gerieth. — 23. Das Vieh gedeiht gut. —

24. Das Heer rückt ins Land. — 25. Odysseus irrte zehn Jahre nach dem trojanischen Kriege umher.

B) 1. Voda vystoupila. — 2. Zajíc nám běžel přes cestu. — 3. Pošta rychle jela. — 4. Hodiny nešly.

5. Padal sníh. — 6. Voda ze sudu vytekla.

7. Seděli jsme dlouho v zahradě. — 8. Dítě leželo na trávníku.

9. Několik vrabcův utopilo se ve vodojemu, když chtěli pít. — 10. Voda zamrzla. — 11. Sníh roztál. — 12. Svíce uhasla. —

13. Vinník ulekl se a zbledl. — 14. Unavený poutník usnul. — 15. Co se přihodilo?

16. Práce se zdařila. — 17. Ovoce se zdařilo. — 18. Dobytek se nezdařil.

19. Lékař spěchal k nemocnému. — 20. Posel uháněl (vennen) k městu.

C) Led a sníh roztál. Teplejší větrové vanou, brouci vylézají ven a mouchy zase bzučí. Na lukách objevují se chudobky, u vlhké zdi vykvétá fialka. V tu dobu vracejí se k nám vlaštovky z dalekých krajin. Nikdo jim neukazuje cesty přes širé moře a přece každá z nich přichází v pravý čas zpět na pravé místo, kde bydlela za minulého léta.

Věty odstavce C) nejprve přeložte do němčiny; potom proneste německy slovesa všech těchto vět též časem minulým. Dále udejte, do kterého skupení sloves ve pravidle na str. 59. uvedených náleží které sloveso vět odstavce B) a C).

Der Winter.

Im Winter verblühen fast alle Blumen, welche in der Sommerzeit mit herrlichen Farben prangten. Die Natur erstirbt; die Vögel, welche mit ihrem Gesange Wälder und Felder belebten, verstummen. Sie ziehen in wärmere Länder und werden wieder kommen, bis der Frühling erwachen und sie zu uns laden wird.

Děje přítomným časem pronesené převedte v čas minulý a děje časem souminulým naznačené položte v čas předminulý.

Der Fuchs und der Wolf.

Eine Fabel.

Ein Wolf war einst in eine Grube gefallen und war gefangen. Er heulte jämmerlich. Da kam ein Fuchs herzu und sah seine Noth. Der Boshafte kränkte den Wolf mit höhnischen Reden und nannte ihn ein dummes Thier. Dabei hüpfte er in seiner Ausgelassenheit um die Grube herum. Allein er war diesmal unvorsichtig, kam dem Rande allzu nahe und fiel in die Grube. Nun war er selbst gefangen.

Heute mir, morgen dir.

Vyberte slovesa této bajky a utvořte minulý čas.

Úkol 56.

Cvičení o některých slovesech podmětných, která se do češtiny překládají slovesy zvratnými.

A) 1. Sachet nicht, wenn Andere weinen. — 2. Die Menschen sind nicht immer das, was sie scheinen. — 3. Was Vielen gefällt, ist nicht immer schön. — 4. Der Johanniskäfer leuchtet in finsternen Räumen. — 5. Das Laub der Pappel zittert. — 6. Wer badet nicht gern an einem heißen Tage? — 7. Es ist nicht alles Gold, was glänzt. — 8. Thuet nicht, was euren Eltern missfallen würde! — 9. Im Frühlinge erwacht die Natur zu neuem Leben. — 10. Dem Muthigen gelingt sein Werk. — 11. Bei (o) schmalem Futter gedeiht das Vieh schlecht. — 12. Wie sind heuer die Kirichen gerathen? — 13. Die Türken beten auf der Erde sitzend. — 14. Hat der Kranke geschwitzt? — 15. Was geschehen ist, kann man nicht ändern. — 16. Wer flug werden will, muß viel fragen.

B) 1. Hyéna rovná se tigru zuřivosti. — 2. Modli se a pracuj. — 3. Kristus modlil se za své nepřátele. — 4. Spravedlivý neleká se, když se blíží hodina jeho smrti. — 5. Čas uplynulý nikdy se nevrátí. — 6. Vinník bledne, nevinný se pýří! — 7. V zahradách a lesích rádi se procházíme. — 8. Probouzím se, jakmile slunéčko do oken mi zasvitne. — 9. Kdo se ptá, nerad dá.

C) Položte slovesa následujících vět v čas minulý:

1. Das Ende des Jahres naht heran. — 2. Au (o s akk.) Vorgebirgen scheitern viele Schiffe. — 3. Was geschieht hier? — 4. Viele Kranke genesen ohne ärztliche Hilfe. — 5. Warum erschrickst du? — 6. Badest du im Sommer häufig?

Úkol 57.

Slovesa příčinná.

Tränken napájeti, schwimmen plaviti, schmelzen taviti jsou příčinná slovesa (ursächliche Zeitwörter) ke slovesům trinken pítí, schwimmen plouti, schmelzen tátí, rozpouštětí se. Příčinná slovesa mají **slabé** časování a přijímají v čase minulém pomocné sloveso **haben**, jsouce vesměs přechodná.

A) 1. Die Kühe trinken aus dem Bache. — Der Knecht hat die Kühe getränkt.

2. Der Fels ist gesprungen. — Die Felsen werden mit Pulver oder mit Dynamit gesprengt.

3. Der Furchtsame erschrickt bei dem Rauschen des Laubes. — Den Furchtsamen erschreckt selbst das Rauschen der Laubes.

4. Das beste Gemüth verdirbt in böser Gesellschaft. — Schlechte Gesellschaft verdirbt gute Gemüther.

5. Das Holz schwimmt auf dem Wasser. — Auf der Moldau schwimmt man Holz nach Prag.

6. Auch das Gold schmilzt im Feuer. — Der Goldarbeiter schmelzt das Gold im Feuer.

7. Die Bohne schwillt im Wasser an. — Der Wind schwellte die Segel.

8. Das Feuer erlischt. — Das Feuer ist erloschen. — Die Leute haben das Feuer gelöscht.

9. Ein Hund ist in einem Brunnen ersoffen. — Man hat junge Hunde im Flusse ersäuft.

10. Die reifen Früchte fallen von den Bäumen. — Im Walde wird Holz gefällt.

11. Die Bilder hangen an der Wand. — Wir hangen die Bilder an die Wände.

Některé věty v odstavci A) obsažené proneste též časem souminulým a minulým.

B) 1. Snih taje. — 2. Shas lampu! — 3. Lampa uhasla. — 4. Ovoce se zkazilo. — 5. Olovo v ohni se taví. — 6. Sklenice praskla. — 7. Ty jsi se ulekl? — 8. Tvá rychlá chůze mne poděsila. — 9. Děvečka všela prádlo. — 10. Prádlo viselo na půdě. — 11. Lesníci porážejí suché stromy. — 12. Lehl jsem si pod strom. — 13. Seděl jsem pod stromem. — 14. Strážník stojí před domem. — 15. Postavili jsme stůl před dům.

C) Liegen und legen, sitzen und setzen, stehen und stellen, hangen und hängen.

1. Was man gelegt hat, das liegt. 2. Wer sich gesetzt hat, der sitzt. 3. Wohin man einen Gegenstand gestellt hat, dort steht er. 4. Wir hangen Bilder an die Wand, die Bilder hangen an der Wand.

Wohin?

Ich habe das Buch auf den Tisch gelegt.

Die Mutter legte das Kind in die Wiege.

Ich setzte mich auf eine Bank.

Der Diener stellte das Glas auf den Schrank.

Die Mutter hat das Bild an die Wand gehängt.

Wo?

Das Buch liegt auf dem Tische.

Das Kind liegt in der Wiege.

Nun sitze ich auf der Bank.

Das Glas steht auf dem Schrank.

Das Bild hängt an der Wand.

E) Cvičení o tvarech jmen.

Úkol 58.

Za opakování o deklinaci jmen podstatných.

Eine Sage über den Ursprung des Ackerbaues.

(Nach Gude.)

Tief in Asien lebte im Alterthume ein Volk der Hirten und Jäger. Unruhig wanderte es mit seinen Herden von Stätte zu Stätte. Zelte und Grotten waren seine Wohnungen, Spieße und Keulen waren seine einzigen Geräthe; Fleisch, wilde Früchte und Kräuter waren seine Nahrung. Alle Felder lagen brach. Unerträglich wurde in diesem Lande der Winter, denn er dauerte bis zehn Monate.

Und ein Gott befahl den Hirten, dass sie sich ein neues Land aussuchen. Der Führer erhielt von ihm einen goldenen Dold; mit diesem sollte er die Erde spalten. Das that er, wohin er kam. Und siehe, Segen verbreitete sich überall. Pflanzen wuchsen empor, zahme Thiere gesellten sich zu dem Menschen, ein klarer Himmel sah herab auf ein glückliches Land. Das hat der goldene Dold bewirkt, und dieser Dold war — der Pflug. Aus den Hirten und Jägern wurden Ackerbauer.

(Vyberte podstatná jména z tohoto článku a seřadte je dle deklinace.)

Die Quelle und der Wanderer.

Ein Wanderer kam an einem heißen Tage zu einer Quelle. Er war lange gegangen; der Schweiß stand auf seiner Stirn, seine Zunge war vor Durst fast vertrocknet. Da erblickte er das klare Wasser der Quelle. Hastig schlürfte er den kühlen Trank. Bald darauf fiel er zu Boden. Jetzt rief er: „Ist das ein schändliches Gift! Wer hätte unter einem so schönen Anscheine eine solche Bosheit erwartet!“ Da sprach die Quelle: „Ich bin kein Gift. Wanderer, du verleumdest mich. Die Fluren rings umher werden von mir belebt. Von mir werden die Herden getränkt. Tausende deiner Brüder fanden hier Erquickung. Nur deine Unmäßigkeit machte dir den Genuss schädlich; ich habe dir keine Schmerzen verursacht.“

Úkol 59.

O skloňování jmen vlastních.

1. Vlastní jména, kteráž beze členu kladena bývají, totiž jména osob všech tří rodův a jména zemí a míst rodu středního tvoří genitiv příponou **s**; ostatní pády rovnají se nominativu; k. p. Karl, Karls; Böhmen, Böhmens; Prag, Prags.

2. Vlastní jména, kteráž se členem se spojují (a tož jména řek, jezer, hor kteréhokoli rodu a mužská i ženská jména zemí jakož i jména národů) neodchylují se ve sklonbě od ostatních jmen podstatných; k. p. der Rhein, des Rheins; der Bodensee, des Bodensees; der Böhmerwald, des Böhmerwaldes; die Schweiz, der Schweiz; die Türkei, der Türkei; der Böhme, des Böhmen.

3. Vlastní jména osob rodu mužského zakončená sykavkou tvoří genitiv příponou **ens**, ženská, jež se končí samohláskou **e**, přijímají příponu **ns**, k. p. Franz, Franzens, Hans, Hansens, Marie, Mariens. Ostatní pády rovnají se nominativu, ač v těchto pádech též může býti přípona **en** neb **n**. Tudíž n. Franz, g. Franzens, d. Franz(en), a. Franz(en), — n. Marie, g. Mariens, d. Marie(n), a. Marie(n).

4. Cizojazyčná vlastní jména osob, zakončená sykavkami, zůstávají z pravidla nezměněna; však pro lepší srozumitelnost kladena bývají v gen., dat., akk. se členem k. p. n. Sokrates, g. des Sokrates, d. dem Sokrates, a. den Sokrates.

Přímětky syntaktické.

1. Je-li položiti dvě neb více jmen vlastních, která jedné a téže osobě náležejí, sklání se toliko poslední z nich: Gotthold Ephraim Lessings Werke. Johann Amos Komenskýchs Didaktik.

2. Rodová jména osob ženských nelze skláněti, pročež se toliko členem naznačuje genitiv, k. p. die Hinrichtung der Maria Stuart, die Gedichte der Luise Brachmann.

3. Titul, který jest položen beze členu před vlastní jméno osoby, nesklání se; k. p. Erzherzog Franz Karls Tod; Kaiser Rudolfs Scepter. Professor Müllers Schriften. Je-li však titul položen se členem, sklání se titul, ale vlastní jméno zůstává beze změny: Der Tod des Erzherzogs Franz Karl. Das

Scepter des Kaisers Rudolf von Habsburg. Die Schriften des Professors Müller.

Klade-li se za jménem panovníka řadové číslo neb jiný atribut, sklání se toliko atribut; k. p. Kaiser Franz des Ersten Regierung; Kaiser Karl des Vierten Tod; König Alexander des Großen Züge nach Indien.

4. Vlastní jméno osoby, před které položeno jest se členem slovo der Herr, nesklání se k. p. der Herr Schwab, des Herrn Schwab, dem Herrn Schwab, den Herrn Schwab.

Však vlastní jméno osoby, před které jest beze členu položeno slovo Herr, sklání se, k. p. Herr Schwab, Herrn Schwabs Bestzungen.

5. Místo genitivu vlastních jmen zemí a míst, Böhmens, Prags, Bissens zhusta se užívá vazby s předložkou von: Die Geschichte Prags, die Geschichte von Prag; Böhmens König, der König von Böhmen.

Vazby předložkové užívá se zvláště při vlastních jménech tohoto druhu, jež se končí sykavkou: k. p. Die Straßen von Paris.

O vlastních jménech zemí a míst.

A) 1. Prags Thürme sind weltbekannt. — 2. Der Schwarze See ist die schönste Landschaft des Böhmerwaldes. — 3. Die Kunstsammlungen Roms und Neapels werden von Reisenden aus allen Ländern Europas besucht. — 4. Der Rhein fließt durch den Bodensee. — 5. Die Schneekoppe ist der höchste Berg in Böhmen. — 6. Die Donau ist der größte Fluss Österreichs. — 7. Längs des Rheins liegen fruchtbare Weinberge. — 8. Konstantinopel ist die Hauptstadt der Türkei. — 9. Nächst Konstantinopel und Neapel hat Prag die schönste Lage unter allen Städten Europas. — 10. Aus Österreich wird viel Salz ausgeführt.

11. Die Thürme von Prag sind weltberühmt.

B) 1. Alpy jsou nejvyšší pohoří v Evropě. — 2. Volha jest největší řeka v Rusku. — 3. Z Uher vyváží se mnoho obilí. — 4. Které přítoky Labe vznikají v Čechách? — 5. Která řeka v Rakousku jest po Dunaji největší? — 6. Ludvík, král Český a Uherský (= Čech a Uher) padl v bitvě u Moháče roku 1526. — 7. Která jest nejkratší dráha z Prahy do Vídně? — 8. Ve Švýcarsku jest mnoho jezer.

O vlastních jménech osob.

A) 1. Schillers Gedichte sind von Professor Doctor Johann Purkyně in die böhmische Sprache übersetzt worden. — 2. Heil Franz Josef, Heil Elisen, Segen Habsburgs ganzem Haus! — 3. Die Söhne Maria Theresens hießen Josef der Zweite und Leopold der Zweite. — 4. Gotthold Ephraim Lessings Fabeln sind sehr beliebt. — 5. Maria von Burgund, die Tochter Karl des Kühnen, war die Gemahlin Kaiser Maxens. — 6. Unter der Regierung Kaiser Maximilian des Ersten sind in Deutschland Postämter eingeführt worden.

B) 1. V báječích řeckých vypravuje se o dvanácti pracích Herkulových. — 2. Básně Bohuslava z Lobkovic přeloženy jsou od Karla Vinařického z latiny do češtiny. — 3. Od panování císaře Ferdinanda Prvého spojeny jsou země rakouské, české a uherské pod žezlem panovníků Habsburských. — 4. Řekové vřadili Herkula mezi polobohy. — 5. Od Karla Čtvrtého založeny jsou v Praze vysoké školy. — 6. Císařovna Marie Terezie byla dcera císaře Karla Šestého.

Úkol 60.

O sklonbě přídavných jmen.

Viz Mluvn. nauky §. 43—66.

A) 1. Kinder sind ihren Eltern zu dem größten Danke verpflichtet. — 2. Mit dem Kleinen fängt man an, mit dem Großen hört man auf. — 3. Kinder werden in der Schule zu dem Guten angeleitet. — 4. Mit einem zerrissenen Kleide kam der verlorene Sohn zu seinem Vater zurück. — 5. Hinter einer freundlichen Miene verbirgt sich oft ein falsches Herz. — 6. Bei einer mäßigen Lebensweise bleibt der Mensch lange gesund. — 7. Der Apfelbaum nährt seine Gäste mit einer süßen Kost. — 8. Mancher arbeitet von dem frühen Morgen bis in die späte Nacht und bleibt doch immer ein armer Mann.

Z vět odstavce A) vypustte člen před přídavným jménem a položte přídavné jméno náležitým tvarem.

B) 1. Cizí škodou již mnohý zmoudřel. — 2. Lilie vyniká svým bílým květem mezi všemi květinami. — 3. Po veliké bouři bývá krásné počasí. — 4. Z nepatrných pramenů veliké řeky vznikají. — 5. Ve velikých městech bývají ulice za parných dnů vodou polévány. — 6. Spojenými silami vše se snadno vykoná. — 7. V jižních Uhrách jsou velmi úrodné krajiny a rozsáhlá pastvíska. — 8. Koza jest od nejstarších časů domácím zvířetem.

V následujícím článku položte přídavná jména tvarem náležitým.

Der Hund.

Auf der (ganz) Erde ist der Hund der Gefährte des Menschen. Er begleitet ihn in die (öde) Steppen des (heiß) Südens und auf die Schneefelder des (kalt) Nordens, in die (fruchtbar) Ebenen und auf die (kahl) Spitzen (hoch) Berge. — Der Hund ist ein (gehorsam) Gehilfe des Menschen: er bewacht ihm das Haus und die (wollig) Herde, er hilft ihm bei der Jagd auf verschiedene (wild) Thiere.

Mannigfaltig ist die Gestalt der Hunde. Der Pudel hat (breit, hängend) Ohren und (kraus, wollig) Haar; der Dachshund hat (kurz) Beine und (lang, hängend) Ohren; der (mager) Windhund hat (klein) Ohren, (schlank) Körper, (kurz) Haar und ist eines der schnellsten Thiere; der Schäferhund hat (aufrechtstehend) Ohren und (steif) Haare.

Außer dem Gemüse genießt der Hund alle Speisen, die der Mensch essen kann. Die Hunde sind sehr gelehrig. Mancher (klug) Hund hat schon Menschen das Leben gerettet.

Úkol 61.

Zpodstatnělá jména přídavná.

A) V následujících větách učiňte ze přívlastků zpodstatnělá jména přídavná:

1. Der Tod ereilt reiche und arme Menschen ohne Unterschied.
- 2. Wie die alten Vögel sangen, so zwitschern auch die jungen Vögel.
- 3. Der gesunde Mensch bedarf nicht des Arztes.
- 4. Der unschuldige Mensch muß oft für den schuldigen Menschen leiden.
- 5. Alles irdische Gut ist vergänglich.
- 6. Das schlimme Ding vergeht, das gute Ding besteht.
- 7. Bunte Sachen gefallen den Kindern.

Zpodstatnělé přídavné jméno neb číslovka řadová přívlastkem kladeným za podstatné jméno.

- B) 1. Karel Veliký žil v osmém a devátém století. — 2. Pověst vypravuje, že August Silný rukama podkovu zlomil. — 3. O Bedřichu Rudovousém vypravuje se mnoho bájí. — 4. Od Karla

Čtvrtého založen jest hrad Karlštejn. — 5. Král Jan Slepý byl otec císaře Karla Čtvrtého.

Úkol 62.

Stupňování jmen přídavných.

A) 1. Liška je lstivější než kočka; zajisté jest liška nejlstivější zvíře. — 2. Tigr jest ukrutnější než lev; tigr jest nejukrutnější dravec. — 3. Jižní krajiny Uher jsou úrodnější než severní. — 4. V horách je vzduch drsnější než v rovině. — 5. Zajíc jest bázlivější než králík.

6. Vídeň je starší město než Berlín a je též krásnější. — 7. Nejpyšnější lidé bývají nejhoupější. — 8. Který jest nejteplejší vítr? — 9. Slon jest nejchytřejší zvíře. — 10. Nejzdravější a nejlacinější nápoj je čerstvá voda. — 11. Bávol je silnější než slon.

B) Povšimněte si zvláště pravidla o přísudkovém tvaru superlativu. Mluvn. nauky §. 40. b).

1. Ten jest nejstatečnějším, kdo umí krotiti své vášně. — 2. Ve kterých měsících bývají bouřky nejčastější? — 3. Po bouřce bývá nebe nejčistší. — 4. V měsíci červnu jsou růže nejkrásnější. — 5. V měsících dubnu a květnu bývají vejce nejlacinější.

Nepřavidelné stupňování.

C) 1. Největší a nejsilnější zvířata žijí v horkých zemích. — 2. Ve Štýrsku vyrábí se velmi dobrá ocel; ale anglická ocel jest ještě lepší než štyrská. — 3. Blíží-li se lovec, utíkají kamzíci na nejvyšší vrcholky hor. — 4. Nejlepší pšenice daří se ve Valašsku. — 5. Koni jest oves milejší než sebe lepší (= nejlepší) seno. — 6. Pštros jest největší pták. — 7. Topol jest vyšší než lípa. — 8. Čím tráva vyšší, tím kosa bližší. — 9. Čím dítě milejší, tím větší buď metla. — 10. Když je nouze největší, bývá pomoc Boží nejbližší. — 11. V nejhořejších patrech bývá světleji než v nejdolejších. — 12. Zadní kola u vozu bývají vyšší než přední. — 13. Uhry mají nejvíce obilí.

Die Gurke und der Kürbis.

(Eine Vergleichung.)

Gurke und Kürbis sind nahe Verwandte. Dennoch zeigen sie manche Verschiedenheiten. Der Wuchs der Kürbis-pflanze ist üppiger

als der Wuchs der Gurke. Der Kürbis hat längere Ranken und breitere Blätter. Beide Pflanzen sind mit Haaren besetzt, aber die Haare der Kürbispflanze sind rauher und steifer. Auch durch die Früchte unterscheidet sich der Kürbis von der Gurke: seine Frucht ist groß und hat eine runde Gestalt, die Gurke aber ist länglich.

Für den Menschen ist die Gurke wichtiger als der Kürbis, denn ihre Frucht ist schmackhafter. Gurke und Kürbis haben noch einen Verwandten — die Melone. Sie wächst in wärmeren Ländern, bei uns gedeiht sie nur in Mistbeeten. Ihre Frucht ist süßlich und sehr saftig. Sie wird ziemlich theuer verkauft.

Úkol 63.

O náměstkách neurčitých.

Irgend ein, irgend eine, irgend ein jakýsi; irgend jest příslovce a tudíž neaklonné; sklání se tedy toliko ein, eine, ein.

A) 1. Man soll den Tag nicht vor dem Abend loben. — 2. Wenn dir jemand wehgethan, fang' nicht Streit und Haber an! — 3. Ich höre jemanden kommen. — 4. Traue niemandem weniger als dir selbst. — 5. Sich selbst kennt jeder am wenigsten. — 6. Wer vieles bringt, wird jedem etwas bringen. — 7. Jedermanns Freund ist niemandes Freund. — 8. Verschlossener Mund und offene Augen haben noch niemandem geschadet. — 9. Gott grüßt Manchen, der ihm nicht dankt. — 10. Wo nichts ist, da hat der Kaiser sein Recht verloren. — 11. Aller Anfang ist schwer. — 12. Der Bornige hat alle Sinne bis auf fünf. — 13. Der Künstler, der etwas Rechtes lernen will, möge zur Natur in die Lehre gehen. — 14. Frage nicht, was Andere machen, sieh auf deine eignen Sachen. — 15. Irgend ein Fehler hat jeder Mensch. — 16. Gewisse Thiere leben nur einen Tag. — 17. In ganz Böhmen gibt es kein Salzbergwerk.

B) 1. Každý člověk má své vady. — 2. Zamítej každý před svými dveřmi. — 3. Zdvornému člověku každý jest nakloněn. — 4. Pravý lidumil nikomu neškodí, ale každému prospívá, jak může. — 5. Vzdělaný muž nikoho neuráží. — 6. Lakomec ani sobě ani jiným nic dobrého nedopřeje. — 7. Nemají všichni lidé stejná přání; jedni po cti touží, jiní po penězích, jiní po jiných věcech. — 8. Hloupí škodí nejen sobě, ale i jiným.

Náměstky vespolné.

A) 1. Die Spartaner und die Athener hegten durch lange Zeit Feindschaft gegen einander. — 2. Gute Schützen helfen einander gerne.

- 3. Göthe und Schiller schlossen mit einander innige Freundschaft.
- 4. Gleiche Charaktere vertragen sich nicht immer mit einander. —
- 5. Verschwendung und Armut passen zu einander.

B) 1. Kdysi hádaly se hvězdy mezi sebou. — 2. Lidé druh druhu slouží. — 3. Pomáhejte druh druhu! — 4. Před Bohem všickni lidé jsou sobě rovni vespolek.

Úkol 64.

Číslovky druhové, násobné a podílné.

Je ein, je zwei, je drei po jednom, po dvou, po třech, dva a dva tři a tři atd. jsou číslovky podílné. Sklání se jako číslovky základné, příslovce je (= vždy) zůstává ovšem beze změny.

A) 1. In einem Garten wachsen vielerlei Pflanzen. — 2. Im Wasser leben allerlei Thiere. — 3. Manche Rechenaufgaben können auf mehrerlei Art gelöst werden. — 4. Gott prüft die Tugend des Menschen mit mancherlei Leiden. — 5. Lernet viel, aber nicht vielerlei. — 6. Ein erwachsener Mensch hat dreierlei Zähne: Schneidezähne, Eckzähne und Backenzähne. — 7. Wie vielerlei Filterörter hat die deutsche Sprache?

8. Österreichs Wappen ist ein Adler mit doppeltem Kopfe. — 9. Ein Korn, welches auf guten Boden gefallen ist, trägt hundertfache (= hundertfältige) Frucht. — 10. In Kirchen sind nur einfache Fenster.

11. Vor den Thoren der Festung stehen je zwei Mann Wache. — 12. Die Finger des Menschen haben je drei Glieder, die Daumen haben je zwei Glieder. — 13. Die olympischen Spiele wurden in je vier Jahren gefeiert.

B) 1. Mnohý strom nese trojí i čtveré ovoce. — 2. Duha má sedmero barev (= sedmerou barvu). — 3. Rozličná trápení způsobují si lidé sami. — 4. Není radno píti dvojí pivo. — 5. Kolikeré jsou číslovky?

6. Vchod do kostelů bývá dvojnásobnými dveřmi opatřen. — 7. Pevnosti bývají trojími i čtverými zdmi ohrazeny. — 8. Mrtvoly bývají po železnici převáženy ve dvojnásobných aneb i trojnásobných rakvích.

9. Člověk má na ruku po pěti prstech. — 10. Žáci nižších tříd škol středních platí po desíti zlatých školného za polouletí.

Úkol 65.

Číslovky příslovečné.

A) 1. Ein gutes Buch soll man einigemal lesen. — 2. Man lebt nur einmal. — 3. Manchmal wird der gute Wille verkannt. — 4. Einmal ist keinmal, sagt ein lügenhaftes Sprichwort; denn einmal ist wenigstens einmal. — 5. Es heißt, daß Cäsar fünfzigmal in der Schlachtreihe gekämpft habe.

6. Die Stadt Rom wurde zweimal niedergebrannt, das erste mal von den Gallern, das zweitemal von dem römischen Kaiser Nero.

7. Man unterscheidet dreierlei Himmelskörper: erstens die Fixsterne, zweitens die Planeten und drittens die Kometen.

B) 1. Měsíc otáčí se třináctkrát do roka kolem země. — 2. Nejpěknější květiny kvetou jen jednou za rok. — 3. Kdo jednou chybil, i vícekrát pochybí. — 4. Dvakrát dáno jest, co v čas dáno bylo. — 5. Afrika je skoro třikrát tak veliká jako Evropa. — 6. Marius byl sedmkrát konsulem.

7. Alexander třikrát přemohl Peršany: poprvé u Graniku, podruhé u Issu a potřetí u Arbely. — 8. Dítě budiž pokáráno, když poprvé lhalo.

9. Rozeznáváme čtvero druhů šelem: předně medvědovitě, za druhé psovitě, za třetí kočkovitě, za čtvrté kunovitě.

Úkol 66.

Číslovky neurčité.

Neurčité číslovky wiele, mehrere, die meisten; wenige, einige, etliche srovnávají se v pádu i čísle s podstatným jménem, ke kterému jsou přívlastkem. V češtině nezdřídka bývají proneseny příslovcemi mnoho, několik, málo a podstatné jméno druzí se k nim v genitivě. Die meisten Thiere většina zvířat.

A) 1. Viele Hunde sind des Hasen Tod. — 2. Viele Köpfe verderben den Brei. — 3. Viele Köpfe haben viele Sinne. — 4. Es sind mehr Menschen durch Überfluß als durch Armut zu Grunde gegangen. — 5. Große Städte haben mehrere Theater. — 6. Der Sturm hat einige Bäume entwurzelt. — 7. In einem Wassertropfen können mehr Thierchen leben als Mancher glauben würde. — 8. Mühsüße Worte finden wenig Glauben. — 9. Die französische Revolution hat ganz Europa beunruhigt.

B) 1. Štěstí mnohým dalo mnoho, ale žádnému dosti. — 2. Nic není dokonalého pod sluncem. — 3. Málo jest lidí spokojených. — 4. Švýcarsko má mezi všemi zeměmi evropskými

nejvíce jezer. — 5. Práví se, že velbloudi několik dní bez pití ostáti mohou. — 6. V zimě bývá více nemocných než v létě. — 7. Praha má několik velikých náměstí.

Die gefräßigen Späzen.

Mehrere Mißjahre folgten auf einander. Da mußten viele Vögel Hunger leiden und besonders den Späzen gieng es schlecht. Einige von ihnen waren schon dem Tode nahe und konnten nicht aus dem Neste fliegen. Da sagten sie zu ihren Brüdern, welche noch unlängst gegessen hatten: „Flieget aus und sehet, ob ihr nicht etwas Nahrung findet, und bringet uns auch ein wenig davon.“

Die Sperlinge flogen weg. Bald fanden sie einige Kirschbäume mit vielen reifen Früchten. Sie ließen sich auf jenem Baum nieder, welcher die meisten Kirschen hatte und fraßen so viel, daß sie sich kaum rühren konnten. Dann gedachten sie ihrer armen Brüder und wollten ihnen Nahrung bringen. Aber sie kamen zu spät, denn die armen Späzen lagen schon alle auf dem Rücken und waren todt.

Vyberte všechny neurčité číslovky a opakujte jich sklonbu.

F) O předložkách.

Za cvičení o předložkách tvořte krátké věty, kladouce předložky se slovy mužského, ženského a středního rodu v jednotném i množném čísle a) se členem určitým, b) se členem neurčitým, c) s náměstky, d) s přídavnými jmény k. př.:

Die Post fährt durch den Wald	durch die Stadt	durch das Dorf
durch einen Wald	durch eine Stadt	durch ein Dorf
durch jenen W.	durch jene St.	durch jenes D.
durch einen dichten W.	durch eine große St.	durch ein kleines D.

Plural: durch die Wälder durch die Städte atd.

Úkol 67.

Předložky s akkusativem.

Durch

1. o místě (kudy?) Die Husaren reiten durch den Wald. — (Die Stadt — das Dorf.)

2. o čase: Ludwig der Bierzehnte war durch 72 Jahre König von Frankreich.

(Das Jahr — der Monat — die Woche — vier Tage.)

3. o příčině: Durch Feuersbrünste sind viele Menschen verarmt.

(Der Fleiß — der Müßiggang — die Faulheit — das Spiel — das Trinken.)

für

1. značí prospěch nebo škodu: Christoph Schmid hat gute Bücher für die Jugend geschrieben.

(Das Volk, kleine Kinder, ein Erwachsener.)

2. náměstnictví: Der Geselle arbeitet für den Meister.

(Die Eltern, das Kind, der Bruder, die Schwester.)

gegen

1. o směru místním: (kam?) gegen Norden.

(Ost, Süd, West.)

2. o čase: Gegen Abend.

(Morgen, Mittag, Mitternacht.)

3. o poměru: a) nepřátelském, b) přátelském:

a) Gegen den Tod ist kein Kraut gewachsen.

b) Sei freundlich und höflich gegen deine Mitschüler.

(Freund, Bruder, Schwester, Gast, der Fremde, der Nachbar.)

4. u přirovnání: Die menschlichen Kräfte sind schwach gegen die Kräfte der Natur.

5. ku přibližnému vyčtení počtu: Leonidas hatte gegen 8000 Mann in den Thermopylen.

ohne = bez

Handle nicht ohne Überzeugung!

(Ein Kreuzer. — Der Hut. — Der Überrock. — Der Stab. — Die Mütze. — Das Halstuch. — Die Erlaubnis. — Der Wille der Eltern. — Die böse Absicht.)

sonder = bez

Sonder Scheu, bez ostychu.

um

1. o místě (= kolem): Die Katze schleicht um den Brei.

(Gehen, fahren, springen — das Haus, die Ecke, die Scheuer, der Hof, der Garten — die Kirche.)

2. o čase: a) určité udání (= v, o): Um Mittag v poledne.

(Die Mitternacht — zwölf Uhr.)

b) přibližné udání času: Gegen die Weihnachten — die Ostern — die Pfingsten — die Mitte des Monats. Um die zehnte Stunde ist Feuer ausgebrochen (okolo desáté hodiny).

3. o výměně: Auge um Auge, Zahn um Zahn. Um einen Kreuzer Kirichen kaufen.

4. o příčině: um Lohn arbeiten.

wider

1. o směru protivném: wider den Strom schwimmen.

2. o poměru nepřátelském: Du sollst nicht falsches Zeugnis reden wider deinen Nächsten.

Úkol 68.

A) 1. Der Rhein fließt durch den Bodensee. — 2. Wer nicht für mich ist, der ist wider mich, spricht der Herr. — 3. Es ist nicht leicht gegen den Strom zu schwimmen. — 4. Du sollst nicht falsches Zeugnis reden wider deinen Nächsten. — 5. Bekümmere dich um deine eigenen Angelegenheiten. — 6. Ohne Regen und Sonnenschein könnten die Feldfrüchte nicht gedeihen. — 7. Die Ameise sammelt Vorräthe für den Winter. — 8. Kein Schüler darf ohne triftigen Grund die Schule versäumen. — 9. Durch warme Kleider schützen wir uns gegen (od) die Kälte. — 10. Der Epheu schlingt sich um den Baum. — 11. Gegen Abend wird die Luft kühl.

B) 1. Statečný bojuje pro Boha, pro vlast, pro krále a pro zákony. — 2. Židé prošli Rudým Mořem. — 3. Ke přátelům buď shovívavým, k sobě přísným. — 4. Bůh pečuje o všechny své tvory. — 5. Není jeden lék proti všem bolestem. — 6. Bez vesla nechod na moře. — 7. Nebuď k nikomu neskromným. — 8. Afrika leží od Evropy na jih. — 9. Škodou mnozí lidé zmoudřeli. — 10. Kristus modlil se na kříži za své nepřátele. — 11. Nemoudrý mluví bez rozvahy. — 12. Práce jest nejlepším lékem proti zádumčivosti.

Úkol 69.

Předložky s dativem.

aus

1. o předměti, z jehož nitra cos vychází: Die Leute gehen aus der Kirche. — Das Wasser fließt aus dem Brunnen.

Die Stadt — das Dorf — die Schule — das Haus — das Zimmer — die Stube — die Küche — der Keller. — Der Kasten — die Schublade — der Schrank — der Laden. — Der Koffer.

2. o látce: Aus Garn wird Leinwand gewebt.

Baumwolle — Wolle — Seide. — Tuch. — Sammt. — Aus was für einer Leinwand werden Säcke genäht? — Gediegenes Gold — weiches Holz — hartes Holz — weicher Lehm.

3. o příčině mravné (pohnutce): Cain hat seinen Bruder Abel aus Neid erschlagen.

Der Geiz — die Habsucht — die Furcht — die Scham.

außer = mimo

Außer dem Hause. (Proneste s náměstkami osobnými.)

bei

1. o místě = při: Bei dem Hause ist ein Garten.

Der Brunnen — die Linde — das Gasthaus — das Bett.

2. o osobách = u, při: Die Mutter wacht bei dem kranken Kinde. — Ich wohne bei einem Gärtner a p.

3. o ději, který s jiným dějem jest současný: Seid bei dem Unterrichte aufmerksam! —

Die Arbeit — das Spiel — das Zeichnen — das Rechnen — das Schreiben — der Gesang — der Gottesdienst — die Messe.

4. o čase: bei Tage ve dne, bei Nacht v noci.

binnen

o čase, za který se děj dovršuje: Die Schwalben lernen binnen wenigen Tagen fliegen.

Ein Jahr, ein Monat, eine Woche a p.

entgegen

o směru = vstříc: Die Bürger giengen den heimkehrenden Siegern entgegen.

gegenüber

1. o místě = naproti: Gegenüber der Thüre stehen.

Das Fenster — die Tafel. — Der Altar — der Chor.

2. u přirovnání = gegen. Die Erde ist gegen das Weltall wie ein Tropfen gegen das Meer.

gemäß

dle, vedle, po značí přiměřenost. Dem Gesetze gemäß.

Der Wille, die Vorschrift — das Gebot. Der göttliche Wille.

mit

1. naznačuje společnost: Wer nicht mit Wölfen umgeht, muß nicht mit Wölfen heulen.

Wohnen — lernen — spazieren gehen — spielen — essen. — Freund — Mitschüler — Kind — Mutter.

2. vlastnost: Ein Baum mit schönen Früchten.

3. nástroj: Womit arbeitet der Schmied?

(Der Hammer — die Feile.) — Womit der Tischler? (Die Säge — der Hammer — der Hobel — der Bohrer.)

Womit gräbt man die Erde? — Womit wird geackert — gemäht? — Womit wird Tuch geschnitten — genäht — gebügelt? — Womit wird die Wäsche gewaschen? — Womit wird die Tafel abgewischt?

4. způsob: mit Fleiß arbeiten — mit Freude bewillkommen — mit Furcht — mit Angst etwas erwarten.

nach

1. směr místní (kam?): Im Herbst ziehen die Schwärme nach dem Süden.

Ost, West, Süd, Nord, der kalte Norden — der warme Süden.

2. posloupnost řadou, časem: Nach dem Elephanten ist der Büffel das größte Landthier. — Nach Mitternacht, nach zwei Uhr.

Ein Jahr — ein Jahrhundert.

3. příměrenost: Der Richter muß nach dem Gesetze das Urtheil fällen.

Die Vorschrift — der Wille der Eltern — die neuesten Nachrichten — der Brief — die Sage.

nächst (superl. přisl. nahe)

1. značí místo = blíže: Nächst dem kleinen Bären steht das Gestirn des Drachen.

Der Stadtplatz — der Park — die Apotheke — das Bezirksgericht.

2. posloupnost: Nächst den Alpen sind die Pyrenäen das wichtigste Gebirge in Europa.

nebst a sammt (i s)

naznačují společnost, spojitost dvou osob neb předmětů k sobě přínaležejících: Die Römer eroberten Griechenland sammt den Inseln. — Die Ungarn treiben nebst dem Ackerbau auch die Viehzucht.

Das Haus, der Hof — das Haus, der Garten — die Felder, die Gärten — die Henne, die Hühner — das Pferd, der Wagen — das Ross, der Reiter.

seit

o době již minulé, od které co jest, od které se děje:
 Seit der Schlacht bei Leipzig hatte Napoleon kein Glück mehr.

Die Erfindung des Schießpulvers — der dritte punische Krieg — das Neujahr — das Frohnleichnamsfest.

ob = nad

o místě, kde? Ob dem Walde schwebt eine Wolke.

von

1. značí místo (odkud) = od: Kaue Winde kommen von Siben. — Vom Walde erschallt Hörnerklang.

Die Stadt — das Feld — der Böhmerwald — das Riesengebirge.

Zvláště směr s hůry značí se předložkou von: Von den Bergen kommt das Hochwasser. — Vom Thurme tönet Glockenklang.

2. odluku: Herr, befreie uns von allem Übel!

3. původ: Ein Gedicht von Schiller.

Ein Geschenk von — Vater — Mutter u. s. w.

4. dobu, od které se co děje neb diti bude: Die Ferien dauern vom 16. Juli bis 15. September.

5. látku: ze které se co zhotovuje. In Sparta hatte man Münzen von Eisen.

Gold, Silber, Kupfer, Messing. Kugeln — Blei — Stein — Glas.

6. předmět vypravování: Die Iliade handelt vom trojanischen Kriege.

7. osobu, která způsobuje děj trpným slovesem pronesený: Alexander der Große ist von den besten Lehrern unterrichtet worden.

zu

1. o místě (kam?): Erhebe deine Augen zum Himmel!

2. na otázku (kde?) při vlastních jménech míst: Zu Straßburg, zu Wien, zu Prag atd.

3. o čase (kdy?): Zu Weihnachten herrscht überall Regen.

4. o účelu: Die Thiere sind dem Menschen zum Nutzen erschaffen.

Úkol 70.

A) 1. Aus den Wolken quillt der Segen des Himmels. — 2. Bei eigenem Feuer kocht es sich gut. — 3. Aus fremder Haut ist leicht Riemen schneiden. — 4. Binnen einem Jahre kann sich Vieles ändern. — 5. Lebe der Natur gemäß und du wirst niemals krank werden. — 6. Der Wolf hat mit dem Fuchse große Ähnlichkeit; beide gehören zu den Raubthieren. — 7. Alle Hausthiere, außer dem Hund und der Katze, liefern uns Fleisch. — 8. Was ist der Mensch gegenüber dem Herrn des Himmels! — 9. Oft muß der Mensch seiner Überzeugung zuwider handeln. — 10. Das Schaf ist schon seit den ältesten Zeiten zahm. — 11. Bei den alten Deutschen galt der Handschlag für einen Eid. — 12. Im Vaterunser beten wir: „Herr, erlöse uns von allem Übel.“ — 13. Die römischen Knaben wurden von griechischen Sklaven unterrichtet. — 14. Am 1. November 1755 wurde die Stadt Lissabon binnen wenigen Minuten durch ein Erdbeben zerstört. — 15. Von einem unbeständigen Menschen kann man keine wahre Freundschaft erwarten. — 16. Nach der That wissen oft auch Thoren Rath. — 17. Das Kenthier läuft zwanzig Meilen weit binnen einem Tage.

B) 1. Plátno zhotovují z příže. — 2. U každého kdysi smrt zaklepá. — 3. Nehledej štěstí mimo sebe, nýbrž ve srdci svém. — 4. Často z malé jiskry veliký požár vzešel. — 5. Moudrý jedná vždy po dobré úvaze. — 6. Brambory vyrůstají ze země za čtyři neděle po zasetí. — 7. U starých národů pohanských bývali lidé bohům obětováni. — 8. Od roku 1492. jest Amerika známa Evropanům. — 9. Loď i se vším zbožím utonula. — 10. Radujte se s veselými! — 11. První křesťané byli od římských císařů krutě pronásledováni. — 12. Mimo (nebst) sladký med poskytují nám včely též vosk. — 13. Kuřátko pije, k nebi pohlédajíc. — 14. Vedle krávy jest kuň nejužitečnějším domácím zvířetem. — 15. Po dešti slunéčko svítívá. — 16. Vedle pokrmu jest člověku též spánku třeba. — 17. Nám se zdá, že se slunce od východu k západu pohybuje, ale vskutku otáčí se naše země kolem slunce.

Úkol 71.

Předložky genitivu.

Anstatt, statt = místo, za

Anstatt der Pferde spannt man auch Ochsen vor den Pflug.

Die Kost — der Lohn. — Flügel — Hände. — Freude — Leid. — Felle — Kleider.

halben, halber = pro

značí příčinu: des Friedens halber; der Ruhe halber; meiner halben pro mne.

außerhalb mimo, vně, **innerhalb** vnitř, **oberhalb** nad,
innerhalb pod

značí místo: außerhalb des Dorfes, innerhalb des Dorfes, oberhalb des Schlosses, unterhalb des Waldes.

diesseits před, **jenseits** za

značí místo: Diesseits des Böhmerwaldes ist Böhmen, jenseits des Böhmerwaldes ist Baiern.

inmitten prostřed

značí místo: Inmitten der Burg steht eine Bildsäule.

Kraft moci, ze

Kraft des Amtes, Kraft des Gesetzes, Kraft des Befehles.

laut dle, podle

Laut der Gebote Gottes, laut der Vorschrift, laut des Gesetzes.

mittels (vermittels)

o nástroji: mittels des Schlüssels, mittels des Bohrers, mittels der Zange.

ungeachtet přes

Ungeachtet des schlechten Wetters arbeiten die Handleute auf den Feldern.

Der Regen, das Gewitter, der schlechte Weg, der Frost.

unweit nedaleko

Unweit des Teiches, des Brunnens, des Flusses.

Die Fleischbant masné krámy. — Der Markt — der Fischmarkt.

um . . **willen** pro, za (o osobách k vůli)

Um des Freundes willen erbarmet euch! — Um Gottes willen!
Um des Friedens willen!

vermöge

značí příčinu věcnou a překládá se do češtiny pouhým instrumentalem. Das Gesicht ist jener Sinn, vermöge dessen wir sehen.

wegen pro

značí příčinu: Der Diamant hat wegen seiner Seltenheit großen Wert.

während

značí čas, v jehož průběh padá jistý děj: während des Unterrichtes.

Der Frühling, das Frühjahr, der Sommer, der Herbst — der Gottesdienst — die Arbeit.

Úkol 72.**Předložky s genitivem.**

A) 1. Die ältesten Völker brauchten im Handel rohe Metalle statt des Geldes. — 2. Der Abergläubige ist seiner Einfalt halber lächerlich. — 3. Der Priester vergibt an Gottes statt dem Süßenden die Sünden. — 4. Der Rhein bildet unterhalb der Stadt Schaffhausen einen Wasserfall. — 5. Europa liegt diesseits, Asien jenseits des Urals. — 6. Laut des Gesetzes sind die Kinder Erben nach den Eltern. — 7. Manche Thierchen kann man nur mittels eines Mikroskops beobachten. — 8. Der Reiter lenkt das Pferd mittels des Zaumes. — 9. Ein guter Feldherr verliert inmitten der größten Gefahr nicht den Muth. — 10. Die Wolle der spanischen Schafe wird wegen ihrer Feinheit theuer gezahlt. — 11. Um des Geldes willen begeben sich manche Menschen in große Gefahren. — 12. Der Raupen wegen muss man den Baum nicht umhauen. — 13. Viele Thiere schlafen während des Winters. — 14. Längs des Rheins liegen prächtige Weinberge. — 15. Abraham verließ zufolge göttlichen Befehles sein Vaterland. — 16. Ungeachtet vieler Verfolgungen verbreitete sich das Christenthum über die ganze Welt.

B) 1. Když vyhnán byl z Říma Tarquinius Superbus, zvolili Římané na místo krále dva konsuly na dobu roku. — 2. Ryby nemohou mimo vodu žít. — 3. Hrad Tetín leží nad řekou Berouňkou. — 4. Badensko leží před Rýnem, Francie za Rýnem (diesseits — jenseits). — 5. Skály trhají se buď prachem, buď dynamitem. — 6. Těžké věci zdviháme pakou. — 7. Veliké továrny bývají stavěny poblíž řeky. — 8. Slavík jest pro svůj zpěv velice oblíben.

Úkol 73.

Předložky s akkusativem a dativem.

an

S akkusativem 1. na otázku kam? o místě = **na**,
ku. An die Wand schreiben, an das Dach reichen.

2. ve přibližném udání počtu. Die Stadt steht an
zweihundert Jahre.

S dativem 1. na otázku kde? o místě = **na**. Der
Spiegel hängt an einem Hafen. Die Tafel hängt an der Wand.

O místě = **a**: An dem Ufer sitzt ein Fischer.

2. o čase na otázku kdy? Am Sonntag v neděli, am
Montag, am 15. November.

3. o důvodu poznání: An den Federn erkennt man den
Vogel. Po peří atd.

auf

S akkusativem 1. o místě: auf den Tisch ein Buch
legen; sich auf den Stuhl setzen.

Stellen, werfen — die Erde, der Erdboden — die Gasse. — Schreiben —
das Papier. — Steigen — der Stuhl — das Dach — der Thurm.

2. o pořadu: Auf den Regen folgt Sonnenschein.

S dativem o místě na otázku kde? Auf der Erde liegen.

Stehen, sitzen, knien — die Stiege — die Schwelle, die Bank, das Moos,
der Sand.

hinter

S akkusativem kam? Der Jäger stellte sich hinter einen
Baum.

S dativem kde? Der Jäger steht hinter einem Baume.

in

S akkusativem 1. o místě kam? Die Kinder gehen
in die Schule.

Legen, stellen, werfen — der Kasten, das Feuer, das Wasser, der Sand,
der Brunnen.

2. o čase: die Ferien fallen in die Monate Juli, August und
September.

S dativem 1. o místě (kde?) Die Regenwürmer leben in der Erde.

Die Luft, das Wasser, der Fluss, der Teich, das Meer — die Stadt, die Kirche, die Schule, das Haus.

2. o čase na otázku kdy? Im Herbst fallen die Blätter von den Bäumen ab.

neben

S akkusativem o místě (kam?) Stelle dich neben den Tisch! Setze dich neben mich.

S dativem 1. o místě (kde?) Der Bücherkasten steht neben dem Schreibtisch.

2. = außer, mimo: Du sollst nicht andere Götter haben neben mir.

über

S akkusativem 1. o místě = nad: Die Schule ragt über andere Gebäude hervor.

2. o místě = přes: Die Deutschen zogen über den Rhein.

3. o čisle a míře, již co převyšuje: Ich bin schon über zwei Jahre in Prag.

4. o čase = přes: Ich werde über die Feiertage zu Hause bleiben.

S dativem o místě = nad: Über dem See schwebt eine Wolke.

unter

S akkusativem 1. o místě = pod: Der Wanderer hat sich unter einen Baum gelegt.

2. o místě = mezi: Der Jüngling muss unter fremde Menschen kommen.

S dativem 1. o místě = pod: Die Schnecken verweilen gern unter dem Moos.

2. o místě = mezi: Unter Wölfen muss man heulen.

vor

S akkusativem o místě (kam?) = před: Der Mond tritt zuweilen vor die Sonne.

Das Haus, das Fenster, das Thor, die Thüre, die Schule, die Kirche.

S dativem 1. o místě (kde?) = **před**: Vor dem Hause ist ein kleiner Garten. Habet immer Gott vor Augen!

2. o čase = **před**: Vor dem Monate Mai ist das schöne Wetter sehr unbeständig. Vor den Weihnachten.

3. o příčině: Der Greis kann vor Schwäche nicht gehen. Der Durst, der Hunger — der Bohn, die Freude, das Leid, der Neid.

zwischen

S akkusativem o místě (kam?) = **mezi** (když jest místo jen dvěma předměty ohraničeno): Zwischen die Israeliten und das ägyptische Heer trat eine lichte Wolke.

S dativem 1. o místě (kde?) = **mezi**: Zwischen Prag und Smichow ist eine neue steinerne Brücke erbaut worden.

2. u přirovnání = **mezi**: Zwischen der Klugheit und der Schläuheit ist ein großer Unterschied.

Úkol 74.

Předložky s dativem a akkusativem.

A) 1. Man soll den Teufel nicht an die Wand malen. — 2. Christus ist für unser Heil an dem Kreuze gehangen. — 3. Burgen baute man meistens auf hohen Bergen. — 4. Die Alpenjäger müssen auf die höchsten Spitzen der Berge steigen. — 5. In der Mühle fällt das Korn zwischen zwei Steine und wird durch dieselben zerrieben. — 6. In Gärten pflanzt man den Weinstock neben die Mauer. — 7. Der Jäger stellt sich hinter den Baum, wenn er auf das Wild lauert. — 8. Christus starb zwischen zwei Mördern am Kreuze. — 9. Der träge Schüler bleibt hinter dem fleißigen zurück. — 10. Der Krieg gehört unter die schlimmsten Plagen der Menschheit. — 11. Thoren spannen das Pferd hinter den Pflug. — 12. Gott hat den Menschen über die Thiere gestellt. — 13. In allen Erdtheilen leben Europäer neben den Einheimischen. — 14. In Athen wurden die Müßiggänger vor das Gericht geladen. — 15. Der Richter soll keinen Unterschied machen zwischen reichen und armen Leuten.

B) 1. U potoka rostou nezabudky. — 2. Nesedej ku břehu. — 3. Na nejvyšších vrcholech Alp nikdy netaje sníh. — 4. Na zemi spatřujeme hory, údolí, roviny, řeky, potoky a rybníky. — 5. S radostí pohlíží hospodář na zelené osení. — 6. Zvěř se nejraději v lesích zdržuje. — 7. Krtek si pod zemí buduje obydlí. — 8. Hadi pod mech zalézají. — 9. Mraky nad zemí se

vznášejí. — 10. Nevypínej se nad své soudruhy! — 11. Kočka ráda za kamny lhá. — 12. Ve mlýně zrnko obilné mezi dvěma kameny se rozemílá. — 13. Stodoly bývají vedle domu. — 14. Věže vyčnívají vysoko nad město.

C) Wo sitzt der Fischer, wenn er angelt? — Wohin stellt sich der Fischer, wenn er angeln will? — Wo hängt die Glocke? — Wohin hängt man die Glocken? — Wohin fliegt der Vogel? — Wo wird das Getreide gedroschen? — Wohin verbirgt sich die Sonne? — Wohin wird der Pfahl eingeschlagen? — Wo steht gewöhnlich das Pfarrhaus? — Wo leben die Fische? — Wohin ergießen sich die Flüsse? — Wo befinden sich die Keller? — Wohin verbergen sich die Schlangen? — Wohin verkriecht sich der Regenwurm? — Wo steht der Tisch des Lehrers in der Schule? — Wo schweben die Wolken? — Wohin pflanzt man den Weinstock? — Wo lauert der Jäger auf das Wild?

Úkol 75.

Kam předložku klásti sluší.

Předložky kladou se po většině před podstatné jméno nebo náměstku; však některé klásti lze toliko za podstatným jménem, jiné buď před, buď za podstatným jménem mívají místo.

1. Vždy za podstatným jménem:

halben neb halber: des Gewinnes halben, des Gewinnes halber.

2. Buď před, buď za podstatným jménem klásti lze předložky wegen, ungeachtet, entgegen, gegenüber, gemäß, zunächst: wegen des schlechten Wetters, des schlechten Wetters wegen; ungeachtet des Gewitters, des Gewitters ungeachtet.

3. Entlang podél kladeno před příslušné jméno žádá genitivu, klade-li se však za příslušné jméno, spojuje se s akkusativem: entlang des Thales podél údolí; však das Thal entlang. Zufolge následkem, ze, položeno přede jméno, pojí se s genitivem, jinak s dativem: zufolge des Befehls z rozkazu; ale dem Befehl zufolge.

O stahování předložek s určitým členem.

Následující předložky stahují se s určitým členem v jediné slovo:

1. s dativem určitého členu mužského a středního rodu: an, bei, in, von, zu; an dem = am, bei dem = beim, in dem = im, von dem = vom, zu dem = zum;

2. s dativem ženského rodu zu: zu der = zur;

3. s akkusativem středního rodu: durch, für, um, wider, an, auf, hinter, neben, über, vor; durch das = durchs, für das = fürs; um das = ums; auf das = aufs atd.

(Ve staženinách těchto klásti apostrof bylo by chybou.)

V následujících větách položte nejprve člen náležitým pádem, potom člen s předložkou stáhněte a proneste celou větu.

A) 1. An — Ufer des Sees stehen Fischerhütten. 2. Nadelbäume wachsen in — Wälder. 3. Die Erfahrung ist der Weg zu — Weisheit. 4. Zu — Arbeit sind wir geboren. 5. Man soll bei — Schreiben nicht zu nahe in — Schreibheft sehen. 6. Der Apfel fällt nicht weit von — Stamme. 7. Von — Thurme tönet Glockenklang. 8. Das Schwimmen in — Meere ist nicht so anstrengend wie das Schwimmen in — Flüsse. 9. Von — Himmel fällt kein Meister. 10. Gute Vorsätze sind Pflastersteine zu — Hölle. 11. Reiche Leute reisen zu — Vergnügen. 12. Morgenstunde hat Gold in — Munde.

B) 1. Die Störche fliegen weit über — Meer. 2. Die Arbeiter gehen frisch an — Werk. 3. Im Sommer ziehen viele Bewohner großer Städte auf — Land. 4. Die Johanniswürmchen verkriechen sich am Tage in — Moos. 5. Der Angeklagte wird vor — Gericht gefordert. 6. Arbeit bringt Reichtum in — Haus. 7. Die Landleute pflanzen Bäume neben — Haus.

8. Die Kugel fuhr dem Soldaten durch — Herz. 9. Treue Hand geht durch — ganze Land. 10. Der Tapfere streitet für — Recht. 11. Die Stadt Rom wurde um — Jahr 753 vor Christus gegründet.

Úkol 76.

O náměstkách s předložkami.

Viz Mluvn. nauky o náměstkách osobných §. 53. — O náměstkách tázacích §. 62. — O nám. ukazovacích §. 66 b 1, 2, 3, 4.

A) 1. K vůli vám pracují a namáhají se rodiče. — 2. Zvířata k vůli nám jsou stvořena. — 3. Mírumilovný člověk nepřeje si, by kdo k vůli němu byl znepokojován. — 4. Lakomec ze všeho chce sám míti užitek, jakoby svět jen pro něj byl stvořen.

B) 1. Proč bývají stromy vysekány? — 2. K čemu jsou ptáci způsobili? — 3. Čím nám prospívá včela? — 4. Proč bývají z jara povodně? — 5. Čím zdviháme těžké náklady? — 6. Po čem poznáváme kovy? — 7. Čím zbohatl národ anglický? — 8. Z čeho se zhotovují struny? — 9. V čem záleží rozdíl mezi zelinou a keřem? — 10. Oč se přete? — 11. V čem vyniká národ francouzský?

12. Mnozí lidé nevědí, proč jsou na světě. — 13. Roztržitý sám zapomíná, o čem mluví. — 14. Povězte, čím se živí ryby.

15. Rodiče nezřídka to dítě nejvíce milují, pro (um — wissen) které nejvíce útrap snášeli.

Der Flug der Schwalbe.

Mannigfaltig sind die Bewegungen der Vögel. Kühn schwebt der Adler über den Bergen, stolz schreitet der Pfau einher; hoch klettert der Specht auf den Bäumen des Waldes; der Storch wadet mit den langen Beinen im Sumpfe; ruhig wie ein Nashorn schwimmt auf dem Teiche der Schwan, munter hüpfet der Sperling auf dem Dache: aber im Fluge gleicht kaum ein Vogel der Schwalbe. Sie segelt Pfeilschnell durch die Luft und sucht Nahrung für ihre Brut. Wenn sie eine Beute erhascht, wendet sie sich schnell und eilt zu ihren Jungen.

Položte člen náležitým pádem v bajce:

Die Biene und die Taube.

Eine Biene fiel einst in — Bach. Eine Taube, welche auf — Baume saß, sah die Biene auf — Wasser schwimmen und wollte ihr helfen. Sie brach mit — Schnabel ein Blatt von — Zweige und warf es der Biene zu. Diese schwamm schnell hinzu, setzte sich auf — Blatt und kam glücklich an — Ufer. Bald darauf saß die Taube wieder auf — Baume. Da zielte ein Jäger mit — Flinte nach ihr. Die Biene flog aber schnell herbei und stach ihn in — rechte Hand. Die Kugel flog über — Taube weg. So zeigte sich die Biene der Taube dankbar.

Holub na střeše.

Bajka.

Chlapec chytil před stodolou vrabce a spatřil na střeše holuba. „Holub byl by mi mnohem milejší“, pravil hoch. I pustil

vrabce a vylezl na střechu, by chytil holuba. Ale holub nevyčkal, nýbrž odletěl. Smuten lezl hoch se střechy řka: „Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše.“

G) Cvičení o komparaci příslovcí.

Úkol 77.

Viz Mluvn. nauky §. 85.

A) 1. Je länger der Träge schläft, desto fauler wird er. — 2. Schnell fliegt eine Kugel, aber viel schneller verbreitet sich der Schall und am schnellsten das Licht. — 3. Im Sommer regnet es oft, aber öfter im Herbst und am häufigsten im Frühling. — 4. Zeitlich singt die Lerche, zeitlicher schlägt der Fink, aber am zeitlichsten kräht der Hahn. — 5. Am schönsten zieren den Menschen gute Sitten.

6. Ich empfehle mich schönsten. — 7. Die Nachtigallen kommen spätesten im Anfange des Monats Mai zu uns.

B) 1. Z mládí nejsnáze se učíme. — 2. Zločinec vždy hlouběji a hlouběji klesá. — 3. Na večer zpívá nejpozději slavík. — 4. Vlaštovka staví své hnízdo bedlivěji než vrabec. — 5. I nejbohatší může schudnouti.

O nepravídelném stupňování příslovcí.

C) 1. Ein Sügner hat bald ausgedient. — 2. Eher ernährt ein Vater sechs Kinder als sechs Kinder einen Vater. — 3. Bescheidenheit ist mehr zu loben als Muth. — 4. Wenn es dir am besten geht, suche dir Freunde. — 5. Vor Armut fürchte dich sehr, aber vor Schande noch mehr. — 6. Je höher wir auf die Berge steigen, desto schwerer athmen wir. — 7. Wer liebt uns am meisten? — 8. Nichts verbunkelt den Verstand mehr als die Leidenschaft. — 9. Schwarzkohle brennt besser als Braunkohle.

D) 1. Nejhorší kolo u (am) vozu nejvíce vrzá. — 2. Pívám nejraději vodu. — 3. Černé vlasy dříve šedivěji než světlé. — 4. Za hotové peníze nejlépe koupíš. — 5. Šťěstí rychle opouští ty, kterým nejvíce přálo. — 6. Mnozí lépe mluví než píší. — 7. Vedle rodičův učitele nejvíce ctěte. — 8. Lenocho sám sobě nejvíce škodí. — 9. Mezi všemi ptáky orl nejvýše

buduje své hnízdo. — 10. Svou chválu každý nejraději slyší.
— 11. Čím výše stoupáš, tím hlouběji můžeš klesnouti.

Cvičení o příslovcích, jež se kladou před pozitiv,
komparativ a superlativ přídavných jmen neb
příslovcí.

E) 1. Böhmen ist ungemein bevölkert. — 2. Die Donau ist minder fischreich als die Theiß. — 3. In Neapel ist das Klima äußerst mild. — 4. Die Stadt Neapel ist überaus schön. — 5. Die Schweiz hat bei weitem schönere Landschaften als Tirol.

F) 1. Polsko jest méně zalidněno než Čechy. — 2. Světlo se rozprostraňuje mnohem rychleji než zvuk. — 3. Bůh jest nejvyšš dobrotiv. — 4. Ve starých městech bývají ulice příliš úzké. — 5. Amerika jest mnohem větší než Evropa. — 6. Kroesus měl převeliké jmění. — 7. V Indii jsou nesmírně velicí hadi.

III. Cvičení pravopisná.

I. Kterak se znamenají dlouhé hlásky.

1. Za dlouhou pokládá se samohláska, po které jest psána toliko jediná souhláska;
2. v některých slovech znamená se dlouhá samohláska zdvojeným písmenem;
3. délka samohlásky značí se v některých slovech souhláskou *h*;
4. dlouhá jest hláska *ie*;
5. dlouhá jest každá dvojhláska.

Dlouhé a.

Ich war, das Bad, baden, ich hat, ich trat, einmal, das Mal
znamení, das Merkmal znak, malen malovati, der Maler, frucht-
bar, furchtbar, der Name, der Span tříštka, der Schwan, die
Wage, der Wagen, der Same, das Schaf, die Heimat, das Rückgrat
páteř, der Grad stupeň.

Pamatujte zvláště: Die Ware zboží, bar prostý, prázdný,
aller Ehren bar, barfuß bos, bares Geld, der Star špaček, der
schwarze Star zákal oka.

aa

Der Aal, der Aar, das Aas, das Haar (ale das Härchen),
das Paar (ale das Pärchen), paar = einige, der Saal (pl. die
Säle), die Saat, der Staat. Aachen Oáchy, Aachen Kadaň, Saaz,
die Maas.

Dlouhé e.

Der Egel pijavice, der Esel, der Esel ošklihost, die Eese
kvasnice, bequem pohodlný, die Schere nůžky, scharren stríhati.

ee

Die Beere, das Beet záhon, das Heer, verheeren zustošiti,
der Klee, leer, leeren, die Leere, das Meer, der Schnee, der See.

jezero, die See moře, die Seele, der Theer dehet, der Thee, der Kaffee, die Allee, die Armee vojsko, armáda, die Fee vřla.

Dlouhé o

Das Brot, hoch, die Höhe výška, die Hoheit výsost, der Tod, der Ton, der Dom, holen, das Gebot, ich gebot, ich zog, ich flog, ich wog.

oo

Das Boot člun, das Moor bařina, das Moos.

Dlouhé u

Die Schule, die Stube, die Ruhe, die Truhe, die Brut, die Blut žár, die Flut tok, vlna, proud, die Schnur, die Stube, der **U**rprung původ, die **U**rsache příčina, der **U**rgroßvater praděd. ich buř (ze sl. baccen), ich grub, ich trug, ich wusch.

Dlouhé i

V původních slovech německých:

mir, dir, wir, wider proti, widerwärtig protivný, widersprechen, widerstehen, der Zigel, das Augenlid, pl. die Augenlider klapka u oka; ve slovech cizího původu:

Die Bibel biblí, die Fibel slabikář, der Biber bobr, der Ramin, die Stadt Berlin, die Maschine, die Lavine, die Ruine, der Tiger, die Mine podkop, průkop, der Stil sloh.

Ve slovech die Linie, die Piste, die Familie jest ve kmeni **i** dlouhé, **ie** na konci těchto slov jest dvojhláskou.

ie

wieder zase, viel, die Biene, dies, dieser, die Begierde, sich ansiedeln, der Einsiedler, der Friede, friedlich, der Friedhof, Friedrich, spielen, das Spiel, das Beispiel, der Giebel štít domu, gierig, das Glied, liefern, der Kiesel křemen, nieder, niedrig, der Kiesel, der Kiese, schieben, schief, der Schiefer, schielen šilhati, schmieden, der Schmied, schwierig, das Sieb, sieben, der Sieg, siegen, der Stiel násadka, der Trieb pud, das Ungeziefer hmyz, neřest, das Vieh, die Wiege, wiehern, die Wiese, das Wiesel, die Ziege, das Ziel, ziemen sluřeti se, ziemlich dosti, die Zwietracht;

das Bier, der Brief, die, wie, der Dieb, der Dienst, der Dienstag, die Fliege, das Gebiet území, der Grieche, hier, der Hieb, der

Riefer dáseň, die Riefer borovice, lieb, das Lieb, der Spiegel, die Stiege, der Stier, das Thier, tief, vier, das Viertel, zieren, die Zwiebel; genießen, fließen, fließen;

(schreiben) ich schrieb, (scheiden) ich schied, ich schien, ich mied, ich rieb, ich fiel, ich rieth, ich hieß, ich stieß, ich hieng, ich hielt, ich gieng.

Ve slovech původem cizích:

die Monarchie, der Officier; addieren, subtrahieren, multiplicieren, dividieren, studieren, marschieren.

§ znamením délky.

§ píše se na znamení délky po dlouhé samohláse, po které slyšeti jest některou ze plyných spoluhlásek *l, m, n, r*.

Die Ahle šidlo, der Ahn praotec, ahnen tušiti, ähnlich, angenehm, der Argwohn podezření, die Ahre, die Bahn, die Bähre, begehren, die Bohne, bohren, der Bohrer, die Bühne, behnen, die Dohle kavka, dröhnen duněti, hřměti, die Ehre, ehren, ehrlich, gewöhnen, entwöhnen, gewohnt, die Gewohnheit, wohnen, die Wohnung, die Zahl, zahlen, zählen, erzählen, zahl zsinalý, die Fahne, nach etwas fahnden pátrati, fahren, die Fährte kolej, die Fuhre vůz, fehlen, der Fehler, das Frohnleichnamtsfest, fröhnen otročiti, der Frohndienst robota, fühlen, das Gefühl, das Füllhorn, der Fahn, das Huhn, hohl, die Höhle, hehr vzneseny, verhehlen skrývati, der Fehler přechovavač, der Hohn posměch, höhnen, wahr, die Wahrheit, bewähren osvědčiti, gewähren dovoliti, wahrnehmen, wehren brániti, das Gewehr zbraň, die Wehr obrana, das Wehr jez, wahren hájiti, bewahren, das Jahr, zahl, der Rahn, fehren, die Kohle, lahm chromý, lähmen ochromiti, der Lehm hlína, die Lehne opěradlo, lehren, die Lehre, der Lehrer, der Lehrling, der Lohn, lohnen, mahlen mlíti, das Mehl, die Mühle (ale der Müller), mahnen, die Mähne hřiva, mehr, vermehren, die Ruhme teta, nähren, die Nahrung, nahrhaft, nehmen, abnehmen odbírati, der Abnehmer, die Abnahme, vornehm, ohne, das Ohr, der Pfahl, prahlen, der Rahm smetana, der Rahmen rám, das Rohr trtina, die Röhre trubice, der Ruhm, rühmen, berühmt, rühren hnouti, die Ruhr úplavice, die Sehne tětiva, die Fußsohle chodidlo, die Stiefelsohle = die Sohle podšev, der Sohn, sühnen = veröhnen smířiti, sich sehnen, sehr, stehlen, der Diebstahl, stöhnen, der Stuhl, der Strahl, die Uhr, die Wahl, wählen, der Wahn, der Wahnsinn, wähnen domnívati se, befehlen, der Befehl, zehn, empfehlen, die Empfehlung, allmählich znenábla, das Mahl = die Mahlzeit, das Mittagmahl, der Wohn, die Weihnachten, der Weihrauch, fröhlich, der Stahl ocel, Böhmen, Mähren; — ihm, ihn, ihr, ihnen, ihren.

h ústrojně.

Ústrojně **h** jest hlasné ve slovech: *geschehen, mähen, nähen, flehen, fliehen, wehen, ruhen, geruhen ráčiti, sehen, stehen, gehen, nahen.* (Utvóřte třetí os. jedn. č. přít. času.)

Hlasné jest též v některých tvarech následujících slov: *rauh, roh, froh, weh* bolavý. (Utvóřte přívlastkový tvar těchto přídavných jmen.)

Nehlasné jest ve slovech: *die Heumahd* (ze slov *das Heu* a *mähen*) sečení sena, *die Nacht* šev.

th

1. V následujících slovech jest **h** znamením délky, však nepíše se po dlouhé samohlásce, nýbrž pojí se s písmenem **t**, kteréž je v násloví kmene:

Das Thal, das Thier, die Thüre, das Thor, der Theil, theilen, vertheidigen, der Fischthran, die Thräne, der Thron, der Thor, thöricht pošetilý, der Thon hlína, thüern hlíněný, thun, die That, thätig, unterthan poddaný, *der Unterthan*.

Též ve slově *theuer* píše se **th**, ač ve kmeni dvojhláska jest.

(Pozn. Chybno bylo by vyslovovati **h** ve slovech pod č. 1. uvedených.)

2. V následujících slovech jest **h** znaménkem délky, však nepíše se přímo po dlouhé samohlásce, nýbrž po **t**, kterýmž dozvukuje kmen:

Die Noth, nöthig, der Roth, rothig blativý, *der Muth, muthig, die Sanftmuth, das Gemüth, roth, die Röthe, erröthen, die Wuth, wüthen, rathen, der Rath, der Rathschlag, das Rathsel.*

3. ve příponě **thum**: *der Reichthum, der Irrthum.*

Pozn. 1. V následujících slovech, která z řečtiny vzata jsou, píše se **th**, aby se naznačilo, že v řečtině **θ** (**th**) psáno: *Das Theater, die Apotheke, die Hypothese.*

Pozn. 2. Bez **h** píše se: *Die Flut, die Blut zár, die Blüte, wert hoden, der Wert cena, der Wirt, die Wirtshaft, die Armut, die Heimat, der Monat.*

O dlouhých hláskách.

1. *Der Müller mahlt das Getreide.* — Gemahlenes Getreide heißt Mehl. — *Der Maler malt ein Gemälde.* — Die Zahl der

wahren Freunde ist wohl niemals groß. — Die Aale leben in schlammigem Grunde. — Die Aale ist ein Werkzeug des Schuhmachers und des Sattlers. — Gute Ware findet bald ihren Käufer. — Die Wahl der Freunde ist schwer. — Der Schwan gleitet ruhig wie ein Kahn auf dem Teiche. — Uebermuth thut niemals gut. — Hochmuth geht vor dem Fall. — Der Edle ist auch in der Armut ehrwürdig.

2. Der Gram verzehrt die Seele. — Leere Ahren stehen hoch. — Im Becher ertrinken mehr Menschen als im Meere. — Eigner Herd ist Goldes wert. — Das Gebet ist eine Unterredung mit Gott. — Der Träge gehe zur Ameise in die Lehre! — Während eines Krieges werden die schönsten Städte verheert. — Der Mensch kann der Ruhe nicht entbehren. — Ein wahrer Freund ist Goldes wert.

O dlouhých samohláskách.

Das Schwert und die Feder.

Das Schwert rühmte seine Kraft und höhnte die Ohnmacht der Feder. — „Wohl!“ entgegnete diese. „Graus und Tod geht vor dir her, Sieg und Freude folgen dir. Du erringst Kronen, stürzest Throne, gibst Völkern die Freiheit und schlägst sie in Ketten. Aber die Thorheit und den Irrthum habe ich bestegt, die Wahrheit steht unter meinem Schutze.“

(Fr. Schneider.)

II. Samohlásky krátké označené zdvojením následující spoluhlásky.

bb

Die Ebbe odliv moře, die Krabbe krab, krabbeln hrabati se v čem, die Robbe.

pp

Die Kappe, die Puppe, die Suppe, der Knappe, die Grippe rýma, die Krippe jesle, die Rippe, die Rippe, die Pappel, schleppen vléci, Knapp, schnappen, der Teppich, das Wappen, die Truppe, der Galopp, die Klappe, der Storch klappert, der Krüppel mrzák, das Gefstrüpp křoví, houští, lippig.

dd

Der Widder heran.

ff

Das Bett, ich bette, bitten, die Bitte, betteln, der Bettler, das Blatt, der Böttich kád, der Böttcher bednár, fett, das Fett, der dritte, das Drittel, das Brett prkno, die Ratter, Gott, göttlich, retten, die Rettung, wetten založiti se, die Wette sázka, die Watte vata, die Wattawa Otava, schütten sypati, schütteln trásti, erschüttern otrásti, der Schutt rummy, die Mitte, der Mittwoch (der Mittag slož. ze slov die Mitte, der Tag), glatt, platt ploský, nett čistý, úhledný, matt, satt sytý, sich sättigen nasytiti se, die Stätte místo, die Werkstätte, anstatt, statt, die Hütte chýže, spotten posmívati se, der Spott posměch, der Schlitten, quitt vyrovnán, die Quittung, der Unschlitt lāj, das Wetter počasí, das Gewitter, wittern větriti, čenichati, die Witterung počasí, der Bettel, der Bettich;

ich hatte, ich hätte — ich ritt, ich glitt, ich schritt, ich stritt — ich litt (von leiden), ich schnitt (von schneiden) — tritt (imperat. v. treten) — der Ritt, der Ritter, der Schritt, der Schnitt, der Schnitter, der Tritt.

gg

Die Egge, der Roggen, die Flagge, flügge, schmuggeln, der Waggon.

k (na místě kk)

Der Acker, ackern, der Backen, ich backe, der Bäcker, das Gebäck pečivo, der Bock, dick, der Fleck, flicken zašívati, der Flickschneider, pflücken, das Glück, der Pack, packen, der Sack, der Noth, schrecken, der Schrecken, nackt nahý, die Ecke, die Decke, trocken, trocknen, das Stück, zerstückeln rozkouskovati, stücken vyšívati, ersticken udusiti se, blicken, der Blick, sich blicken shýbati se, der Höcker hrb, das Zickel kúzle, rücken táhnouti (o vojsku), der Rücken hrbet, zurück, der Zucker, der Speck slanina, stecken strčiti, der Stod húl, die Milcke, wecken, wickeln, wackeln, das Schock kopa, die Hacke, zwicken, der Baden (des Badens) tvář, schlucken polykati.

Rozeznávejte: die Hacke sekýra, der Hafen hák.

Po spoluhláskách nikdy se nepíše k; tudíž danken, sinken, trinken, denken, merken.

Ich backe, ale ich buk, ich erschrecke, ich erschraek.

ff

Der Affe, der Büffel búvol, die Waffe, der Stoff, offen, hoffen, die Hoffnung, das Schiff, schiffen, der Pfeffer, der Nefse, schlaff svislý, mdlý, der Koffer, der Muff, schroff příkrý, gaffen zevlovati, der Pantoffel, der Kaffee, der Köffel;

ich kniff (von kneifen), ich pfiß (von pfeifen), ich schliß, ich griff — der Pfiß hvizdnuti, der Griff, der Griffel — treffen, ich treffe, ich traf, das Treffen bitva, srážka, der Treffer výhra, schaffen utvořiti, ich schaffe, ich schuf, ich habe geschaffen; schaffen poroučeti, ich schaffe, ich schaffte, ich habe geschafft.

II

alle, allgemein obecný, allmählich znenáhla, die Allee stromořadí, der Ball 1. míč, 2. ples, fallen, der Fall, fallen zniti, knallen, der Knall, die Kralle, die Koralle, der Stall, sollen, wollen, der Wille, die Wolle, der Wall násep, die Welle, die Stelle, stellen, hellen, die Schwelle práh, der Teller, der Heller, die Hölle, hell, schwellen, die Galle žluč, das Fell, gellen pronikavě zniti, die Nachtigall, der Gefelle, die Gesellschaft, die Halle síň, der Keller, die Hülle, voll plný, völlig úplný, füllen, das Füllen křísbě, brüllen, das Gebrüll, billig, das grelle Licht, ostré světlo, schnell, toll zběsilý, rollen kotáletí se, die Quelle, still, stillen upokojiti.

III

Der Damm, das Lamm, der Ramm, kämnen, der Sammt, der Kummer, sich kimmern, zusammen, sammeln, summen, brummen, die Klammer, schwimmen, schweben, der Schwamm, stammeln, sich stemmen, der Hammer, die Amme chůva, verdammen, es dämmert, die Dämmerung, klimmen, dumm, die Dummheit, hemmen zdržovati, překázeti, der Schimmel běloš, der Schlamm, der Stamm, stammen původ míti, die Stimme, stimmen hlasovati, das Zimmer, der Zimmet skořice;

das Gummi, die Nummer;

ich komme, (ich kam) ich bin gekommen; du nimmst, er nimmt; imperativ nimm (ich nehme).

Ze slov der **Ramm** a **nachen**: der Rammacher; — ze slov **schwimmen** a **der Meister**: der Schwimmeister.

III

Der Mann, der Bann kletba, verbannen, die Wanne vana, die Wonne rozkoš, die Tonne tůna, die Sonne, die Nonne jeptiška, die Tenne, die Kanne konev, die Bratpfanne, das Rinn, der Donner, es donnert, die Henne, dünn, innen vnitř, das Innere, sich erinnern, der Sonntag, die Taune;

beginnen, der Beginn začátek, gewinnen, der Gewinn zisk (als der Gewinnst výhra), rinnen, die Rinne, sinnen, der Sinn, sich besinnen, spinnen, die Spinne (als das Gespinnst);

rennen, nennen, brennen, kennen, gönnen, können, binnen, dann, wann, denn, wenn, mannigfach, mannigfaltig;

(die Königin) die Königinnen, die Schülerinnen.

rr

Der Herr, herrlich, herrschen, die Herrschaft, irren, der Irrthum, sich verirren, der Karren, dürr, dörren, verdorren, starr, erstarren, scharren hrabati, zerren vléci, trhati, harren čekati, der Narr, närrisch, das Geschirr, klirren, schwirren, girren, knarren, knurren, murren, sperren, verwirren.

ř (na místě řř)

Sitzen, der Sitz, setzen, der Satz, die Spitze, spitzen, blitzen, ergözen, heizen štváti, verletzen, wegen, schwigen, spritzen, rizen, kraken, putzen, trogen, der Witz, stützen, der Rezer kacír, die Hitze, die Kage, die Mütze, das Duzend, nützen, der Nutzen, nützlich, der Schmutz, beschmutzen, der Platz, das Auklitř, plötzlich, plagen puknouti, schützen, der Schutz, der Schatz, schätzen, der Schütze, schwagen, der Schwäger, das Netz, jetzt, der letzte, zuletzt, es blizt. (Utvořte třetí osobu jed. čís. přít. času sloves výše jmenovaných, kteráž mají ve kmeni ř.)

(Das Satzzeichen dělidlo vět.)

Po dvojhláskách nepíše se nikdy ř; tudíž: der Geiz, das Kreuz.

O ř viz níže.

O krátkých hláskách.

1. Die Ebbe und die Flut wechseln viermal binnen vierundzwanzig Stunden. — Die Krabben sind eine Art Krebsse. — Starke Rippen decken die Athmungsorgane. — (Das Vieh frisst aus der Krippe. —) Die Kasse fressen aus der Krippe. — Der Kock ist mir zu knapp. — Das Koss glitt auf dem Glatteis aus. — Die Büchse knallt. — Die Thüre knarrt. — Der Hund knurrt. — Die Hummeln summen. — Die Kage schnurrt. — Die Bären brummen. — Der Pfeil schwirrt. — Das Schwert klirrt. — Die Kette rasselt. — Die Flamme prasselt. — Die Truppe rückt mit Sack und Pack ab. — Glük und Glas, wie leicht bricht das.

2. Der Witz und Scharfsinn ist eine gute Waffe. — (Man muß sich nach der Decke strecken.) Wer sich nicht nach der Decke streckt, dem bleiben die Füße unbedeckt. — Aus der Puppe, einer zarten Hülle, kommt der Schmetterling hervor. — Mit Bammfellen füttert man Pelze. — Von der Stirne heiß rinnen muß der Schweiß, soll das Werk den Meister loben.

3. Auf dem Meeresgrunde wachsen Schwämme. — Die Pferde werden zur Schwemme geführt. — Das Holz wird auf den Flüssen geschwemmt. — Der Damm hemmt den Lauf des Stromes. — (Nichts ist so fein gesponnen, es kommt endlich doch an die Sonnen.) — Um Gottes willen! Um Himmels willen! — Erfüllet pünktlich

euerer Eltern Willen! — Wie ein Teppich von grünem Sammt prangt die üppige Wiese. — Pflücke Rosen, so lange sie blühen.

4. Man siede kein altes Kleid mit Flecken von neuem Stoff. — Pflüge und Eggen müssen den Acker auflockern, damit er fruchtbar werde. — Die Spinnerin spinn den Faden am Spinnrade. — Ein Doppeladler ist das Wappen des österreichischen Kaiserhauses. — Das Korn heißt auch „der Roggen“. — Die jungen Vögel sind flügge, d. h. sie können schon fliegen.

5. Einmal ist nicht immer; zweimal fehlen ist schon schlimmer. — Dürre Aste nennt man Reisig. — Fleißige Hand füllt die Säcke mit Schätzen. — Der Elefant hat einen beweglichen Rüssel. — Schutt und Trümmer liegen auf der Stätte des niedergebrannten Hauses. — Auch in einer kleinen Hütte kann alles nett sein. — Wessen Brot ich esse, dessen Lied ich singe.

O krátkých samohláskách.

Antrene.

Eine Maus wollte über einen Fluß setzen. Sie konnte nicht schwimmen und mußte daher einen Frosch um Beistand bitten. Der Frosch sagte: „Binde einen deiner Füße an meinen Fuß, ich will dich hinüberschleppen. Die Maus that, wie es der Frosch befohlen hatte. Der Frosch sprang ins Wasser und zerrte die Maus nach. Aber als sie in die Mitte des Flusses gekommen waren, wollte der Frosch die Maus ertränken. Da kam ein Storch und verzehrte beide. Wer einem Anderen eine Grube gräbt, fällt selbst hinein.

III. Samohlásky přehlasované.

ä

Der Bär, gebären, die Gräte, prägen, schräg, schwären podbírati se, bestätigen, wägen, der Käfer, der Käfig, das Gemälde, das Märchen, jäten, gemäß, die Krähe, spät, es dämmert, der Haring, jäh překrý, blähen nadýmáti, zähe tuhý;

ähnlich, die Ahre, wähen bludně se domnívati, gähnen, gewähren, gähren, nähren, wähen trvati, während, die Zähre slza, die Mähne, der Fährich, die Fährte kolaj, allmählich.

Der Zahn, die Zähne — das Rad, die Räder; ich war, ich wäre, ich käme, ich läge, es geschähe; stark, stärker, alt, älter, kälter, wärmer.

Das Militär, der Secretär, der Capitän.

ö

Blöcken, tönen, schön, schönö mrzky, öde, blöde, böse, die Börse bursa, gönnen práti, das Gefröse, das Geschöpf, der Höcker, die Hölle, hören, der Körper, der König, die Kröte, der Köffel, löschen, der Löwe, der Mönch, der Mörser mozdík, der Mörstel malta, plötzlich, röcheln, der Böbel chátra, schwören, spröde, zwölf, zögern, der Knödel knedlík;

Böhmen, böhmisch, dröhnen, gewöhnen, die Höhle, die Nöhre, stöhnen, versöhnen, verhöhnen.

Der Stock, die Stöcke. Utvořte plural slov der Boč, der Stock, der Kopf, der Knopf, der Kropf vole; — das Dorf, das Wort.

Biegen, ich bog, ich böge — ich flöge, ich zöge;
groß, größer, oft, öfter.

ü

bügeln, der Steigbügel, das Bügeleisen, der Bügel, ausspillen vyplakovati, der Hügel, das Feuer schüren oheň podněcovati, blühen, die Blüte, die Willkür, lügen, prüfen, ritzen, müde, prügeln, süß, trüb, üben, über, ungestüm prudký, früh, grün, grüßen, die Rube;

die Mühle, fühlen, das Gefühl, sühnen, die Bühne, die Gebühr, gebühren, führen, kühn, kühl, kühlen, sich rühmen, berühmt, rühren; der Fürst, dürfen, flüstern, dünken, hübsch, hüpfen, die Hüfte kyčel, die Hülse lusk, die Münze, die Sünde, die Würde, die Wüste, erwürgen;

dünn, dürr, brüllen, füllen, das Füllen, verhüllen, die Hülle, die Krücke berla, die Lücke mežera, der Müller, die Schüssel, schütten, der Schüttboden sypka, schütteln trásti, erschüttern otrásti, der Krüppel mrzák, der Knüttel oklestek, kyj, üppig, der Rücken, zurück, das Stück, stützen, die Hütte;

der Hut, die Hute, der Krug, die Krüge, die Mitter;
ich trug, ich trüge, ich wuchs, ich wüchse;
dumm, dümmer, flug, flüger.

O přehlasovaných samohláskách.

1. Die Lerche ist ein Singvogel. — Die Lärche ist ein Nadelbaum. — Aus der Wolke quillt der Regen, kommt der Segen. — In einer Tischlerwerkstätte schurren die Sägen. — Wir sollen uns nicht rächen. — Der Landmann scharrt das Heu mit dem Rechen zusammen. — Märchen und Sagen lesen die Kinder gerne. — Ein altes Pferd nennt man höhnisch eine Mähre. — Mähren ist ein fruchtbares Land.

2. Die Bälle sind ein Spielzeug der Kinder. — In der Fastenzeit sollen keine Bälle gehalten werden. — Diebe werfen dem Hunde ein Stück Fleisch vor, damit er nicht belle. — Die Declination in der böhmischen Sprache hat sieben Fälle. — Der Gerber verarbeitet die Häute des Viehs und macht Leder daraus. — Die mit Thränen säen, werden mit Freuden ernten. — Die Schweiz ist reich an Seen. — Säen ist schwerer als mähen.

3. Der Töpfer verfertigt Schüsseln und Töpfe. — Ein König, welcher Städte und Dörfer gründet, ist größeren Ruhmes wert als der, welcher sie zerstört. — Seid fröhlich mit den Fröhlichen! — Steter Tropfen höhlt selbst einen Stein aus. — Große Flüsse werden Ströme genannt. — Die Störche leben von Fischen und Fröschen. — Vögel haben kurze Flügel. — In dem trübten Wasser der Sümpfe halten sich die Frösche. — In jüngster Zeit werden Strümpfe mittels einer Maschine gestrickt. — Zwölf Stück sind ein Duzend. — Die Menschen überschätzen gerne ihre Verdienste. — Im Sommer entstehen in Sümpfen schädliche Dünste.

IV. Dvojhásky.

ai

Der Kaiser, der Kaiser bochník, der Mai, der Mais kukuřice, die Saite struna, die Waise sirotek, der Hai, der Haifisch žralok, der Main mez, Baiern Bavorý, der Baier Bavor, der Sakai lokaj, der Saich (vajšćka rybí), der Main Mohan, der Hain háj.

ei

Das Ei, eilen, die Eile, der Leib, feilen pilovati, die Feile pilník, das Getreide, der Heide pohan, die Heide pustina, step, der Weizen, weise, die Weise, weisen, weiß, die Weise sýkora, der Rhein, rein, die Seite strana, zeigen ukázati, frei, befreien, die Freiheit, feiern, die Feier, heilen, das Heil, streichen, das Zeichen, die Eiche, die Leiche, der Reich, leicht mělký, leicht, heiser chraptivý.

eu

leugnen, heulen, das Geheul, verleumden, vergeuden, die Eule, sova, die Beule, bengen, die Keule, der Beutel, keusch, zengen svědčiti, erzeugen zploditi, der Zeuge, das Zeugnis, neu, theuer, euer, das Feuer, das Kreuz, streuen, ich bereue, die Keue, reuig, sich freuen, die Freude, der Freund, heuer, heute, das Abenteuer, treu, die Seuche,

feucht, scheuen, abscheulich, der Greuel hrůza, greulich hrozny, das Euter vemeno, Preußen.

äu

täuschen klamati, säumen otáleti, die Säule sloup, der Knäuel klubko, die Rände prašivina, rändig prašivý;

ich saufe, du säuffst, ich laufe, du läuffst;

der Traum, die Träume, der Schaum, die Schäume pěna, die Sträucher, die Braut, die Bräute, die Häuste, die Mäuse, die Häute; das Haus, die Häuser, das Kraut, die Kräuter.

Udejte slova, jichž kmen, společný s následujícími slovy, obsahuje nepřehlasovanou dvojhásku **au**.

läuten, das Gebäude, das Gehäuse, räuchern uđiti, schäumen pěniťi, betäuben ohlušiti, gräulich, bläulich, das Gestrauch křoví, einsäumen ovroubiti, einzäumen plotem ohraditi, bäuerisch selský, der Bräuer (brauen vařiti pivo).

O dvojháskách.

1. Des Vaters Segen baut den Kindern Häuser. — Von vielem Singen wird man heiser. — Träume sind Schäume. — Treue Hand kommt durchs ganze Land. — Geräuchertes Fleisch ist verdaulich. — Der Feldherr feuert die Soldaten zur Tapferkeit an. — Das Abendglöcklein läutet, die Handwerker feiern. — Baiern ist nächst Preußen das größte deutsche Land. — Die alten Deutschen beteten ihre Götter in Hainen an. — Der Main bildet die Grenze zwischen zwei Feldern. — Die Neue ist der erste Schritt zur Besserung. — Der Freund reicht dem Freunde die Hand. — Eine fette Milche macht einen mageren Beutel.

2. Die Eulen sehen bei Tage nicht. — Eile mit Weile! — Ein einziges rändiges Schaf steckt die ganze Herde an. — Der Zwirn wird zu einem Knäuel gewunden. — Wem wäre nicht seine Heimat lieb und theuer? — Es steht im Acker und hält sich wacker, es hat viele Häute und heißt alle Leute. Wer weiß, was das Räthsel bedeute? — Die Sonne blickt mit hellem Schein, so freundlich in die Welt hinein. Mach's ebenso! Sei heiter und froh! — Die Spinne hat einen kurzen Leib. — Das Brot wird aus Roggenmehl bereitet, die gewöhnlichste Form des Brotes ist der Laib.

3. Der Mai ist die Zeit der Freude. — Kleider machen Leute. — Morgen, morgen, nur nicht heute, sprechen immer träge Leute. — Der Hai ist ein Raubfisch. — Ein eifriger Schüler befließt sich des Vernens mit Leib und Seele. — Die Maße und Gewichte werden geacht; d. h. ihre Richtigkeit wird geprüft. — Der Eigensinnige handelt immer nur nach seiner Weise. — Gott sorgt für jede arme

Waise. — Weise keinem Bettler die Thüre! — Das Holz der Eiche ist theurer als das Holz der Pappel und der Linde. — Grüß' Euch Gott!

V. f, s, ff, fs, ff.

f se píše 1. v násloví: Die Sonne, die Seele, der Sinn.

2. ve slovostrédí, kdež zní jako české z: die Rose, die Reise, die Hirse proso, die Linse čočka, die Gemse kamzík, der Geißel rukojmě.

s píše se 1. na konci slov: das, des, dies, dieses, was, es, aus, bis, los; ve složitých slovech: weshalb, deshalb, bisweilen, das Glashaus, weisagen, der Bischofsitz, der Dienstag, der Donnerstag.

Pamatujte: das Haus, des Hauses, die Häuser; das Gas, des Gases, pl. die Gase plyn, das Glas, des Glases, der Preis, des Preises, die Maus, die Mäuse.

2. před příponami, jež počínají souhláskou.

Ve zdobných slovech před *chen* a *lein*: (der Hase zajíc) das Häschen, (die Rose) das Röslein, das Gläschen, das Häuschen.

Pozorujte slova odvozená: (weise) die Weisheit, (lesen) lesbar, (böse) die Bosheit, boshaft, (lösen rozvázati) lösbar, löslich.

s píše se též před příponami **t** a **te** ve tvarech sloves, jichž kmen se končí v infinitivě hláskou **f**: (reisen) er reist, er reiste, gereist, — (preisen) er preist — (lesen) er liest.

Slov odvozených příponou *nis* pamatujte příklad: das Zeugnis, des Zeugnisses, die Zeugnisse; das Geheimnis, des Geheimnisses, die Geheimnisse; das Ereignis událost, des Ereignisses, die Ereignisse.

ff píše se po krátkých samohláskách ve slovostrédí, aby se naznačilo ostré **s**: essen, ich esse, du issest, fassen jmouti, küssen, lassen, messen, fressen, vergessen, pressen lisovati, hassen, der Bissen sousto, das Rissen poduška, das Gewissen, der Essig, die Gasse, die Casse pokladna, die Esse výheň, die Drossel drozd, er droffeln zardousiti.

fs 1. na konci slova *daß* že;

2. na konci mnohých slov ohebných; však ve tvarech, ve kterých slovo vzrůstá o slabiku, píše se **ff**:

a) ve přídavných jménech: blaß, naß, gewiß; ale der blaße Knabe, ein naßes Tuch, eine gewisse Nachricht.

b) v podstatných jménech: der Biß, des Bisses, der Guß lijavec, lití, der Fluß, der Haß, der Schluß, der Schuß, der

Miß, der Spass, der Verdruß. (Kterak bude psán genitiv všech těchto slov?)

die Muß, der Muß, die Müße;

das Schloß, das Faß, das Roß.

c) ve slovesech: ich muß, er muß;

iß, miß, friß, vergiß, laß;

ich riß (inf. reißen), ich biß (inf. beißen).

3. píše se **ß** před příponami **t** a **te** ve tvarech sloves, ve kterých jest před **ß** krátká samohláska:

du mußt, er ißt, er mißt, er frißt, er vergißt, er läßt, er haßt, er faßt;

(wissen) ihr wißt, (müssen) ihr müßt;

ich faßte, ich haßte, ich mußtete, ich wußtete;

gefaßt, gehaßt, gemußt, gewußt.

Ve předponě **miß** se píše **ß**: mißbrauchen zneužívati, mißlingen, der Mißmuth nevole, die Mißernte neúroda, das Mißjahr, mißtrauen nedůvěrovati; avšak **ff** ve slovech die Mißethat zlý skutek, der Mißethäter.

ß píše se po dlouhých hláskách, aby se naznačilo ostré s:

1. po dvojhláskách: außen vně, außer mimo, draußen, äußern projeviti, äußerlich vnější;

beißen, heißen, reißen, schleifen dráti, der Schweiß, der Fleiß, fleißig, dreißig, weiß bílý, weißen bíleti, die Geißel dítky, biß, geißeln, der Meißel dláto; ich weiß vím, er weiß;

Preußen, schweißlich ohavný;

2. po **te**: der Spieß hrot, ich hieß, ich stieß, gießen, fließen, schießen, schließen, genießen, sprießen, verdrießen; (vsak ich goß, ich schoß, ich schloß, das Wasser floß atd.)

3. po dlouhém a, ä — o, ö — u ü, na př.:

ich aß, das Thier fraß, ich maß, ich saß, ich vergaß — ich äße, fräße, ich mäße, ich läße, ich vergäße — das Maß, mäßig, gemäß, das Gliedmaß, pl. die Gliedmaßen okončiny těla, der Fraß žraní;

groß, größer, der größte, die Größe, vergrößern; der Amboß kovadlina, des Amboßes, pl. die Amboße, bloß nahý, pouhý, die Blöße nahota, der Schoß klín, stoßen, das Floß vor, flößen plaviti (k. p. dříví);

die Buße pokání, blüßen pykati, der Ruß saze, rußig začerněný, der Fuß noha, die Muße prázeň, müßig nezaměstnan, der Müßiggang zahálka, süß, versüßen osladiti, presladiti.

Cvičení o f, fs, ff, ß.

1) Was du erworben hast, ist dein. — Der Fleißige haßt den Müßiggänger. — Blinde Hast ist schädlich. — Der Faden reißt. —

Wer viel gereist ist, weiß viel zu erzählen. — Wir zieren unsere Stuben mit Bildern großer Männer. — Die Trojaner büßten schwer für die Entführung der Helene. — Ich weiß mir keinen Rath. — Weise mir den rechten Weg! — Man ist nicht auf der Welt, damit man esse, sondern man ißt, daß man lebe.

2. Welche Schuhe zerreißen nicht an den Füßen? — Den Sorgen reizen heißt Öl ins Feuer gießen. — Gott grüßt Manchen, der ihm nicht dankt. — Die Kaufleute müssen richtige Maße und Gewichte haben. — Die Wissenschaft gleicht einer Nuß in einer bitteren Schale: sie läßt sich nicht ohne Mühe genießen. — Süßes Wasser und guter Rath sind zu Schiffe theuer.

Die Wette.

Anekdote.

Ein Edelmann reiste mit seinem Diener. Dieser schlief und verlor den Mantel seines Herrn. Nach einer Weile sah der Herr nach dem Diener und vermißte den Mantel. Er weckte den nachlässigen Diener und sprach zu ihm mit verdrießlicher Miene: „Johann, wo ist mein Mantel? Ich wette, du hast ihn hinunterfallen lassen?“ — Der Diener erschrak, aber schnell faßte er sich wieder und sagte: „Aber ich wette nicht, gnädiger Herr; denn ich weiß gewiß, Sie würden die Wette gewinnen.“

VI. O některých souhláskách a skupinách souhláskových.

v a f

vor předl. i předpona, von předložka, ver předpona — vor dem Hause, vorsetzen, Vorsilbe, Vormort, vortragen, vorlesen — verweilen, versüßen, verderben, verleiten, der Verlust, verfolgen, fertigem, verfassen, der Verfasser původce spisů.

das Volk, der Vater, der Vetter, das Veilchen, voll, vollenden, vorn, der vordere, viel, vier, das Vlies rouno.

V následujících slovech pronáší se v jako české v: das Pulver, der Sklave, der Frevler, der brave Mann, die Violine, das Verbium, der Bers verk, der Vocal samohláska, der Advent, der Advocat, das Evangelium, der November, der Nominativ, Genitiv, Dativ, Accusativ, Vocativ, der Nerv, des Nerven, die Nerven.

f

für předložka i předpona, fort, fortsetzen pokračovati, die Fortsetzung, fordern, fast, frei, fünf, früh, die Fabel, fein;
Adolf, Rudolf, Josef.

ph

píše se ve slovech řeckého původu: der Prophet, der Telegraph, die Photographie, der Phosphor, die Strophe sloka, die Pbyssil silozpyt, das Alphabet, abeceda.

Též slovo der Ephen břectan písse se **ph**, ač řeckého původu není.

pf

Die Pfanne pánev, die Bratpfanne pekáč, das Pfand, pfänden, die Pfarre, der Pfarrer, der Pfau, der Pfeffer, die Pfeife pístala, dýmka, pfeifen, der Pfiff hvízdnutí, pffifftig zchytralý, der Pfeil, der Pfeiler pilír, der Pfennig setina marky, die Pfingsten letnice, der Pflock kůl, der Pfahl kůl, die Pflanze, pflanzen, pflegen, pfcropfen štěpovati, der Pfropfen zátka, das Pfund libra, kámpfen bojovati, der Kampf, der Kumpf, stumpf, abstumpfen otupiti, der Strumpf, der Apfel, das Kupfer, der Knopf, der Kropf, der Topf, der Zopf, der Zapfen šiška.

Cvičení.

Orthographie bedeutet Rechtschreibung. — Jason holte aus Kolkhis das goldene Vlies. — Gedichte werden in Versen geschrieben. — Mehrere Verse bilden eine Strophe. — Volle Fässer klingen nicht. — Kalte Bäder stärken die Nerven. — Mit Schießpulver soll man vorsichtig umgehen. — Der Bauer spannt die Pferde vor den Pflug. — Das Weibchen ist das Sinnbild der Bescheidenheit. — Das Mädchen flieht einen Kranz. — Erfülle deine Pflichten! — Empfiehl dich Gott in aller Noth! — Das Wasser hat einige Häuser fortgerissen. — Kannst du einige Fabeln in deutscher Sprache vortragen? — Der Gärtner pfcropft die Bäume.

Ch v násloví.

V následujících slovech pronáší se **ch** jako **f**: der Charakter povaha, der Chor sbor, Christus, der Christ, die Cholera.

chs — fs — fs

Die Achse osa, die Achsel rámě, der Buchsbaum zimostráz, die Büchse skříň, puška, der Dauchs jezevec, die Deichsel voj u vozu,

drechsln soustruhovati, der Drechsler, die Eidechse ještěrka, der Fľachš, die Flechse šľacha, der Fuchs, der Fuchs rys, der Fuchs losos, der Dchš, Sachsen, sechs, der Sechser, das Wachs, die Wächse leštidlo, wachsen leštití, wachsen, der Wuchs vzrůst, das Gewächš rostlina, wechseln střídati se, der Wechsel střídání, směna, der Wechseler peněžoměnc, die Weichsel Visla.

Der Plečš skvrna, links, der (též das) Häčfel řezanka, strachš přímo, rovnou cestou.

f

Die Art sekera, die Heze čarodějka, fix pevný, stálý, der Firštern, der Text text, Maximilian, Alexander, das Examen zkouška, das Exempel příklad, das Exemplar eines Buches, die Taxe.

qu

quafen kvákati, quäfen, die Quaf, die Quecke pýr, das Queckšilber rtuť, quellen prýštití se, die Quelle pramen, der Qualm dým, quer napříč, quetschen přiskřípnouti, der Quarz, der Quarť (též Quarg) tvaroh, bequem pohodlný;

quitt práv, vyrovnán, die Quittung kvittance, die Quarta, die Quinta.

dt

dt piše se 1. ve slovech die Stadt a todt a ve slovech z nich odvozených: der Städter, städtisch, tödten; i ve složeninách der Stadttheil, der Todtenkopf (= der Kopf eines Todten), der Todtenwagen, todtšlagen.

Avšak: der Tod smrt, der Todesfall úmrtí, die Todesstunde, todesmüde, todkrank na smrt nemocen, das Todesurtheil ortel smrti.

Rozeznávejte: die Stadt, der Staat, die Stätte místo, statt na místě, der Statthalter, die Werkstätte, stattfinden díti se.

2. piše se **dt** na místě **det**, kdež **d** náleží ku kmeni a **t** je příponou: (laden) er lädt, beredt výmluvný (ale die Beredsamkeit), gewandt, die Gewandtheit obratnost, verwandt příbuzný, die Verwandtschaft, gesandt, der Gesandte, die Gesandtschaft.

(Pamatujte, kterak se piše geschait chytrý.)

Cvičení.

Die Fľichse und die Dachse bauen sich unterirdische Höhlen. — Die Firšterne haben ihr eigenes Licht. — Der Buchšbaum wächst nicht hoch. — Die Erde dreht sich einmal binnen vierundzwanzig Stunden um ihre Achse. — In Märchen und Sagen wird viel von Hexen und Zauberern erzählt. — Der Fuchs ist ein sehr wachsameres

und schlaues Thier; er ist deshalb schwer zu erlegen. — Der Glaube ohne gute Werke ist todt. — Der Handel bereichert Städte und Staaten. — Quäle nie ein Thier!

VII. Velké písmeno náslovné.

Velkým náslovným písmenem píše se:

1. podstatná jména: Gott, der Mensch, Karl, Osterreich;
2. zpodstatnělá slova:
 - a) slovesa: das Leben, das Sterben, das Lesen, das Schreiben;
 - b) zpodstatnělá přídavná jména: der Kranke, der Gesunde, der Arme, der Reiche; das Gute, das Schöne;
 - c) zpodstatnělé náměstky: das Meine, das Meinige, das Mein und Dein;
 - d) zpodstatnělé číslovky: Alle, Viele;
 - e) zpodstatnělé nesklonné části řeči: das Wenn und das Aber, das Weh und Ach;
 - f) podstatná jména, jež obsahují celou větu: das Lebewohl, der Gottseibeiuns.

Pozn. Za zpodstatnělé nelze pokládati takové přídavné jméno, ku kterému doplniti jest podstatné jméno, jež buď v téže, buď ve předchozí větě jest proneseno, k. př. Wir haben fünf Finger an jeder Hand; der mittlere ist der längste.

Malým náslovným písmenem píše se: morgens, mittags, abends, nachts (však des Morgens, des Mittags, des Abends); am besten, am größten, aufs höchste; fürs erste, fürs zweite; bei weitem, bei allem.

3. velkým násl. písmenem jest psáti přídavná jména utvořená ze vlastních jmen osob a míst: die Göthe'schen Gedichte; die Prager Universität. (Však malé písmeno píše se v názvích přídavných jmen odvozených ze vlastních jmen zemí a národů: der ungarische Weizen; das römische Reich.)

4. slovo, kterým začíná věta nebo nadpis článku;
5. v dopisech slova, kterými se znamená osoba oslovená.

Wer das Kleinste nicht ehrt, ist des Großen nicht wert. — Die Ersten werden die Letzten werden. — Gott verläßt die Seinen nicht. — Der Gute ist dem Bösen feind. — Die Kinder spielen im Freien. — Ein Kirchlein steht im Blauen. — Das Bessere ist der Feind des Guten. — Wie die Alten sangen (sungen), so zwitschern die Jungen. — Man verbindet gerne das Angenehme mit dem Nützlichen. — Das Kind kriecht auf allen Vieren. — Der Vater sorgt für die Seinen. — Ein Heute ist mehr wert als zehn Morgen.

Slovník německo-český.

21

der Aaf, g. es, pl. e úhoř
 abblühen odkvésti
 abbrechen ulomiti (časov. =
 břežen)
 der Abend g. s, pl. e večer;
 abends na večer
 die Abendröthe, g. — ve-
 černí červánek
 der Abendstern, g. s, pl. e
 večernice
 aber ale, však
 abergläubisch pověrečný
 abfassen složiti, sepsati
 abhauen useknouti (časov.
 = hauen)
 abhärten otužiti
 ablegen odložiti
 abnehmen (b. Fut) sejmouti,
 smeknouti (klobouk)
 abspalten utrhnouti
 abreisen odcestovati
 abschaffen (s l a b.) odstra-
 niti, zrušiti
 abscheren ostříhati (časov.
 = scheren)
 der Abscheu, g. s, nechuf,
 ošklivost
 abschicken odeslati, odesylati
 abschließen zavřiti
 absenden = abschicken
 die Absicht, g. —, pl. en
 úmysl
 absundern odloučiti
 absterben odumřiti
 das Absterben, g. s, úmrť
 abwarten vyčkati, dočkati
 abwesend nepřítomný
 abwischen utřiti, utřati
 abzahlen splatiti
 acht osm
 Acht geben (auf etw.) pozor
 mřiti (nač)
 achten dbáti, vážiti si, ctěti
 die Achtung úcta
 achtzen vzlykati

der Acker, g. s, pl. die Äcker
 role, pole
 der Ackerbau g. s orba
 der Ackerbauer, g. s, pl. —
 rolník
 acheru orati
 der Adel, g. s, šlechta
 der Adelsstand, g. —es, stav
 šlechtický
 der Adler, g. s, pl. —, orel
 der Affe, g. n, pl. n opice
 Ägypten, g. —s, Egypt
 der Ägyptier, g. s, pl. —
 Egyptan
 ahnen tušiti
 ähnlich podobný
 die Ähnlichkeit, g. —, pl. en
 podoba
 Alexander Alexandr
 allein l. (zájm.) samotn,
 sám; 2. (spojka) ale
 der Alleinherrscher, g. s,
 pl. — samovládce
 aller, alle, alles všecek,
 všecka, o, veškeren, veš-
 kera, o
 allerlei všeliký, rozličný
 allgemein obecný, vše-
 obecný
 die Allmacht, g. —, všemoc,
 všemohoucnost
 allmächtig všemocný
 allmählich pomenáblu, po-
 malu
 allzu příliš
 allzu sehr příliš
 das Almosen, g. s, almužna
 die Alpen Alpy
 der Alpenjäger Alpský lovec
 als když, než
 also tak, tedy
 alt starý; alt werden stár-
 nouti
 das Alter věk, stáří
 das Alterthum, g. s, l.
 starověk, 2. starožitnosc,
 pl. die Alterthümer

alterthümlich starožitný,
 starobylý
 altrömisch starořímský
 die Ameise, g. —, pl. —n
 mravenec
 Amerika vl. jm. stř. rodu
 Amerika
 das Amt, g. es, pl. die Ämter
 úřad, hodnost
 an na, při, ve, po; viz
 úk. 73.
 anbauen sázeti, zasíti, pě-
 stovati
 anbeten vzývati
 anbieten nabízeti
 anbinden přivázati
 ändern změnit
 andächtig pobožný, zbožný
 das Andenken, g. s, pl. —
 památka
 b. d. b. andere jiný
 die Anekdote, g. —, pl. —n
 anekdota
 anempfehlen doporučovati
 der Anfang, g. s, pl. die
 Anfänge počátek
 anfangen začíti, počíti, za-
 čínati
 anfeuern podněcovati
 ansehen vzývati
 ansetzen udati
 angehören náležeti, při-
 náležeti, patřiti
 die Angel, g. —, pl. n
 udice
 die Angelegenheit, g. —, pl.
 en záležitost
 angehen ryby chytati udici
 angenehm příjemný
 angreifen napadnouti
 der Angriff, g. s, pl. —e,
 útok
 die Angst, g. —, úzkost,
 strach
 anhören poslouchati
 anklagen žalovati, obžalo-
 vati

anfleiden obléci
 die Ankunft, g. —, příchod
 anlaufen; das Fenster läuft
 an okno navrhává
 anlegen založiti k. p. einen
 Garten zahrada
 anleiten naváděti, vésti
 anmachen přidělati; Feuer
 anmachen oheň rozdělati
 annähen přišti
 annehmen přijmouti
 anordnen naříditi, přikázati
 anpreisen vychalovati
 anrufen vzývati
 anschauen (s. akk.) hleděti
 nač
 der Anscheln, g. s, vzezření
 anschwellen nabobtnati; (o
 reze) rozvodnit se; pom.
 s. s. sein
 ansehen 1. patřiti (nač),
 2. (jemnbn. f. etw.) an-
 sehen pokládati (koho
 zač)
 anspannen připráhnouti,
 zapráhnouti
 die Anstalt, ber —, die
 —en ústav
 der Anstand, g. s. slušnost
 anständig slušný, adv. slušně
 anstatt na místě, za; viz
 úkol 71.
 anstecken nakaziti
 ansteckend nakažlivý
 die Anstrengung, g. —, pl.
 —en namáhání
 antun 1. udělati (komu
 cos), 2. odíti
 Anton Antonín
 antreffen zastihnouti, na-
 lézti
 die Antwort, ber —, die
 en odpověď
 antworten odpověděti
 anzeigen oznámiti, ukazo-
 vati, udávati
 anzünden zapáliti, rozžít
 der Apfel, g. s, pl. die
 Apfel jablko
 der Apfelbaum, g. s, pl. —
 —bäume jablon
 der Apostel, g. s, pl. —
 apostol
 die Apotheke, g. —, pl. n
 lékárna

die Arbeit, g. —, pl. en
 práce
 arbeiten pracovati
 der Arbeiter, g. s, pl. —,
 dělník
 arbeitfam pracovitý, při-
 činlivý
 arg zlý
 der Arm, g. s, pl. —e,
 rámě, naručí
 arm chudý; arm werden
 zchudnouti
 die Armee, g. —, pl. n
 armáda, vojsko
 die Armut, g. —, chudoba,
 chudina
 die Art, g. —, pl. en způsob,
 druh
 artig způsobný, zdvořilý
 die Arznei, g. —, pl. n. lék
 der Arzt, g. —es, die Ärzte
 lékař.
 ärztlich lékařský
 die Asche, g. —, popel
 Asien, g. s, Asie
 der Ast, g. es, pl. die Äste
 větev
 Athen, s Athény
 der Athener, g. s, pl. —,
 Athénan
 athmen dýchati
 das Athmungsorgan dy-
 chací ústroj
 auch také, též, i
 auf na, do, po, ku viz úk.
 73.
 aufbauen vystavěti
 aufbewahren nšchovati
 aufbliden vzhlednouti
 aufbrechen odcházeti, na
 odchodu býti ičj či u
 aufbrochen
 auffangen zachytiti
 aufessen sežrati
 aufführen 1. uvěsti, 2. vy-
 stavěti (eine Mauer); ičj
 aufführen chovati se
 die Aufgabe, g. —, pl. n,
 úloha
 aufgeben uložit
 aufgeblasen nadutý
 aufhalten zdržovati, ičj auf-
 halten zdržovati se, po-
 bývati
 aufheben 1. vyzdvihnouti,
 2. zrušiti

aufhören přestati, přestá-
 vati
 auflesen sesbíráti
 auflockern načechrati, na-
 kypřiti
 aufmachen otevřiti
 aufmerksam pozorlivý
 aufnehmen přijmouti
 aufräumen ukliditi
 aufrecht přímo, vzhůru,
 kolmo, aufrechtstehen
 kolmo státi, přímo státi
 aufrechtig upřímný
 die Aufschrift, g. —, pl. en
 nápis
 die Aufsicht, g. —, dohled,
 dozor
 aufschieben odkládati, od-
 ročiti
 sich aufschwingen vzněsti se
 aufspringen vypučeť
 aufspringen vyskočiti
 aufstellen postaviti, ičj auf-
 stellen postaviti se
 aufsuchen vyhledati, vyhle-
 dávati
 der Auftrag, g. —s, pl.
 die Aufträge rozkaz
 auftrennen rozpárati
 der Aufzug, g. s, pl. die
 Aufzüge průvod
 das Auge, g. s, pl. u oko
 der Augenblick, g. s, pl. e,
 okamžik
 der August srpen
 aus ze (viz úk. 69.)
 ausarbeiten vypracovati
 ausbedingen vymíniti
 ausbessern zpravit, opravit
 ausblasen vyfouknouti,
 shasiti
 die Ausbildung, g. —, vzdě-
 lání
 ausborgen vypůjčeť si
 ausbrechen 1. vylomiti ičj
 h. ansg. 2. vypuknouti
 (o ohni) das Feuer ičj
 ausgebrochen
 ausbreiten rozšířiti; ičj aus-
 breiten rozšířiti se
 der Ausbruch, g. s, pl. die
 Ausbrüche výbuch
 die Ausdauer vytrvalost
 ausdienen dosloužiti, vy-
 sloužiti
 ausertiesen vyvoliti
 ausfliegen vyleteť

der Ausflug, g. eš, die Aus-
 flüge vycházka
 ausführhren vyvésti, vyvážeti,
 vykonati
 ausgähren vykysati
 der Ausgang, g. s, pl. die
 Ausgänge 1. východ, 2.
 konec
 ausgehen vyjíti ven, na
 procházku jíti
 ausgelassen rozpuštilý, ne-
 zbedný
 die Ausgelassenheit rozpu-
 štilost
 ausgezeichnet výtečný, zna-
 menitý
 ausgleiten uklouznouti,
 sklouznouti
 ausgraben vykopati
 aushaben vyklovati, vy-
 sekati
 aushöhlen vyhloubiti (vy-
 mlati)
 auskehren vyméstí, zaméstí
 auskühlen vychladnouti
 das Ausland, g. s, cizina
 der Ausländer, g. s, pl. —
 cizozemec, cizinec
 auslösen vykoupiti, vyplatiti
 ausreden vymluviti, do-
 mluviti
 ausgerotten vyplemeniti, vy-
 puditi
 ausruhen odpočinouti si
 die Ausaat, g. —, setba
 ansprechen vysloviti, pro-
 něsti
 der Ausspruch, s, die Aus-
 sprüche výrok, výpověď
 auspfeilen vyplakovati
 ausstellen vystaviti; ein
 Zeugnis ausstellen vy-
 svědčení vydati
 aussterben vymřítí
 austrennen roztrousiti, roz-
 seti
 Australien, s, Australie
 austreten 1. vystoupiti, 2.
 rozvodniti se
 austrochuen 1. vyschnouti,
 2. vysušiti
 auswandern vystěhovati se,
 odejíti
 ausweichen vyhýbati se
 auswerfen vyhazovati co,
 soptiti čím

answinden (die Wäsche) vy-
 ždímati
 außer kromě, mimo (viz
 úk. 69.)
 außerhalb kromě, mimo
 auszahlen vyplatiti
 die Art, g. —, pl. die Arte
 sekera.

B

Babylonien (vl. jm. střed.
 rodu) Babylonie; baba-
 lonijský babylonský
 der Bach, g. —eš, pl. die
 Bäche potok
 das Bäcklein, g. —s, pl.
 — potáček
 baden péci (z mouky),
 smažití
 der Baden, g. s, pl. —
 tvář, líc
 der Badennochen, g. s, pl.
 — lční kost
 der Badengahn, g. s, pl.
 — žábve třenovní zub
 der Bäcker, g. s, pl. —,
 pekař
 das Bad, g. eš, pl. die
 Bäder koupel, lázeň
 baden 1. koupati, 2. kou-
 pati se
 die Badereise, g. —, pl. u
 cesta do lázní, eine B.
 mačien do lázní jeti
 die Bahn, g. —, pl. en,
 dráha
 der Bahnhof, g. — s, pl.
 die Bahnhöfe nádraží
 der Bahnwächter, g. s, pl.
 — hlídač při dráze
 die Bahre, g. —, pl. u
 máry
 Baiern, g. s, Bavyry
 der Ball, eš, die Bälle míč;
 plés.
 bald brzo, brzy
 das Band, g. eš, pl. die
 Bänder stužka
 die Bank, g. —, die Bänke
 lavice
 bar hotový (o penězích)
 der Barbar, g. s. pl. en
 barbar
 der Bär, g. en, pl. en,
 medvěd
 barmherzig milosrdný

bartlos bezvousý, lysý
 die Bastei, g. —, pl. die —
 en, hradba
 bauen stavěti
 der Bauer, g. —u, pl. u
 sedlák, rolník
 die Bäuerin, g. —, pl. die
 Bäuerinnen selka
 der Baum, g. —eš, die
 Bäume strom
 das Bäumchen, g. —s, pl.
 stromek
 das Baumaterial, g. — s,
 pl. die Baumaterialien
 stavivo
 der Baumeister, g. s, pl. —,
 stavitel
 die Baumwolle g. —, bavlna
 der Bauplatz, g. —eš, die
 Baupläze stavební místo
 beantworten odpovídati nač
 bearbeiten zpracovati, zdě-
 lati
 bebauen vzdělávati
 beben třásti se, chvřti se
 bebaueriswert politování
 hoden
 bedecken pokryti
 bedeuten znamenati, vy-
 znamenávati
 bedeutend adj. znamenitý;
 adv. znamenitě, valně
 bedingen vymíniti
 bedürfen potřebovati (časov.
 jako důstven)
 das Bedürfnis, des —nisses,
 die —nisse potřeba
 bedürftig potřeben
 beenden ukončiti
 der Befehl, g. — (eš), pl. e
 rozkaz
 befehlen poroučeti, rozka-
 zovati
 befestigen opevniti, upevniti
 sich befeissen pilen býti
 něčeho, dbáti
 befreien osvoboditi, vypro-
 stiti od čeho, zbaviti
 befißten (etw.) ohmatati;
 sáhnouti nač
 sich (wohin) begeben ode-
 brati se, vydati se, jíti
 beginnen začítí, počítí
 begleiten provázeti, dopro-
 voditi
 beglücken oblažiti
 begraben pochovati

begreifen chápati, pochopiti
 der Begriff, es, e poněti
 behalten podržeti, držeti,
 zachovati
 behaupten tvrditi
 behilflich pomocný, nápo-
 mocný
 bei při, u, na, v, z, za
 (viz úk. 69.)
 beide oba
 beilegen připojiti; Glauben
 beilegen víru příkládati
 das Bein, g. —es, pl. —e
 kost, huát, noha
 der Beiname, g. —ns,
 pl. —n přímění
 beisammen spolu, pospolu
 der Beistand, es pomoc
 beißen kousati
 bekannt známý, povědomý
 befehlen obrátiti (na víru)
 beflagen litovati; sítí bez-
 klagen stěžovati si
 bekommen s akk. dostati
 čeho
 sich bestimmen starati se
 beladen obtížiti, obložiti
 belagern obléhati
 die Belagerung obležení
 beleben oživiti, oživovati
 belehren poučiti
 belehrend poučný
 beleidigen uraziti
 die Beleidigung, g. —, pl.
 —en urážka
 beleuchten ozářiti, osvititi,
 objasniti
 belieben ráčiti; es beliebt
 (s inf. s zu) jest líbo
 beliebt oblíben
 belien štěkati
 belohnen odměniti, splatiti
 die Belohnung, g. —, pl.
 —en odměna
 bemerken pozorovati
 benachrichtigen zpraviti,
 uvědomiti
 benagen ohryzti, ohryzo-
 vati
 sich bemühen chovati se
 beobachten pozorovati
 berauben oloupiti, obrati
 die Beraubung, g. —, Berounka
 die Berechtigung, g. —,
 výmluvnost
 bereichern obohacovati
 bereiten připraviti

der Berg, g. —es, pl. —e
 vrch, hora
 bergab s vrchu
 bergauf do vrchu, vzhůru
 das Bergwerk, g. es, pl. e
 báně, doly
 berichten oznámiti, vy-
 pravovati
 bersten puknouti, prask-
 nouti
 der Beruf, es povolání
 berühmt slavný, proslulý
 beugen ositi
 die Besatzung, g. —, pl.
 —en posádka
 beschädigen porušiti, po-
 kaziti
 beschämen zahanbiti
 beschauen přehlížeti, pro-
 hlížeti
 beschreiben 1. skrovný; 2.
 mírný, skromný
 die Bescheidenheit, g. —,
 skromnost
 beschlagen pobiti, okovati
 beschmutzen zašpinití, po-
 špinití
 beschneiden ořezávati
 beschränkt omezen
 die Besizer, g. —, pl.
 —n, břímě, obtíž, ne-
 snáz; stížnost
 beschwerlich obtížný, ne-
 snadný, trudný
 der Besen, g. —s, pl. —,
 chvoště, koště
 beschütigen prohlédnouti,
 ohledati
 besiegen přemoci
 der Besitz, g. —es, jmění,
 majetek
 besitzen míti, držeti
 der Besitzer, g. s, pl. —,
 majitel, držitel
 die Besitzerin, pl. —nen
 majitelka
 besonders zvláště, obzvláště
 bessern napraviti; sich b.
 napraviti se, polepsiti se
 beständig ustavičný, stálý;
 adv. stále, neustále
 die Bestattung pohřeb
 bestehen 1. potrvati, 2. zá-
 ležeti (v čem)
 bestehen okrástí

bestimmen, určiti; bestimmt
 určitý
 bestrafen potrestati
 sich bestreben snažiti se
 das Bestreben, g. —s, snaha
 der Besuch, g. —es, pl. —e
 návštěva
 besuchen navštívití
 beten modliti se
 die Betonung přízvuk
 betrachten pozorovati
 das Betragen, g. s, chování
 sich betragen chovati se
 sich betrinken opiti se, opo-
 jiti se
 betrüben zarmucovati; sich
 betrüben rmoutiti se
 betteln zarmoucen, truchliv
 das Bett, g. —es, pl. —en
 postel, lože, peřina
 die Bettdecke, g. —, pl. n
 přikrývka, pokrývka
 betteln žebrať
 der Bettelstab, g. es že-
 brácká hůl
 betten stláti, ustlati
 der Bettler g. s, pl. —,
 žebrák
 beugen ohnouti, pokoriti
 beunruhigen znepokojovali
 beurtheilen posuzovati
 die Beute, g. —, kořist
 bevölkert zalidněn.
 bevor dříve než
 bewachen (Wf.) strážiti, hlí-
 dati (čeho)
 bewaffnet ozbrojen
 bewahren chovati, zacho-
 vati, opatrovati
 bewähren osvědčiti, ztvr-
 diti; sich bewähren osvěd-
 čiti se, ztvrđiti se
 bewegen 1. slabě: idy habe
 bewegt hnouti, hýbati,
 2. sil. idy habe bewegt
 přiměti
 die Bewegung pohyb
 beweisen dokazati
 sich bewerben (um etw.)
 ucházeti se oč
 bewerkstelligen učiniti, vy-
 konati
 bewillkommen uvítati
 bewirken způsobiti
 der Bewohner, g. s, pl. —,
 obyvatel

bewunderungswürdig po- divuhodný	bleichen 1. sil. blednouti 2. slabě, přič. blítiti	die Brauntweibbrennerei vinopalna, líhovar
bewußt vědom, povědom	ber Bleistift, g. es, pl. e tužka	braten 1. péci (maso) 2. péci se
bezaßten zaplatiti	ber Blind, g. es, pl. e po- hled	ber Braten g. s, pl. —, pečeně
bezeichnen naznačiti, zna- menati	blind slepý; ber Blinde slepec	die Bratpfanne pekáč
das Bezirksgericht, g. es, pl. e okresní soud	die Blindschleiche, g. —, pl. u slepýš	brauchen (Aff.) potřebovati
bezwingen přemoci	ber Blis, g. es, pl. e blesk	braun hnědý
die Bibel, g. —, pl. n bibli	blitzen blýskati se	braunroth hnědočervený
die Bibliothek, g. —, pl. en knihovna	blößen bežeti	brausen šuměti, hučeti; das Brausen šumot, hukot
biegen ohnouti, ohýbati, zahnouti	blüthen kvěsti	die Braut, g. —, pl. die Bräute nevěsta
die Biene, g. —, pl. n včela	die Blume, g. —, pl. n květina	brav hodný, dobrý, řádný
das Bier, g. es pivo	das Blumlein kvítek	brechen 1. zlomiti, lámati
das Bild, g. es, pl. er obraz, vyobrazení	ber Blumentopf, g. es, pl. die —töpfe hrnec na květiny	ich ſ. gebrochen; 2. zlomiti se, rozbiti se, puknouti, ber Stoß ist gebrochen
bilden tvořiti, vzdělati	das Blut, g. es krev	ber Brei, g. es kaše
das Bilderbuch, g. s, die Bilderbücher kniha s obrázky	die Blüte, g. —, pl. n květ	breit široký
die Bildsäule socha	ber Boß, g. es, die Böße kozel	brennen 1. podm. hořeti, páliti se, 2. přech. pá- liti, vypalovati
die Bildung, g. —, vzdělání	ber Boden, g. s, pl. die Böden půda, země, dno, podlaha	brennbar hořlavý
binnen v, ve, za (viz úk. 69.)	ber Bodensee Bodamské jezero	das Brett, g. es, pl. er, prkno
die Birke, g. —, pl. n, břiza	ber Bogen, g. s, pl. die Bögen oblouk	ber Brief, g. es, pl. e list, dopis, psaní
der Birbaum, g. s, pl. die Birnbäume hruškový strom, hrušeň	ber Böhme, g. n, pl. n Čech	ber Briefbote, g. n, pl. n listonoš
die Birne, g. —, pl. n hruška	Böhmen (vl. jm. stř. rodu) Čechy	ber Briefträger listonoš
bis až, bis auf až na = kromě	ber Böhmerwald g. es Šumava	bringen přiněsti, přinašeti
bisher, potud, posud	böhmiſch český; das Böh- miſche čeština	das Brod, g. es, pl. e chléb
ber Biß, g. es, pl. e kous- nutí, uštknutí	die Bohne, g. —, pl. n bob	die Bräute, g. —, pl. n most
ber Bissen, g. s, pl. —, sousto, kousek	bohren vrtati	ber Bruder, g. s, pl. die Brüder bratr
das Bisthum, g. s, die Bisthümer biskupství	ber Bohrer g. s, pl. —, nebozez	brüllen kváti
bisweilen někdy, časem, druhdy	Boleslaw Boleslav	ber Brumen, g. s, pl. —, studnice
bitten prositi, žádati	borgen vypůjčiti si; půjčiti	Brünn (vl. jm. stř. rodu) Brno
bitter hořký, trpký	böse zlý, zlostný, špatný	die Brust, g. —, prsa, hrud
die Blase měchýř	ber Bösewicht, g. es, pl. er zlosyn	ſich brüſten chlubit se, vy- pínati se
blasen 1. foukati, dmýchati 2. troubiti, pískati.	boſhaft zlý, zlomyslný	die Brut, g. —, mlád (mladí ptáci zvláště)
blaß bledý; blaß werden blednouti	die Bosheit zloba, zlomysl- nost	das Bud, g. es, pl. die Bücher kniha
das Blatt, g. es, pl. die Blätter list	botaniſch botanický	ber Buchbinder, g. s, pl. — knihař
blau modrý	ber Bote, g. n, pl. n posel	ber Buchbrud, g. s, knih- tiskařství
das Blei, g. (e)s olovo	die Botſchaft, g. —, pl. en poselství, zpráva.	die Buchdruckerkunst, g. —, knihtiskařství
bleiben zůstatí	brach liegen ladem ležeti	die Buche, g. —, pl. n buk
	ber Brand, g. es, die Brände požár	

ber Bücherkasten skříň na knihy
 die Bücherammlung, g. —, pl. en sbírka knih
 der Buchhalter, g. s, pl. —, účetní
 der Buchhändler, g. s, pl. —, knihkupec
 die Buchhandlung, pl. en knihkupectví
 der Biffel, g. s, pl. —, bůvol
 bittern žehlti
 bitnig stručný
 bunt strakatý, pestrý
 die Birde, g. —, pl. n břimě
 die Burg, g. —, pl. en hrad
 Burgund, g. s Burgundsko
 der Bürger, g. s, pl. —, měšťan, občan
 der Bürgerkrieg válka občanská
 der Bürgermann občan
 die Butter, g. —, máslo.

C

Capitolium Kapitolum
 Cäfar Caesar
 Catilina Katilina
 der Charakter g. s, die Charaktere povaha
 die Charibbis Charybdis
 der Chor g. es, die Chöre sbor zpěváků
 der Chor, též das Chor kůr
 der Christ, g. en, pl. en křestan
 das Christenthum křestanství
 Christus Kristus
 die Colonie g. —, pl. n kolonie, osada
 der Consul, g. s, pl. n konsul
 Crösus Kroesus.

D

da přísł. zde, tu; spojka a když, že
 daburd, dafür, dagegen viz N. mluvn. §. 65.

das Dach, g. es, pl. die Dächer střecha
 der Dachs jezevec
 der Dachshund jezevčík
 dagegen 1. přísł. proti tomu, 2. spojka však, ale
 daheim doma
 daher 1. přísł. odtud, 2. spojka proto, tudíž
 dahin tam
 dahinströmen téci
 damit 1. tím (N. mluvn. §. 65.), 2. by, aby
 der Damm, g. es, pl. die Dämme hráz
 die Dämmerung soumrak, šero
 daneben viz N. mluv. §. 65.
 der Dank, g. es, disk, vděčnost
 danken děkovati
 dankbar vděčný; vděčně
 dann potom, pak
 daran, darauf, daraus, darin, darnach viz N. mluv. §. 65.
 darben nedostatek mítí, nouzi tífti
 darbieten nabízetí, poskytnouti
 darbringen přinéstí, vzdávati, darovati; zum Opfer darbringen za obět přinéstí
 darreichen podati, předložiti
 darstellen zobrazovati, představovati
 darüber, darum, darunter viz N. mluv. §. 65.
 dass že; a(by)
 dauerhaft trvanlivý, pevný
 dauern trvati
 der Daumen, g. s, pl. — palec
 davon, davor, dazu viz N. mluv. §. 65.
 davonlaufen utéci, odběhnouti
 December prosinec
 die Decke příkrývka
 der Deckel, g. s, pl. —, víko, deska
 die Deichsel voj u vozu
 dein, e, dein tvůj, tvá, tvé
 der Delphin, g. s, pl. e plyskavice

denken mysliti, pomysletí, pamatovati, smýšletí, smýšlení mítí
 das Denkmal, g. s, pl. die Denkmäler pomník
 denn neboť; (v otázce) pak
 democh přece, nicméně
 derjenige diej, dašj. ten, ta, to
 derselbe dieselbe daselbe týž, tentýž
 deshalb, deswegen proto
 desto (viz je)
 deutlich zřetelný, jasný, patrný, zřejmý, srozumitelný
 deutsch německý
 der Deutsche, g. n, pl. n Němec, die Deutsche, g. n, pl. n Němkyne
 das Deutsche, g. n, němčina
 Deutschland (vl. jm. stf. r.) Německo
 der Diamant, g. s, pl. en démant
 der Diamantenstaub, g. es démantový prášek
 dich hustý
 die Dichte, g. —, hustota
 der Dichter, g. s, pl. —, básník
 dich tlustý
 der Dieb, g. es, pl. e zloděj
 der Diebstahl, g. s, die Diebstähle krádež
 dienen sloužiti
 der Diener, g. s, pl. —, sluha, služebník
 der Dienst, g. es, pl. e služba
 dienstbar služebný dienstbar sein služby prokazovati, sloužiti
 der Diensthote, g. n, pl. n čeledín, sluha; služka
 dieser, diese, dieses tento
 diesmal tentokráte
 diesseits (na této straně) před; viz úk. 71.
 das Ding, g. es, pl. e věc
 bingen najmouti (do služby)
 der Director, g. s, pl. en ředitel
 die Distel, g. —, pl. n bodlák
 doch přece, však, ale

der Doctor, g. s, pl. en doktor
 der Dolch, g. es, die Dolche
 dýka
 die Donau, g. —, Dunaj
 donnern hřmítí, hřímati
 doppeln zdvojnásobniti
 doppelt dvojnásobný, dvoji;
 přísl. dvojnásob
 das Dorf, g. es, pl. die
 Dörfer ves, vesnice
 der Dorfbursche g. n, pl. n
 vesnický hoch
 der Doru, g. s, pl. en trn
 dörrn sušiti
 dort tam, onde
 der Drache, g. n, pl. n
 drak
 drauſen venku, vně
 drei tři, dreierlei troji
 dreißigjährig třicetiletý
 dreschen mlátiti
 der Drescher, g. s, pl. —,
 mlatec
 Dresden (vl. jm. stf. rodu)
 Dráždany
 bringen 1. vniknouti, íd
 bin gedungen; 2. nalé-
 hati nač íd habe auf
 etw. gebrungen
 b. d. b. dritte třetí
 drohen hroziti
 drücken tlačiti
 der Duft, g. es, pl. die Düfte
 vůně
 duften voněti
 düngen hnojiti, mrviti
 dunkel temný, tmavý
 dünken; es dünkt mich zdá
 se mi
 dünn tenký, štíhlý, řídký
 durch skrze (též prost.
 instr.) viz úkol 67.
 durch und durch přísl.
 veskrz
 durchbringen proniknouti
 durchbringend pronikavý
 dürfen směti
 der Durst, g. es žízeň
 dürr suchý; nvadlý
 düster tmavý
 der Dynamit, g. s dynamit

E

eben právě
 die Ebene, g. —, pl. n ro-
 vina, pláh
 ebenfalls též, rovněž
 ebenso taktéž, rovněž,
 právě tak
 die Ede, g. —, pl. n roh
 edel šlechtný, ušlechtilý,
 vzácný
 der Edelmann šlechtic
 der Edelstein, g. es, pl. e
 drahokam
 die Eger Ohře
 die Egge brána ku vláčení
 ehebem dřive, kdysi
 ehemaß dřive, kdysi
 ehren ctíti
 ehrenvoll důstojný, čestný
 ehrgeizig ctizádoství
 ehrlich poctivý
 ehrlos bezectný
 ehrwürdig ctihodný
 das Ei, g. es, pl. er vejce
 die Eiche, g. —, pl. n dub
 die Eichel, g. —, pl. n
 žalud
 das Eichenholz, g. es du-
 bové dříví
 die Eichenrinde kůra dubová
 der Eid, g. es přísaha
 die Eidechse, g. —, pl. n
 ještěrka
 eifrig horlivý, přísl. hor-
 livě
 der, die, das eigene vlastní
 die Eigenschaft, g. —, pl. en
 vlastnost
 der Eigensinn, g. s, své-
 hlavost
 eigensinnig svéhlavý
 eigenthümlich obzvláštní
 eigentlich vlastní; přísl.
 vlastně
 eisen spěchati
 einander sebe vespolek,
 sobě vespolek
 der Einband, g. s, vazba
 einbrechen vniknouti, vlou-
 pati se
 einbringen vniknouti, vtrh-
 nouti
 der Einbringling, g. s, pl. e
 vetřelec
 einfach jednoduchý, prostý

die Einfalt zpozdilost, po-
 šetlost
 einfältig pošetilý, hloupý
 einfrieren zamrznouti
 einführen uvěsti, svázeti
 der Eingang, g. es, pl. die
 Eingänge vchod
 eingedenk pamětliv
 eingesotten zavařený
 einheimisch domácí
 einheizen zatopiti
 einherfahren vykračovati si
 einholen dohoniti, dostih-
 nouti
 einig sjednocen
 einige někteří, několik
 einigemal několikráte
 einladen pozvati
 einliefern dodati, odevzdati
 einmal jednou; kdysi;
 nicht einmal ani
 einmessen naměřiti
 einräumen postoupiti
 einreiben natíratí
 einrücken vtrhnouti (min.
 č. íd bin eing.)
 einschlecken naliti
 einschleusen usnouti
 einschläfern uspati
 einschlagen udeřiti, uhoditi
 einschlummern vedřimnouti
 einsetzen 1. zasaditi, 2. usta-
 noviti
 einspannen zapřáhnouti
 einst kdysi
 einstädig jednopatrový
 einstrichen sbořiti se, sřtiti
 se (v min. č. das Haus
 ist eingestürzt)
 eintreffen octnouti se, při-
 jíti
 eintreten 1. vstoupiti, 2. na-
 stati
 eintraffen vyschnouti, vy-
 prahnouti
 sich einüben vycvičiti se
 der Einwohner, g. s, pl. —,
 obyvateľ
 einzig jediný
 das Eisen, g. s, železo
 die Eisenbahn, g. —, pl. en
 železná dráha, železnice
 eisen železný
 eitel marný, ješitný
 die Elbe, g. —, Labe
 der Elephaut, en, pl. en
 slon

Elise (zkráceno z Elišabeti)
 Alžběta, Eliška
 die Eltern, g. —, rodiče
 empfehlen doporučiti; ſich
 empf. poroučeti se
 empfinden cítiti
 empfindlich citlivý
 empfinden vzhlednouti,
 vzhůru pohlížeti
 emporkwungen vzněsti
 emporkwuchen vyrůstati
 das Ende, g. s, pl. n konec
 enden 1. ukončiti, 2. skon-
 čiti se (pom. sl. habem)
 endlich konečně, posléze
 eng úzký
 der Engel, g. s, pl. —
 anděl
 England (vl. jm. stř. r.)
 Anglie, Anglioko
 der Engländer, g. s, pl. —
 Angličan
 englisch anglický
 der Entel, g. s, pl. — vnuk
 entbehren (Aff.) bez něčeho
 býti, něčeho postrádati
 entdecken odskryti, objeviti,
 nalézti
 die Enteg. —, pl. n kachna
 enteilen ubíhati (v pf. pom.
 sein)
 entfernen odstraniti; ſich e.
 vzdáliti se
 entfernt vzdálený
 entſetzen 1. utéci, 2. uply-
 nouiti (o čase)
 entgegen proti, naproti,
 vstříc
 entgegenen odpovéděti
 entlang podél
 entinnen ujíti, utéci
 entſchuldigem omluviti; o-
 mluvena míti; ſich entſch.
 omluviti se
 entſpringen 1. utéci, 2.
 (o řece) prýstěti se
 entſtehen vzniknouti, vzejíti
 entweder — oder buď —
 buď
 entweichen ujíti, utéci
 entwurzeln vyvrátiti, vy-
 vracet (z kořene)
 entzünden zapáliti
 der Ephe, g. s, břechtan
 ſich erbarinnen smilovati se
 erbauen vystavěti; vzdělati
 der Erbe, g. n, pl. n dědic

erben děditi, zděditi
 erblaſſen zblednouti (pf.
 ich bin erblaſſet)
 erblicken spatřiti, spatřo-
 vati
 erblinden oslepnouti (pf. ich
 bin erblindet)
 erborgen vypůjčiti se
 erbreden vypáčiti; einen
 Brief erbreden rozpe-
 četiti list
 die Erbe, g. — pl. n hrách
 das Erbsenfeld, g. es, pl.
 er hrachoviště
 der Erbsapfel, g. s, die Erb-
 äpfel brambor
 das Erdbeben, g. s, pl. —
 zemětřesení
 der Erdboden, g. s půda,
 podlaha
 die Erde, g. — země
 erdenken vymysleti
 erbroſſeln uškrtiti, zardou-
 siti
 der Erbtheil g. s, pl. e
 část země, díl světa
 erreihen zastihnouti
 erfahren zvěděti, zkusiti
 die Erfahrung zkušenost
 erfedten vybojovati
 erfinden vynalézti
 der Erfolg, g. es, pl. e vý-
 sudek; prospěch, zdar
 erforschen skoumati, vy-
 skoumati, proskoumati,
 vypátrati
 erfrieren zmrznouti, po-
 mrznouti
 erfriſchen občerstviti
 erfüllen plniti, vyplniti,
 konati
 ergeßen obveseliti, obvese-
 lovati
 ergrauen zešedivěti
 ergreifen uchopiti, popad-
 nouiti
 erhaben vznešený
 erhalten 1. zachovati, 2.
 dostati
 erheben polapiti
 erheben povýšiti, ſich er-
 heben povyšovati se
 erheitern obveseliti
 erhitzen rozpáliti; erhitzt
 uhrátý
 erhohen povýšiti
 erhören vyslyšeti

erhalten vychladnouti, pf.
 ich bin erkaltet
 ſich erkalten nastydnouti
 erkennen poznati
 erklingen zaznívati
 erkrankem onemocněti, roz-
 stonati se, pf. ich bin
 erkrankt
 erlauben dovoliti
 die Erlaubnis dovolení
 erlegen zabiti, zastřeliti
 erleichtern usnadniti
 erleiden strpěti, zakusiti
 erleuchten osvětliti, osvětliti
 erlöſchen 1. podm. vyhase-
 nouiti, pf. ich bin er-
 loſchen; 2. přech. hasiti,
 shasiti, pf. ich habe er-
 löſcht
 erlöſen vysvoboditi, zbaviti
 ermahnen napomínati
 die Ermahnung, g. —, pl.
 en napomenutí
 ermorden zavražditi
 die Ermüdung unavení
 ernähren živiti
 erniedrigen snižovati; ſich
 ern. ponížiti se
 ernst vážný, opravdový,
 přísný
 die Ernte, g. —, žeň
 ernten sklízeti, žíti (žnu)
 erobern vybojovati, pod-
 maniti, dobytí
 erquicken občerstviti, po-
 siliti
 die Erquickung občerstvení
 errathen uhodnouti
 erreichen dosíci, dojiti, do-
 honiti
 errichten zříditi, vystavěti
 erriegen vybojovati, vydo-
 býti
 erſaufen utopiti se
 erſaufen utopiti
 erſchaffen stvoriti
 erſchießen zastřeliti
 erſchlagen zabiti
 erſchöpfen vyčerpati; pře-
 máhati
 erſchöpfen umden
 erſchrecken 1. (silné) lek-
 nouiti se, ich bin er-
 ſchrocken; 2. (slabé)
 poděsiti ich ſ. erſchreckt
 erſetzen nahraditi
 erſinnen vymysleti

eršparen uspořiti, ušetřiti
erst teprv

d. b. d. erste první
erſtehen probodnouti
erſterben odumřiti
die Erſtlinge, g. — prvo-
tiny

erſuchen proſiti, požádati
ertheilen uděliti, uděleti;
einen Befehl erth. rozkaz
vydati

erſtuen zaznívati
erwachen procitnouti, pro-
buditi se; pf. ich bin er-
wacht

erwachsen dorostlý, dospělý
erwágen uvážiti

erwármen otepliti, zahřívati,
rozehřiti

erwarten čekati, očekávati
erwecken buditi, probuditi,
probouzeti

erweiſen prokázati
der Erwerb, g. es, výdělek

erwerben vyděláti, vydobýti
erwidern i erwiebern odpo-
věděti

erwílegen zardousiti
das Erz, g. es, pl. e ruda,
kov

erzáhlen vypravovati
die Erzählung, g. —, pl. en
vypravování

das Erzbisthum, g. s, pl.
—thilmer arcibiskupství

erzeugen ploditi, způsobovati,
vyráběti

erziehen vychovávatí
die Erziehlerin, g. —, pl.
—innen vychovatelka

die Erziehung, g. —, vy-
chování

der Eſel, g. s, pl. — osel

der Eſeltreiber oselář
eſſen jísti

etiſche několik
etwa asi, snad

etwas něco, cosi

euer, euer, euer váš, vaše, e
die Eule, g. —, pl. n sova

Europa Evropa (Europa)
das Evangelium, g. s, evan-
gelium

ewig věčný, adv. věčně.

F

das Faß, g. es, pl. die
Fässer příhradka

der Faden, g. s, pl. die
Fäden nit

die Fähigkeit g. —, pl. en
schopnost

die Fahne, g. —, pl. n
prápor

der Fährriß praporečnick
fahren jeti; durch etw. fahren
projeti něčím, pf. ich
bin gef. 2. voziti pf. ich
habe gef.

die Fakultät, g. —, pl. en
fakulta

der Fall, g. (e)s, pl. die
Fälle, pád, případ

die Falle, g. —, pl. n léč,
past

fallen padnouti; zu Boden
fallen sklesnouti na zem

fällen káceti, porážeti;
einen Wald fällen vyse-
kati les

falsch nepravý, podloudný;
adv. nepravě, podlou-
dně, krivě

falten sepnouti (die Hände)
die Familie, g. —, pl. n
rodina

fangen chytati
die Farbe, g. —, pl. n
barva

die Farbenpracht, g. — nád-
hera barev, krása b.

der Faſan, g. s, pl. en ba-
žant

das Faß, des Faſſes, die
Fässer sud

fassen uchopiti, vzíti; Muth
fassen myslí nabyti; ſich f.
vzpamatovati se

faſt skoro, téměř, málem

faſten poſtiti se

faul líný, lenivý

faulen hnití

der Februar únor

der Fächter, g. s, pl. —
zápasník

die Feder, g. —, pl. n péro

fehlen 1. chybiti, pokles-
nouti, 2. scházeti

der Feſter, g. s, pl. —
chyba, vada

feierlich slavný, adv. slavně

feiern slaviti, svétiti; neprá-
covati

der Feiertag, g. es, pl. e
svátek

feil prodajný, feil sein na
prodej býti

die Feile pilník

fein jemný

die Feinheit jemnost

der Feind, g. es, pl. e ne-
přítel

feindsich nepřátelský

die Feindschaft, g. — ne-
přátelství

das Feld, g. es, pl. er pole,
role

die Feldfrucht, g. —, pl.
—früchte plodina polní

der Felsherr, g. n, pl. en
vojevůdce

der Felshug, g. es, pl. die
Felshüge výprava (vá-
lečná)

das Fell, g. es, pl. e kůže,
srst

der Fels, g. es, pl. en skála

das Fenster, g. s, pl. —
okno

der Fensterladen, g. s, pl.
—láden okenice

die Ferien prázdniny

das Ferfel, g. s, pl. — sele

fern daleký, vzdálený

fertig hotov, připraven

fest pevný, tuhý; silný

ſich feſſen usaditi se

der Feſtag, svátek; ein ho-
her F. velký svátek

die Feſtung, g. —, pl. en
pevnost

feſt tučný, mastný

feucht vlhký

das Feuer, g. s oheň

die Feuerbrunnſt, g. —, pl.
—brunnſte požár

feurig ohnivý, bujný

die Fiſche, g. —, pl. n smrk

finden najíti, naléztí

der Finger, g. s, pl. — prst

finſter tmavý, temný

der Fiſch, g. es, pl. e ryba

der Fiſcher, g. s, pl. — rybář

die Fiſcherhütte rybářská
chýže

der Fiſchmarkt, g. es, pl.
—märkte trh na ryby

fiſchreich rybnatý

der Firſtern stálice
 ſladý plochý, ploský
 das Gladland, g. s, pláň,
 rovina
 der Flachs, g. des Flachsſes len
 die Flagge lodní prápor,
 vlajka
 die Flamme, g. —, pl. n
 plamen
 flichten plésti
 der Fleck, g. es, pl. e místo,
 skvrna, záplata
 das Fleisch, g. es maso
 der Fleischer, g. s pl. —
 rezník
 der Fleiß, g. es pilnost
 fleißig pilný, a dv. pilně
 die Fliege, g. —, pl. n
 moucha
 fliegen létati
 der Fliegenſchwamm, g. es,
 pl. — ſchwämme mucho-
 mürka
 fliehen utéci, utíkati
 fließen téci, plynouti
 die Flinte ručnice
 ſich flüchten utéci se
 der Flug, g. es let
 der Flügel, g. s, pl. —
 křídlo
 die Flur, g. —, pl. en niva,
 role
 der Fluß, g. es, pl. die
 Flüße řeka
 flüßig tekutý
 die Flut, g. —, pl. en proud,
 vlna; příliv
 folgen (dat.) následovati
 koho, za někým jíti;
 uposlechnouti koho
 folgen poslušný, povolný
 fordern žádati; voraſ
 Gericht fordern pohnati před
 soud
 fördern podporovati, (na-
 pomáhati čemus)
 das Forſthaus, g. es, pl. —
 hůuſer myslivna
 fort pryč
 fort und fort neustále
 fortgehen odejíti, odcházeti
 der Forſchritt, g. s, pl. e
 proſpěch, pokrok
 fortziehen odtáhnouti, stě-
 hovati se (pom. ſein)
 die Frage, g. —, pl. n
 otázka

fragen tázati se, ptáti se
 Frankreich (vl. jm. str. r.)
 Francie
 Franz František
 der Franjoſe, g. n, pl. n
 Francouz
 franjöſiſch francouzský; das
 Franjöſiſche francouzština
 die Frau, g. —, pl. en
 paní
 frei ſvoboden; přísl. ſvo-
 bodně, přímo
 freiſich ovšem
 fremd cizí; der Fremde, g.
 n, pl. n cizinec
 freſſen žráti
 die Freude, g. —, pl. n
 radost, potěšení
 freudig radostný, veselý
 ſich freuen radovati se, ve-
 seliti se, těšiti se
 der Freund, es, e přítel; die
 Freundin přítelkyně
 freundlich přátelský, vřidný,
 přívětivý; freundlichſt co
 nejvlidněji
 die Freundschaft, g. —, pl.
 en přátelství
 der Friede, des Friedens mír,
 pokoj
 friedfertig mírumilovný,
 klidný
 friedlich klidný, mírumilovný
 Friedrieh, g. s Bedrieh
 frieren mrznouti; es friert
 mihý zebe mne
 die Friſt, g. —, pl. en doba,
 lhůta
 friſch čerstvý, svěží, nový;
 adv. chutě, čerstvě, nově
 froh veselý; ich bin froh
 jsem rád, těším se (čemu)
 fröhlich veselý, radostný
 das Frohnleichnamſfeſt, g.
 es, pl. e svátek Božího
 Těla
 fromm zbožný, nábožný
 der Froſch, g. es pl. die
 Fröſche, žába
 der Froſt, g. es, pl. die
 Fröſte mráz
 die Frucht, g. —, pl. die
 Früchte plod, ovoce;
 plodina
 fruchtbar plodný, úrodný
 das Fruchtorn, g. s, pl.
 — förner zrunko plodu

früh časný, brzký, ranný;
 a dv. časně, záhy; früh-
 her dríve
 der Frühling, g. s jaro
 die Frühlingſblume jarní
 květina
 frühſtücken snídati
 der Fuchs, g. des Fuchſes,
 pl. die Füchſe liška
 fühlen cítiti, číti
 das Fühlhorn, g. s, pl. die
 — hörner tykadlo
 führen vésti
 der Führer, s, pl. — vůdce
 der Fuhrmann, g. s, pl.
 — leute vozka
 das Füllen, g. s, pl. —
 hřibě
 fünf pět; ſünferlei patero
 der fünfte pátý
 der Funke, g. des Funkenſ,
 pl. die Funken jiskra
 funkeln třpytět se, jiskřiti
 se, lesknouti se
 für pro, za, na místě (úk 67)
 die Furcht g. bázeň
 fürchtbar strašný, hrozný
 fürchten báti se, obávati
 se; ſich f. báti se
 fürchterlich strašný, hrozný
 fürchtlos neohrožen
 fürchtſam bázlivý, bojácny
 der Fürſt, g. en, pl. en
 kníže
 die Fürſtin, g. —, pl. — neu-
 kněžna
 fürſtlich knížecí
 das Fürwort, g. es, pl. die
 Fürwörter zájmeno, ná-
 městka
 der Fuß, g. es, pl. die
 Füße noha; der Fuß des
 Berges úpatí hory
 das Futter, g. s píče
 füttern krmiti, živiti.

die Gabe, g. —, pl. n dar
 die Gabel, g. —, pl. n
 vidlička
 gahern kdákati
 gähren kysati
 der Gallier, g. s, pl. —
 Gall

der Gang, g. es, pl. die Gänge 1. chůze, 2. cesta, 3. chodba, 4. složení (mlýna)
 die Gans, g. —, pl. die Gänse husa
 der Gänserich, g. s, pl. e houser
 d. d. d. ganze celý, veškeren
 gar adv. velmi, tuze, dokonce
 die Garbe, g. —, pl. n snop
 das Garn, g. s, příze
 der Garten, g. s, pl. die Gärten zahrada
 der Gärtner, g. s, pl. — zahradník
 das Gas, g. es, pl. e plyn
 die Gasse, g. —, pl. n ulice
 der Gast, g. es, pl. die Gäste host
 das Gasthaus, g. es, pl. — häuser hostinec
 das Gastmahl, g. s, pl. — mähler hostina
 der Gatte, g. n, pl. n manžel, chot
 die Gattin, g. —, pl. —nen manželka, chot
 gebären roditi, zplozovati
 das Gebäude, g. s, pl. —, budova, stavení
 geben dáti; es gibt Menschen jsou lidé
 gebieten přikázati
 gebildet vzdělaný
 das Gebirge, g. s, pl. —, pohorí
 der Gebirgsbach, g. es, pl. —bäche horský potok (bystrina)
 das Gebot, g. es, pl. e přikázání
 der Gebrauch, g. es, pl. die Gebräuche zvyk, obyčej
 gebrechlich křehký
 gebühren náležeti, patřiti
 der Geburtstag, g. es, pl. e narozeniny, den narození
 das Gebüsch, g. es, pl. e křoví
 das Gedächtnis, g. —nisse paměť

der Gedanke, g. des Gedanken fens, pl. die Gedanken myšlénka
 die Gedärme (pl. stř. r.) střeva
 gebeihen dariti se; týti (o živočiších)
 gedenken 1. s genitivem předmětu: vzpomínati čeho, pamětliv býti; 2. s inf. s zu zamýšleti, hodlati
 das Gedicht, g. es, pl. e básně
 gebiegen ryzí
 die Gebühr, g. —, trpělivost
 gebulbig trpělivý
 geehrt ctěný, vzácný
 gefallen libiti se
 die Gefahr, g. —, pl. en nebezpečí
 gefährlich nebezpečný
 der Gefahrte, g. n, pl. n průvodčí, soudruh, druh, společník
 das Geheiß, g. es, pl. e nádobá
 das Gefieder g. s perí
 das Geflügel, g. s drábež
 gefürstigt žravý
 gefrieren zamrznouti (pom. sl. sein v pf.)
 gegen proti, na; k, ke, ku
 die Gegend, g. —, pl. en krajina
 gegenüber naproti
 die Gegenwart, g. — přítomnost
 der Gegner, g. s, pl. — odpůrce, protivník
 das Geheimnis, g. —nisse, pl. —nisse tajemství
 gehen jíti, choditi: es geht mir gut vede se mi dobře, pf. es ist mir gut gegan-gen; frisch an die Arbeit gehen chutě do práce se dáti
 der Gehilfe, g. n, pl. n pomocník
 das Gehör, g. s sluch
 gehorchen poslouchati, poslušen býti
 gehören náležeti, patřiti, slušeti
 gehörig náležitý, slušný

gehorsam poslušný
 der Geist, g. es, pl. er 1. duch, 2. der Geist lsh geistig 1. duchovní, duševní; 2. lhový
 der Geiz, g. es lakomství
 der Geizhals, g. es, pl. —hälse lakomec, skrbblík
 geizig lakomý, skrblý
 das Geld, g. es, pl. er peníze
 gelegen 1. položen, 2. příležitý, 3. es ist an etwas gelegen záleží na čem
 die Gelegenheit, g. —, pl. en příležitost
 gelehrt učelivý
 gelehrt učený; der Gelehrte, g. en, pl. en učenec
 gelingen dariti se
 gelten cenu míti, platiti, za něco (pokládánu) býti
 die Gemahlin chot, manželka
 gemäß podle
 gemäßigt mírný
 die Gemeinde, g. —, pl. n obec
 die Gemse, g. —, pl. n kamzík
 das Gemüthe, s, zelenina
 das Gemüth, g. es, pl. er mysl
 genau adv. přesně, dokonale, bedlivě
 geneigt nakloněn
 genesen uzdraviti se
 genießen užiti, požívati, jísti
 der Genuss, des Genusses, die Genüsse požití, požitěk
 genug dosti, dost
 gerade přímý, rovný; eine gerade Zahl sudé číslo, geraden Wege přímo
 das Geräthe, g. s, pl. —nährath, nástroj
 gerathen 1. zdariti se, 2. ocnouti se kdes
 geräumig prostranný
 das Geräusch, g. es. šumot
 gerben vydělati (kůži)
 gerecht spravedlivý

die Gerechtigkeit spravedl-
nost
geregelt pravidelný, zřízený
das Gericht, g. es, pl. e
soud
gering skrovný, nepatrný
gerinnen sraziti se; k. p. die
Nisch gerinnt, i st geronnen
gerne rád, a, o
der Geruch, g. es čich; pl.
die Gerüche zápach, vůně
geruhen ráčiti
der Gesandte, g. n, pl. n
vyslanc
der Gesang, g. es, pl. die
Gesänge zpěv
geschehen státi se, díti se
das Geschenk, g. es, pl. e
dar
die Geschichte, g. —, pl. en
příběh; dějepis, dějiny
geschickt obratný, zručný
das Geschlecht, g. es, pl. ev
rod, plémě
der Geschmack, g. s, chut
das Geschöpf, g. es, pl. e
tvor
das Geschrei, g. s křik
die Geschwister bratři a
sestry
der Geselle, g. n, pl. n
společník, druh, sou-
druh, tovaryš
sich gesellen přidružení se
die Gesellschaft, g. —, pl.
en společnost
das Gesetz, g. es, pl. e zákon
das Gesicht, g. es, pl. er
1. zrak, 2. obličej; tvář
das Gespenst, g. es, pl. ev
strašidlo
der Gespieler, g. n, pl. n
společník, druh, sou-
druh
das Gespinnst, g. es, pl. e
předivo, zápredek
die Gestalt, g. —, pl. en,
postava, tvar, způsob
gestatten dovoliti
gestern včera
das Gestirn, g. s, pl. e
souhvězdí
gesund zdravý; zdraví pro-
spěšný
die Gesundheit, g. —, zdraví
das Getöse, g. s, hřmot,
hluk, lomoz

das Getränk, g. es, pl. e
nápoj
das Getreide, g. s, obilí
das Getreidefort, g. s, pl.
—fórner obilné zrno
der Getreidehändler, g. s,
pl. —, obchodník s o-
bilím
der Gevatter, g. s, pl. n
kmotr
gewähren dovoliti, poskyt-
nouti
gewaltig mocný, násilný
das Gewand, g. es, pl. die
Gewänder šat, roucho,
oděv
das Gewehr, es, e zbraň
das Geweih, g. es, pl. e
paroh
der Gewerbsmann, g. es,
pl. —leute průmyslník
der Gewinn g. s zisk
gewinnen 1. získati, vy-
hrati; 2. dobývati, vy-
ráběti.
gewiss jistý; adv. zajisté
das Gewissen, g. s, svědomí
das Gewitter g. s, pl. —,
bouřka
gewogen nakloněn
sich gewöhnen zvyknouti,
zvykati, přivyknouti
die Gewohnheit zvyk,
obyčej
gewöhnlich obyčejný, adv.
obyčejně
das Gewölk, g. s, pl. —
sklepení, komora
gewünscht žádaný
geziemen slušeti
der Giebel, g. s, pl. —,
štit
gierig žádostivý, lakotný,
dychtivý
gießen liti
das Gift, g. es, jed
der Gipfel, g. s, pl. —,
vrchol
girren vrkati
der Glanz, g. es, lesk,
skvělost, jasnost
glänzen lesknouti se, třpyt-
těti se
glänzend skvělý
das Glas, des Glases 1.
sklo, 2. sklenice, pl. die
Gläser

glatt hladký
das Glatteis náledí
der Glaube, nš víra
glauben věriti; domnívati
se, mysliti
der Gläubiger věritel
gleich rovný, stejný; po-
dobný, adv. rovně,
stejně; hned
gleichem rovnati se, roven
býti, podoben býti
gleiten smeknouti se, sklou-
zati se, šinouti se, jeti
das Glied, g. es, pl. er úd,
člen
glimmen doutnati
die Glocke, g. —, pl. n
zvon
der Glockenfang znění
zvonů
das Glöcklein, g. s, pl. —,
zvonček
das Glück, g. es štěstí
glücklich šťasten
der Glückwunsch blaho-
přání, přání
die Gnade, g. —, pl. n
milost
gnädig milostivý
das Gold, g. es zlato
der Goldarbeiter zlatník
golden zlatý
gönnen přáti
der Gönner, g. s, pl. —
příznivec
gorbisch gordický
Gott, g. Gottes Bůh; die
Götter bohové
der Gottesdienst, es služby
Boží
die Göttin, g. —, pl. —nen
bohyně
gotlos bohaprázdný, bezbož-
ný der Gottlose neznaboh
das Grab, g. es, die Gräber
hrob
graben kopati, hrabati,
vyhrabávati
der Graben, g. s, die
Gräben příkop
gräßlich hraběcí
der Graf, en, pl. en hrabě
der Grant, g. s hoře, žal
der Granat, s, en granát
das Gras, g. es, pl. die
Gräser tráva
gräßlich hrozný

grau šedý, šedivý; grau
 werden šedivěti
 der Graus, g. es hrůza
 grausam ukrutný
 Graz Hradec Stýrský
 greifen chápati, bráti
 der Greis, g. es, pl. e stařec
 d. d. d. greise stářícký
 grell pronikavý, ostrý
 die Grenze, g. —, pl. n
 hranice
 der Grieche, g. n, pl. u
 Řek
 Griechenland (vl. jm. stř. r.)
 Recko
 der Griffel, g. s, pl. —,
 kamének, brídlice
 die Griffe cvrček
 grimmig zuřivý, zlobný,
 litý
 grob hrubý
 groß veliký
 die Größe, g. —, velikost
 die Großmacht, g. —, pl.
 die Großmáchte velmoc
 größtentheils většinou
 der Großvater, g. s, pl.
 —váter děd
 die Grotte g. —, pl. n'sluj
 die Grube, g. —, pl. n jáma
 die Gruft, g. —, die Gräfte
 hrobka
 der Grund, es, die Grünbe
 půda, země, dno, základ,
 příčina; zu Grunde gehen
 na mizinu přijíti, zahy-
 nouti
 grün zelený
 grünben založiti
 die Grundlage, g. —, pl. n
 základ
 grünblüßig důkladný, a d v.
 důkladně
 grünem zelenati (se)
 der Gruß, g. es, die Grüße
 pozdrav, pozdravení
 grüßen pozdraviti
 gucken koukati, pokukovati,
 nahlížeti
 der Gulden, g. s, pl. —
 zlatý
 die Gurke okurka
 gut dobrý; a d v. dobře
 das Gut, g. es, die Güter
 statek
 die Güte, g. —, dobrota,
 dobrotivost

das Gymnasium, g. s, die
 Gymnasien gymnasium.

S

das Haar, g. es pl. e vlas,
 chlup; mit Haaren besetzt
 srstnatý
 haben míti
 die Haßucht, g. — zíšnost,
 lakota
 die Haße, g. —, pl. n
 sekera
 der Häckerling, g. s řezanka
 der Haber, g. s hádka,
 svár
 der Hasen, g. s, die Hasen
 přístav
 der Haser, g. s oves
 der Hahn, g. es, die Hähne
 kohout
 der Haistich, es, e žralok
 der Hain, g. es, pl. e háj
 der Haken, s, pl. — hák,
 skoba
 halben, halber pro (viz úk.
 71.)
 die Halbinsel, g. —, pl. n
 polouostrov
 halbtobt polomrtev
 die Hälfte, g. —, pl. n půl,
 polovice
 der Halm, g. es, pl. e stéblo
 der Hals, des Halses, pl.
 die Hälse krk
 der Halsstümer, es, en
 bolení v krku
 das Halstuch, g. s, die Hals-
 tücher šátek na krk
 halten 1. držeti, míti, peven
 býti; jemanden für etwas
 halten někoho zač po-
 kládati; eine Verathung
 halten úradu míti
 der Hammer g. s, pl. die
 Hämmer kladivo
 die Hand, g. —, pl. die
 Hände ruka
 der Handel, g. s obchod
 handeln, činiti, jednati;
 (kupěti)
 der Handschlag, es, die
 Handschläge podání ruky
 (prave)
 das Handwerk, g. es, pl. e
 řemeslo

der Handwerker, g. s, pl.
 —, řemeslník
 hangen, ich hange, du hängst,
 ich hieng, ich bin ge-
 hangen viseti
 hängen věseti; ich h. ge-
 häng
 hängend visutý
 sich hürnen trápati se
 harren čekati
 hart tvrdý, drsný, krutý
 die Härte tvrdost
 hartgefotten, ein hartge-
 gefottenes Ei vejce na
 tvrdo vařené (viz sleben)
 der Hase, g. n, pl. n zajíc
 der Haß, g. es, nenávisť
 haßen nenáviděti
 häßlich ošklivý
 die Haß chvat
 haßtig adv. kvapně, hltavě
 haßen sekati, tlouci
 häufig hojný, častý; a d v.
 hojně, často, zhusta
 das Haupthaar, s, e vlas
 der Hauptmann, g. s, pl.
 —leute setník
 die Hauptstadt, g. —, pl.
 —städte hlavní město
 das Haus, g. es, die Häuser
 dům; zu Hause doma,
 nach Hause domů
 das Häuschen, g. s, pl. —,
 domek
 die Hausfrau, g. —, pl. en
 paní domu, hospodyně
 der Hausherr, g. n, pl. en
 pán domu, hospodár
 das Hausthier g. es, pl. e
 domácí zvíře
 die Haut, g. —, die Häute
 kůže
 der Hautnerv, s, en pod-
 kožní nerv
 der Hebel, g. s, pl. —
 páka
 heben zdvihati
 hebräisch hebrejský
 der Hecht, g. es, pl. e štika
 das Heer, g. es, pl. e vojsko
 das Heft, g. es, pl. e sešit
 hegen chovati
 der Hehler, g. s, pl. —,
 přechovavač
 der Heide, g. n, pl. n
 pohan
 heidnißch pohanský

- das Heil, g. es, spása, spasení, blaho; (ve zvo-
lání) Sláva!
der Heiland spasitel
heilen 1. léčiti, hojiti, pf.
ich habe geheilt; 2. hojiti
se, pf. die Wunde ist
geheilt
heilig svatý, posvátný
heiligen svétiti, zasvětit
die Heilwunde, g. —, lékařství
die Heilquelle, g. —, pl. n
léčivý pramen
heißam léčivý; spasitelný
heim domů
die Heimat, g. — domov
heimführen domů vésti
die Heimkehr, g. — návrat
domů
heimföhren domů se vrátiti
heimlich skrytý, tajný, adv.
kradmo, tajmo
Heinrich Jindřich
heiser chraptivý; heiser sein
chraptěti
heiß horký, vřelý, parný
heißer slouti, jménovati se;
es heißt vypravuje se
heiter veselý
heizen topiti, vytápěti
der Heiß, en, en rek
heißemüthig hrdinský
helfen pomoci, prospěti
hell jasný, světlý
der Heilm, s, e přílba
das Heimb, g. es, pl. en
košile
hemmen zdržovati
die Hemme, g. — pl. en
slepice
her sem
herab sem dolů
herabnehmen sejmouti; den
Gut herabn. smeknouti
klobouk
herabschießen 1. přech.
sestřeliti, 2. pod m. sle-
tět
herabsieheu shlížeti
herabstürzen 1. pod m.
spadnouti, pf. ich bin her-
abgestürzt, 2. předm.
svrhnouti, shoditi, pf.
ich habe herabgestürzt
heranlaufen přiběhnouti,
rozběhnouti se
herannahen blížiti se, při-
blížiti se
herausreißen vytrhnouti
herausziehen vytáhnouti
herbeifliegen přiletět k čemu
herbeiföhren přivést
der Herbst, g. es, podzim,
jeseň
Herculaneeum Herculaneeum
(jm. vl. stf. r.)
der Herd, es, e ohniško
die Herbe, g. —, pl. n
stádo
der Herr, g. n, pl. en pán
herrlich vznešený, překrásný
die Herrschaft, g. —, pl. en
panství, panstvo
herrschen panovati, vlád-
nouti; es herrscht eine
große Hitze jest velké
horko
herschauen pohlédnouti,
nahlédnouti sem
herum kolem
herumhüpfen poskakovati
herumgehen (um etw.) ob-
cházeti něco, choditi
kolem čeho
herumhüpfen (um etw.) plí-
žiti se kolem čeho, ob-
cházeti
heruntanzen tancovati, po-
skakovati (kolem čeho)
hervorbringen vynášeti, plo-
diti, nésti
hervorbrechen vylézt
hervorragend vynikati, čniti
hervorstrecken vztáhnouti
das Herz, g. ens, pl. en
srdce
herzlich srdečný, upřímný
herzkommen přijíti k ně-
komu, k něčemu
das Heu, g. (e) seno
der Heuschnee, g. s, pl. —
pokrytec
heuer letos
heusen výti
heurig letošní
heute dnes
heutzutage podnes, nyní
hier zde, tady, von hier
odtud
hiefig zdejší
die Hilfe, g. — pomoc
der Himmel, g. s nebe
hin tam
hinab dolů, hinab- s-
hinan vzhůru, hinan- vz
hinauf vzhůru, hinauf- vz-
hinaufföhren vyskočiti
(vzhůru)
hinaus ven, hinaus- vy-
hinauslaufen vyběhnouti
hingeleiten šinouti se, jiti
hinter za
der Hinterfuß zadní noha
hintreten přistoupiti, před-
stoupiti
hinweisen ukázati
hinzufohswimmen připlavati
der Hirsch, g. es, pl. e jelen
das Hirschgeweih, g. es, pl.
e parohy jelení
der Hirt, g. en, pl. en pastýř,
pastevec
die Hitze, g. —, pl. n horko,
vedro
der Hobel, g. s, pl. —,
hoblík
hobeln hoblovati
hoch vysoký, adv. vysoko
der Hochmuth, s pýcha
die Hochschule, g. —, pl. n
vysoké školy
der Hochverrath, s velezrada
das Hochwasser, g. s velká
voda, povodeň
der Hof, g. es, pl. die Höfe
dvůr
die Hofafel hostina (tabule)
u dvora
hoffen doufati, naděti se,
očekávati
höflich zdvořilý
die Höflichkeit, g. — zdvo-
řilost
höhl dutý
die Höhle jeskyně, skrýš
höhnisch posměšné
höflich laskavý, přívětivý,
příznivý
holen přivést, přinášeti,
pro něco jiti
die Hölle, g. — peklo
das Holz, g. es, die Hölzer
dřevo; hrom. dříví
holzig dřevnatý
der Holzspan, g. s, pl. —,
špáne tříštka, louč
der Holzwurm, g. s, pl.
— mltmer červotoč
der Honig, g. s, med
der Hopfen, g. s, chmel

Hören slyšeti
 das Horn, g. s, die Hörner
 roh
 hübsch hezký
 das Hüfn, g. s, die Hüfner
 kuře
 die Külle schránka
 die Kummel, g. —, pl. u
 čmel
 der Hund, g. es, pl. e pes
 hundred sto; hundertertei
 stery, hundertřástig sto-
 násobný
 der Hunger, g. s, hlad
 hungrig hladový
 die Hunnen Hunnové
 hüpfen poskakovati
 der Husar, en, en husar
 husten kašlati
 der Hut, g. es, die Hüte
 klobouk
 hüften hlídati; pásti
 der Hüter, g. s, pl. —
 strážce, hlídač
 der Hutmadler, g. s, pl. —
 kloboučník
 die Hütte, g. —, pl. u chýže
 chatrč.

S

der Sgel, g. s, pl. — ježek
 ihr vy; ihr její; ihr jejích
 immer 1. vždy; 2. zevše-
 obecňovací příslovce
 —koli; welcher immer
 kterýkoli
 in v, na, do
 der Inhalt, g. s, obsah
 inmitten prostřed
 innerhalb vnitř
 das Insect, g. es, pl. en
 hmyz
 insbesondere obzvláště
 irden hliněný
 irdisch pozemský
 irren mýliti se; na omylu
 být; sich irren mýliti se
 der Irrthum, g. s, die Irr-
 thümer omyl, blud
 Stalien (vl. jm. stř. r.)
 Italie
 der Staliener Vlach

S

ja ano
 die Jagd, g. —, pl. en
 honba, lov
 der Jagdhund, g. es, pl. e
 pes lovecký
 der Jäger, g. s, pl. —
 myslivec
 das Jahr, g. es, pl. e rok
 die Jahreszeit, g. —, pl. en
 čas roční, doba roku
 das Jahrhundert, s, e sto-
 letí, věk
 das Jahrtausend, s, e tisíc-
 letí
 jährlich ročně, každého
 roku; do roka
 jammern bédovati
 jämmerlich žalostný
 der Januar leden
 je kdy; von jeher od jak-
 živa
 je — desto čím — tím
 jeber, jebe, jebes každý
 jebermann každý
 jeboch však, ale, přece
 jemals kdy, někdy
 jemand někdo, kdosi
 jener, jene, jenes onen, ona,
 ono
 jenseits (na druhé straně),
 za; (viz úk. 71.)
 jest nyní, teď
 Johann Jan
 der Johannisäfer, s, pl. —
 das Johanniswürmchen,
 s, pl. — svatojanská
 muška
 der Jude, g. u, pl. u Žid
 die Jugend, g. —, 1. mládí
 mladost, 2. mládež
 die Jugendzeit, g. —, mládí
 der Juli červenec
 jung mladý; jung werden
 mládnouti
 das Junge, g. u, pl. u
 mláde
 der Jüngling, g. s, pl. e
 mládek, jinoch
 jüngst nedávno
 der Juni červen
 Juno Juno (bohyně).

K

der Käfer, g. s, pl. —
 brouk
 kahl lysý, holý
 der Kahn, g. (e)s, pl. die
 Kähne člun
 der Kaiser, g. s, pl. —
 císař
 das Kaiserthum, g. s, pl.
 — thümer císařství
 das Kalb, g. es, pl. die
 Kälber tele
 das Kalbsfleisch, g. es, telecí
 maso
 der Kalf, g. es, vápno
 kalt studený; es ist kalt jest
 zima
 die Kälte, g. — zima
 das Kameel, g. s, pl. e
 velblond
 kämmen česati
 der Kampf, g. es, pl. die
 Kämpfe boj
 kämpfen bojovati
 der Kampfplatz, es, —plätze
 bojiště
 der Kanarienvogel, s, pl.
 die — vögel kanárek
 das Kaninchen, g. s, pl. —
 králik
 die Kanone, g. —, pl. u
 dělo
 kantig hranatý
 die Kappe čepice
 karg skrovný
 Karl, g. s Karel
 Karoline Karolína
 der Karpfen, g. s, pl. —
 kapr
 der Karren, g. s, pl. —
 kára
 Karthago, Karthago, g.
 Karthaginy
 der Karthager Karthagián
 die Kartoffel, g. —, pl. u
 brambor
 der Käse, g. es sýr
 die Kastanie (ie čti jako české
 ije) kaštan
 der Kater, s, pl. — kocour
 der Kasten, g. s, die Kästen
 skříň
 der Katholik, g. en, pl. en
 katolík

die Katze, g. —, pl. en kočka	das Kleid, g. es, pl. er sat kleiden oditi, šatiti, šich	die Königinwürde dāstojnost královská
das Kätzchen kočička, kotě	kleiden šatiti se	künnen 1. moci, 2. uměti
kaufen koupiti	die Kleidung, g. — šatstvo	der Kopf, g. es, pl. die Köpfe hlava
der Käufer, g. s, pl. — kupec (odberatel)	die Kleie, g. —, pl. n otru- by (v čes. pomn.)	das Kopftuch, g. s, pl. —tücher šátek na hlavu
der Kaufmann, g. s, pl. —leute kupec	klein malý, drobný, nepa- trný, skrovný	der Korb, g. es, pl. die Körbe koš, košík
der Kaufmannsladen, g. s, pl. —läden krám ku- pecký	die Kleinigkeit, g. —, pl. en malíčkost, věc nepatrná	das Korn, g. s 1. žito, 2. zrna, pl. die Körner
kaum sotva	klettern, šplhati, lézti	der Kornboden, g. s, sýpka
kehren městi	das Klima, g. s podnebí	der Körper, g. s, pl. — tělo
kein, e, fein žádný, á, é	klimmen lézti (namahavě)	die Körperkraft, g. —, pl. —kräfte tělesná síla
keinnmal nikdy	klingen zníti, zaznívati	die Kost strava
der Keller, g. s, pl. —sklep	kfirren drnčeti, chřestěti	kosibar drahy, drahocenný
der Kellner, g. s, pl. — sklepník	klopfen klepati	die Kosibarkeit, g. —, pl. en drahá věc, skvost
kennen znáti	kflug chytrý, moudrý, opa- trný	kosten 1. státi (o ceně), 2. okusiti
die Kenntnis, g. —, pl. —nisse vědomost	die Klugheit chytrost, opa- trnost	der Kostherr stravovatel
der Kerker, s, pl. — žalář, vězení	der Knabe, g. n, pl. n hoch, chlapec	köstlich chutný
der Kern, g. (e)s, pl. e	das Knabenalter, s, chla- pecký věk	kostspielig drahy
jádno	knallen fraskati, práskati s	kräftigen krákti
die Kerze svíce, svička	knapp těsný	die Kraft, g. —, pl. die Kräfte síla, moc
die Kette, g. — pl. n řetěz; in Ketten schlagen do pout jímati	der Knappe panoš, zbrojnoš	kraft předl. (moc) podle (viz úkol 71.)
die Keule kyj, palice	knarren vrzati	der Kragen, g. s, pl. die Krägen límec
die Kiefer, g. —, pl. n	der Knäuel klubko	die Krähle, g. —, pl. n vrána
sosna čili borovice	der Knecht, g. es p. e pa- cholek, čeledín	krähen kokrhati
das Kilogramm, g. s kilo- gramm	das Knie, g. (e)s, pl. (e) kolen	kranf nemocný, churavý, f. werden onemocněti, ochuravěti
das Kind, g. es, pl. er dítě	knien klečeti	kranfeln churavěti
das Kindesalter — die Kind- heit dětský věk	der Knoblauch, s česnek	kränken soužiti, trápiti, tý- rati
das Kinn, g. s brada	der Knochen, g. s, pl. — kost	die Krankheit, g. —, pl. en nemoc
die Kirche, g. —, pl. n	der Knopf, g. es, pl. die Knöpfe knoflík	kränklich churavý
kostel	der Knoten, s, uzel	der Kranz, g. es, pl. die Kränze věnec
die Kirchengeschichte, g. — církevní dějiny	knurren bručeti	krans kudrnatý
der Kirchbaum, s, —bäume třešeň	der Koch, g. es, pl. die Köche kuchař	das Kraut, g. es, die Kräu- ter zelina
die Kirche, g. —, pl. n	kochen 1. vřiti, 2. vařiti	der Krebs, es, e rak
třešně	die Köchin, g. —, pl. nen kuchařka	die Kreide, g. — křída
das Kissen, g. s, pl. die — poduška	die Kofie, g. —, pl. n uhel, hromadně uhlí	der Kreis, des Kreises, die Kreise kruh
die Klage, g. —, pl. n	Koln (vl. jm. stf. r.) Kolín	kreisen kroužiti
stížnost, nářek	der Komet, en, en vlas- tice	der Kreuzer, g. s, pl. — krejcar
der Klang, g. es, pl. die Klänge zvuk	kommen přijiti, pf. ich bin gekommen	
die Klappe klapka, chlopně	der König, g. s, pl. e král	
klar jasný, světlý; čistý	Königgrätz Hradec Králové	
der Klee, g. s jetel	der Königsthron, s, e krá- lovský trůn	
das Kleefeld, g. es, pl. er jeteliště		

frieden, lézti, plaziti se
 der Krieg, g. es, pl. e válka
 der Krieger, g. s, pl. —
 vojín
 das Kriegsglück, g. s vá-
 lečné štěstí
 das Kriegsvolk, es, e vo-
 jenské právo
 der Kroate, g. n, pl. n
 Chorvát
 die Krone, g. —, pl. n ko-
 runa
 der Krug, g. es, pl. die
 Krüge džbán
 der Kuchen, s, pl. — koláč
 die Kugel, g. —, pl. n
 koule, kulka
 die Kuh, g. —, pl. die Kühe
 kráva
 kühl chladný
 kühn smělý, odvážlivý
 kundig povědomý, znalý
 künftighin budoucí, příští
 künftighin budoucně
 die Kunst, g. —, die Künste
 umění
 der Künstler, p. s, pl. —
 umělec
 die Kunstsammlung sbírka
 děl uměleckých
 kunstvoll umělý; a d v.
 uměle
 das Kupfer, g. s měď
 der Kürbis, bes Kürbisses,
 die Kürbisse tykev
 die Kürbisplanze tykev
 kurz krátký, kurz halten
 na krátko držeti
 der Kutsher, s, pl. — vozka
 Kuttenberg Hora Kutná.

S

die Saage, g. —, pl. n mo-
 čál
 lächeln usmívati se
 lächen smáti se
 lächerlich směšný
 laden nakládati, nabíjeti,
 zváti; vor das Gericht
 laden pohnatí před soud
 der Laden, g. s, die Läden
 krám
 die Lage poloha
 lagern táboriti
 lahnt chromý

das Lamm, g. es, pl. die
 Lämmer jehně, beránek
 das Lämmlein beránek, be-
 ruška
 die Lampe, g. —, pl. n
 lampa
 das Land, g. es, pl. die
 Länder země, kraj; auf
 dem Lande na venkově
 die Landenge úžina zemská
 das Landgut, g. es, pl.
 — güter statek
 der Landmann, g. s, — lence
 venkovan, rolník
 die Landtschaft, g. —, pl. en
 krajina
 der Landsmann, g. s, die
 Landsleute krajan
 der Landtag, s, e zemský
 sněm
 das Landthier pozemní zvíře
 lang dlouhý; a d v. lange
 dlouho
 länglich podlouhý
 längs podél
 langjam zdouhavý, volný,
 váhavý; a d v. pomalu,
 zdlouha
 längst dávno
 die Lärche modřín
 der Lärm, g. s, hluk, po-
 vyk, lomoz, hřmot
 lärmeln hřmotiti
 lassen 1. nechatí, 2. dáti
 (veleti, by se něco stalo)
 die Last, g. —, pl. en břímě
 obtíž
 das Laster, g. s, pl. — ne-
 pravost
 lästig obtížný; lästig sein
 za obtíž býti
 der Lastwagen nákladní
 vůz
 lateinisch latinský
 lau vlažný
 das Laub, g. es listí; chvoji
 lauern číhati
 der Lauf, g. es 1. běh, bě-
 hání, 2. běh = noha
 (v mluvě mysliv.) pl. die
 Läufe
 laufen běžeti, běhati, vběh-
 nouti
 laut hlasitý, adv. hlasitě,
 nahlas
 laut předl. dle (viz úkol
 71.)

der Laut, g. es, pl. e zvuk
 hlas, hláska
 lauter 1. (nesklonné)
 samý, 2. b. d. d. lautere
 čistý
 läuten zvoniti
 leben žiti
 das Leben, g. s život, žití,
 živobyti; am Leben sein,
 bleiben na živě býti, zá-
 stati; es herrscht Leben
 jest živo
 lebenbig živý
 der Lebenslauf dráha ži-
 vota
 die Lebensweise způsob ži-
 vota
 leer prázdný
 legen položiti; Eier legen
 vejce snášeti
 der Lehm, s hlína
 die Lehre, g. —, pl. n uče-
 ní, naučení, nauka
 lehren učiti, vyučovati
 der Lehrer, g. s, pl. —
 učitel
 die Lehrerin g. —, pl. — nen
 učitelka
 der Lehrling, g. s, pl. e
 učedník
 lehrreich poučný
 der Leib, g. es, pl. er tělo
 die Leiche, g. —, pl. n
 mrtvola
 der Leichenwagen umrlčí
 vůz
 leicht lehký, snadný; adv.
 leiche, snadno
 leichtsinnig lehkomyšlný
 das Leid, g. s, žal, lítost
 leiden trpěti, zakusiti;
 Schaden leiden škodu
 vzíti
 das Leiden, s, pl. — trá-
 pení
 die Leidenschaft, g. —, pl. en
 vášně
 leiber bohužel, pohříchu
 der Leierkasten, s, — fústen
 kolovrátek
 leihen půjčeti
 die Leinwand, g. — plátno
 leisten konati; einen Dienst
 leisten službu konati
 lenken řídití
 die Lerche, g. —, pl. n skřivan

učení učiti se (v něm.
není zvrtné); das
Lernen, g. s učení
das Lesebuch, g. es, die Lese-
bücher čítanka

čísti

d. d. b. ležte poslední
leuchten 1. svítiti se, zářiti,
2. svítiti

die Leute lidé
leutselig vidný

das Licht, g. es, pl. er světlo
lieb milý; lieb haben milo-
vati

die Liebe, g. — láska
lieben milovati, v oblíbě míti
liebevoll láskyplný, laskavý
lieblich libezný, libý
der Liebbling, g. s, pl. e

miláček
das Lieblingskind, g. es, pl.
er miláček

das Lied, g. es, pl. er píseň
liefern dodávati, poskyto-
vati

liegen ležeti; krank liegen
stonati

die Lilie, g. —, pl. n lilie
die Linde, g. —, pl. n lípa

die Lindenallee lípové stro-
mořadí

d. d. b. linke levý, á, é
links v levo, na levo

das Lob, g. es chvála
loben chváliti, pochváliti

das Loch, es, die Löcher díra,
otvor

die Lohe, g. — třísko
der Lohgerber, g. s, pl. —
koželuh

der Lohn, g. es odměna
lohnen splatiti

das Los, es, e los, osud
losgehen; der Schuß geht
los rána vychází

lösen řešiti, rozřešiti
löschchen hasiti (příčinné sl.)

der Löwe, g. n, pl. n lev
die Luft, g. —, die Lüfte

vzduch
der Luftzug, es, —züge

právan
die Lüge, g. —, pl. n lež

lügen lháti
lügenhaft lživý

der Lügner, g. s, pl. —
lhář

die Lust, g. —, die Luste
chut, rozkoš
lustig veselý, radostný
Lydien, s Lydie.

M

machen dělati, činiti, zho-
tovovati; etwas besser

machen lépe dověsti
die Macht, g. —, die Mächte

moc
mächtig mocný, mohutný

das Mädchen, g. s, pl. —,
dévče

die Magd, g. —, die Mägde
dívčeka, služka

der Magen, s, pl. — žaludek
mager hubený

mähen kositi, žiti (žnu)
der Mäher, g. s, pl. —,
sekáč, žnec

mahlen, mlíti, ich habe ge-
mahlen

die Mähne, g. —, pl. n
hřiva

Mähren (vl. jm. stír. r.)
Morava

der Mai, g. s květen
das Maiglöckchen, s, pl. —
zvoņecek (bylina)

die Majestät, g. —, pl. en
veličenstvo

malen malovati
man (neurč. náměstka)

kdosi, lidé
mancher, manche, manches

mnohý, á, é
mancherlei všeliký, roz-
ličný

der Mangel, g. s, die Mängel
nedostatek, vada

mangelhaft nedostatečný,
vadný

der Mann, g. es, die Män-
ner muž

das Mannesalter, g. s,
mužný věk

das Männchen, g. s, pl. —
samec

mannigfach, mannigfaltig
mnohonásobný, rozma-
nitý

der Marber, g. s, pl. —,
kuna

Marienbad (vl. jm. stír. r.)
Lázně Mariánské

die Mark, g. marka (peníz)
der Markt, es, die Märkte

trh
marschieren (přizvuk na ie)

postupovati, táhnouti
der Märtyrer, g. s, pl. —
mučelník

die Maschine stroj
das Maß, es, e míra

die Masse, g. —, pl. n
hmota

mäßig střidný
die Mäßigkeit, g. —, střid-
most

die Mauer, g. —, pl. n zeď
der Maulbeerbaum, g. s,
pl. —bäume, moruše

der Maulwurf, g. (e)s, pl.
die —würfe krtek

die Maus, g. —, die Mäuse
mys

Marz zkráceno z Mari-
milian

das Meer, g. es, pl. e
moře

die Meeressäule, g. —, pl. n
pomorí

das Meerwasser, s, mořská
voda

das Mehl, g. (e)s mouka
mehlig moučnatý

der Mehlhandel, g. s obchod
s moukou

die Mehlspeise, g. —, pl. n
jídlo z mouky

mehr více; nicht mehr již ne-
mehrerlei kolikerý

meiden (akk.) stríci se
(čeho)

die Meierei, g. —, pl. en
dvůr

der Meierhof, g. es, pl.
—höfe dvůr

meinen mysliti, domnívati
se

d. d. b. meiste nejvíce, vět-
šina

meistens (přisl.) nejvíce,
obyčejně

der Meister, g. s, pl. —
mistr

das Meisterwerk, g. es, pl.
e mistrovské dílo, arci-
dílo

meinen ohlásiti, oznámiti

Melaiser mělnický
 die Melone meloun
 die Menagerie (g. čti jako ž) g. —, pl. n zvěřinec
 die Menge množství
 der Mensch, g. en, člověk, pl. en lidé
 die Menschenhand, g. —, pl. —hände ruka lidská
 die Menschheit, g. — lidstvo, člověčenstvo
 menschlich lidský
 merkwürdig pamětihodný, památný
 die Messe mše
 messen měřiti
 das Messer, g. s, pl. — nůž
 das Messing, s mosaz
 das Metall, g. es, pl. e kov
 der Meter, g. s, pl. — metr
 die Miene, g. —, pl. n tvář, tvářnost
 das Mikroskop, s, e drobnohled
 die Milch, g. — mléko
 das Milchweib mlékařka
 milbern mřniti
 minder méně
 der Minister, g. s, pl. — ministr
 die Minute, g. —, pl. n minuta
 missfallen nelibiti se
 das Missjahr neúrodný rok
 misslingen nezdařiti se
 missstrauisch nedůvěřivý
 das Mistbeet es, e pařeniště
 mit s (nebo prostým instr.); mit einander spolu
 der Mitbürger, g. s, pl. — spoluobčan
 mitfangen zároveň chytiti
 mitgehen spolu choditi
 das Mitglieb, g. s, pl. er člen
 mitgehen pospolu viseti
 das Mitleid, g. s útrpnost
 mitreisen pospolu cestovati, die Mitreisenden spolucestující
 der Mitrichter, g. s, pl. — spoluzák
 mitspielen spolu hráti

der Mittag, g. s, pl. e poledne, mittags v poledne
 die Mitte střed, prostředek
 das Mittel prostředek; lék
 d. b. d. mittlere prostřední
 mittels skrže (neb prostý instr.)
 die Mittelschule, g. —, pl. n střední škola
 die Mitternacht, g. —, půlnoc
 mittheilen sděliti, oznámiti
 mitunter časem; z části
 mitzählen 1. spolu počítati, 2. připočísti
 das Möbel, g. s, pl. — nábytek
 mögen 1. moci, 2. chtíti viz úk. 49.
 möglich možný
 der Mohamedaner g. s, pl. — Mohamedán
 die Moltau, g. — Vltava
 der Monarch, g. en, pl. en mocnár
 der Monat, g. s, pl. — e měsíc
 der Mond, g. es měsíc
 das Moublicht, g. (e) s světlo
 měsíce
 das Moos, des Mooses mech
 mörderisch vražedný
 morgen zítra
 der Morgen, g. s jitro
 der Morgensteru, g. s denice
 die Morgenstunde ranní hodina, r. doba
 Moskau Moskva
 die Mücke, g. —, n muška, komár
 müde unaven, mdlý
 die Mühe, g. —, pl. n namahání, práce
 mühevoll namahavý, obtížný
 die Mühle, g. — pl. n mlyn
 mühsam namahavý, pracný
 der Müller mlynář
 der Mund, g. es ústa (pomnožné) (v češ.)
 munter čilý, veselý
 die Münze, g. e, pl. n peníz
 murmeln bublati; bas
 Murneln bubláni
 die Musik, g. — hudba

die Muschel, g. —, pl. n škeble, mušle
 müssen musiti viz úk. 47.
 der Müßiggang, g. s zahálka
 der Müßiggänger zahaleč, lenoch
 musterhaft vzorný
 der Muth, g. es mysl, smělost, odvážlivost
 muthig udatný, statečný, srdnatý, bujný, zmužilý
 der Muthwille, g. — vůle
 svévolnost
 die Mutter, g. —, die Mütter matka
 die Mühe, g. — pl. n čepice.

N

nach do, po, dle (úk. 69.)
 der Nachbar, g. s, pl. en soused
 die Nachbarin, g. —, pl. — neu sousedka
 nachdem když
 nachdenken (über etwas) přemýšleti (o čem)
 der Nachen, s, pl. — člun
 nachlässig nedbalý; adv. -e
 der Nachmittag, g. s, pl. e odpoledne
 die Nachtracht, g. —, pl. en zpráva
 nachtragen pohlžeti nač, přehlžeti
 nachsichtig shovívavý
 nachsinnen přemýšleti
 nächst blíž, vedle v. úk. 69.
 der Nächste, g. n, pl. n bližní
 die Nacht, g. —, die Nächste noc
 die Nachtzule, g. —, pl. n sova noční
 nachtheilig škodlivý; u. sein na újmu býti
 die Nachtigall, g. —, pl. en slavík
 nachts v noci, noční dobou
 der Nachtwächter, g. s, pl. — ponocný
 die Nachzeit, g. — doba noční
 die Nachwelt, g. — potomstvo

der Naeken, g. s, pl. — šije	Nero Nero, g. Nerona	nutzen prospěti, s užitekem býti
nadt nahý, holý	der Nerv, g. s, pl. en nerv, čiva	nützlich užitečný, pro- spěšný.
die Nabel, g. —, pl. n	die Nessel, g. —, pl. n ko- přiva	
der Nabelbaum, s, —bäume	das Nest, g. es, pl. er	
jehličnatý strom	hnízdo	
nagen hrýzti	das Netz, g. es, pl. e síť, tenata	
nahe blízky; adv. blízko, na blízku	neu nový; neu neuem znova	
nahesammen přiblížiti se	die Neugierigkeit novina	ob zdali
die Nähe blízkost, in der N. na blízku	die Neustadt Nové Město	oben nahoře
nahen blížiti se (pom. sein)	nicht ne; nicht mehr již ne-; nicht einmal ani; nicht wahr? není-li pravda?	oberhalb nad, ponad
nähen štít	nichts nic	die Oberfläche, g. — po- vrch
sich nähern blížiti se	niederbrennen 1. shořeti, pom. sl. sein; 2. spáliti pom. sl. haben	das Obst, g. es ovoce
nähren živiti, chovati; sich nähren živiti se	sich niederblüthen shýbnouti se	der Obstbaum, g. (e)s, pl. —bäume ovocný strom
nährhaft výživný, vydatný	sich niederlassen usaditi se	der October, s říjen
die Nahrung, g. — potra- va, das Nahrungsmittel potravina	niederlegen položit	der Ochs, g. en, pl. en vól úbe pustý
der Name, des Namens, die Namen jméno	niedersetzen posaditi, sich n. posaditi se	oder nebo; (v otázce) či? der Ofen, g. s, die Ofen kamna
der Namenstag, g. es, pl. e jmeniny	niederstufen sklesnouti, spadnouti, spadávati	offen otevřen
der Narr, g. er, pl. en	niederwerfen sraziti	offenbaren vyjeviti, sich off. na jevo se stavěti
blázen	niedlich úhledný, pěkný, nězný	öffnen otevřiti
naßhen mlsati, das N. ml- sání	niedrig nízký	die Öffnung, g. —, pl. en otvor
naß mokrý	niemals nikdy	oft často
die Natter, g. —, pl. n	niemand nikdo	der Oheim, g. s, pl. c strýc, ujec
úžovka	Nicolaus Mikuláš	ohne bez, mimo (úk. 67.)
die Natur, g. — příroda	nimmermehr již nikdy	die Ohnmacht, g. — mdloba, slabost
die Naturerscheinung, g. —, pl. en zjev přírodní	nach ještě	ohnmächtig omdlelý
der Naturforscher, g. s, pl.	der Norden, g. s sever	das Ohr, g. (e)s, pl. en ucho
— přírodopýtec	nördlich severní	olympisch, 1. olympijský 2. olympský
natürlich přirozený	der Nordpol, g. s severní pól	das Öl, s, e olej
Neapel, g. s Neapole	die Norbjee, g. — Severní Moře	die Olfabrik olejna
der Nebel, g. s, pl. — mlha	die Noth, g. — potřeba, nouze	der Ornel, g. s, pl. — strýc
neben vedle (úk. 69.)	nützig potřebný; es ist n. jest třeba	das Opfer, g. s, pl. — obět
nebst i s (úk. 69.)	nothwendig potřebný	opfern obětovati
der Neffe, g. n, pl. n syno- vec	nun adv. nyní	das Orakel, g. s, pl. — věštba, orakulum
der Neiger, g. s, pl. — mouření	nur jen	ordentlich pořádný
nehmen vzíti, bráti	Nürnberg (vl. jm. stř. r.)	ordnen pořádati, říditi
der Neid, g. es závist	Norimberk	die Ordnung, g. — pořádek
neidisch závistivý	die Nuß, g. —, die Nuße ořech	das Organ, g. s, pl. e ústroj
die Neigung, g. —, pl. en	der Nutzen, g. s užitek, zisk, prospěch	ber Orient, g. s východ, východní země
náklonnost		ber Ort, g. es, die Orte (nebo die Orter) místo
nein nikoli		
die Nefse, g. — pl. n		
karafiát		
nennen jmenovati, nazývati		

- der Oesser, g. s (vl. jm.)
 Ostrý (vrch)
 die Oesteru (jm. pomnožné)
 velikonoce
 Osterreich, g. s Rakousko
 der Osterreich, g. s, pl. —
 Rakusan; die — in Raku-
 šanka
 die Ostseite, g. — východní
 strana.
- P**
- der Pač, es, Pače balík;
 mit Sač u. Pač se vším
 der Pačst, g. es, die Pa-
 časte palác
 der Pačagei, g. s, pl. en
 papoušek
 das Pačier, g. s, pl. e
 papír
 die Pappel, g. —, pl. n
 topol
 der Park, g. es park
 passen hoditi se, býti vhod
 die Pačsche, g. —, pl. n
 bič
 der Pač, g. es, pl. e ko-
 žich, kožišina
 die Perle, g. —, pl n perla
 der Perler, g. s, pl. —
 Peršan
 persisch perský
 die Person, g. —, pl. en
 osoba
 der Pfahl, g. (e)s, die Pfähle
 kůl
 das Pfand, es, die Pfänder
 zástava
 der Pfarrer, g. s, pl. —
 farář
 der Pfau, g. en, pl. en páv
 die Pfaufeder, páví péro,
 pl. n páví perí
 die Pfeife, 1. píšťala, 2.
 dýmka; zdrobn. das
 Pfeifchen
 pfeifen pískati, fíčeti; (o
 ptácích) zpívati
 der Pfeil, g. es, pl. e šíp
 pfeilschnell adv. rychle jako
 šíp (též srovnáv. instr.
 šípem)
 der Pfennig, s, e haléř
 das Pferd, g. es, pl. e kůň
 die Pfingsten, g. — (po-
 množné) letnice
- der Pfirsichbaum, g. s, pl.
 — báume broskev
 die Pflanze, g. —, pl. n
 bylina
 pflanzen sázeti, štěpovati
 die Pflege, g. — ošetřování,
 pěstování
 pflegen chovati, opatrovati;
 obyčej míti
 das Pflaster, s dlažba
 der Pflasterstein, s, e kámen
 dlažební, dlažička
 die Pflicht, g. —, pl. en
 povinnost
 pflichten utrhnutí (ovoce,
 květ)
 der Pflug, es, die Pflüge
 pluh
 pflichten orati
 die Philosophie (ph = f), g —
 filosofie
 der Phönizier, g. s, pl. —
 Foeničan
 Pißen (vl. jm. stř. r.)
 Plzeň
 die Plage trápení, útrapa
 der Planet, g. en, pl. en
 oběžnice
 der Plapperer žvatlal
 der Platz, g. es, die Plätze
 místo; náměstí
 das Plätzchen, g. s, pl. —
 místečko
 plaudern hovořiti, žvatlati
 plump neobratný, nemo-
 torný
 der Pole, g. n, pl. n Polák,
 die Polin, g. —, pl.
 —nen Polka
 Pompeji Pompeji (město)
 das Postamt, es, die Post-
 ämter poštovní úřad
 prächtig nádherný, pře-
 krásný
 prachtvoll skvostný, nád-
 herný
 Prag (vl. jm. střed. r.)
 Praha
 prägen raziti (peníze)
 prahlen chlubití se
 prangen skvíti se
 prasseln praskati (o ohni)
 der Prediger kazatel
 der Preis, g. es, pl. e cena,
 odměna
 preisen velebiti
 pressen tlačiti, lisovati
- der Preusse, g. n, pl. n Prus
 der Priester, s, pl. — kněz
 Pribramer adj. příbramský
 der Professor, g. s, pl. en
 professor
 der Prophet, g. en, pl. en
 prorok
 prüfen zkoušeti
 die Prüfung, g. —, pl. en
 zkouška
 der Pudel, s, pl. — pudlík
 das Pulver, s, pl. — prach,
 prášek
 pünktlich přesně, správně,
 v čas
 die Puppe pupa, kukle
 die Pyrenäen Pyreneje.
- Q**
- quafen kvákati, kuňkati,
 das Q. kvakot
 die Qual, g. —, pl. en
 trýzeň, trápení, muka
 quälen trýzniti, trápati
 die Quelle, g. —, pl. n
 pramen, zdroj
 quellen prýstěti se.
- R**
- der Raabe, g. n, pl. n krka-
 vec, havran
 die Raabe, g. — pomsta
 der Raden, g. s, pl. n
 chrťán, tlama
 das Raab, g. es, die Räber
 kolo
 der Rahmen, g. s, pl. —,
 rám
 der Rand, g. es, die Ränder
 kraj, okraj
 die Raufe, g. —, pl. n
 úponka
 der Rasen, g. s drn, trávník
 rassen chřestěti
 der Rath, g. es 1. rada,
 nárada, 2. rada (o osobě)
 pl. die Ráthe
 ratthen raditi
 das Rathhaus, es, —haufer
 radnice
 ratsam, es ist v. jest radno
 das Rathsel, s, pl. — há-
 danka

- rauben loupiti, unášeti, vzíti
 das Raubthier, g. es, pl. e dravec
 rauchen kouřiti; es raucht kouří se
 rauh drsný, surový
 der Raum, es, die Räume prostor, místo
 die Raube, g. —, pl. n housenka
 rauschen šuměti; das R. šumot
 das Realgymnasium, g. s, pl. ien realní gymnasium; die Realschule realní škola;
 die Rebe, g. —, pl. n réva
 die Rechenaufgabe početní úloha
 rechnen počítati, das R. počítání
 recht pravý, dobrý; adv. pravě, hodně, dobře
 rechts v pravo, na pravo
 das Recht, g. es, pl. e právo, pravda
 rechtchaffen řádný, po- čestný
 die Rede, g. —, pl. n řeč
 reden mluvití
 redlich poctivý
 der Redner, g. s, pl. — řečník
 der Regen, g. s dešt
 der Regenbogen, g. s duha
 der Regenschirm, s, e deštník
 der Regent, g. en, pl. en vladař, panovník
 der Regenwurm, g. (e)s, pl. —würmer žížala, deš- toвка
 regieren vládnouti, pano- vati
 die Regierung vláda
 regnen přéti
 das Reh, g. es, pl. e srna, srnec
 reiben tříti
 reich bohatý
 das Reich, g. es, pl. e říše
 reichen podati, dáti
 reichlich hojný
 der Reichthum, g. s, pl. —thümer bohatství
 reif zralý, v. werden zrátí
 der Reif, es, e obruč; den Reif werfen metati obru- čem
 das Reifchen obrouček
 die Reihe, g. —, n řada, rein čistý
 Reinefe (příjmi lišky v baj- ce) ferina lišák
 reinigen čistiti
 reinlich čistotný
 die Reize, g. —, pl. n cesta
 die Reisebeschreibung, g. —, pl. en cestopis
 der Reisegefährte, g. n, pl. n spolucestující
 reisen cestovati, pf. ich bin gereist
 das Reisen, g. s cestování
 der Reisende, cestující, cestro- vatel
 das Reistig, g. s chraští
 reissen 1. trhati, pf. ich h. gerissen, 2. přetrhouti se; der Faden ist gerissen
 reiten koňmo jezdití
 der Reiter jezdec
 die Reitschule jízdárna
 die Religion, g. —, pl. en náboženství
 rennen páditi
 das Renthier, s, e sob
 der Rhein, s Rýn
 der Rest, g. es, pl. e zbytek
 retten zachrániti, vysvo- boditi
 die Neue Zel, litost
 reuevoll litostivý
 richten říditi, souditi
 der Richter, g. s, pl. — soude
 richtig pravý, správný, adv. správně
 riechen 1. voněti, páchnouti; 2. čichati
 der Riem, s, pl. — řemen
 das Riesengebirge Krkonoše
 riesenstark obrovsky silný, obrovský
 das Rind, g. es, hovado, pl. er skot, hovězí do- bytek
 das Rindfleisch, g. es ho- vězí maso
 das Rindvieh hovězí do- bytek
 riugen zápasiti
 das Ringen, s zápas, boj
 rings kolem ringsumher vokol
 der Ritter, g. s pl. — rytíř
 der Roß, g. es, die Rösche kabát
 der Roggen, g. s žito
 roh surový, hrubý
 das Rohr, es rákos
 der Röhrtasten, s, pl. — kašna
 Rom Řím
 der Römer, g. s, pl. — Říman; die Römerin Římanka
 römisch římský
 die Rose, g. —, pl. n růže
 das Roß, g. es, pl. e kůň
 rostig rezavý, v. werden rezavěti
 roth červený, v. werden červenati
 röthlich začervenalý
 ritzen 1. hnouti, pom. slv. haben; 2. táhnouti (o vojsku), pom. slv. sein
 der Ritzen, g. s, pl. — hřbet, záda
 die Ritze, g. — návrat
 der Ruf, g. es, pl. — e volání; 2. pověst (tol. v jedn. č.)
 rufen volati
 rügen kárati
 die Ruhe, g. — pokoj, od- počínutí, poklid
 ruhen odpočívati, spočívati
 ruhig pokojný, klidný
 der Ruhm, g. — es sláva
 rühmen vychvalovati; sich v. vychloubati se
 ruhmvoll slavný
 die Ruine, g. —, pl. n zřícenina
 der Rumpf, g. — es trup
 rund kulatý, rundlich okrouhlý
 der Russ, es, saze
 der Russe, g. — n, pl. — n Rus
 der Rüssel, g. s, pl. — chobot
 Rufsland (vl. jm. stř. r.) Rus, (gen. Rusi,) Rusko.

S

der Saal, g. es, die Säle sich	šahaden škoditi; ublížiti šahadhaft chatrný schädlich škodlivý šahaffen tvořiti der Schaffer, g. s, pl. —, šafár	šahčen poslati; es schickt sich jest slušno, sluší se schicklich slušný, náležitý das Schicksal, g. s, pl. e osud
die Saat, g. —, pl. en osení	das Schaf, g. es, pl. e ovce	schieben strkati schießen stříleti
Saaz Zatec; Saazer adj. zatecký	der Schäferhund, g. es, pl. e pes ovčácký	das Schießpulver, g. s střelný prach
die Sahe, g. —, pl. n věc	ter Schafstuecht, g. es, pl. e ovčák	das Schiff, g. es, pl. e loď, koráb
das Sachtud, g. (e)s, die Sachtlicher šátek kapesní	die Schafe, g. —, pl. n skorepina, šupina	die Schifffahrt g. — paro- plavba
fäen sítí, zasítí	der Schall, g. (e)s zvuk	der Schiffer, g. s, pl. — lodník
der Saft, g. es, die Säfte šťáva	schallen znítí	der Schild, g. es, e štít
saftig šťavnatý	die Scham, g. — stud	schilbern líčiti, popsati
die Sage, g. —, pl. n pověst	sich schämen styděti se	schinden křítí, odrátí
die Säge, g. —, pl. n pila	die Schande, g. —, hanba	die Schlacht, g. —, pl. en bitva
sagen říci, praviti	schänden hanobiti	schlachten zabiti, porážeti
die Saite, g. —, pl. n struna	schändlich hanebný, mrzký	das Schlachtfeld, g. es, pl. er bojiště
das Salz, g. es, pl. e sůl	scharf ostrý, bystrý	die Schlachtreihe, g. —, pl. n šik, řada
das Salzbergwerk, es, e solné doly	der Scharsinn, s bystrost ducha	der Schlaf, g. es, spánek, spaní
salzig solnatý, solný	der Schatten, g. s, pl. —, stín	schlafen spáti
der Samaritaner, g. s, pl. —, Samaritán	der Schatz, g. es, die Schätze poklad	der Schlag, g. es, die Schläge ráz, rána, udeření
der Same, des Samens, die Samen sime	schägen vážiti si, ceniti	schlagen tlouci, bítí, pora- ziti (v bitvě); die Schlach- tgaß schlägt slavik tlučs
das Samenform, g. (e)s, die —förner semenko	schauen patřiti, hleděti	schlammig bahnitý
sammeln sbíratí, shro- mážditi	der Schauptag, g. es, die —plätze jevišťe, dějišťe	die Schlange, g. —, pl. n had
die Sammlung, g. —, pl. en sbírka	scheiden 1. odloučiti, pom. haben; 2. rozloučiti se, pom. sein	schlanť štihlý
der Sammt, es samet	der Schein, es zář	schlau chytrý
sammt i s (viz úk. 69.)	scheinen svítiti, zdáti se	die Schlanheit lstivost
der Sand, g. es písek	der Scheiterhaufen, s, pl. — hranice (dříví)	schlecht špatný, zlý
sanft klidný, tichý, mírný	scheitern ztroskotati se (pom. sein)	schleichen plížiti se
satt sytý; sich satt essen do syta se najísti	der Schelm es, e chytrák	schleifen brousiti
der Sattler sedlář	schelten (akk.) láti (dat.)	der Schleifer brusič
der Saß, g. es, die Sätze věta	schenken 1. darovati, dáti, poskytnouti; 2. Bier schenken pivo prodá- vati	schleimig sliznatý
sauer kyselý; sauer werden kyseliti	die Schere, g. —, pl. n nůžky (v češ. pomnož. jm.)	schleppen vléci, tahati; nositi
sauen chlemtati, chlastati	scheren stříhati, ostřihati	Schlesien (vl. jm. stř. r.) Slezsko
sauen ssátí	der Scherz, es, e žert	schließen zavřítí, uzavřítí, skončiti
das Säugethier, p. s, pl. e ssavee	scherzen žertovati	schlamm zlý
die Säure, g. —, pl. n kyselina	schreu plachý; schreu werden zpláští se	schlingen proplétati, po- lykati
sauen hučeti, skučeti	die Scheu, g. — ostych	der Schlitten, s, pl. — saně
die Scene, g. —, pl. n výjev	die Scheuer, g. —, pl. n stodola	das Schloss, g. — es, die Schlosser zámek
der Schade, des Schadens, die Schäden škoda		

der Schloffer, g. s, pl. — zámečnk	šjón krásný, adv. krásně	die Schwalbe, g. —, pl. u vlaštovka
schlunnen dīmati	šjonen šetřiti	der Schwamm, g. —es, die Schwämme houba
der Schlund, g. es jicen	die Schönheit, g. —, pl. en krása	der Schwan, g. es, die Schwäne labuť
schlupfrig, skluzký	die Schöpfung stvoření	der Schwanz, g. es, die Schwänze ocas
schlurfen srkati, vypiti, popiti	šjřřg šikmý, křivolaký	schwären podbíratí se
der Schüssel, g. s, pl. — klíč	der Schrank, g. es, pl. die Schränke, skříně	der Schwarm, s, die Schwärme hejno, roj
schmachhaft chutný	der Schreden g. s, pl. — leknutí, hrůza	schweben vznášeti se
schmähnen tupiti	schreiben psáti	schwarz černý; schwarz werden černati
schmächtig vyzábly, suchý, štíhlý	das Schreibheft, es, epísanka	der Schwärzer, g. s, pl. — žvástal, mluvka
schmal úzký, těsný; schmales Futter skrovna píce	der Schreibtisch, g. es, pl. e psací stůl	schwimmen mlčeti
schmecken chutnati	schreien křičeti	das Schwein, g. es, pl. e vepř, prase; das Schweinchen prasátko
schmeicheln lichotiti, pochlebovati	die Schrift, g. —, pl. eu písma, spis	die Schweiz, g. der Schweiz Svýcary
der Schmeißler, g. s, pl. —, pochlebník	šřřftlich písemný	der Schweiß, es pot
schmeizen 1. sil. táti (pom. sl. šiti), 2. slab. taviti (pom. sl. habeti)	das Schriftzeichen, g. s, pl. — písemné znaménko	die Schwelle, g. —, pl. u práh
der Schmerz, g. es, pl. en bolest, bol	die Schublade, g. —, pl. u šuple	schwellen 1. nabobtnati, otéci, pf. ich bin geschwollen; 2. rozedmouti, nadmouti, pf. ich habe geschwellt
schmerzen boleti	der Schuh, g. es, pl. e střevíc	die Schwemme, g. — plavení
schmerzlich bolestný	das Schulbuch, g. es, pl. —bichr školní kniha	schwemmen plaviti pf. ich habe geschwemmt
der Schmieb, g. es, pl. e kovář	die Schuld, g. —, pl. en dluh, vina	schwer těžký, neschdný
der Schmuč, g. es ozdoba, okrasa	schuldig dlužen, vinen	die Schwere, g. —, tíže
schmücken zdobiti, kráseliti	die Schuligkeit, g. —, pl. en povinnost	schwerfällig neobratný, váhavý
die Schmučfacke, g. —, pl. u ozdoba věc	der Schuldner, g. s, pl. — dlužník	das Schwert, g. es, pl. er meč
der Schnabel, g. s, die Schnäbel zobák	die Schule, g. —, pl. u škola	die Schwester, g. —, pl. u sestra
schnappen sápati se po čem	der Schüler, g. s, pl. — žák	die Schwiegertochter, g. —, pl. —töchter nevěsta
schnarren chrápati	das Schulgesetz, g. es, pl. e školní zákon	schwimmen plovati
schnattern knáhati	das Schulzimmer, g. s, pl. — školní síň	der Schwimmer, s, pl. — plavec
die Schnecke hlemýžď	die Schur, g. — stráž	schwinden mizeti
der Schnee, s snh	die Schüssel, g. —, pl. n mísa	schwingen 1. máhati (k. p. mečem), 2. vzněsti
das Schneefeld, es, er sněžina	der Schutt (jen v čís. jedn.) rupy	schwirren fičeti
die Schneeflocke Sněžka	der Schutz, g. es ochrana; unter jemandes Schutze stěhati býti pod něčí ochranou	schwitzen potiti se
schneiden řezati, krájeti, stříhati; síci, žnu, žiti	der Schütze, g. n, pl. n střelec	schwören přísahati
der Schneider, g. s, pl. — krejčí	schwach slabý; schwach werden slábnouti	schwören šest
der Schneidezahn, es, — záhne řezák	schwächen oslabiti	das Sechseckspann, g. s šestisprézeni
schnell rychlý, spěšný; a d v. rychle	schwächlich slabý	der See, g. —s, pl. n jezero
der Schnellzug, g. es, pl. —tize rychlovlak	der Schwager, g. s, die Schwäger svákr	
der Schmitter, g. s, pl. — žnec		
schmurren vrčeti		
schou již		

das Seebad, g. es, pl.
 —báder mořské lázně
 die Seele, g. —, n duše
 der Seemann, g. s, pl.
 —leutě námořník
 die Seereise, g. — pl. n
 námořní cesta; eine See-
 reise machen konati cestu
 po moři
 der Seesturm, g. —(e)s, pl.
 —střrme bouře mořská
 das Segel, s, pl. — plachta
 segeln veslovati
 der Segen, g. s požehnání
 sehen viděti, hleděti
 sehnsüchtig toužebný
 sehr velmi, velice, tuze
 seicht mělký
 die Seide, g. —, hedbávi
 das Seidenband, g. es, pl.
 —bänder hedbávná stužka
 der Seidenspinner, g. s, pl.
 —, bourec
 der Seidenturm, g. s, pl.
 —würmer bourec
 sein býti; das Sein bytost
 sein jeho
 seit od (viz úk. 69.)
 selbst 1. sám; 2. i
 der Selbstmörder, g. s, pl.
 —, sebevrah
 selig blažený; der selige
 Onkel nebožtík strýc
 selten nevšední, vzácný;
 adv. zřídka
 selbstsam neobyčejný, po-
 divný, zvláštní
 die Semmel, g. —, pl. n
 houska
 der Senat, g. es, senát
 senden poslati
 die Senfgrube, g. —, pl. n
 prohluben
 die Sense, g. —, pl. n kosa
 der September, g. s zář
 der Serbe, g. n, pl. n Srb
 der Sessel, g. s, pl. — sešle
 setzen posaditi, postaviti;
 über den Fluss setzen přes
 řeku přejiti, přeplovati se
 setzen vzdychati
 die Sichel, g. —, pl. n srp
 sicher jist, bezpečen
 die Sicherheit jistota, bez-
 pečnost
 sichtbar viditelný; s. werden
 zjevití se, ukázati

das Sieb, es, e řešeto
 der Siebmacher, s řešetář
 sieben sedm
 sieben 1. vřiti, 2. vařiti
 der Sieg, es, e vítězství
 das Siegel, s, pl. — pečeť
 siegeln pečeti
 der Sieger, g. s, pl. — vítěz
 das Silber, g. s stříbro
 singen pěti, zpívati
 der Singvogel, g. s, pl.
 —vögel, zpěvavý pták
 stufen klesnouti, padnouti,
 opadnouti (pom. sl. sein)
 der Sinn, g. es, pl. e 1.
 smysl, 2. mysl
 das Sinnbild, g. s, pl. er
 obraz
 die Sitte, g. —, pl. n mrav
 sitten mravný
 der Sitz, g. es, pl. e seda-
 dlo, sídlo
 sitzen seděti
 der Slave, g. n, pl. n Slo-
 van
 so tak; so viel tolik
 sogar ano i
 sogleich ihned
 der Sohn, g. es, die Söhne
 syn
 solange 1. potud; 2. pokud
 solcher taký, takový
 der Soldat, g. en, pl. en
 voják
 sollen viz úk. 67.
 der Sommer, g. s léto
 sonder bez (viz úk. 46.)
 sondern nýbrž
 die Sonne, g. —, pl. n
 slunce
 der Sonnenaufgang, g. s
 východ slunce
 die Sonnenfinsternis, g. —,
 pl. —nisse zatmění
 slunce
 die Sonnentugel sluneční
 koule
 das Sonnenlicht, g. es svě-
 tlo slunečné
 der Sonnenschein, s slu-
 neční zář, jasno
 der Sonntag, g. s, pl. e
 neděle
 soust 1. jindy, 2. sice
 die Sorge, g. —, pl. n
 starost
 sorgen starati se, pečovati

jorgsam starostlivý, pečlivý
 sowohl — als auch i — i
 spähen čihati, pátrati
 spalten štípati, rozštpati,
 rozorati, idj spaltete, idj
 h. gespalten
 der Span, s, die Späne
 tříštka, dráčka
 Spanien, s Španělsko
 spanisch španělský
 spannen 1. napnouti, 2. za-
 práhnouti
 sparen šetřiti
 der Spargel, s chřest
 sparjam šetrný
 die Sparsamkeit, g. — šetr-
 nost
 der Spartaner, g. s, pl. —
 Spartan
 spät pozdní, adv. pozdě
 der Spatz, g. en, pl. en
 vrabec
 spazieren procházeti se;
 spazieren gehen prochá-
 zeti se
 der Spaziergang, g. (e)s
 pl. —gänge procházka
 der Specht, es, e datel
 speien plivati, soptiti, vy-
 hazovati
 der Sperber, s, pl. —
 krahujec
 speisen 1. jísti, 2. krmiti
 die Speise, g. —, pl. n
 jídlo, pokrm
 der Speisejaal, g. es, pl.
 —säle jídelna
 der Sperling, g. s, pl. e
 vrabec
 das Spiel, g. es, pl. e hra
 spielen hráti; die Zither
 spielen na ceteru hráti
 der Spieler hráč
 der Spieß, es, e dřevce,
 koplí, hrot
 die Spinne, g. —, pl. n
 pavouk
 der Spinnrocken, s, pl. —
 přeslice
 spinnen přísti
 die Spitze špička, vrchol
 der Spitzhund, g. es, pl. e
 špiclák
 spitzig špičatý
 spießen štípati
 der Sporn, g. s, die Sporen
 ostruha

die Sprache, g. —, pl. n řeč
 die Sprachlehre, g. —, pl.
 n mluvnice
 sprechen mluviti, říci
 sprengen trhati, lámati
 das Sprichwort, es, —wör-
 ter přísloví
 springen 1. skákati, 2.
 prasknouti
 der Spruch, es, die Sprüche
 průpověď
 der Sprudel, g. s, vřídlo;
 der Karlsbader Sprudel
 Karlovarské vřídlo
 sprühen prýskati
 die Spur g. —, pl. en
 stopa
 spüren čítí, věřiti, cítiti
 der Staat, g. es, pl. en
 stát
 der Stab, es, die Stäbe hůl
 der Stachel, g. s, pl. n
 ostn
 die Stadt, g. —, die Städte
 město
 die Stadtmauer, g. —, pl.
 n hradba města
 der Stadtpark, g. (e)s měst-
 ské sady
 der Stadtplatz, g. es, pl.
 —pláze náměstí
 das Stadthor, es, e brána
 města
 der Stahl, g. (e)s ocel
 der Stall, g. (e)s, die Ställe
 chlév
 der Stamm, g. es, die
 Stämme kmen, peň
 der Stand, g. es, die Stände
 stav
 der Stängel g. s, pl. —
 stonek
 stark silný
 stärken siliti
 starren upřeně hleděti
 die Station, g. —, pl. en
 stanice
 die Stätte, g. —, pl. n
 místo
 stät (též stet) stálý; stäts
 (stets) stále
 der Staub, es prach
 stecken 1. vězeti, váznouti,
 2. strčiti, zastrčiti, stecken
 bleiben uváznouti
 der Steg, g. es, pl. e stezka,
 lávka

stecken státi; es steht ge-
 schieben jest psáno
 stehen krásti
 der Stehler, g. s, pl. —
 krádce, zloděj
 steif tuhý
 steigen stoupati, vystou-
 pnouti, das Wasser steigt
 vody přibývá
 der Stein, g. es, pl. e ká-
 men
 steinern kamenný
 steinig kamenitý
 die Stelle, g. —, pl. n
 místo
 stellen postaviti, sich st.
 postaviti se, stanouti
 die Stephanskirche kostel
 sv. Štěpána
 die Steppe step, pustina
 sterben umřiti
 das Sterbebett, g. es smr-
 telné lože
 sterblich smrtelný
 der Stern, g. es, pl. e
 hvězda
 stießen vyšívati
 der Stiefel, g. s, pl. n
 bota
 die Stiege, g. —, pl. n
 schody (v čes. pomnož.
 jm.)
 der Stier, g. es, pl. e býk
 still tichý; klidný, mřný
 stillstehen státi, nejiti, ne-
 pohybovati se
 die Stille, g. —, ticho
 stillen utišiti, upokojiti
 die Stimme, g. —, pl. n
 hlas
 stinken zapáchatí nepří-
 jemně, smrděti
 die Stirn, g. —, pl. en
 čelo
 der Stock, g. es, die Stöcke
 hůl, bidlo; das Stöckchen
 bidélko
 das Stockwerk, g. es, pl. e
 patro, poschodí
 der Stoff, es, e hmota,
 látka
 stöhnen stenati
 stolz pyšný, hrdý
 der Stolz, g. es pýcha
 das Stoppelfeld, g. es, pl.
 er strniště

der Storch, g. es, die Stör-
 che čáp
 stören rušiti, znepokojovati
 stoßen trkati, strčiti, ude-
 řiti, kopnouti, zavaditi
 die Strafe trest
 strafen trestati
 der Sträfling, s, e tresta-
 nec, káranec
 strafwürdig trestuhoden
 der Strahl, g. (e)s, pl. en
 paprsek
 die Straße, g. —, pl. n
 silnice, cesta, ulice
 Straßburg, s Strassburk
 der Strauch, g. es, die
 Sträucher (Sträuche) keř
 der Strauß, g. es, die
 Sträuße kylice
 streben (nach etv.) snažiti
 se (něčeho)
 strecken natáhnouti
 der Streifen, g. s, pl. — pruh
 der Streit, es, die Strei-
 tigkeiten rozepré
 streiten přiti se; bojovati
 streitsüchtig svárlivý
 streng přísný
 die Strenge, g. — přísnost
 stücken plésti (punčochy)
 das Stroh, g. es sláma
 der Strom, g. es, die Strö-
 me proud
 stromweise proudem, po-
 táčkem
 der Strumpf, g. es, die
 Strümpfe punčocha
 die Stube, g. —, pl. n
 světnice
 das Stück, g. es, pl. e kus
 der Student, g. en, pl. en
 studující
 das Studium, g. s, pl.
 —ien studium
 studieren studovati
 der Stuhl, es, die Stühle
 stolice
 stumm němý
 stumpf tupý
 die Stunde, g. —, pl. n
 hodina
 der Sturm, g. es, die Stür-
 me 1. bouře, 2. útok
 der Sturmwind, es, e
 vichřice
 stürzen 1. p o d m. spadnouti,
 sřítiti se, pf. idh bin ge-

stříz, 2. předm. svrh-
nouti, sraziti, káceti, pf.
ich habe gestürzt, 3. z vrat.
sich stürzen vrhati se,
řítiti se
die Stute, g. —, pl. n ko-
hyla
die Stütze podpora
suchen 1. hledati; 2. s násl.
inf. s zu hleděti, sna-
žiti se
der Süd (Süden), s jih
südlích jižní
der Südwind, es jižní vítr
der Sultan, s sultán
summen bzucheti
der Sumpf, g. es, pl. die
Sümpfe bahno, bažina
die Sünde, g. —, pl. n
hřích
sündigen hřešiti
die Suppe, g. —, pl. n
polívka
süß sladký
die Süßigkeit sladkost
süßlich nasládlý.

Z

der Zabel, g. s hana
tabeln haněti
der Tag, g. es, pl. e den
täglich denně
der Tagelöhner, g. s, pl. —
nádenník
das Talent, es, e talent,
výborná schopnost
die Zanne, g. —, pl. n
jedle
die Zante, g. —, pl. n
teta
tapfer udatný
die Tapferkeit udatnost
die Tappe, g. —, pl. n tlapa
taub hluchý
die Taube g. —, pl. n
holub
die Taufe křest
taufen křtiti
der Taufname, g. ns, pl. n
křestné jméno
taugen (zu etw.) schopen
býti, hoditi se (k čemu)
täuschen klamati
tauschend tisc
der Teich, es, e rybník

der Tempel, g. s, pl. —
chrám
die Tenne, g. —, pl. n
mlat
der Teppich, s, e koberec
der Teufel, s, pl. —, čert,
dábel
das Thal, g. es, die Thäler
údolí
die That, g. —, pl. en čin,
skutek
thätig čilý, příčinlivý, činný
der Than, g. (e) s rosa
das Theater, g. s, pl. —,
divadlo
der Theil, g. es, pl. e díl
část
theils děliti, rozděliti
theils — theils dílem —
dílem
die Theiß Tisa
die Theologie, g. — boho-
slovi
Theresia, g. Theresiens, Te-
rezie
theuer drahý
das Thier, g. es, pl. e
zvíře
das Thierchen, g. s, pl. —
zvířátko
das Thor, g. es, pl. e
vrata, brána
der Thor, g. en, pl. en
pošetilec, blázen
die Thorheit, g. —, pl. n
pošetilost
thöricht pošetilý
die Thürne, g. —, pl. n
slza
thürnen slzeti
thun činiti, vykonati, učini-
ti; es thut mir leid,
jest mi líto; gut thun
k dobrému býti
der Thurm, es, die Thürme
věž
die Thüre, g. —, pl. n
dvěře (v češ. pomn.)
die Thürspalte, g. —, pl. n
štěrbina ve dveřích
tief hluboký; adv. hluboko
der Tiger, g. s, pl. — tigr
die Tinte, g. —, pl. n
inkoust
das Tintenfaß, g. es, die
— fasser kalamář
Tirol, g. s Tyrolsko

der Tisch, g. es, pl. e stůl
der Tischler, g. s, pl. —
truhlář
der Tischlerleim, g. s klh
die Tochter, g. —, pl. die
Töchter dcera
der Tod, g. es smrt
tobt mrtvý, der Todte
umrlec
todtbeissen zakousnouti
töbten usmrtiti, zabiti
der Todtengräber, g. s, pl.
— hrobař
der Ton, g. es, die Töne
zvuk, tón
der Topf, g. es, die Töpfe
hrnec
der Töpfer, g. s, pl. —
hrněčř
trachten bažiti, snažiti se
tragen nésti, nositi
träge líný, lenivý
der Traut, es nápoj
die Traube, g. —, pl. n
hrozen
trauen věřiti, důvěrovati
die Trauer, g. — smutek,
zármutek
trauern truchliti
der Traum, g. es, die
Träume sen
träumen sníti
traurig smutný, truchlivý
treffen 1. stihnouti, 2. na-
lézti, 3. střileti
treffend případně
trefflich výborný
treiben hnáti; Handelt treiben
obchod provozovati,
kupěti
treten 1. podm. vstoupiti,
pom. sein; 2. předm.
šlápnouti, pom. haben
treu věrný
die Treue, g. — věrnost
Trief (vl. jm. střed. r.)
Terst
triftig případný; ein trifti-
ger Grund platná pří-
čina
tief hluboký; adv. hluboko
trochen suchý
trochen snšiti
der Tropfen, g. s, pl. —
krápněk, kapka
trösten těšiti
troßen vzdorovati

trübe kalný, zasmušilý
die Trümmer (pomnož.)
rummy
der Trunt, g. es napiti
die Truppe vojsko
der Trutbahn, g. (e)s, die
— hähne krocán
das Tuch, g. es, die Tücher
sukno
der Tuchmacher, g. s, pl. —
soukeník
die Tugend, g. —, pl. en
ctnost
tugendhaft ctnostný
die Tulpe tulipán
der Türke, g. n, pl. n
Turek
die Türkei, der Türkei Tu-
recko
Turnan Turnov
das Turmen, g. s, tělocvik
die Turteltaube, g. —, pl.
n hrdlička.

u

übel zlý, špatný; Übles re-
den zle mluviti
das Übel, s, pl. — zlo
üben cvičiti
über nad, přes, o, po
überall všude, velice
überaus příliš
sich überlassen přenáhliti se
überfallen přepadnouti, na-
padnouti
überfahren přejeti, zajeti
der Überfluss, (s)s es pře-
bytek
überflüssig zbytečný
der Übergang, g. es, pl.
— gänge přechod
übergehen (rozl.) přejíti
überlassen (nerozl.) pře-
nehati, zanechati
überlegen rozvažovati (před-
pona neodl.)
die Überlegung rozvaha
überliefern odevzdati (před-
pona neodl.)
übermäßig přílišný
der Übermuth, es přepych,
— rozpustilost
übermüthig zpapný
übernachten přenocovati
(předp. neodl.)

überraschen překvapiti
(předp. neodl.)
der Überroth, es, — růže
svrchní kabát
überstätzen (neodl.) přece-
niti
überstreiten překročiti
(neodl.)
die Überstimmung po-
vodeň
übersteln 1. stěhovati se,
2. stěhovati
überstreuen přesypati
(neodl.)
überstreifen převyšovati, pře-
konati (neodl.)
überwinden přemoci; (über-
neodl.)
überzeugen přesvědčiti
(předp. neodl.)
die Überzeugung přesvěd-
čení
übrig ostatní
das Ufer, g. s, pl. — břeh
die Uhr, g. —, pl. en ho-
diny, hodinky
um kolem, okolo, o, za, pro
um . . . willen pro, za
příčinou, k vůli
umbauen přestavěti (předp.
odl.)
umdrehen otočiti (předp.
odl.); den Hals umdrehen
krk zakroutiti
die Umgegend, g. — okolí
umhauen poraziti
umherirren blouditi (sein)
umkehren (rozl.) 1. předm.
obrátni, 2. podm. obrá-
titi se, vrátiti se
umstoßen (odl.) převrhnouti
umwerfen poraziti, ská-
ceti (odl.)
unaugenem nepřijemný
unaufmerksam neúhledný
die Unart, g. —, pl. en ne-
způsob
unartig nezpůsobný
unaufmerksam nepozorlivý
unbändig nevázaný, ne-
zbedný
unbekannt neznámý
unbescheiden neskromný
unbeständig nestálý, vratký
und a, i
der Unbank, g. s nevdek
unbankbar nevděčný

unebel nešlechtný
unerblich nekonečný
unermesslich nesmírný
unermüdet neunavný
uneträglich nesnesitelný
der Unfall, g. s, die Unfälle
nehoda
unfolgsam neposlušný
unfreundlich nevlidný
der Unruhe, g. n nepokoj,
svár
unfruchtbar neúrodný, ne-
plodný
der Ungar, s, n Uher
ungarisch uherský
Ungarn, s Uhry
ungeachtet přes, při
ungebildet nevzdělaný
die Ungebuld, g. — netr-
pělivost
ungebuldig netrpělivý
ungefähr asi
ungeheuer nesmírný, pře-
veliký
ungehorsam neposlušný
ungemein neobyčejně, ve-
lice
ungerecht nespravedlivý
ungehörig neobratný
ungehört nezdravý
ungewiss nejistý
ungewöhnlich neobyčejný
das Unglück, g. s neštěstí
unglücklich nešťastný
unhöflich nezdvořilý
das Unkraut, s byli
unlängst nedávno
unmöglich nestřídmy
die Unmäßigkeit, g. — ne-
střídmost
die Unordnung, g. —, pl.
en nepořádek
unrecht nepravý, adv. ne-
pravě
das Unrecht, g. s křivda,
bezprávi
unrein nezralý
unrein nečistý
unruhig nepokojný
unschädlich neškodný
unschmackhaft nechutný
unschuldig nevinný
unser nás
unster (ä) nestálý, nejistý
unten dole
unter pod, mezi, za; unter
beim Namen jménem

unterdessen zatím
 der Untergang, es 1. záhuba,
 2. der U. der Sonne zá-
 pad slunce
 unterhalb pod
 unterhalten baviti, unter-
 haltend adj. zábavný
 unterhandeln vyjednávatí,
 smlouvati se (oč)
 unterirdický podzemní
 unterjochen podmaniti
 (unter= neodl.)
 unternehmen podniknouti
 (neodl.)
 das Unternehmen, g. s pod-
 niknutí, předsevzetí
 die Unterredung, g. —, pl.
 en rozmluva
 der Unterricht, g. es vynčo-
 vání
 unterrichten vyučovati
 (unter= neodl.)
 unterscheiden rozeznávatí
 (neodl.)
 der Unterschied, es, e rozdíl
 unterstinken podtopiti se,
 utonouti (unter odl.)
 unterstützen podporovati
 (unter= neodl.)
 untersuchen pátrati, zkou-
 matí (neodl.)
 der Unterthan, g. s, pl. en
 poddaný
 unterwegs cestou
 unteru nevěrný
 unverdorren neomrzely
 unbergänglich nehynoucí
 unberühmt nestoudný
 unverständlich nesrozumí-
 telný
 unvorsichtig neprozřetelný,
 neobezřelý
 die Unwahrscheinlichkeit, g. —, pl.
 en nepravda
 unweit nedaleko, poblíž
 unwissend nevědomý
 unwürdig nehoden
 unzufrieden nespokojený
 üppig bujný
 der Ural, s Ural (pohoří)
 uralt prastarý
 der Urheber, g. s, pl. —
 původce
 die Ursache, g. —, pl. n
 příčina
 der Ursprung, es původ

ursprünglich původní, adv.
 původně
 urtheilen souditi
 der Urwald, es, — wälder
 prales.

23

der Vater, g. s, die Väter otec
 das Vaterland, g. es, vlast
 der Vatermörder, s, pl. —
 otcevrab
 die Vaterstadt, g. — ro-
 diště
 das Vaterunser, s, Otčenáš
 das Veischen, g. s, pl. —
 fialka
 verächtlich opovržlivý
 die Verächtung, g. —, opo-
 vržení
 veralten zastarati; veraltet
 zastaralý
 verarbeiten zpracovati, zdě-
 lati
 verarmen zchudnouti
 verbannen vypověděti
 verbergen skryti, ukryti
 verbieten zapověděti, za-
 kázati
 verbünden 1. obvázáti, 2.
 spojití, sloučiti
 verblichen 1. vyblednouti,
 potuchnouti, 2. umřítí
 verbitten odkvěsti (pom.
 sein)
 das Verbrechen, s, pl. —
 zločin
 der Verbrecher, s, pl. —
 zločinec
 verbreiten rozšiřovati, šíř
 verbr. rozšiřovati se,
 rozprostraňovati se
 verbrennen 1. shořeti (pom.
 sein) 2. spáliti (pom. hab.)
 verdammen zatratiti
 verbauen ztráviti, zažiti
 verbaulich záživný
 verdecken zakryti
 verderben (sil.) 1. zkaziti
 se (pom sein) 2. zkaziti,
 (pom. haben) 3. zkaziti
 (ve význam. mravním);
 (časov. sl.)
 verderblich zhoubný
 verbienen zasluhovati, vy-
 dělati

der Verdienst, g. es, vý-
 dělek
 das Verdienst, g. es, pl. e
 zásluha
 verborren uschnouti (pf. der
 Baum ist verborrt)
 verbrängen vypuditi, vy-
 tlačiti
 verbriefen mrzeti
 verbrießlich mrzutý
 der Verdruß, g. es mrzutost
 verbunkeln zatemniti
 verebeln ušlechtiti
 verehren ctíti
 verehren sňati, plesnivěti
 (v pf. pom. sein)
 verfertigen zhotoviti
 verfolgen pronásledovati,
 stíhati
 der Verfolger, p. s, pl. —
 pronásledovatel, stíhatel
 die Verfolgung pronásledo-
 vání
 vergänglich pomíjející
 vergeben nadarmo, marně
 vergeben odpustiti
 vergeben marně
 vergeßlich marný
 vergehen zahynouti, mi-
 nouti
 vergelten oplatiti, splatiti
 vergessen zapomenouti
 vergeßen promrhati
 das Verqißmeinnicht, s ne-
 zabudka
 vergleichen (mit etw.) srov-
 nati, přirovnati
 die Vergleichung přirovnání
 das Vergnügen, g. s, potě-
 šení, zábava
 die Vergnügung, g. —, pl.
 en zábava
 vergolben zlatiti
 vergönnen dopřáti
 vergößtern zbožňovati
 vergrößern zvětšiti, roz-
 množiti
 verherren zpustošiti
 verheimlichen zatajiti
 verheissen zaslíbti
 verherlichen oslaviti
 verhüllen zakrývati
 verkaufen prodati
 verkehren obcovati
 verheirathen zneuznati
 verflingen (pom. sein) do-
 zniti

verflindigen zvěstovati
 verlangen žádati
 verlaſſen opustiti
 verläſſlich ſpolehlivý
 verleihen propůjčiti, dáti
 verletzen raniti
 verfeunden utrhati na cti,
 křivditi
 der Verfeunder, s, pl. —
 utrhač
 verlieren ztratiti, pozbyti,
 ſich v. ztratiti se, mizeti
 verlohnen ſhaſnouti (sil.)
 der Verloſt, eſ, e ztráta
 vermiſſen pohřešovati
 vermöge viz úk. 71.
 vermögen moci (časuje se
 jako mögen)
 das Vermögen, s moc jmění,
 způſobilost
 vermuthen domnívati se
 vernachläſſigen zanedbati
 vernichten zničiti
 vernünftig rozzumný
 verödet zpustlý
 verpachten pronajmouti
 verpflichten povinna učiniti,
 zavázati
 verrathen zraditi, prozra-
 diti
 berichten konati, vykonati,
 učiniti
 verſaßen přeſoliti
 verſammeln ſhromázditi
 verſäumen zmeškati, pro-
 meškati, propáſti
 verſchieden rozličný
 die Verſchiedenheit rozdí
 verſchlingen pohliti
 verſchloſſen uzavřen
 verſchmähen zavrhnouti
 das Verſchulden, s vina,
 závina
 verſchütten zasypati
 verſchwinden promrhati
 der Verſchwender marno-
 tratník
 die Verſchwendung marno-
 tratnost
 verſchwinden zmizeti
 verſengen popáliti
 verſen 1. přeložiti, 2.
 vřaditi, 3. odpověděti
 verſenken zapadnouti, po-
 hroužiti se
 verſprechen ſlibiti

das Verſprechen ſlib
 die Verſprechung ſlib
 verſtecken ſchovati, ſkryti
 verſtummen oněměti, umlk-
 nouti
 der Verſuch, eſ, e pokus
 verſuchen zkoušet, poku-
 ſiti se (oč)
 ſich verſündigen prohrěšiti se
 verſüßen 1. oſladiti, 2. pře-
 ſladiti
 vertheidigen hájiti
 der Vertheidiger obháje
 die Vertheidigung hájení
 vertheilen rozdělit
 verſilgen hubiti
 ſich vertragen ſnáseti se
 vertragen důvěřovati
 der Vertraute, g. u, pl. u
 důvěrník
 vertreiben Zahnati, vyhnati
 der Vertreter s, zástupce
 vertragen vſchnouti
 verurſachen způſobiti
 verurtheilen odsouditi
 verwalten zpravovati
 der Verwalter, g. s, pl. —
 zpráve
 verwandt příbuzný
 die Verwandtſchaft, g. —
 příbuzenství
 verweißen pobyti, meškati
 verwelfen uvadnouti (v pf.
 pom. ſein)
 verwenden vynakládati,
 obracet
 verwildern zdivočeti (v pf.
 pom. ſein)
 verwirren ſmazati, vyhla-
 diti
 verwunden poraniti
 verwunnen proklnati
 verwüſten puſtošiti
 verzehren strávit, ſnísti,
 žrát, ſežírati; hubiti,
 hnísti
 verzeihen odpustiti
 die Verzeihung odpuštění
 verzweifeln zoufati
 der Vesuv, g. s Vesuv
 das Vieh, eſ, pl. er dobytek
 die Viehzucht chov dobytka
 viel mnoho
 vielerlei kolikery, rozličný
 vieſſach mnohonásobný
 vieſſleicht ſnad
 vier čtyři

die Viper, g. —, pl. n
 zmije
 der Vogel, g. s, die Vögel
 pták
 das Vöglein, (v básnich též
 Vögelein,) s, ptáče
 das Volk, g. eſ, die Völker
 národ
 die Volkſchule obecna škola
 voll plný
 vollenden } dokončiti, vy-
 vollführen } konati (neodl.)
 vollkommen dokonalý
 von od, s, z, o
 vor před; (o příčině instr.)
 vorausſehen předvídati
 vorbeigehen jíti mimo
 koho, mimo co
 vorbereiten připraviti
 b. b. b. vorbereit přední
 vorbringen poſtoupiti, vnik-
 nouti
 das Vorgebirge předhoří
 der Vorſahr, g. s, pl. en
 praotec; die Vorſahren
 předkové, otcové
 das Vorhaus, g. eſ před-
 síní
 vorher napřed, dříve
 vorherſagen předpovídati
 vorig přeſešlý
 vorjährig loňský
 der Vormund, g. s, die Vor-
 münder poručník
 vornehm vznešený
 der Vorſath, s, die Vor-
 rathę zásoba
 der Vorſatz, eſ, —ſätze před-
 sevzeti, úmysl
 vorſchreiben předepsati, na-
 říditi
 vorſchreiten pokročiti
 die Vorſchrift nářzení
 die Vorſehung prozřetel-
 nost
 vorſichtig opatrný
 der Vorſteher předſtavený
 die Vorſtellung předſtavení
 der Vorſtrah přední voj
 vortragen předneſti
 vortrefflich výborný
 vortreib mimo, kolem =
 vorbei
 vorübergehen mimo (koho,
 co) jíti
 vorwärts ku předu

vorurichtig, všetečný
 der Vorzug, g. es, die Vor-
 züge přednost, výborná
 vlastnost, ctnost.

W

die Wache, g. —, pl. n
 stráž; Wache stehen na
 stráži státi
 wachsen bítí
 wachsen rústi, vyrústi
 die Wachskerze, g. —, pl. n
 vosková svíce
 die Wachstafel, g. —, pl. n
 vosková tabulka
 die Wachtel, g. —, pl. n
 křepelka
 die Waffe, g. —, pl. n zbraň
 der Wagen, g. s, die Wagen
 vúz
 die Wahl, g. —, pl. en
 volba
 wählen voliti
 wahr pravdivý
 während 1. předl. za, při,
 2. spojka když, co
 wahrhaft opravdový, adv.
 opravdu
 die Wahrheit g. —, pl. en
 pravda
 wahrheitsliebend pravdymil-
 lovný, pravdomluvný
 wahrscheinlich k pravdě po-
 doben; přísl. bezpo-
 chyby
 die Waife, g. —, pl. n si-
 rotek
 der Wald, g. es, die Wäl-
 der les
 der Waldbaum, g. s, pl.
 —bäume lesní strom
 der Wall, g. es, die Wälle
 násep
 der Wallfisch, es, e velryba
 wälzen valiti, váleti
 die Wand, g. —, die Wände
 stěna
 wandeln jíti, choditi, krá-
 četi
 der Wanderer, g. s, pl. —,
 cestující, pocestný
 wandern putovati
 die Wange, g. —, pl. n
 líce

wann kdy; wann immer
 kdykoli
 das Wappen, g. s, pl. —,
 štít, erb
 die Ware, g. —, pl. n zboží
 warm teplý
 die Wärme teplo
 warten čekati
 warum proč
 was co
 was für ein, e, ein? jaký,
 á, é?
 waschen mýti, práti
 die Wäsche, g. — prádlo
 das Wasser, g. s, die Wässer
 voda
 der Wassertropfen krápěj
 vody
 wässern namočiti, zavodniti
 waten broditi se
 weben tkáti
 wecken vzbuditi, probou-
 zeti
 weber — weber ani — ani;
 weber — noch ani — ani
 der Weg, g. es, pl. e cesta
 wegfliegen odletěti
 wegführen odvésti
 wegstagen odnésti
 sich wegwenden odvrátiti se
 wehen vanouti
 die Wehr, g. —, obrana;
 sich zur Wehr setzen na
 odpor se postavit
 wehethun boleti, lítost zpá-
 sobovati
 das Weib, g. es, pl. er
 žena
 das Weibchen, g. s, pl. —
 samička
 weich měkký
 weichen ustoupiti
 weidgerechtes Ei na
 měkko vařené vejce
 die Weide, g. —, pl. n vrba
 die Weidenruthie prut vrbový
 weiden 1. pásti se, 2. pásti
 sich weigern zdráhati se
 weihen posvětiti, zasvětiti
 die Weihachten, g. — (to-
 liko plur.) vánoce
 das Weihachtsgeschenk, g.
 es, pl. e vánoční dar
 weil poněvadž
 die Weife, g. —, pl. n
 chvíle
 weifen pobývati, prodlívati

der Wein, g. es, pl. e vno
 der Weinbauer, g. s, pl. —,
 vinař
 der Weinberg, es, e vinice
 weinen plakati
 das Weinen, g. s pláč
 der Weinhändler, g. s, pl.
 — vinárník
 der Weinstock, g. es, pl.
 —stöße réva
 die Weintraube, g. —, pl.
 n hrozen
 weise moudrý; der Weise,
 g. u, pl. u mudřec
 die Weise způsob
 weisen ukázati
 die Weisheit, g. — mou-
 drost
 weiß bílý
 weifsen bíleti
 weifstich bělavý
 weit daleký, šířý, adv.
 daleko
 der Weizen, g. s pšenice
 das Weizenmehl, s, mouka
 pšeničná
 weicher který
 weif uvadlý; weif werden
 vadnouti, chřadnouti
 weiften vadnouti, chřad-
 nouti
 die Welle, g. —, pl. n vlna
 (srovn. die Flut)
 die Welt, g. —, pl. en svět,
 země
 das Weltall, g. s vesmír
 weltbekannt světoznámý
 weltberühmt světoslavný
 der Welttheil, g. s, pl. e
 světa díl
 der Weltweise, g. u, pl. n
 mudřec
 wenden obrátiti, den Rod
 w. kabát přešiti na ruby
 wenig málo; ein wenig
 trochu
 wenigstens aspoň
 wenn když, jestli, -li
 kdy(by), wenn andš ač,
 byt
 Wenzel Václav
 wer kdo
 werben najímati (vojsko)
 werfen házeti, metati
 das Werf, g. es, pl. e dílo,
 skutek

das Werkzeug, es, e nástroj, ústrojí
 der Werktag, g. es, pl. e všední den
 wert hodent; drahy, vzácný; wert sein státi (zač), býti zač
 der Wert, g. es cena
 das Wesen, g. s, pl. — bytost
 die Wette, g. —, pl. n sázka
 metteilern závoditi, zápasiti
 weiten založiti se (oč)
 das Wetter, g. s, počasí
 der Wettkampf zápas
 wichtig důležitý
 der Widder, g. s, pl. — beran
 wider proti
 widerpenstig vzpurný, zpurný
 widerpreden odporovati, odmlovati
 der Widerstand, es odpor
 widerstehen odpor činiti, protiviti se, odolati
 widmen věnovati, obětovati
 wie jak, wie viel kolik
 wieder zase, opět
 wiederhalten (neodluč.) odražeti se (o zvuku), ozyvati se
 wiederholen opakovati, (wieder neodl.)
 wiederkommen zase přijiti
 die Wiege kolébka
 wiegen (sil.) vážiti
 wiegen (slab.) kolébati, houpati
 Wien (vl. jm. stř. r.) Vídeň
 die Wieze, g. —, pl. n louka
 der Wiesenbach, es, —báče potok luční
 der wieviele kolikátý
 wild divoký, planý
 der Wildbach, g. s, pl. —báče horský potok, bystřina
 das Wildpret, g. s zvěřina
 Wilhelm, g. s Vilém
 der Wille, des Willens vůle
 willig povolný, ochotný
 der Wind, g. es, pl. e vítr
 winden vinouti, vřiti, uvřiti; sich winden vinouti se, točiti se

der Windhund, es, e chrt
 der Winter, g. s zima
 der Winterschlaf, es, zimní spánek; den Winterschlaf halten zimní spánek míti
 der Winzer, g. s, pl. — vinař
 der Wipfel, g. s, pl. — vrchol (stromu)
 wirken působiti, činiti
 wirklich skutečný; adv. vskutku
 der Wirt, g. es, pl. e hostinský
 die Wirtschaft, g. —, pl. en hospodářství
 das Wirtschaftsgebäude, s, e hospodářské stavení
 wissen 1. věděti, 2. (při inf. s zu) uměti, znáti
 das Wissen, s vědění
 die Wissenschaft, g. —, pl. en věda, vědomost
 wittern čenichati, větriti, čiti
 die Witterung počasí, povětrí
 die Witwe, g. —, pl. n vdova
 wigig vtipný
 wo kde
 wodurch čim
 wofür proč, zač
 woher odkud
 wohl 1. dobře, 2. asi, snad, 3. arci
 das Wohl, g. es blaho, dobro
 der Wohlgefallen, s záliba
 wohlgefittet mravný
 die Wohlthätigkeit dobročinnost
 der Wohlstand, g. es blahobyt
 die Wohlthat, g. —, pl. en dobrodini
 der Wohlthäter, g. s, pl. — dobrodinec
 wohlthätig dobročinný
 wohnen bydleti
 die Wohnung, g. —, pl. en byt, obydlí
 das Wohnzimmer, g. s, pl. — světnice
 der Wolf, g. es, pl. die Wölfe vlk
 die Wolke, g. —, pl. n mrak, oblak

die Wolle, g. — vlna
 wollen chtíti
 b. b. b. wollene vlněný
 wollig vlnatý
 womit čim
 worin v čem
 das Wort, g. es, die Wörter slovo, die Worte řeč
 der Wunderer lichvár
 der Wuchs, des Wuchses vzrůst
 die Wunde, g. —, pl. n rána
 das Wunder, g. s, pl. — div, zázrak
 der Wunsch, g. es, pl. die Wünsche přání
 wünschen přáti
 würdig hodent, důstojný
 der Wurm, g. es, pl. die Würmer červ
 die Wurzel, g. —, pl. n kořen.

3

zähe tuhý
 die Zahl, g. —, pl. en počet, číslo
 zahlen platiti
 zählen čítati, počítati
 zahm krotký
 zähmen krotiti, ochočiti
 der Zahn, g. es, die Zähne zub
 der Zahnschmerz, g. es, pl. en bolení zubů
 das Zahnweh, es bolest zubů
 die Zange, g. —, pl. n kleště
 zänklich svárlivý
 zart útlý, nězný
 der Zauberer, s, pl. — čaroděj
 der Zaun, es, die Zäune uzda
 der Zaunkönig, s, e strážník
 die Zehe, g. —, pl. n prst u nohy, pazour
 zehn deset
 das Zeichen, g. s, pl. — znamení
 zeichnen kresliti
 die Zeichnung, g. —, pl. en kresba, výkres
 zeigen ukázati

zeigen ukázati, slyš zeigen
 ukázati se, objeviti se
 zeigen viniti (čím)
 die Zeit, g. —, pl. en čas,
 doba; zur Zeit v čas, bei
 Zeiten v čas, záhy
 zeitlich časné
 die Zeitung, g. —, pl. en
 noviny
 das Zelt, es, e stan
 zerbrechen zlomiti
 zerfleischen roztrhati
 zerhauen rozseknouti, pře-
 tnouti
 zerreiben rozetřiti
 zerren tahati, trhati
 zerreißen roztrhati
 zerschneiden rozřezati
 zerschören zbořiti, kaziti,
 hubiti
 zerstoßen roztlouci
 zerstreut roztržiti
 zerstreuen rozšlápnouti
 zengen svědčiti (von o)
 das Zeugnis, g. — nisse,
 pl. — nisse vysvědčení
 die Ziege, g. —, pl. n, koza
 der Ziegel, s, pl. — cihla
 die Ziegelbrennerei, g. —,
 pl. n cihelna
 ziehen 1. předm. tahati
 (pom. sl. haben), 2. podm.
 táhnouti, stěhovati se
 (pom. sl. sein)
 das Ziel, es, e cíl
 zielen mířiti
 ziemen slušeti, náležeti
 ziemlich dosti
 die Ziegenmilch, g. — kozí
 mléko
 die Zierbe, g. —, pl. n
 ozdoba, okrasa
 zieren zdobiti, krášlit
 die Ziffer, g. —, pl. n číslice
 das Zimmer, g. s, pl. —
 pokoj, světnice
 der Zimmermann, g. s, pl.
 — leute tesar

das Zinn, g. s cín
 das Zinngesäß, es, e nádoba
 cínová
 der Zins, des Zinses ná-
 jemné, die Zinsen úroky
 die Zither, g. —, pl. n
 citera
 zittern trásti se
 die Zone, g. —, pl. n pás,
 zeměpás
 der Zorn, g. (e)s zlost
 zornig hněvivý, zlostný
 zu 1. předl. k, do, na,
 po, za, 2. přísl. přísl,
 tuze
 zubinden přivázati, obvázati
 zubringen 1. donášeti, 2.
 die Zeit zubringen čas
 trávit, prožiti
 der Zucker, g. s cukr
 die Zuckerfabrik, g. —, pl.
 en továrna na cukr
 zubringlich dotravý
 zuerst nejprve, nejdříve
 die Zucht, g. — úto-
 čiště
 zufolge (viz úkol 75.)
 zufrieden spokojen
 der Zug, g. es, die Züge
 tah, tažení; vlak
 zugegen přítomen
 zugehan nakloněn, přízniv
 zugleich zároveň, spolu
 der Zugbegleiter průvodčí
 vlaku
 zuhören naslouchati
 die Zukunft, g. — budou-
 nost
 zukünftig budoucí
 zuletzt naposledy, posléze
 zumachen zavřiti, přivřiti
 zumeist po většině, vět-
 šinou, obyčejně
 das Zündholzchen, g. s, pl.
 — sirka
 die Zunge, g. —, pl. n
 jazyk

zürnen hněvati se
 zurückbleiben zůstati po-
 zadu
 zurückfordern žádati zpět
 zurückführen 1. dovésti zpět,
 odvésti, 2. odvésti zpět
 zurückfahren vrátiti se
 zurückkommen vrátiti se
 zurückstellen navrátiti
 zurückwerfen odraziti
 zursen (dat.) volati na
 koho, pokřikovati
 zusammenberufen svolati
 zusammenscharen shra-
 bávati
 zusammentreffen setkati se,
 sraziti se
 zuschneiden přikrojiti, při-
 stříhnouti
 zusammenklauben sbirati
 zusammenzählen sečtati
 zuschicken poslati
 zusperren zamknouti, za-
 vřiti
 zutrüglich prospěšen (ke
 zdraví)
 das Zutrauen, g. s dů-
 věra
 der Zutritt, g. s přístup
 zuber dráve
 zuweisen někdy, časem
 der Zweck, g. es účel
 zwei dva, der zweite druhý;
 zweierlei dvoji; zweifach
 dvojnásobný
 der Zweifel, s pochybnost
 zweifelhaft pochybný
 zweifeln pochybovati
 der Zweig, g. es, pl. e větev
 zweimal dvakrát
 zweitens za druhé
 die Zwietracht, g. — ne-
 svornost
 die Zwillinge, dvojčata,
 blíženci
 zwischen mezi
 zwitschern cvrlikati
 zwölf dvanáct.

Slovník česko-německý.

A

a und
 africký africanisch
 Afrika Afrika (stř. rodu)
 akademický akademisch
 ale aber
 Alexander Macedonský
 Alexander von Macedonien
 almužna das Almosen, s
 Alpy die Alpen
 Anglie England, s
 anglický englisch
 ani nicht einmal; ani—ani
 weber — noch
 ano ja
 Antonín Anton
 apoštol der Apostel, g. s,
 pl. —
 Arab der Araber, g. s, pl. —
 as, asi 1. wohl = snad;
 2. při čisl. etwa
 Asie Asien, g. s
 aspoň wenigstens
 astronom der Astronom, en,
 pl. en
 Athénan der Athener, g. s,
 pl. —
 Athény Athén (vl. jm. stř.
 rodu)
 až bis.

B

babička die Großmutter,
 g. —, die —mutter
 Badensko Baden, s
 bahno der Sumpf, g. es,
 die Sümpfe
 báchorka das Märchen,
 g. s, pl. —
 báj die Sage, g. —, pl. n
 bajka die Fabel, g. —, pl. n
 balsamovati einbalsamieren

barva die Farbe, g. —,
 pl. n
 básník der Dichter, g. s, pl. —
 báti se sich fürchten
 bavlněný d. d. d. baum=
 wollene
 Bavyra Baiern (vl. jm.
 stř. r.)
 bázlivý fürchtam
 bažant der Fasan, g. s,
 pl. en
 bdiť wachsen (pom. haben)
 bečeti blöcken
 běda wehe!
 bednář der Fassbinder, g. s,
 pl. —
 Bedřich Friedrich; Bedřich
 Rudovousý Friedrich der
 Rothbart
 běhati laufen
 běliti bleichen
 beránek das Lamm, g. es,
 die Lämmer
 Berlín Berlin
 Berounka die Beroun
 besídka die Laube, g. —,
 pl. n
 bez ohne
 běžeti laufen, rennen
 bída das Elend, s; die
 Noth, g. —; bídu tráti
 Noth leiden
 bídný elend
 bílý weiß; Bílý Nil der
 Weiße Nil, g. des Nils
 bířmovati firmen
 biskup der Bischof, g. s,
 die Bischöfe
 bití schlagen
 bitva die Schlacht, g. —,
 pl. en
 blaho das Wohl, es
 blázen der Narr, g. en, pl.
 en; der Thor, g. en, pl. en
 blažený glücklich
 bledý blaß; blednouti
 blaß werden; erblassen
 blesk der Blitz, g. es, pl. e

blizký nahe
 blíziti se sich nähern; (o době)
 nahen (pom. sls. sein)
 bližní der Nächste, g. n,
 pl. n
 bobtnati schwellen (sil.)
 bodlák die Distel, g. —, pl. n
 boháč der Reiche, g. n,
 pl. n
 bohatství der Reichthum,
 g. s, pl. — thümer
 bohatý reich; bohatnouti
 reich werden
 bohužel leider
 boj der Kampf, g. es, die
 Kämpfe
 bojště das Schlachtfeld, g.
 es, pl. er; der Kampfplatz,
 g. es, pl. — plätze
 bojovati kämpfen, streiten
 bojovník der Krieger, s,
 pl. —
 bolest der Schmerz, g. es
 pl. en
 bolestný schmerzlich
 bota der Stiefel, g. s, pl. —
 bouře der Sturm, g. es
 die Stürme
 bouřka das Gewitter, g. s,
 pl. —
 boží = gen. Boha Gottes
 brambor die Kartoffel, g. —,
 pl. n
 brána das Thor, g. es, pl. e;
 br. města das Stadthor
 brániti se sich wehren
 bráti nehmen
 bratr der Bruder, g. s,
 die Brüder
 bratranec der Vetter, g. s,
 pl. n
 břectan der Epheu, g. s
 břidlice der Schiefer, g. s
 břímě die Last, g. —, pl. en
 Britan der Britte, g. n,
 pl. n
 brk der Federkiel, es, e

brzkové péro die Stiefel Feder, g. —, pl. n
 brouk der Käfer, g. s, pl. —
 brus der Schleiffstein, g. s, pl. e
 brzy bald
 bublání das Murmeln, g. s
 bublati murmeln
 Budějovice Budweis (str. r.)
 buď — buď entweder — oder
 buditi wecken
 budoucí künftig
 budova das Gebäude, g. s
 pl. —; budova školní das Schulgebäude
 budovati bauen
 Bůh Gott, es; pohanský bůh der Gott, g. es, die Götter
 bujně munter
 bujný äppig, feurig, munter; äppiges Gras; ein feuriges Ross
 buk die Buche, g. —, pl. n
 būvol der Büffel, s, pl. —
 būvolí roh das Büffelhorn, s, — hörner
 by damit
 bydleti wohnen
 býlí das Unkraut, g. (e)s
 bylina die Pflanze, g. —, pl. n
 bystřiti scharfen
 byt wenn auch
 býti sein; k čemu býti zu etwas dienen
 bytovati wohnen, hausen
 bzučeti summen.

C

celý d. d. d. ganze; celá Praha ganz Prag
 cena der Preis, g. es, pl. e; der Wert, g. es
 cesta 1. der Weg, g. es, pl. e; 2. (= cestování) die Reise, g. —, pl. n
 cestou = na cestě unterwegs
 cestovati reisen
 cestující der Reisende, g. n, pl. n
 cihelna die Ziegelbrennerei, g. —, pl. en
 cíl das Ziel, g. es

čín das Sinn, g. s
 císař der Kaiser, g. s, pl. —
 císařovna die Kaiserin, g. — pl. nen
 citron die Citrone, g. —, pl. n
 cizí fremd
 cizina die Fremde, g. —
 cizozemec der Ausländer, g. s, pl. —
 co was; cosi etwas
 ctíti ehren, schätzen; ctěné jméno der geschätzte Name
 ctnost die Tugend, g. —, pl. en
 cukr der Zucker, g. s
 cvičiti üben, cv. se sich üben
 cvičení die Übung, g. —, pl. en.

Č

čáp der Storch, g. es, die Störche
 čas die Zeit, g. —, pl. en; v čas zur Zeit; časem mit der Zeit, bisweilen
 časně zeitlich, č. z rána zeitlich früh
 část der Theil, g. es, pl. e
 část řeči der Redetheil, es, e
 často oft, häufig
 Čech der Böhme, g. n, pl. n
 Čechy Böhmen (str. r.)
 čekati warten (auf etwas)
 čeledín der Diensthote, g. n, pl. n
 černý schwarz
 čerstvý 1. frisch, 2. schnell
 červ der Wurm, g. es, die Würmer
 červen der Juni, g. —
 červený roth
 česati kammern; ovoce č. das Obst pflücken
 česko-moravský böhmisch-mährisch
 český böhmisch
 čest die Ehre, g. —
 čestina das Böhmische, g. n
 četný zahlreich
 či oder
 či měssen
 čhati lantern (auf etw.)

čily thätig, munter
 čím — tím je. — desto
 činiti handeln; dobře činiti Gutes wirken; hranici činiti die Grenze bilden
 číslice die Ziffer, g. —, pl. n
 číslo die Zahl, g. —, pl. en
 čistiti reinigen
 čistotný reinlich
 čistý rein
 článek der Artikel, s, pl. —
 člověk der Mensch, g. en, pl. en
 čtvrt das Viertel, g. s;
 čtvrt roku ein Vierteljahr, g. s
 čtverhřanný vieredig
 čtverý viererlei
 čtvrtěk der Donnerstag, g. s
 čtyři vier.

D

dále weiter; dále cestovati weiterreisen (weiter odl.)
 dalekohled das Fernrohr, es, e
 daleký weit, fern
 dar 1. die Gabe, g. —, pl. n; 2. das Geschenk, g. es, pl. e; dar - vánoční das Weihnachtsgeschenk
 dařiti se 1. gelingen (o práci); geheißen (o živoč. a rostl.); gerathen (o živ. rostl. a o mravném zdaru)
 darovati schenken
 dáseň das Bahnsfleisch, es
 dáti schenken; dáti rozkaz einen Befehl ertheilen, dáti (s inf.) lassen k. p. dáti zatopiti einheizen lassen
 dávno lange, längst
 dbáti achten
 dcera die Tochter, g. —, die Töchter
 děd der Großvater, g. s, pl. —väter
 dědic der Erbe, g. n, pl. n
 dědictví das Erbe, g. s;
 die Erbschaft, g. —, pl. en
 dějepis = dějiny die Geschichte, g. —
 dějepisec der Geschichtsdreier, g. s, pl. —

deklinace die Declination, g. —, pl. en	doktor der Doctor, g. s, pl. en	Genosse, n, n, 2. die Art g. —, pl. en
děkovati danken	dokud so lange, so lange als	druh druha viz Mluvn. nauky §. 72
dělati machen, verfertigen	dolejší der untere	druhdy bisweilen; sonst; ehedem
děliti theilen; trennen = odloučiti	doma zu Hause	drzost die Keckheit, g. —
dělník der Arbeiter, g. s, pl. —	domáci einheimisch; domáci pán der Hausherr, g. n pl. en; domáci zvíře das Hausthier, g. es, pl. e	dub die Eiche, g. —, pl. n duben der April, s
démant der Diamant, g. s, pl. en	domluviti ausreden	duch der Geist, g. es, pl. er
den der Tag, g. es, pl. e	domnívati se meinen, wähnen, vernunthen	duha der Regenbogen, s
denně täglich	domov die Heimat; z domova aus dem Hause	dům das Haus, g. es, die Häuser
deska der Deckel, g. s, pl. —	domovník der Hausmeister, g. s, pl. —	Dunaj die Donau
děšť der Regen, g. s	domů nach Hause	dušiti dünsten k. př. ovoce
deštovka der Regenwurm, s, — wärmer	dopis der Brief, g. es, pl. e	dušný schwül
dětský věk das Kindesalter, s	dopiti austrinken	důstojník der Officier, g. s, pl. e
devatero neun, neunerei	dopoledne der Vormittag, g. s, pl. e; adv. vor-mittags	důstojný würdig
děvečka die Magd, g. —, die Mägde	doporučiti anempfehlen	duše die Seele, g. —, pl. n
děvče das Mädchen, g. s, pl. —	dopřáti vergönnen, gewähren	dušina die Hölzung, g. —, pl. en
dilem — dilem theils — theils	doprovoditi begleiten	dutý hoch
dílo das Werk, g. es, pl. e	dorůstati aufwachsen, erwachsen	důvěra das Zutrauen, g. s
dítě, dítěko das Kind, g. es, pl. er	doslýchati hören	dva zwei; dvakrát zweimal
divadlo das Theater, g. s, pl. —	dost, dosti genug; ziemlich	dvanáct zwölf
divoký wild	dostavěti anbauen	dvěře die Thüre, g. —, pl. n
dle nach, gemäß, laut	dosud bisher	dvouj zweierlei
dlouhý lang; dlouho lange	doučiti se ansternen	dvounásobný doppelst
dlužník der Schuldner, g. s, pl. —	doutati hoffen	dvůr, dvorec der Hof, g. es, die Höfe, der Meierhof, g. es, pl. — höfe; die Meierei, g. —, pl. en
dmýchati blasen	douti blasen	dýchati athmen
dnes heute	doutnati glimmen	dýka der Dolch, g. es, pl. e
do in, nach, bis, zu	dovoliti erlauben, gestatten	dynamit der Dynamit
doba die Zeit; g. —, pl. en; doba roku = část roku die Jahreszeit	dovoz die Zufuhr, g. —	džbán der Krug, g. es, die Krüge.
dobročinný wohlthätig	dráha die Bahn, g. —, pl. en	E
dobrodínec der Wohlthäter, g. s, pl. —	drahocenný kostbar	Egyptan der Ägyptier, g. s, pl. —
dobrodíneč die Wohlthat, g. —, pl. en	drahý theuer, kostbar	Evropa Europa, g. s
dobrotivý göttig	dravec das Raubthier, g. es, pl. e	Evropan der Europäer, s.
dobry gut; dobře gut	Drážďany Dresden (str. r.)	F
dobyčí trh der Viehmarkt, es, — märkte	dřevo das Holz, es, die Hölzer	farář der Pfarrer, g. s, pl. —
dobytek das Vieh, g. es, pl. er	drážditi reizen	fiala, fialka das Veilchen, g. es, pl. —
dobyti 1. erwerben = vydělati, 2. dob. ze země gewinnen, graben, 3. dob. města eine Stadt erobern	dřímati schlummern	Foeničan der Phönizier, g. s, pl. —
dokonalý vollkommen	dřívě früher; dřívě než bevor	Francie Frankreich, g. s
dokonati vollenden, enden	dříví das Holz, g. es	
	dřn der Raseu, g. s	
	drsný rauh	
	druh 1. = společník der Geselle, g. n, pl. n der	

Francouz der Franjose, g.
n, pl. n
František Franz.

G

German der Germane, g. n,
pl. n
gymnasium das Gym-
nasium, g. s, die Gymna-
stien; realné g. das
Realgymnasium, g. s,
pl. -ien.

H

Habsburský Habsburgisch
had die Schlange, g. —,
pl. n
hádati ratheu, hádati se
streiten, zanken
háj der Hain, g. es, pl. e;
das Wäldchen, g. s, pl. —
haliti se sich hüllen
hana der Tadel, g. s, pl. —
hanba die Schande, g. —
hanebný schändlich
haněti tadeln, schmähen
hasiti löschén (slabé)
hasič der Feuerlöschmann,
es, —männer
hasnouti erlöschén, verlöschén
(silné)
Helena Helene, g. Helenens
Herkules Herkules
hezký hübsch
hladový hungrig
hlas die Stimme, g. —,
pl. n
hlasitý laut; hlasitě, na
hlas laut
hláška der Laut, g. es, pl. e
hlava der Kopf, g. es, pl.
die Köpfe
hlavní město die Hauptstadt,
g. —, pl. —städte
hledati suchen
hlídač der Wächter, g. s,
pl. —
hlína der Thon, g. s
hloupý bumm
hltavý, hltavě hastig
hluboký tief
hmyz das Insect, g. es, pl. en
hnáti treiben

hned gleich
hnědý braun
hněv der Zorn, g. s
hnízdo das Nest, g. es, pl. er
hnojiti düngen
hoden wert, würdig
hodina die Stunde, g. —,
pl. n
hodiny die Uhr, g. —,
pl. en; kolik je hodin?
wie spät ist es?
hodný brav
hoch der Knabe, g. n, pl. n
hojný reichlich
Homér Homer
honba die Jagd, g. —,
pl. en
hora der Berg, es, pl. e;
hory das Gebirge, s,
pl. —
horečka das Fieber, s
hořejší b. d. d. obere
hořeti brennen
horký heiß; jest horko es
ist heiß
hornatý gebirgig
hospodář der Hauswirt,
g. es, pl. e; der Land-
wirt g. es, pl. e
hospodářiti wirtschaften;
sparen
hospodárnost die Spar-
samkeit
hospodárný wirtschaftlich,
sparsam
hospodářství die Wirt-
schaft, g. —, pl. en
hospodyně die Hausfrau,
—, pl. en
host der Gast, g. es, die
Gäste
hostinský der Wirt, g. es,
pl. e
hošťček das Knäblein, g. s,
pl. —
hotov 1. fertig, 2. bereit
(ochoten); 3. hotové
penze bares Geld
houba der Schwamm, g. es,
die Schwämme
housenka die Kanpe, g. —,
pl. n
houští das Geflüpp, es,
pl. e
hovězí dobytek das Rind-
vieh, g. s; hovězí maso
das Rindfleisch, g. es

hovor das Sprechen, g. s;
das Gespräch, es, e
hra das Spiel, g. es, pl. e
hrad die Burg, g. —, pl. en
hradba die Schanzmauer,
g. —, pl. n
hranice die Grenze, g. —,
pl. n
hráti, hráti si spielen
hráz der Damm, g. es, die
Dämme
hrbet der Rücken, g. s
hrdina der Held, g. en,
pl. en
hrdnouti stolz werden
hrdý stolz
hrben der Kamm, g. es,
die Kämme
hřesiti sündigen
hřích die Sünde, g. —, pl. n
hřišník der Sünder, g. s,
pl. —
hrněř der Töpfer, g. s,
pl. —
hrnec der Topf, g. es, die
Töpfe
hrob das Grab, g. es, die
Gräber
hrobka die Gruft, g. —,
pl. die Gräfte
hrobník der Todtengräber,
s, pl. —
hrom der Donner, g. s
hrozen die Traube, g. —,
pl. n; hrozen vína die
Weintraube
hroziti drohen
hrozný fürchtbar
hrabý grob
hruška die Birne, g. —, pl. n
hrůza der Schrecken, g. s
hubiti vertilgen, vernichten
hudba die Musik, g. —
hukot das Brausen, g. s
hůl der Stock, g. es, die
Stöcke
husa, hus die Gans, g. —,
die Gänse
husitské války die Hussiten-
kriege
hustý dicht
hvězda der Stern, g. es,
pl. e
hvízdati pfeifen
hyzditi entstellen.

Ch

chatrný schadhaft
 chladný kühl, kalt; jest
 chladno es ist kühl, kalt
 chléb das Brot, g. es, pl. e
 chlív der Stall, g. es, die
 Ställe
 chobot der Rüssel, s, pl. —
 chodba der Gang, g. es,
 die Gänge
 chorobný krankhaft
 Chorvát der Kroat, g. u,
 pl. n
 choť 1. (= manzel) der
 Gatte, g. u, pl. n; 2.
 (= manzelka) die Gattin,
 g. —, pl. neu
 chov dobytka die Viehzucht,
 g. —
 chovati 1. bewahren = za-
 chovati; 2. chovati do-
 bytek das Vieh züchten,
 Vieh halten
 chrám der Tempel, g. s,
 pl. —
 chrániti schützen
 chudý arm
 churav kränklich, krank
 churavěti kränkeln
 chut die Lust, g. —, die
 Rüste; der Geschmack, g. s,
 chutnati schmecken
 chutný schmackhaft
 chvála das Lob, g. es
 chváliti loben
 chvěti se zittern, beben
 chyba der Fehler, g. s, pl. —
 chybíti fehlen
 chystati se sich bereiten
 chytati fangen
 chytrý klug.

I

i 1. auch; 2. selbst
 inkoust die Tinte, g. —
 indický indisch
 Itálie Italien (str. r.)

J

jablko der Apfel, g. s, die
 Apfel
 jádro der Kern, g. es, pl. e

jak, jako wie
 jakmile sobald
 jakoby als ob, als wenn
 Jakub Jakob
 jaký was für ein
 Jan Johann
 jarní den der Frühlingstag
 es, e
 jaro der Frühling, g. s, das
 Frühjahr; na jaře im
 Frühjahr, im Frühling
 jasný hell, klar
 jazyk 1. die Zunge, g. —,
 pl. n; 2. (= řeč) die
 Sprache, g. —, pl. u
 ječmen die Gerste, g. —
 jed das Gift, g. es, pl. e
 jeden, jedna, o ein, e, ein
 jediný d. d. b. einzige
 jede die Tanne, g. —,
 pl. u
 jedlý essbar
 jednati handeln
 jedovatý giftig
 jehla die Nadel, g. —, pl. u
 jehličnatý strom der Nadel-
 baum, g. s, —bäume
 jehně das Lamm, g. es, die
 Lämmer
 jeho sein, e, sein
 jelen der Hirsch, g. es, pl. e
 jemný fein
 jen, jenom nur, bloß
 Jerusálém Jerusalem (str. r.)
 jestli, jestliže wenn
 ještě noch
 jezdec der Reiter, g. s,
 pl. —
 jezdití fahren; koňmo jez-
 diti reiten
 jezero der See, g. s, pl. u
 ježek der Engel, g. s, pl. —
 Ježíš Jesus
 Jidáš Judas
 jídlo 1. (= pokrm) die
 Speise, g. —, pl. n; 2.
 (= požívání pokrmů)
 das Essen, g. s
 jindy sonst
 jinoch der Jüngling, g. s,
 pl. e
 jiný d. d. b. andere
 jiskra der Funke, des Fun-
 kens, die Funken
 jísti speisen
 jistý sicher, gewiss
 jítí gehen, kommen

jítro der Morgen, g. s
 již schon; již ne- nicht mehr
 jižní südlich
 jmění das Vermögen, g. s
 jmeniny der Namenstag, g
 es, pl. e
 jméno der Name, des
 Namens, die Namen.

K

k, ke, ku zu, gegen
 kabát der Rock, g. es, die
 Röcke
 kachna die Ente, g. —,
 pl. u
 kající viz káti se
 kalamár das Tintenfaß, g.
 es, die Tintenfass
 kalíšek der Kelch, g. es,
 pl. e
 kam wohin
 kámen der Stein, g. es,
 pl. e
 kamenec der Mann, g. s
 kamna der Ofen, g. s, die
 Ofen
 kamzik die Gans, g. —,
 pl. u
 kanouti rinnen
 Kapitolum das Capitolium,
 g. s
 kapka der Tropfen, g. s,
 pl. —
 kapr der Karpfen, g. s, pl. —
 karafiát die Nelke, g. —,
 pl. u
 kárati rügen
 Karel Karl
 Karlín Karolinenthal (str. r.)
 Karlovo náměstí der Karls-
 platz, g. es
 Karlštejn Karlstein, s
 kaštan die Kastanie, g. —,
 pl. u
 káti se bitzen
 katolík der Katholik, g. en,
 pl. en
 káva der Kaffee, g. s
 kázání die Predigt, g. —,
 pl. en
 kázati 1. predigen, 2. =
 veleti gebieten
 kaziti beschädigen, zerstören
 každý jeder, jede, jedes
 kdákati gackern

kde wo; kdesi irgendwo	kolovrat das Spinnrad,	krajina die Gegend, g. —,
kdo wer; kdosi jemand	es, —äder	pl. en
kdý 1. wann; 2. = kdysi	konati verrichten, machen;	král der König, g. s, pl. — e
jemals	konati svoji povinnost	králík das Kaninchen, g. s,
kdýby wenn	seine Pflicht erfüllen	pl. —
kdysi einst	konec das Ende, g. —, pl. n	královna die Königin, g. —,
kdýž wenn, als	konečné endlich	pl. —nen
keř der Strauch, g. es, die	konopi der Hanf, g. es	královský königlich
Straucher (Sträucher)	konsul, der Consul, s, n	království das Königreich,
kéz wenn doch, daß doch	kopati graben; stoßen	g. es, pl. e
klapka u oka das Augen-	kopriva die Kessel, g. —,	krása die Schönheit, g. —,
lid, g. es, pl. ev	pl. n	pl. en
klášter das Kloster, g. s,	kopyto der Huf, g. es, pl. e	krásný schön
die Klöster	koráb das Schiff, g. es,	krasopis das Schönschreiben,
klepati klopfen	pl. e	g. s, pl. —
klesnouti sinken, fallen	kord der Degen, g. s, pl. —	krátký kurz
klid die Ruhe	korek der Kork, es	kráva die Kuh, g. —, die
klidný, klidně sanft, ruhig	Koriolán Coriolan (vl. jm.	Riße
kliti fluchen	osoby muž.)	křehký zerbrechlich, ge-
Klitus Klitus	kořen die Wurzel, g. —,	brechlich
klobouk der Hut, g. es,	pl. n	křehot das Quaken, g. s
die Hüte	koreniti wärzen	krejcar der Kreuzer, g. s,
klopotně kummerlich, müh-	korist die Beute, g. —	pl. —
sam	koroptev das Rebhuhn, g.	krejčí der Schneider, g. s,
kmen der Stamm, g. es,	s, —hühner	pl. —
die Stämme	koruna die Krone, g. —,	kresba die Zeichnung, g.
kmotr der Pathe, g. u,	pl. n	—, pl. en
pl. n	kosa die Sense, g. —, pl. n	kresliti zeichnen; kreslení
kněz der Priester, g. s,	koř das Bein, es, e, der	das Zeichnen, g. s
pl. —	Knochen, s, pl. —	křestan der Christ, g. en,
knihá das Buch, g. es, die	kostel die Kirche, g. —,	pl. en
Bücher	pl. n	křestanský christlich
knihovna, die Bibliothek,	košík der Korb, es, die	krev das Blut, g. es
g. —, pl. en	Körbe	křičeti schreien
kníže der Fürst, g. en, pl.	košile das Hemd, g. es,	křídlo der Flügel, g. s,
en	pl. en	pl. —
knížecí fürstlich	koště der Besen, g. s, pl. —	křik das Geschrei, g. s
knoflík der Knopf, g. es,	koupati, koupati se baden	Kristus Christus
die Knöpfe	koupiti kaufen	Křístof Christoph
koč der Kutschner, g. s, pl. —	kouř der Rauch, g. es	křivda das Unrecht, g. s;
kočka die Katze, g. —,	kousek das Stückchen, g. s,	křivdu činiti Unrecht
pl. n	pl. —	thun, křivdu snášeti
kočkovitý faßtenartig, faßten-	kousnouti beißen	Unrecht leiden
ähnlich	kouti (kuji) schmieden	kříž das Kreuz, g. es, pl. e
kohout der Hahn, g. es,	kov das Metall, g. s, pl. e	krk der Hals, g. es, die
die Hähne	kovár der Schmied, g. es,	Hälse
kojiti fangen (slabě)	pl. e	krkavec der Rabe, g. n,
kokrhati frähen	koza die Ziege, g. —, pl. n	pl. n
koláč der Kuchen, g. s,	kráčeti wandeln	krmiti füttern, nähren
pl. —	kraj der Rand, g. es, die	krocán der Truthahn, g. s,
kolem um, herum	Ränder; der Saum, g.	die —hähne
koleno das Knie, g. s, pl. e	es; kraj šatu der Saum	krok der Schritt, g. es, pl. e
kolik wie viel; kolik jest	des Kleides	kromě außer
ti let? wie alt bist du?	krajan der Landsmann, g.	krotiti zähmen, bändigen
kolikátý der wievielte	s, pl. —leute	krotký zahm
kolo das Rad, es, die	krájeti schneiden	krotnouti zahm werden
Räder		

křovi das Gebiß, g. es, pl. e	lampa die Lampe, g. —, pl. n	lichotiti schmeicheln lichvář der Bucherer
krtek der Maulwurf, s, —witrfe	láska die Liebe, g. —	lilie die Lisse, g. —, pl. n
krápěj der Tropfen, g. s, pl. —	laskavý liebevoll, freundlich	lmec der Kragen, g. s, die Krägen
krupobitř der Hagel, g. s	latina das Latein, s; die lateinische Sprache	lný faul, träge
krutý grausam	lavice, lávka die Banf, g. —, die Bänke	lipa die Linde, g. —, pl. n
krýti decken; bergen	lázeň das Bad, g. es, die Bäder	Lipsko Leipzig
který welcher, e, es	led das Eis	list 1. das Blatt, g. es, die Blätter; 2. = dopis der Brief, g. es, pl. e
kuchař der Koch, es, die Köche	ledek der Salpeter, g. s	listí das Laub, g. es
kuchařka die Köchin, g. —, pl. —nen	lehkomyšlný leichtgläubig	liška der Fuchs, g. es, die Füchse
kůl der Pfahl, es, die Pfähle	lehnouti si sich niederlegen	lizati lecken
kulatý rund	lék das Heilmittel, d. Mittel, g. s, pl. —	loket die Elle, g. —, pl. n
kule die Kugel, g. —, pl. n	lékař der Arzt, g. es, die Ärzte	losos der Lachs, g. es, die Läcse
kůň das Pferd, g. es, pl. e	leknouti se erschrecken (sil.)	loučiti se scheiden (pom. sein)
e; das Ross, g. es, pl. e	len der Flachs, des Flachses	louka die Wiese, g. —, pl. n
kuna der Marber, g. s, pl. —	lenivý faul, träge	lovec der Jäger, s, pl. —
kunovity marberartig, marberähulich	lenoch der Fanlenzer, s, pl. —	lovenřyb der Fischfang, g. s
kupec der Kaufmann, g. s, pl. —leute	lenost die Faulheit, g. —	lože das Lager, s, pl. —, die Bettstätte, g. —, pl. n
kupovati viz koupiti	les der Wald, g. es, die Wälder	lstivý schlau, listig
kůra die Rinde	lesk der Glanz, g. es	lučina = louka die Wiese, g. —, pl. n
kuřátko das Hühnchen	lesnatý walzig	Ludvik Ludwig, s
kuře das Huhn, g. es, die Hühner	lesník der Förster, g. s, pl. —	luk der Bogen, s
kus das Stück, g. es, pl. e	lest die List, g. —	lživý lügenhaft.
Kutná Hora Rutenberg	lešení das Gerüst, g. es pl. e	M
kůže 1. die Haut, 2. (= srst) das Fell; 3. das Leder (kůže vydělaná)	let der Flug, g. es	majetek das Vermögen, s, g. —
květi blühen	letěti, létati fliegen	mák der Mohu, g. s
květ die Blüte, g. —, pl. n	léto der Sommer, g. s	málem beinahe, fast
květen der Mai, s,	letos heuer	malicherný kleinlich
květina, kvítek die Blume, g. —, pl. n	lev der Löwe, g. n, pl. n	málo wenig
kvít = květiny	levý d. d. d. linke; v levo links	malovati malen
kvočna die Gluckhenne, g. —, pl. n	ležeti liegen	malý klein, gering
kýs = jakýs irgend ein, e, ein	lhář der Lügner, g. s, pl. —	marně vergebens
kyselý sauer.	lháti lügen —li wenn	marnotratnost die Ver- schwendung, g. —
L	lháti lügen —li wenn	marný eitel, vergeblich
Labe die Elbe, g. —	lháti lügen —li wenn	masitý fleischig; m. pokrm die Fleischspeise
labuť der Schwau, g. es, die Schwäne	lháti lügen —li wenn	máslo die Butter, g. —; chléb s máslem das But- terbrot, g. es
lacinó listig, wohlfeil	lháti lügen —li wenn	maso das Fleisch, g. es
lakomec der Geizhals, es, —häfse	lháti lügen —li wenn	máti, matka die Mutter, g. —, die Mütter
lakomý geizig	lháti lügen —li wenn	mdlý 1. matt, 2. (o chuti) öde meč das Schwert, g. es, pl. er
	lidský menschlich	
	lidstvo die Menschheit, g. —	
	lidumil der Menschenfreund	

med der Honig, g. s
 medvěd der Bär, g. en, pl. en
 medvědivý bärenartig,
 bärenähnlich
 mech das Moos, des
 Mooses
 mých der Blasebalg, es,
 —bälge
 měkký weich
 méně weniger, minder
 měřiti messen
 město 1. (těleso nebeské)
 der Mond, g. es, pl. e,
 2. (čas) der Monat, g. s,
 pl. e
 městi kehren
 městečko das Städtchen, g.
 s, pl. —
 město die Stadt, g. —, die
 Städte
 městan der Bürger, g. s,
 pl. —
 metla die Ruthe, g. —, pl. u
 metr der Meter, g. s, pl. —
 mezek der Mauesel, g. s,
 pl. —
 mezi zwischen, unter; o čase
 während
 Milán Mailand (str. r.)
 milosrdný barmherzig
 milostiv gnädig
 milovati lieben
 milý lieb
 mimo außer; außerhalb
 miněti die Aufsicht, g. —,
 pl. en
 minulý vorig, vergangen
 minuta die Minute, g. —,
 pl. u
 mír der Friede, des Friedens
 míra das Maß, g. es, pl. e
 mírumilovný friedlich, fried-
 fertig
 místo der Platz, g. es, die
 Plätze; der Ort, g. es,
 pl. e nebo die Orter;
 místo na těle, místo ve
 knize die Stelle
 mistr der Meister, g. s,
 pl. —
 míti haben; míti se sich
 befinden
 mládě das Junge, g. n,
 pl. u
 mládež die Jugend, g. —
 mládí, mladost die Jugend,
 g. —; z mládí in der J.

mladík der Jüngling, g. s,
 pl. e
 mládnouti jung werden
 mladost viz mládi
 mladý jung
 mlčeti schweigen
 mléko die Milch, g. —
 mlha der Nebel, g. s, pl. —
 mlíti mahlen
 mlsný genähschig
 mluviti reden; mluviti
 pravdu die Wahrheit sagen
 mnohem viel, weit, bei
 weitem
 mnoho viel
 mnohonásobný vielfältig,
 vielfach
 mnohý mancher
 moci können, vermögen
 mocnár der Monarch, g. en,
 pl. en
 mocný mächtig
 modlitba das Gebet, es, e
 modliti se beten
 modrý blau
 Moháč Mohacs
 mohutný gewaltig, groß
 mokrý naß
 Morava Mähren (str. r.)
 moře das Meer, g. es, pl. e
 most die Brücke, g. —,
 pl. u
 moudrost die Weisheit, g. —
 moudrý weise, klug
 moucha die Fliege, g. —,
 pl. u
 mouřenín der Mohr, en, en
 mrak die Wolke, g. —, pl. u
 mrav die Sitte, g. —, pl. u
 mravenec die Ameise, g. —,
 pl. u
 mravný sittsam
 mráz der Frost, g. es, die
 Fröste
 mrtvola die Leiche, g. —,
 pl. u
 mstíti se sich rächen
 mudřec der Weise, g. n, pl. u
 muchomárka der Fliegen-
 schwamm, g. es, die Flie-
 genschwämme
 mjíj mein, e, mein
 muka die Dual, g. —,
 pl. en
 muž der Mann, g. es, die
 Männer

mýliti se 1. irren nepřech.
 2. sich irren
 mysl das Gemüth, g. es,
 pl. er
 mysliti meinen, glauben
 myslivec der Jäger, g. s,
 pl. —
 mýš die Maus, g. —, die
 Mäuse
 myška das Mäuschen, g. s,
 pl. —
 myšlenka der Gedanke, des
 Gedankens, die Gedanken
 mzda der Lohn, g. es.

N

na an, auf
 nabiti, nabjeti (ručnici)
 laden
 nabizeti anbieten
 nad über; oberhalb
 nádherný prachtvoll, kostbar
 nadlesní der Oberförster, g.
 s, pl. —
 nádobi das Geschirr, es, e
 nádýmati blähen, aufblähen
 nahlas laut
 nahlížeti (v cosi) hinein-
 sehen
 náhlý, náhle plötzlich
 nájemné der Zins, g. es;
 die Miethe, g. —
 náklad die Last, g. —, pl. en
 nakládati zvířinu Wild-
 pret einlegen
 nákladní vlak der Lastzug,
 es, —züge
 nakloněn geneigt
 nakresliti zeichnen
 nakrmiti füttern
 náledí das Glatteis, es
 náleziiti finden
 náležeti gehören
 naliti einschütten, eingießen
 namáhání die Anstrengung,
 g. —, pl. en; die Mühe,
 g. —, pl. u
 náměstí der Stadtplatz; der
 Platz, g. es, die Plätze
 námořník der Seemann, g.
 s, gl. —leute
 napadnouti angreifen
 napájeti tränken
 naplniti füllen, anfüllen
 nápoj das Getränk, g. es, pl. e

nápomocen behilflich	někdy einft, je; = časem	nesvornost die Zwietracht,
náprava die Achse, g. —,	bisweilen, manchmal	g. —
pl. n	několik einige, etliche	neslechetrný unedel, schlecht
napravení die Besserung,	některý mancher	neštěstí das Unglück, g. s
g. —	nelibiti se missfallen	neť die Nacht, g. —, pl. n
naproti gegenüber; ent-	némec das Deutsche, g. n	netoliko — nýbrž i nicht
gegen	Němec der Deutsche, g. n,	nur — sondern auch
narádí das Geráthe, g. s,	pl. n	netrpělivý ungeduldig
pl. —	německý deutsch; německy	neúhledný unansehnlich
náříditi anordnen	adv. deutsch	neurodný unfruchtbar
nářikati klagen	nemoc die Krankheit, g. —,	neustále beständig
nářiznouti ausschneiden	pl. en	neviditelný unsichtbar
narození die Geburt, g. —	nemocný krank	nevinný unschuldig
národ das Volk, g. es, die	nemotorný plump	nevlídný unfreundlich
Völker	nenávist der Haß, g. es	nezabudka das Vergiß-
národní national	neobratný plump, schwer-	meinnicht
nashromážditi sammeln	fällig, ungeschickt	nezázivný unverbaulich
nasladlý süßlich	nepatrný unansehnlich; věc	nezbedný ausgelassen
naslouchati zuhören	nepatrná die Kleinigkeit,	nezdravý ungesund
náslovné písmeno der An-	g. —, pl. en	nezdvořilý unhöflich
fangsbuchstabe, ns, n	neplodný unfruchtbar	nezpůsobný unartig
nasoliti einfallen	nepodoben unähnlich	nezralý unreif
nastati beginnen	nepohyblivý unbeweglich	nezřetelná unbedeutlich
nástroj das Werkzeug, es, e	nepokojný unruhig	nezřídka nicht selten
nastuditi se stch erkälten	nepořádný unordentlich	než als; dřve než bevor
natrhati pšřtken (ovoce)	neposlušnost der Ungehör-	nic nichts
naváděti anleiten (k do-	sam, g. s	nikde nirgends
brému zum Guten)	neposlušný ungehorsam,	nikdo niemand
navlnouti anlaufen	unfolgsam	nikdy niemals, nie
návrat die Rückkehr, g. —,	nepozorliv, nepozoren un-	nikoli nein
navrátiti = vrátiti	aufmerksam	nič der Faden, g. s, die
návsí der Dorfplatz, g. es,	nepravda die Unwahrheit,	Fäden
— pláče	g. —, pl. en	nitro das Innere, des
navštíviti besuchen	neprávem mit Unrecht	Innern
nazývati nennen, heißen;	nepravost das Laster, g. s,	nizký niedrig
nazývati se heißen	pl. —	nizádný gar kein, e, fein
nebe der Himmel, g. s	nepřijemný unangenehm	noc die Nacht, g. —, die
nebesa = nebe	nepřítel der Feind, g. es,	Nächte
nebezpečí die Gefahr, g. —,	pl. e	nocovati übernachten (neod-
pl. en	nerád ungern	lucit.)
nebezpečný gefährlich	nerozumný unvernünftig	noční nächtslich
nebot denn	nesčíslný unzählig	noha der Fuß, g. es, die
nebroušený ungeschliffen	neskromný unbescheiden	Füße
nečistý unrein	nesmírný unermesslich, un-	nos die Nase, g. —, pl. n
nedaleko unweit, nächst	gehener	nositi tragen
nedávno unlängst	nesmrtelný unsterblich	noviny die Zeitung, g. —,
nedbalý nachlässig	nesnadný schwer, schwierig,	pl. en
neděle 1. der Sonntag g. s,	nicht leicht	nouze die Noth, g. —
pl. e; 2. = týden die	nesnesitelný unerträglich	Nové město die Neustadt
Woche, g. —, pl. n	nestálý unbeständig	nový neu; nový rok das
nehezky unschön	nésti tragen	Neujahr, g. s
nechatí lassen	nestřídmost die Unmäßigkeit,	nutiti zwingen
nejen . . . ale i nicht nur	g. —	nuzný arm, dürftig
. . . sondern auch	nestřídny unmäßig	nůž das Messer, g. s, pl. —
nejvíce meistens	nestvůra das Ungeheuer,	nýbrž sondern
	s, pl. —	nynt jezt, nun.

O

o um, von, über
 oba beide
 obcování der Umgang, g. s
 občán der Bürger, g. s, pl. —
 občanský bürgerlich; občanská válka der Bürgerkrieg
 občerstvíti erfrischen
 obdariti beschenken
 obec die Gemeinde, g. —, pl. n
 obecný gemeinsam, gemein
 oběd das Mittagmahl, g. s
 obět das Opfer, g. es, pl. —
 obezřetný vorichtig, umsichtig
 oběžnice der Planet, g. en, pl. en
 obchod der Handel, g. s
 obchodník der Handelsmann, der Kaufmann, g. s, pl. —leute
 obilí das Getreide, g. s
 obilné zrno das Getreide Korn, g. s, pl. —förner
 objeviti entdecken; obj. se erscheinen, sich zeigen
 obléci ankleiden, anziehen
 oblnbený besiebt
 obratný gewandt, geschickt
 obtíž die Mühe, g. —, pl. n
 obtížný beschwerlich, schwer, lästig
 obuvník der Schuster, g. s, pl. —; der Schuhmacher, g. s, pl. —
 obveselovati erheitern, erfreuen
 obyčejný, obyčejně gewöhnlich
 obydlí die Wohnung, g. —, pl. en
 obyvateľ der Einwohner, g. s, pl. —
 obyvatelstvo = obyvateľé
 obžinky das Schnitterfest, das Erntefest, g. es, pl. e
 oceán der Ocean, g. s, pl. e
 ocel der Stahl, es
 ocelové pero die Stahlfeder, g. —, pl. n
 oceňovati schätzen
 očekávati erwarten
 od von; (o čase) seit

odcestovati (odejeti) abreisen (pom. sein)
 odciziti entweihen
 odejiti weggehen
 odeslati abschicken
 oděv = šat
 odfrati schinden
 odjeti wegfahren, abfahren
 odkládati aufschieben
 odkud woher
 odkrésti abblühen, verblühen
 odloučiti scheiden
 odložit 1. weglegen, 2. odročiti aufschieben
 odměna der Lohn, g. es
 odpočinouti ausruhen
 odpočinutí (odpočinek) die Ruhe, g. —
 odpoledne der Nachmittag, g. s, pl. e; adv. nachmittags
 odpověď die Antwort, g. —, pl. en
 odpovídati antworten (auf etw.)
 odpuštiti vergeben, verzeihen
 odpustění die Vergebung, die Verzeihung
 odtáhnouti (o vojsku) abmarschieren
 odud von hier
 odvázati losbinden
 odvrátiti abwenden
 ohavný häßlich, schändlich
 ohně das Feuer, g. s
 ohraditi umgeben
 ohromný ungeheuer
 ohyzdný häßlich
 ochabnouti erlahmen, sich vermindern, schwinden
 ochladiti abkühlen
 ochočiti zähmen
 ochotný, ochotně willig
 ochrana die Obhut, g. —
 oklamati täuschen, betriegen
 okno das Fenster, g. s, pl. —
 oko das Auge, g. s, pl. n
 okolo um
 okraj der Rand, g. es, die Ränder
 okrasa die Zierde, g. —, pl. en; der Schmuck, g. es
 okresní soud das Bezirksgericht, g. es, pl. e

okurka die Gurke, g. —, pl. n
 olovo das Blei, g. (e)s
 omáletí ohnmächtig werden
 omlouvatí entschuldigen
 omyl der Irrthum, g. s, pl. —thümer; na omylu býti im Irrthum sein
 onen jener
 onemocněti krank werden
 opadati abfallen, sinken
 opakovati wiederholen (neodluč.)
 opatrně vorsichtig, behutsam
 opatrný vorsichtig
 opěvati besingen
 opice der Aeffe, g. n, pl. n
 oplétati se sich schlingen
 opodál etwas weiter
 opovržení die Verachtung, g. —
 opozditi se sich verspäten
 opravdový wahr, ernst
 opravdu wahrhaft
 opustiti verlassen
 oráč der Ackersmann, g. es, pl. —leute
 opravití ausbessern
 orati pflügen, adern
 orba der Ackerbau, g. es
 ořech die Nuß, g. —, die Nüsse
 orel der Adler, g. s, pl. —
 ořezati beschneiden
 osel der Esel, g. s, pl. —
 osení die Saat, g. —, pl. en
 oslabnouti schwach werden
 oslepnouti blind werden; erblinden (ich bin erblindet)
 osoba die Person, g. —, pl. en
 osobní vlak der Personenzug, es, —züge
 ostáti bestehen
 ostatní d. d. d. übrige
 osten der Stachel, g. s, pl. n
 ostrý scharf
 osud das Schicksal, g. s, pl. e
 ošetřiti, ošetřovati pflegen
 otáčeti se sich drehen
 otec der Vater, g. s, die Väter
 otevřený offen, geöffnet
 otevřítí öffnen, aufmachen
 otíratí, otřítí abwischen

otrok der Sklave, g. n, pl. n
 otvřrati viz otevřiti
 orce das Schaf, g. es, pl. e
 ovčáký pes der Schäfer-
 hund, g. es, pl. e
 oves der Hafer, g. s
 ovesná mouka das Hafer-
 mehl, s
 ovoce das Obst, g. es (též
 die Früchte) (viz die
 Frucht)
 ozařovati besenden
 ozdoba = okrasa
 ozdobiti ausschmücken
 označiti bezeichnen.

P

pád der Fall, g. (e)s, die
 Fülle
 páditi rennen, laufen
 padnouti fallen, sinken
 pacholek der Knecht, g. es,
 pl. e
 páka der Hebel, s, pl. —
 palác der Palast, g. es,
 die Paläste
 památka das Andenken, g. s
 pamatovati 1. merken, 2. an
 (Acc.) denken, gedenken
 (Gen.)
 paměť 1. das Gedächtnis,
 g. nißes, 2. = památka
 pamětliv eingebend
 pán der Herr, g. n, pl. en
 paní die Frau, g. —, pl. en
 panovati herrschen, regieren
 panování die Regierung
 papír das Papier, g. s,
 pl. e
 paprsek der Strahl, g. (e)s,
 pl. en
 pára der Dunst, g. es,
 die Dünste
 Paris, g. Parida Paris
 Paříž Paris
 parní loď das Dampfschiff,
 es, e
 parný heiß
 past die Falle, g. —, pl. n
 pastevec der Hirt, g. en,
 pl. en
 pastva die Weide, g. —
 pastvisko der Weideplatz,
 g. es, pl. —plätze
 pastýř der Hirt, g. en, pl. en

pátek der Freitag, g. s
 patřiti (někomu) gehören;
 = slušeti ziemen
 patro das Stockwerk, es, e
 páv der Pfau, g. en, pl. en
 Pavel Paul, s
 pavouk die Spinne, g. —,
 pl. n
 pavučina das Spinnen-
 gewebe, g. s, pl. —
 péci 1. braten (maso p.),
 2. baden (p. z mouky)
 pečlivý sorgsam, sorgfältig
 pečovati sorgen (für jeman-
 den)
 pěchota die Fußtruppe, g.
 —, pl. n
 pekař der Bäcker, g. s,
 pl. —
 pěkný 1. hübsch, 2. schön
 peň, kmen der Stamm, g.
 es, die Stämme
 peniz das Geld, g. es, pl. er
 pěnkava der Fink, g. en,
 pl. en
 peří 1. das Gefieder (po-
 kud jest na těle ptáčím);
 2. die Federn (pl.)
 peřina das Bett, g. es, pl. en
 perla die Perle, g. —, pl. n
 péro die Feder, g. —, pl. n
 perský persisch
 pes der Hund, g. es, pl. e
 péstovati pflegen
 pět fünf
 pestrý bunt
 Petr Peter, s
 pevnost die Festung, g. —,
 pl. en
 pevný fest
 pichati stechen
 pítien býti (čeho) sich be-
 steifen, sich versteifen
 (Gen.)
 pilnost der Fleiß, g. es
 pilný, pilně fleißig
 písečný sandig
 písek der Sand, g. es
 pískovec der Sandstein, g. s
 písemný schriftlich, písemné
 znaménko das Schrift-
 zeichen, g. s, pl. —
 píseň das Lied, g. es, pl. er
 písmě = písmeno der Buch-
 stabe, des Buchstabens, die
 Buchstaben

písmo die Schrift, g. —
 pl. en
 pítí trinken
 pít das Trinken, g. s
 pivo das Bier, g. (e)s
 plachý schön
 plakati weinen
 plášť der Mantel, g. s, die
 Mäntel
 platiti zahlen
 plátno die Leinwand, g. —
 pleniti rauben; verwüsten
 plésti stricken (punčochy)
 plivati speien
 plnit erfüllen
 plný voll
 plod die Frucht, g. —, die
 Früchte
 plot der Zaun, es
 plovati schwimmen
 plyn das Gas, des Gases,
 die Gase
 Plzeň Pilsen (stř. r.)
 po nach, auf, über
 poblíž nächst
 pobytí, pobývati weilen,
 verweilen, bleiben, ver-
 bleiben
 pocesný der Wanderer, g.
 s, pl. —
 poctivý rechtschaffen
 počasí das Wetter, g. s;
 die Witterung, g. —
 počátek der Anfang, g. s,
 die Anfänge
 počet 1. die Zahl, g. —,
 pl. en = číslo; 2. = po-
 čítání das Rechnen, g. s,
 počítati rechnen
 pod unter
 podati, podávati reichen
 podání ruky der Handschlag,
 es, —schläge
 podbíráti se schwären
 podél längs
 poděsiti erschrecken, pf. idj
 h. erschreckt
 podezřelý verdächtig
 podiviti se sich wundern
 podivuhodný bewun-
 derungswürdig
 podkova das Hufeisen, s,
 pl. —
 podlaha der Fußboden, g. s,
 pl. —böden
 podle nach, gemäß

podmaniti unterjochen
(předp. neodluč.)
 podoba die Ähnlichkeit, g. —
 podoben ähnlich
 podobizna das Bildnis, g.
 nisses, pl. nisse
 podomek der Hausknecht,
 g. es, pl. e
 podporovati unterstützen
(předp. neodluč.)
 podškubávati berupsen
 podzim der Herbst, g. es
 pohan der Heide, g. n, pl. n
 pohanský heidnisch
 pohlédnouti (nač) auf (Acc.)
 sehen; pohl. vzhůru hin-
 aufsehen
 pohltiti verschlingen
 pohorí das Gebirge, g. s,
 pl. —
 pohřbiti bestatten [pl. en
 pohyb die Bewegung, g. —,
 pohyblivý beweglich
 pohybovati se sich bewegen
 pochlebník der Schmeichler,
 g. s, pl. —
 pochvala das Lob, g. es
 pochybnost der Zweifel, s,
 pl. —
 pochybovati zweifeln
 pojísti = jísti
 pokárati rügen
 poklesek der Fehler, das
 Bergehen
 poklid = pokoj der Friede,
 des Friedens
 pokoj = světnice das
 Zimmer, g. s, pl. —
 pokojný ruhig
 pokojník das Stübchen, g.
 s, pl. —
 pokost der Firnis, es
 pokrm die Speise, g. —,
 pokrytí, pokrývati bedecken,
 decken
 Polák der Pole, g. n, pl. n
 pole das Feld, g. es, pl. er
 polekati erschrecken (ich er-
 schreckte, ich habe erschreckt)
 polepsíti se sich bessern
 poletovati herumfliegen
 polévati begießen
 polobán der Halbgott, es,
 die —götter
 polonleti das Semester, g.
 s, pl. — [pl. n
 polovice die Hälfte, g. —,

položiti legen
 Polsko Polen, s
 polský polnisch
 pomalu langsam
 pomáhati = pomoci
 pomazati bestreichen
 pomínouti aufhören,
 weichen, nachlassen
 pomlouvati vereden
 pomoc die Hilfe, g. —
 (o pomoc volati um Hilfe
 rufen)
 pomoci helfen
 pomřti austreiben
 popáliti verbrennen
 poplach der Sturm, na
 popl. zvoniti die Sturm-
 glocke läuten
 ponad oberhalb
 pondělí der Montag g. s
 poněvaď weiß
 ponížiti erniedrigen
 popel die Asche, g. —
 popleniti plündern
 popraskati bersten
 poprve das erste mal
 poraditi ratnen
 poraniti verwunden
 poraziti umwerfen; porá-
 žeti stromy Bäume fällen
 poroučeti befehlen, gebieten;
 por. se sich empfehlen
 pořádek die Ordnung, g. —
 v pořádku mit in Ord-
 nung haben
 pořádný ordentlich
 porouchati beschädigen;
 porouchaný beschädigt;
 schadhast
 poručník der Vormund, g.
 es, die Vormünder
 posaditi se sich setzen, sich
 niedersetzen
 posel der Bote, g. n, pl. n
 posilít se sich stärken
 poskakovati herumhüpfen
 poskytnouti gewähren,
 bieten, geben; poskyt-
 nouti pomoci Hilfe leisten
 poslati schicken, senden
 poslední d. d. letzte
 poslouchati 1. = naslou-
 chati hören, anhören,
 zuhören; 2. = poslušn
 ýti gehorchen
 poslouchač der Zuhörer, g.
 s, pl. —

poslušný gehorsam, folgsam
 pospíšiti sich beeilen
 postel das Bett, g. es, pl.
 en; die Bettstätte, g. —,
 pl. n
 postiti se fasten (pom. haben)
 postní den der Fasttag, es, e
 postoupiti abtreten
 postrřleti schließen, nieder-
 schießen
 posud bisher
 posuzovati beurtheilen
 posvátný heilig
 posýlati viz poslati
 postava die Gestalt, g. —,
 pl. en
 postaviti stellen, aufstellen
 pošetilec der Thor, g. en,
 pl. en
 pošetilý thöricht
 poštěniti beschmutzen
 pošta die Post, g. —, pl. en
 potěšení die Freude, g. —,
 pl. n; das Vergnügen, g. s
 potřati bestreichen
 potiti se schmelzen
 potok der Bach, g. es, die
 Bäche
 potom darauf, dann
 potrava die Nahrung, g. —
 potravina das Nahrungs-
 mittel, g. s, pl. —
 potřeba das Bedürfnis, g.
 —nisses, pl. —nisse; jest
 potřeba, jest potřeb
 es ist nöthig
 potřebovati brauchen, be-
 dürfen
 potrestati bestrafen
 potrvati dauern, bestehen
 potůček das Bächlein, g. s,
 pl. —
 poutník der Wanderer, s;
 der Wallfahrer, s
 povaha der Charakter, s,
 die Charaktere
 pověděti sagen
 pověst 1. die Sage, g. —,
 pl. n; 2. der Ruf, g. es
 povídka die Erzählung,
 g. —, pl. en
 povinnost die Pflicht, g. —,
 pl. en
 povodeň das Hochwasser,
 die Ueberschwemmung
 povolání der Beruf, g. es
 povýšiti erheben

pozadu zůstati zurück-
bleiben
pozbyti verlieren
pozdní spát; pozdější später
pozdě spát
pozdravení der Gruß, g. es,
die Grüße
pozdraviti grüßen
pozejtší übermorgen
pozemský irbisch
poznání die Erkenntnis,
g. —
poznání 1. erkennen; 2. kennen
lernen
pozor die Acht; p. míti
(nač) Acht haben, Acht
geben (auf etw.)
pozorliv aufmerksam
pozorně aufmerksam
pozorovati beobachten, be-
trachten
pozvati laden, einladen
pozvednouti erheben
požár die Feuerbrunst, g.
—, pl. —brůnste
požehnáni der Segen, g. s
požívati genießen, essen
práce die Arbeit, g. —,
pl. en
pracovati arbeiten
pracovitý arbeitsam
prádlo die Wäsche, g. —
Praha Prag
prach 1. der Staub, 2. das
Pulver
pramen die Quelle, g. —,
pl. n
prání der Wunsch, g. es,
die Wünsche,
praotec der Vorfahr, g. s,
pl. en
prápor die Fahne, g. —,
pl. n
prase das Schwein, g. es,
pl. e
prasknouti bersten (ku př.
der Fels ist geborsten);
springen (das Glas ist
gesprungen)
přátelství die Freundschaft,
g. —, pl. en
přáti 1. gönnen (s násl.
ž e), 2. wünschen (s násl.
a by)
pravda die Wahrheit, g. —,
pl. en; jest pr. es ist
wahr; pravdu míti Recht

haben; k pravdě podo-
bný wahrscheinlich
pravdomluvnost die Wahr-
heitsliebe, g. —
pravě eben
pravěk die Urzeit, g. —
praviti sagen
právo das Recht, g. es,
pl. e; býti v právu im
Rechte sein
pravý 1. d. d. d. recht;
pravá ruka die rechte
Hand; 2. wahr; pravý
přítel der wahre Freund;
adv. v pravo, na pravo
rechts; v pravý čas zu
rechter Zeit
prázdniny die Ferien, g. —,
(pomnož.)
prázdný leer
přece doch
přečkati = přežiti über-
leben (předp. neodl.)
před vor, diesseits
předek = praotec
předěšlý vorig
předevčirem vorgeſtern
předkládati vorsetzen, vor-
legen
přední d. d. d. vordere
předstíň das Vorzimmer,
g. s, pl. —, die Vorhalle,
g. —, pl. n
představiti vorstellen
předtím zuvor, frúther
překážka das Hindernis,
g. —nisse, pl. —nisse
překročiti überschreiten
přeložiti úbersetzen (neodl.)
přemoci besiegen, über-
winden
přenocovati úbernachten
(předp. neodl.)
přepsati úberschreiben
přes úber
přesazovati úbersetzen (ne-
odl.) ku p. stromky
přeslice der Spinnroden,
g. s, pl. —
přestavěti umbauen (před-
pona odl.)
přestěhovati se úbersiedeln
(v min. č. sein)
přestupný rok das Schalt-
jahr, g. es, pl. e
přesvědčiti úberzeugen

přesypati úberschütten
(neodl.)
převážeti úberführen,
fahren (pom. haben)
převeliký ungeheuer
při bei, während
přiběh das Ereignis, das
Erebnis, g. —nisse, pl.
nisse
přibuzný verwandt
příčina die Ursache, g. —,
pl. n
příčinnivý arbeitsam, thätig,
fleißig
přidružiti se sich gesellen
přihoditi se geschehen, sich
ereignen
příchod die Ankunft, g. —
přijemný angenehm
přijíti, přicházeti kommen
přikázání das Gebot, g. es,
pl. e
přikázati anordnen, ge-
bieten, befehlen
příklad das Beispiel, g. s,
pl. e
přikládati 1. zulegen (k. p.
Holz in den Ofen); 2. auf-
legen
přikop der Graben, g. s,
die Gräben
přikrásti se hincinschleichen
přiliš zu sehr; před superl.
zu, allzu, úberaus
přilishný úbermäßig
přiměti bewegen (sil.)
přimo gerade, stracks
přiněsti, přinášeti holen
připraviti bereiten, vorbe-
reiten, pripraviti se (oč)
sich um (Acc.) bringen
přiroda die Natur, g. —
přirozený natürlich
přísaha der Eid, es
přísahati schwören
příslibiti zusagen
přísny streng
přísti spinnen
přisvědčiti zustimmen
přisíti annähern
přítel der Freund, g. es,
pl. e
přiti se streiten, sich zanken
přítok der Nebenfluß
přivěsti führen; na pravou
cestu auf den rechten Weg
přivětivý freundslich

přivoněti riechen (zu etw.)
 příze das Garn, s
 pro štr, um, wegen
 probuditi, probouzeti wachen
 (pom. haben); probuditi se
 erwachen (pom. sein)
 procitnouti = probuditi se
 proč warum
 prodati verkaufen
 procházeti se lustwandeln,
 spazieren, spazieren gehen
 procházka der Spazier-
 gang g. es, die —gänge
 projiti místem durč jeden
 Ort gehen
 prokázati službu = konati
 sl. einen Dienst leisten
 prolévati (slzy, krev) ver-
 gießen
 promarniti, promrhati
 verschwenden
 pronajati verpachten
 pronásledovati verfolgen
 propiti vertrinken
 prorokovati vorher sagen
 prosba die Bitte, g. —, pl. n
 prositi bitten (za něk. štr
 jemand.); oč um etw.
 prospěti, prospívati nützen
 prospěšný 1. nützlich, 2. zu-
 träglich (= zdraví pro-
 spěšný)
 prostřední b. d. d. mittlere
 prostraný geräumig
 prostý einfach, schlicht
 protestant der Protestant,
 g. en, pl. en
 proti gegen, wider; = na-
 proti gegenüber
 proto darum, daher
 protože = poněvadž
 proud der Strom, g. es,
 die Ströme
 provětrávati lüften
 provozovati obchod Handel
 treiben
 prozraditi verrathen
 prožiti verleben
 prsa die Brust, g. —
 prst die Erde
 prší es regnet
 průhledný durchsichtig,
 durchscheinend
 průmysl das Gewerbe, g. s
 pl. —
 průvodce der Führer, der
 Begleiter, g. s, pl. —

pryskyřice das Harz, es, e
 prýštití se hervorquellen
 psací stolek der Schreib-
 tisch, g. es pl. e
 psaní 1. das Schreiben, g.
 s, 2. = dopis der Brief,
 g. es, pl. e
 psáti schreiben
 psovitý hundeartig, hunde-
 ähnlich
 pšenice der Weizen, g. s
 pštos der Strauß, g. es,
 pl. e
 pták der Vogel, g. s, die
 Vögel; ptáček das Vög-
 lein, g. s, pl. —
 půda der Boden, g. s, die
 Böden
 půjčiti borgen, leihen
 půlnoc die Mitternacht, g.
 —, s půlnoci nach Mitter-
 nacht
 punčocha der Strumpf, g.
 es, die Strümpfe; pun-
 čochy plésti Strümpfe
 stricken
 pustošiti verwüsten
 puška das Gewehr, es, e
 pýcha der Stolz, g. es
 pýřiti se erröthen
 pyšný stolz.

R

rád, a, o gerne
 rádcé der Rathgeber, g. s,
 pl. —
 raditi rathen
 rádló der Pflug, g. es, die
 Pflüge
 radnice das Rathhaus, g.
 es, pl. —häuser
 radno jest es ist rathsam
 radost die Freude, g. —,
 pl. n
 radovati se sich freuen
 rafiše der Zeiger, g. s,
 pl. —
 rachot das Getöse, g. s;
 rachot hromu das Rollen
 des Donners
 rakev der Sarg, es, die
 Särge
 Rakousko Österreich; Ra-
 kušan der Oesterreicher,
 g. s, pl. —
 rakouský österreichisch
 rána 1. die Wunde, g. —,
 pl. n; 2. = ráz der
 Schlag, g. es, die Schläge
 raniti verwunden
 ráno der Morgen, g. s;
 přísl. früh, z rána des
 Morgens až do rána bis
 früh
 raziti peníze Geld prägen
 realka die Realschule, g. —,
 pl. n
 řet die Kette, g. —, pl. n
 rezavěti rostig werden
 rezavý rostig
 rodiče die Eltern, g. —
 rodilý = rozený gebürtig,
 geboren
 rodina die Familie, g. —,
 pl. n
 roh das Horn, g. es, die
 Hörner
 rok das Jahr, g. es, pl. e
 role das Feld, g. es, pl.
 e; der Acker, g. s, die
 Äcker
 rolník der Landmann, g.
 s, pl. —leute
 rosa der Thau, g. (e)s
 roucho das Gewand, g. es,
 die Gewänder
 rouška der Schleier, g. s.
 pl. —; der Vorhang, es,
 die Vorhänge
 rovina die Ebene
 rovnati se gleichen (čím
 an etw.)
 rovněž ebenso
 rovný gleich, gerade, eben;
 rovně gleich
 rozbiti zertrümmen
 rozdávatí verschenken
 rozdíl der Unterschied
 rezepra der Streit, g. es
 rozemlíti zermahlen
 rozetřiti zerreiben
 rozeznávati unterscheiden
 rozháněti zerstreuen
 rozhněvati erzürnen
 rozhorlití se sich erzürnen
 rozkaz der Befehl, g. s,
 pl. e; dáti rozkaz einen
 Befehl ertheilen
 rozkousati zerbeißen
 rozlěhati se erbnen
 rozličný verschieden, man-
 nigfach
 rozlousknouti aufknacken

rozmanitý mannigfaltig
rozprostraňovati se sich
verbreiten
rozstonati se krank werden;
erkranken pf. ich bin erf.
rozsaňlý weiträufig, groß
rozsubdek das Urtheil, es, e
rozsvítiti anleuchten, an-
zünden
rozstřpati spalten
rozstati schmelzen (sil.)
rozstaviti schmelzen (slab.)
roztržiti zerstreut
rozum der Verstand, es;
die Vernunft
rozvaha die Überlegung,
g. —
rozváziti überlegen
rozveselovati erheitern
ručnice das Gewehr, es, e
ruda das Erz, g. es, pl. e
r. stříbrná das Silbererz
rudý roth; Rudé Moře das
Rothé Meer
rudovousý rothbärtig; viz
Bedřich R.
ruka die Hand, g. —, die
Hände
rukavice der Handschuh,
g. (e)s, pl. e
rukojet der Griffel, g. s,
pl. —
Rus der Russe, g. n, pl. n
Rusko Rußland
růsti wachsen
rušiti stören
růže die Rose, g. —, pl. n
růžový rosa-roth
ryba der Fisch, g. es, pl. e
rybník der Teich, g. es,
pl. —
rychlost die Geschwindigkeit
rychlovlak der Eilzug, es,
— žijce, der Schnellzug
rychlý schnell, rasch, ge-
schwind
Rýn der Rhein, des Rheins.

R

řada die Reihe, g. —, pl. n
řádný recht, tüchtig, recht-
schaffen; řádně tüchtig
Řecko Griechenland, s
řecký griechisch

řeč die Sprache, g. —, pl. n
řeč mateřská die Mutter-
sprache
řečnick der Redner, g. s,
pl. —
Řek der Grieche, g. n, pl. n
řeka der Fluß, des Flusses,
die Flüße
řemeslník der Handwerker,
g. s, pl. —
řepa die Rübe, g. —
řezník der Fleischer, g. s,
pl. —
řici sagen
řiditi lenken
Řím Rom (vl. jm. stř. r.)
Říman der Römer, g. s,
pl. —
římský römisch
říše das Reich, g. es, pl. e
řvátí brüllen.

S

s, se mit, von
sady die Anlagen (pl.)
sáhati reichen
samec das Männchen, g. s,
pl. —
samice das Weibchen, g. s,
pl. —
sázeti pflanzen, einsetzen
sbrati sammeln, aufklauben
sbor der Chor, g. es, die
Chöre
sděliti mittheilen
sedati, seděti sitzen
sedm sieben
sedmero sieben, siebenerei
sedmiletý siebenjährig
selhati viz lháti
selský bäuerlich; sel. statek
das Bauerngut, —es,
—güter
sen der Traum, g. es, die
Träume
seno das Heu, es
sesle der Sessel, g. s, pl. —
sestra die Schwester, g. —,
pl. n
severní nördlich
shasiti auslöschen (slabé),
pf. ich h. ausgelöscht
shasnouti verlöschen (sil.)

shnati verkaufen
shoditi herabstürzen
shovivavý nachsichtig
shromážditi sammeln; ver-
sammeln
schody die Stiege, g. —
schopnost die Fähigkeit,
g. —, pl. en
schopný fähig
sice 1. zwar, 2. sonst
sídliti wohnen, siedeln
sísto der Sitz, g. es, pl. e
síla die Kraft, g. —, die
Kräfte
sílití (sls. předm.) stärken
sílný stark
síme der Same, des Samens,
die Samen
síti der Saal, g. es, die Säle
síti säen
skáčeti umwerfen
skákatí springen, hüpfen;
herumspringen
skála der Fels, des Felsens,
die Felsen
skládati (náklad s vozu)
abladen
sklamati täuschen, betrügen
sklenář der Glaser, g. s,
pl. —
sklenice das Glas, g. es,
die Gläser
sklep der Keller, g. s,
pl. —
skliditi = sklízeti
sklízeti obilí das Getreide
einführen
sklo das Glas, des Glases
skluzký schlüpfrig
skok der Sprung, es, die
Sprünge
skoro fast, beinahe
skot das Rindvieh, g. s
skromnost die Bescheiden-
heit, g. —
skromný bescheiden
skrovny gering, karg, klein;
bescheiden
skřín der Schrank, g. es,
die Schränke
skřivan die Lerche, g. —,
pl. n
skrze durch
skutek die That, g. —,
pl. en, das Werk, g. es,
pl. e

skvíti se glänzen
slábnouti schwach werden
slabost die Schwäche, g. —,
pl. n
slabý schwach
sladký süß
sláma das Stroh, g. (e) s,
slaměný klobouk der Strohhut,
g. es, pl. — hitte
slavik die Nachtigall, g. —,
pl. en
slaviti feiern
slavnost die Festschickheit, g.
—, pl. en, die Feier, g. —
slavný berühmt, ruhmvoll
slepice die Henne, g. —,
pl. n
slepý blind; slepec der
Blinde, g. n, pl. n
slib das Versprechen, g. s,
pl. —; slib učiniti ein
B. machen
slibiti zusagen, versprechen
slitování das Mitleid, g. s
slon der Elefant, g. en,
pl. en
slouti heißen
sloužiti dienen
Slovan der Slave, g. n,
pl. n
slovanský slavisch
slovo das Wort, g. es, die
Wörter (= řeč das Wort,
g. es, die Worte)
sluha der Diener, g. s, pl. —
sluch das Gehör, g. s
sluj die Grotte, g. —, pl. n
slunce die Sonne, g. —,
pl. n
slušeti ziemen; (o šatě
stehen); sluší se es ziemt
sich
slušně anständig
slušno jest es ziemt sich
služba der Dienst, g. es,
pl. e
služka die Magd, g. —, die
Mägde
slychati hören
slza die Thräne, g. —,
pl. n
smáti se lachen
smeknouti se ausgleiten
smeknouti klobouk den
Hut absetzen, den Hut ab-
nehmen

smělý fühn
Smíchov Smichow
smrt der Tod, g. es
smrtelný sterblich; smr-
telník der Sterbliche, g.
n, pl. n
smutný traurig
smýšleti denken
snad vielleicht, wohl
snadný leicht; snadno leicht
snášeti = trpěti leiden,
dulden, ertragen, snášeti
vejce Eier legen
snídati frühstücken
snih der Schnee, g. s
sobota der Samstag, g. s
socha die Bildsäule, g. —,
pl. n
sokol der Falke, g. n, pl. n
sopka der Vulkan, g. s
sotva kaum; schwerlich
soucit das Mitleid, g. s
soud das Gericht, g. es,
pl. e; okresní soud das
Bezirksgericht
soudce der Richter, g. s,
pl. —
souditi richten, urtheilen;
beurtheilen
soudruh der Gefährte, g. n,
pl. n, der Genosse, n, n;
der Freund, es, e
soukromě vertraulich
soused der Nachbar, g. s,
pl. (en)
sousední benachbart
sousto der Bissen, g. s,
pl. —, sousto chleba
ein Bissen Brot
sova die Eule, g. —, pl. n
spadnouti herunterstürzen
(v min. čase pom. sl. sein);
herunterfallen
spáliti verbrennen
spánek der Schlaf, g. es
Spartan der Spartaner
spartanský spartanisch
spasitel der Heiland, g. s
spáti schlafen
spatřiti sehen, erblicken
spěchati eilen; 1. = na
spěch máti eilen, (sls.
pom. haben); 2. spěšně
jiti eilen (pom. sl. sein)

spodky das Beinleid, g. es,
pl. er
spojiti verbinden; spojené
sily vereinte Kräfte
spokojený zufrieden
společnost die Gesellschaft,
g. —, pl. en
společný gemeinsam, ge-
meinschaftlich
spolu mit einander, zu-
sammen, gemeinsam
spoluobčan der Mitbürger,
g. s, pl. —
spoluzák der Mitschiller,
g. s, pl. —
spořádaně = pořádně
spořádati ordnen
spravedlivý gerecht
spravedlivost, spravedlnost
die Gerechtigkeit
správný richtig, pünktlich;
správně richtig, pünktlich
sraziti se (o mléce) ge-
winnen
srdce das Herz, g. ens,
pl. en
srdnatý herzlich
srna das Reh, g. es, pl. e
srovnati 1. ordnen, 2. ver-
gleichen
srp die Sichel, g. —, pl. n
srst 1. das Haar, g. es (=
chlupy); 2. das Fell, s,
pl. e (= kůže se srstí)
srstnatý behaart
ssáti saugen
ssavec das Säugthier, g.
s, pl. e
ssutina die Ruine, g. —,
pl. n
stádo die Herde, g. —,
pl. n
stále beständig, unaufhörlich
stálice der Fixstern, g. s,
pl. e
stálý beständig
stan das Zelt, g. es, pl. e
starati se sorgen
stařec der Greis, g. es, pl. e
stařena das Mütterchen,
g. s, pl. —
stáří das Alter, g. s
stárnouti alt werden
starobylý alterthümlich
Staroměstské náměstí der
Altstädter Ring

široký breit
šiti nähen, šiti das Nähen
škoda der Schade (der Schaden), des Schadens, die Schäden
škoditi schaden
škodlivý schädlich
škola 1. die Schule, g. —, pl. n; 2. = třída die Klasse, g. —, pl. n
školné das Schulgeld, es
školní sň das Schulzimmer, g. s, pl.
školní knihovna die Schulbibliothek, g. —, pl. en
školník der Schuldiener, g. s, pl. —
šlechtný edel
šlechta der Adel, g. s
šlechtili verebeln
špatný, špatně schlecht
špičatý spitzig
šplhati klettern
šťastný glücklich
šťáva der Saft, g. es, die Säfte
šťavnatý saftig
šťekatí beßen
šťěstí das Glück, g. es
šťihlý schlank
šťika der Hecht, g. es, pl. e
Štýrsko Steiermark
štyrský steirisch
šumětí rauschen (k. p. o potoku, o listi); brausen o řece
šumění, šumot das Rauschen, g. s; das Brausen, g. s
švec der Schuster, g. s, pl. —
švestka die Pflaume, g. —, pl. n; die Zwetsche, g. —, pl. n
Švýcarsko die Schweiz, der Schweiz.

T

Tábor Tabor
tabule die Tafel, g. —, pl. n; tabule do okna die Fensterscheibe, g. —, pl. n
táhnouti ziehen
tak so
také auch

taký, takový ein solcher
talír der Teller, g. s, pl. —
tam dort
tančítí tanzen
tanec der Tanz, g. es, die Tänze; das Tanzen
Tantalus Tantalus
tarpejský tarpejsch
taška 1. = torba die Tasche, g. —, pl. n; 2. (taška na střechu) der Dachstein, g. es, pl. e
táti (schmelzen (sil.)
taviti schmelzen (slab.)
tázati se fragen
tedy also, daher
tele das Ralb, g. es, die Rälber
tělesný körperlich; těl. síla die Körperkraft, g. —, pl. —kráse
tělo der Körper, g. s, pl. —; der Leib, g. es, pl. er
tenata (pomnož.) das Netz, es, e
tenký dünn, fein
tento dieser, diese, dieses
teplý warm
tepna die Pulsader, g. —, pl. n
tepot der Schlag, g. es, die Schläge
těšitel der Tröster, g. s, pl. —
těšiti trösten; těšiti se (na něco) sich (auf etwas) freuen
teta die Tante, g. —, pl. n
těž auch
těžký schwer
Thermopyly Thermopylä
nebo die Thermopylen (pl.)
tigr der Tiger, s, pl. —
tisknouti drücken; knihu t. ein Buch drücken
tolar der Thaler, g. s, pl. —
tolik so viel
toliko nur
topol die Pappel, g. —, pl. n
touha die Sehnsucht, g. —
toužiti streben; sich sehnen
továrna die Fabrik, g. —, pl. en
tovaryš der Gesell (nebo der Geselle), g. des Ge-

selten, pl. die Gesellen; der Genosse, n, n
trápení das Leiden, g. s, pl. —
tráva das Gras, g. es, die Gräser
tráviti = prožiti verleben
trávník der Rasen, g. s
třeba jest es ist nötig
třešně die Kirsche, g. —, pl. n
trest die Strafe, g. —, pl. n
trestati strafen
trestu hoden strafwürdig
trhati reißen; pštkden (ovoce neb květiny); sprengen (skály)
tři drei
třicetiletý dreißigjährig
třída die Klasse, g. —, pl. n
trochu etwas, ein wenig
Troja Troja
Trojan der Trojaner, g. s, pl. —
trojí dreierlei
trojnásobný dreifach
trojský trojanisch
trpělivý geduldig
trpěti leiden, dulden
trpký herb, bitter
trpytětí se glänzen, schimmern
truhlár der Tischler, g. s, pl. —
truchliv traurig
trvati dauern, bestehen
tu da, hier
tudíž daher, also, folglich
tulipán die Tulpe, g. —, pl. n
turecký türkisch
Turek der Türke, n, n
tupý stumpf
tušiti ahnen; vermuten
tužiti síly die Kräfte üben
tužka der Bleistift, g. es, pl. e
tvrditi behaupten
tvrdnouti hart werden
tvrdohlavý = svéhlavý eigensinnig
tvrdý hart
tvůj dein, e, dein
týden die Woche, g. —, pl. n

týl der Rücken, s; v týle napadnouti im Rücken angreifen
Tyrolsko Tyrol.
týž derselbe.

U

u bei
ubíhati (o čase) enteilen; entfliehen
ubohý arm
učedník, učeň der Lehr-
ling, s, e
učelivý gelehrig
učeníy gelehrt; učenec der
Gelehrte, g. n, pl. n
učení der Unterricht, g. es,
učení zpěvu der Unter-
richt im Gesange
učiniti machen
učitel der Lehrer, g. s, pl. —
učitelkyně die Lehrerin, g.
—, pl. nen
učiti lehren; učiti se lernen
udatnost die Tapferkeit,
g. —
udatný tapfer
uditi rächen
údoli das Thal, es, die
Thäler
uhasiti löschen (slab.)
uhasnouti löschen (sil.)
uherský ungarisch
uhel, uhlí die Kohle, g. —,
pl. n
úhoř der Hał, g. es, die
Kale
Uhry Ungarn
ucházeti se (oč) sich um
etw. bewerben
ucho das Ohr, g. (e)s,
pl. en
ujíti (gen.) entgehen, ent-
fliehen (Dat.)
ukázati zeigen, anzeigen
úkol die Aufgabe, g. —,
pl. n
ukončiti enden, beenden
ukrásti stehlen
ukratný grausam
ukryti verbergen, verstecken
ulice die Gasse, g. —, pl. n
ulčník der Gassenbube, g.
n, pl. n

úloha die Aufgabe, g. —,
pl. n
umělec der Künstler, g. s,
pl. —
umělecké dílo das Kunst-
werk, es, e
umění die Kunst, g. —, die
Künste
uměti können s inf. pro-
stým; wissen s inf. s 3 u
umírati, umřiti sterben
úmysl die Absicht, g. —,
pl. en, das Vorhaben, s
umyti, umývati abwaschen
unaven müde, ermüdet
unaviti ermiliden; unaviti se
milbe werden
uněsti entführen, rauben
únor der Februar, g. s;
der Feber, g. s
úspěšlivý kläglich
úplný vollständig, vollzählig
uplynouti (o čase) ver-
fließen, vergehen
upřímnost die Aufrichtig-
keit, g. —
upřímný aufrichtig
úraz der Unfall, es, —fälle,
die Verletzung
uraziti beleidigen
úřad das Amt, es, die Unter-
úředník der Beamte, n, n
urodití se (o rostl.) ge-
rathen, gedeihen
úrodný fruchtbar
uschovati aufbewahren
úskok die List, g. —
usmáti se lächeln
ústa der Mund, g. es
ústí die Mündung, g. —,
pl. en
ušiti viz šti
ušlechtilý edel
ušlechtití verebeln
úterý der Dienstag, g. s
utíkatí fliehen, sich flüchten
útlý zart
útočiště die Zuflucht, g. —
utonouti 1. unter sinken (rozl.),
2. = utopiti se ertrinken
utopiti ertränken; ut. so
ertrinken
útrapa die Plage, g. —,
pl. n, die Qual, g. —,
pl. en
utrhnouti (bylinn) pflücken,
abpflücken

utržiti abwischen
uvadnouti verwelken
úvaha die Erwägung
uvědomiti benachrichtigen
uvězniti einferkern
uvítati bewillkommen, be-
grüßen
uvrhnouti stürzen
uzdraviti se gesund werden
uzrátí reis werden
užitečný nützlich
užitek der Nutzen, g. s.

V

v in
Václav Wenzel
vada der Fehler, g. s, pl. —
vadnouti welfen
Valašsko die Wallachei, g.
der Wallachei
válečné štěstí das Kriegs-
glück, g. s
válka der Krieg, g. es, pl. e
vánoce die Weihnachten (po-
množ.)
vánočka der Striezel, g. s,
pl. —
vanouti wehen
vápenec der Kalkstein, g. s
vápenitá voda = vápenka
das Kalkwasser, s
vařiti kochen
váš euer, e, ener
vášeň die Leidenschaft, g. —,
pl. en
vařin der Forbeer, g. s
vázati binden
vážiti wiegen; vážiti si
achten, ehren, schätzen
vážný ernst
věla die Biene, g. —, pl. n
věra gestern
věcerjší d. d. d. gestrige
vděčný dankbar
vdova die Witwe, g. —,
pl. n
věc die Sache, g. —, pl.
n; das Ding, g. es, pl. e
večer der Abend, g. s, pl. e
z večera abends
večeře das Nachtmahl, g. s
věčnost die Ewigkeit, g. —
věda die Wissenschaft, g. —,
pl. en
vedle neben, nächst

vědomost die Kenntniss, g.	věž der Turm, g. es, die	vojevůdce der Feldherr,
—, pl. nisse	Türme	g. n, pl. en
vejsce das Ei, g. es, pl. er	vchod der Eingang, g. es,	vojsko das Heer, g. es,
věk das Alter, g. s, pl. —;	die Eingänge	pl. e
v. dětský das Kindesalter	více mehr	volati rufen
velbloud das Kameel, es, e	Videa Wien, vl. jm. stf. r.	Volha die Wolga, der
velebiti preisen	vícekrát mehrmals	Wolga
velice sehr	viděti sehen	voliti wählen
veliký, velký groß	vjeti, vjížděti einfahren	vosk das Wachs, des Wachses
velkolepý großartig	vichřice der Sturmwind,	vous der Bart, es, die
velmi sehr	es, e	Bärte
velmoc die Größmacht, g.	vina die Schuld, g. —,	vrabec der Sperling, s, e;
—, pl. —mächte	pl. en	der Spatz, en, en
velryba der Wallfisch, g. es,	vinice der Weinberg, es, e	vrána die Krähe, g. —, pl. n
pl. e	vinník der Schuldner, s,	vransk der Kappe, n, n
věvec der Kranz, es, die	pl. —	vrata das Thor, es, e
Kränze	vino der Wein, g. es,	vrátiti zurückstellen, zurück-
venkov das Land, g. es;	pl. e	geben, vr. se zurückkehren,
na venkově auf dem	víra der Glaube, des Glau-	pf. idj b in zurückgekehrt,
Lande	viseti hangen	wieherkommen (odl.)
venku draußen	vřtaný willkommen	vraziti hineinstoßen
věnovati widmen	vítěz der Sieger, g. s	vražda der Mord, es
vepř das Schwein, es, e	vítězství der Sieg, g. es,	vřaditi versehen, einreihen
vepřové maso das Schwein-	pl. e	vřelý heiß
fleisch	vítr der Wind, g. es, pl. e	vřhati werfen, vrhnouti
verejný öffentlich	vлак der Zug, g. es, die	sebou sich stützen
věřitel der Gläubiger, s,	Züge	vřch der Berg, es, e
pl. —	vlas das Haar, g. es, pl. e	vřchol, vřcholek der Gipfel,
věřiti glauben, trauen	vlasatice der Kommet, g. en,	es, pl. —
věrnost die Treue, g. —	pl. en	vřiti kochen, sieden
věrný treu	vlast das Vaterland, g. es	vřzati knurren
veselý heiter, munter, lustig,	vlastní eigen	vřtáti aufstehen; vřt. z mrt-
fröhlich	vlastnost die Eigenschaft,	vých von den Todten auf-
veslo das Ruder, s, pl. —	g. —, pl. en	erstehen
vesměs insgesamt, durch-	vlašský italienisch	vřtoupiti eintreten
wegs	vlastovka die Schwalbe,	vřtric entgegen; vřtric bē-
vesnice das Dorf, es, die	g. —, pl. n	žeti entgegensehen, ent-
Dörfer; vesnička das	vláti wehen	gegenlaufen
Dörfchen, s, pl. —	vlečice die Wölfin, g. —,	vřak aber, allein
vespolek viz druh druha	pl. nen	vřcecek, vřcechen aller, alle,
věsti führen	vľhký feucht	alles; d. d. d. ganze
věseti hängen	vľk der Wolf, g. es, die	vřude überall
veskeren aller, alle, alles;	Wölfe	vřp der Wit, es, e
d. d. d. ganze; d. d. d.	vľněný šat das Wollkleid,	vřrhnouti (k. p. do země)
gesamnte	g. es, pl. er; ein wolles	einrücken (pom. sein)
věta der Satz, g. es, die	Kleid	vřl der Dachs, des Dachsen,
Sätze	Vltava die Moldau, g. —	die Dachsen
větev der Ast, g. es, die	vľknouti eindringen (pom.	vále der Wille, des Willens
Aste	sls. sein)	vľněs der Geruch, es, die
větsina die Mehrzahl, der	voda das Wasser, g. s, die	Gerüche, der Duft, es,
größte Theil; větsinou	Wässer	die Däfte
größtentheils, meistens	vodní zvíře das Wasser-	váz der Wagen, s, die
veverka das Eichhörchen,	thier, g. s, pl. e	Wägen
g. s, pl. —	vodojem das Wasserbecken,	vyblednouti verblassen
vévoda der Herzog, g. s,	s, pl. —	výborný vortrefflich, vor-
pl. e; der Fürst, g. en,	voják, vojín der Soldat,	züglich
pl. en	g. en, pl. en	vyčkati warten

vyčívati herborragen
 vydatný ausgiebig, nahrhaft
 vyděláti erwerben, verdienen
 výdělek der Gewinn, es;
 der Verdienst, es; der
 Erwerb, es
 vydržeti aushalten
 vyhasnouti erlöschen (sil.)
 vyhazovati auswerfen,
 speien
 vyhledávati suchen
 vyhnati vertreiben, ver-
 bannen
 vyhořeti abbrennen, nieder-
 brennen (odl.)
 vycházeti hinausgehen; slun-
 ce vychází die Sonne
 geht auf (pom. sls. sein)
 východní země der Orient,
 g. es
 vychování die Erziehung
 vychvalovati angreifen
 vykonati vollenden, vyk.
 povinnost die Pflicht thun
 vykoupiti loskaufen
 výkres die Zeichnung
 výkvěsti, vykvétati auf-
 blühen
 vykysati ausgähren
 vyléčiti heilen (pom. haben)
 vyléti (vzň) herborfrischen,
 vyl. vzhůru hinaufsteigen,
 klimmen
 vymysleti ausfinden
 vynálezce der Erfinder
 vynaléztí erfinden
 vynikati herborragen, sich
 auszeichnen
 vyníti heransuehmen
 vypátrati ausforschen
 vypínati se sich erheben,
 sich brülsten
 vypiti austrinken, vejce vy-
 pjeti Eier ausfangen
 vyplátni ausschelten
 vypověděti válku den Krieg
 erklären
 výprava die Ausruftung,
 der Zug, es, die Züge
 vypravovati erzählen
 vypuknouti ausbrechen;
 Feuer bricht aus
 vyráběti erzeugen, gewinnen
 vyrovnati se gleichen, sich
 ausgleichen

vyrůstí wachsen, empor-
 wachsen
 vysekati aushanen
 vyschnouti austrocknen
 vyslanec der Gesandte, g.
 n, pl. n
 vyslati ausfenden
 vyslyšeti erhören
 vysoký hoch
 vystavěti erbauen
 vystoupiti austreten, aus-
 steigen (k. p. z vozu)
 vystydnouti auskühlen
 vytěci heransfließen
 výtí heulen
 vytrhnouti heransreißen
 vytrvalost die Ausdauer
 vytvořiti schaffen
 vyučování der Unterricht,
 g. es
 vyučovati unterrichten
 (neodl.)
 vyvážeti ausführen
 vyvésti heransführen
 vyvolený auserkoren (od
 auserkiesen)
 vyzkoumati erforschen
 výživa die Ernährung, g.
 —, die Erverbsquelle, g.
 —, pl. n
 výžraný zub ein hoher
 Zahn
 vzácný 1. geschätzt, kostbar;
 2. selten = nevědní
 vzbuditi wecken
 vzdávati pochvalu Beifall
 zollen
 vzdělávati bebauen, bear-
 beiten; bilden; vzdělávati
 se sich ausbilden
 vzdorovati trotzen
 vzduch die Luft, g —, die
 Rüste
 vzíti nehmen
 vznášeti se sich erheben
 vznesený erhaben
 vzniknouti entstehen; (o
 řece) entspringen
 vzpřáti se proti čemu sich
 wehren (gegen etwas), sich
 widersetzen
 vzrůstí wachsen
 vždy immer.

Z

z, ze aus, von; z jara im
 Frühling, z rána des
 Morgens; z večera des
 Abends
 za fir, um; hinter; za ho-
 dinu in einer Stunde;
 za bouře während eines
 Gewitters; za ruku vésti
 bei der Hand führen
 zábava die Unterhaltung,
 g. —, pl. en; das Ver-
 gütgen, g. s
 zaběhnouti se sich verlaufen
 zabiti tödten, schlachten
 zablouditi sich verirren
 začíti beginnen, anfangen
 zadní d. d. d. hintere
 zádušnost der Trüb-
 sinn, s
 záhálka der Müßiggang,
 g. s
 zablídnouti erblicken, be-
 merken
 zahoditi wegwerfen
 záhodno jest es ist billig,
 schicklich, rathsam
 zahrada der Garten, g. s,
 die Gärten
 zahradnictví die Gärtnerei,
 g. —
 zahradník der Gärtner, g.
 s, pl. —
 zahrívati erwärmen
 záhubný verderblich
 záhy zeitlich; bei Zeiten
 zabynouti untkommen
 zacházeti (s někým) mit
 jemand verkehren; mit
 jem. umgehen
 zachovati bewahren, er-
 halten
 zajatec der Gefangene, g.
 n, pl. n
 zajíc der Hase, g. n, pl. n
 zajisté gewiß (viz též úk.
 47.)
 základ die Grundlage, g.
 —, pl. n
 zaklepati aufklopfen
 zákon das Gesetz, g. es,
 pl. e
 zakopati vergraben
 zalévati begießen
 zaléztí sich verfrischen

záležeti v čem 1. in etw.
(Dat.) bestehen; 2. = slo-
ženu býti z něčeho aus
etw. bestehen
zaldněn bevölfert
záliv der Meerbusen, g. s,
pl. —
založiti gründen; anlegen
zámečnik der Schlosser, g.
s, pl. —
zámek das Schloß, des
Schlosses, die Schlösser
zaměštnání die Beschäf-
tigung, g. —, pl. en
zamětati fehren (pom.
haben)
zámožný vermögend, reich
zamrznouti einfrieren (pom.
sein)
zapadnouti verfluten; slun-
ce zapadá die Sonne
geht unter
západ slunce der Sonnen-
untergang, s
zapáchati riechen, stinken
zápasiti ringen
zapirati leugnen
zapomenouti vergeffen
zapřísáhnouti se sich ver-
schwören
zapřijíti borgen (leihen)
zár der Schein, g. es; der
Wiedererschein g. es
zardousiti erbroffeln, er-
würgen
zarmoutiti betrüben
zárí der September, g. s
zároveň zugleich
zasaditi einsetzen, pflanzen,
anbauen
zasazení die Einsetzung;
der Anbau, es
zase wieder
zasíti säen, anbauen
zaslechnouti hören
zaslepti blenden; zaslepu-
jíci blendend
zásluha das Verdienst, g.
es, pl. c
zasoliti einsalzen
zaspati verschlafen
zastaviti se stehen bleiben;
ich bleibe stehen
zastihnouti erreichen, er-
eilen, treffen, antreffen
zastíniti beschatten [pl. en
zástup die Schar, g. —,

zasvitnouti scheinen
zaváditi o něco au etw.
stoßen
závist der Meid, g. es
závod die Wette; o závod
um die Wette
zavolati rufen
zavražditi ermorden
zavřítí zumachen, schließen;
na zámek zusperren
zazditi vermauern
zazníti erklingen
záživný verdaulich
zbařiti berauben
zběleti weiß werden
zblednouti erblaffen
zblouditi abirren (pom.
sein)
zbohatnouti reich werden
zbořiti zerstören
zbořítí die Wawe, g. —,
pl. u
zbožňovati vergöttern, an-
beten
zbožný fromm, andächtig
zbraň die Waffe, g. —,
pl. u
zbudovati aufbauen
zbytečný überflüssig
zčernati schwarz werden
zda, zdali ob
zdařiti se gelingen (o práci);
gelingen, gerathen
zdárný brav, gerathen
zdatí se scheinen
zde hier
zděditi erben, ererben
zdejší b. d. d. hiesige
zdobiti zieren, schmücken
zdraví die Gesundheit
zdraviti grüßen
zdravý gesund
zdržeti se 1. (čeho) sich
enthalten (Gen.); 2. zdržo-
vati se = pobyti sich
aufhalten
zdvihnouti heben, aufheben
zdvořilý höflich
zed' die Mauer, g. —, pl. u
zedník der Mauerer, s,
pl. —
zelenati (se) grünen
zelenina das Gemüse, g. s
zelený grün
zelina das Kraut, g. es, die
Kräuter

země 1. Erde, 2. das Land
k. p. země Čechy das
Land Böhmen
zeměpán der Landherr, n,
en; der Landesfürst, et, en
zemětřesení das Erdbeben,
g. s, pl. —
zeslabiti schwächen
zeslábnouti schwach werden
zesedivěti ergauen
zhasiti auslöschten
zhotoviti fertigigen
zhrdnouti stolz werden
zchudnouti arm werden
zima 1. die Kälte, g. —
(proti tepla); 2. der
Winter, g. s (časť roku);
jest zima es ist kalt; jest
veliká zima es ist sehr
kalt; na zimu im Winter
ziskuchtivost der Eigennutz,
g. es
zítra morgen
zjednati verschaffen (slab.);
zj. mir den Frieden ver-
mitteln, Frieden schließen
zkaziti verderben (pom.
haben); zkaziti se ver-
derben (pom. sein); zka-
ziti (mravy) verderben
(slab.)
zkouseti prüfen, erproben
zkušenosť die Erfahrung,
g. —, pl. en
zkušeny erfahren
zlatník der Goldarbeiter,
g. s, pl. —
zlato das Gold, g. es
zlatý der Gulden, g. s,
pl. —
zlatý, á, é, golden
zle arg
zlepšiti se besser werden
zlobiti se sich ärgern
zločinec der Verbrecher, s,
pl. —
zloděj der Dieb, es, e
zlomiti zerbrechen, zl. si
ruku die Hand brechen
zlost der Zorn, g. s
zlý böse, schlimm, arg, schlecht
zmoudřeti klug werden
zmrskati durchpeitschen
zmuřilost der Muth, g. es
zmyřiti se sich irren
značný bedeutend
znám bekannt

znamovati merken, bemerken
 znamení, znamenko das
 Zeichen, g. s, pl. —
 znamenitý bedeutend
 známost die Kenntnis, g. —,
 pl. Kenntnisse
 znáti kennen
 znečistiti verunreinigen
 znění = zvuk der Schall,
 g. es
 znepokojiti, znepokojovati
 beunruhigen
 znouzati verkennen
 zničiti vernichten, zerstören
 zobák der Schnabel, g. s,
 die Schnäbel
 zorati viz orati
 zotaviti se sich erholen
 zoufalství die Verzweiflung,
 g. —
 zoufati verzweifeln
 zpěv der Gesang, g. es, die
 Gesänge
 zpívati singen
 zpovídati se beichten
 zpravití = uvědomiti be-
 nachrichtigen; 2. = opravi-
 viti herstellen
 způsobiti verursachen, be-
 reiten; škodu způsobiti
 Schaden anrichten
 způsobilý geeignet
 způsoby artig
 zpustošiti verwüsten, ver-
 heeren
 zpyšněti (něčím auf etwas)
 stolz werden
 zpytovatí erforschen
 zrádce der Verräther, g. s,
 pl. —
 zrak das Gesicht, g. es; das
 Augenlicht, g. es
 zraniti verletzen
 zrání reif werden; reifen
 (v min. č. pom. sein)
 zralý reif
 zrcadlo der Spiegel, g. s,
 pl. —

zrezavěti rostig werden;
 verrosten (v min. č. pom.
 sein)
 zřetelný, zřetelně deutlich
 zříceniny die Trümmer
 (žen. r. pl.)
 zřídka selten
 zrno das Korn, g. (e)s, die
 Körner; zrno obilné das
 Getreidekorn
 ztráviti 1. verzehren, ver-
 dauen, 2. die Zeit zu-
 bringen
 ztrpčiti, ztrpčovati ver-
 bittern
 zub der Zahn, g. es, die
 Zähne
 zůstati bleiben
 zvadnouti verwelken (pom.
 sein)
 zvědavý neugierig
 zvěř das Wild, g. es
 zvěřina das Wildpret, g. s
 zvěstovati verkünden, ver-
 kündigen
 zvíře das Thier, g. es, pl. e
 z. domácí das Hausthier;
 zvíře vodní das Wasser-
 thier
 zvlášť besonders
 zvláštní d. d. d. besondere;
 eigenthümlich
 zvolna langsam
 zvon die Glocke, g. —, pl. n
 zvoniti läuten
 zvuk der Laut, es, e; der
 Klang, es, Klänge
 zvyk die Gewohnheit, g. —,
 pl. en; der Gebrauch, g
 es, die Gebräuche.

Ž

Žába der Frosch, g. es, die
 Frösche
 žábra (dýchací ústroj ryb)
 die Kieme, g. —, pl. n

žádati verlangen, fordern,
 wünschen
 žádný kein, e, kein
 žádost die Begierde, g. —,
 pl. n, der Wunsch, g. es,
 die Wünsche; die Sucht,
 g. —
 žák der Schüler, g. s, pl. —
 žalár der Kerker, g. s, pl. —
 žaludek der Magen, g. s,
 pl. —
 žebrák der Bettler, g. s
 žebrati Betteln
 žebro die Rippe, g. —,
 pl. n
 železný eisern
 železná dráha die Eisen-
 bahn, g. —, pl. en
 železnice die Eisenbahn,
 g. —, pl. en
 železo das Eisen, g. s
 žem die Ernte, g. —
 žena das Weib, g. es, pl. er
 žert der Scherz, g. es, pl. e
 žertovati scherzen
 žid der Jude, g. n, pl. n
 židlice das Stuhl, g. es,
 die Stühle
 žiti (žiji) leben
 žítí, život das Leben, g. s
 žiti (žnu) ernten, mähen
 žito das Korn, g. (e)s
 živ lebend; na živě býti
 am Leben sein
 živiti nähren, ernähren,
 füttern
 živitel der Ernährer, g. s,
 pl. —
 život das Leben, s
 žiznivý durstig
 žloutnouti gelb werden
 žlutý gelb
 žnec der Schnitter, g. s,
 pl. —
 žrání fressen
 žravý gefräßig.

ÚK VŠP HK

100000201258